

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

V.a. Kriisinhoitaja Sohlbergin rapo. no 1.
Parisi.

23/7 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa tammikuun 25 p:nä 1932.

N:o 116-36

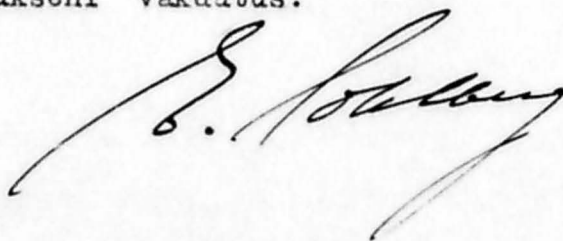
ULKOASIAINMINISTERIÖ		
2/100 ka. P. 1332		
29/1.32	2	LVL
RYHMÄ	Luokka	ALIA
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille, Herra
Ministeri, raporttini N:o 1, joka sisältää:

Ranskan hallituspula.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 1.

Parisissa 23 p:nä tammi kuuta 19 32.

2/100/ae. D. 19 32		
29/I. 32	19	LVI
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C6	

Asia: Ranskan hallituspula.

Ranskan sotaministerin, André Maginot'n kuolema, joka tapahtui kuluvan tammikuun 7 päivänä, antoi lähinnä aiheen viime viikolla vallinneeseen hallituspulaan. Maginot oli tarkkaimpia Ranskan oikeiston luottamusmiehiä, joten hänen kuolemansa johdosta Lavalin hallituksessa syntyi aukko, jonka täyttämiseen tällä hetkellä, juuri ennen aseistariisumiskonferenssin alkua, tarvittiin joku aivan ensiluokkainen voima. Alusta alkaen on täällä pidetty itsestään selvänä että, mikäli Lavalin hallitus edelleen jäisi paikoilleen, Maginot'n seuraajaksi sotaministerinä tulisi maanviljelysministeri Tardieu, Lavalin henkilökohtainen ystävä ja lähin luottamusmies hallituksessa. Näin ollen oli selvää, että Maginot'n kuolema antaisi aiheita muihinkin muutoksiin paitsi sotaministerin paikan uudelleentäyttämiseen.

Tästä riippumatta löytyy kuitenkin muitakin syitä, jotka ovat myötävaikuttaneet hallituspulaan. Jo ennen joulua oli huhuja ollut liikkeellä siitä, että Lavalilla oli ai-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

keita rekonstruoida hallituksensa laajemmalle parlamentaariselle pohjalle, yrittäen saada vasemmistopuolueet, lähinnä radikaalisosialistit siihen osallistumaan, voidakseen täten voimakkaan kansallisen kokoomuksen tukena ajaa Ranskan etuja niissä kansainvälisissä kokouksissa, joissa lähiaikoina oli käsiteltävä aseistariisumista ja sotavelkojen järjestelyä, siis asioita, joissa Ranskalla on ehtoja turvattavana.

Nämät kysymykset vaativat myöskin aivan erikoista tarmoa Ranskan ulkoasiainjohdossa. Monivuotinen ulkoministeri Briand oli, kuten tunnettua, jo kauan ollut sairaalloinen ja kykenemätön henkilökohtaisesti ottamaan osaa kansainvälisiin konferensseihin, joten pääministerin asiaksi on jäänyt niissä edustaa Ranskaa ja henkilökohtaisesti hoitaa paitsi pää- ja sisäministerin myöskin ulkoministerin tehtäviä. Suurta huomiota oli syksyllä herättänyt sekin seikka, että Briand edustajakamarissa, ulkopoliittikkaa koskevan keskustelun kuluessa oli uupunut uneen, minkä vuoksi kamarin puhemies oli keskeyttänyt istunnon. Briandin taipumus ideologiaan, Lavalin pysyessä aina realipolitiikan pohjalla, on epäilemättä myöskin vaikeuttanut yhteistyötä.

Selvää on edelleen, että hitleriaanien voitot ja yleensä olojen kehitys Saksassa ovat olleet omiaan suuresti heikentämään Briandin prestigeä ja että Locarno-politiikan aika Ranskassa on päättynyt.

Näin ollen odotettiin täällä jo alusta pitäen, kun Maginot'n kuoleman johdosta muutoksia hallituksen kokoonpanossa oli tehtävä, että Laval käyttäisi hyväkseen tilaisuutta ulkoministerin paikan uudestaantäyttämiseen.

Maginot'in kuoltua asettikin Briand heti paikkansa pääministerin käytettäväksi. Laval tunnusteli mahdollisuuksia saada radikaalisosialistit mukaan hallitukseen, mutta saattoi heti todeta, että näillä ei ollut halua osallistua /neljä kuukautta ennen vaaleja. Näin ollen näytti pari päivää myöhemmin siltä, ettei muuta tapahtuisi kuin että Laval täyttäisi Maginot'in ja Briandin paikat uusilla miehillä. Tällä välin olivat kuitenkin Briandin ystävät taivuttaneet hänet peruuttamaan eroamistarjouksensa selityksellä että hän oli asettanut paikkansa käytettäväksi vain sillä edellytyksellä että hallitus kokonaisuudessaan jättäisi erohakemuksensa.

Tämän tapahduttua sai Laval t.k. 12 päivänä kaikilta hallituksensa jäseniltä allekirjoitukset yhteiseen erohakemukseen, kääntyi virallisesti radikaalisosialistien johtajan, Herriot'in puoleen tarjoten vasemmistolle viisi paikkaa hallituksessa, sai samana päivänä virallisesti Herriot'ilta, tämän neuvoteltua ryhmänsä kanssa, kielteisen vastauksen, minkä jälkeen Laval illalla jätti tasavallan presidentille hallituksensa erohakemuksen ja sai tehtäväkseen muodostaa uuden hallituksen. Seuraavana iltana tämä tehtävä oli täytetty. Kuten tunnettua Laval itse pääministerintöimen ohella otti ulkoministerin salkun. Sisäministeriksi nimitettiin tämän ministeriön alivaltiosihteeri Cathala, maatalousministeriksi sanotun ministeriön alivaltiosihteeri Fould, Tardieun siirtyessä, kuten odotettua, sotaministeriksi ja kaikkien muiden vanhan hallituksen

jäsenten jäädessä entisille paikoilleen. Briandille tarjottiin salkuttoman ministerin paikka, jonka hän kieltäytyi vastaanottamasta.

Kuten ylläselostetusta tapahtumain menosta käy ilmi, oli hallituspulan tulos ja, voitane sanoa, sen päämääräkin Briandin eroaminen ulkoministerin toimesta. Tosin ovat Lavalin toiveet saada aikaan kansalliseen kokoomukseen nojautuva hallitus osaltaan myötävaikuttaneet tilanteen kehitykseen, mutta jo ennen hallituksen eronpyyntää oli käynyt selville, etteivät vasemmistopuolueet olleet halukkaita osallistumaan hallitukseen. Itse asiassa ovat viime vuosien tapahtumat Saksassa osoittaneet Briandin viime kuuden vuoden aikana ajaman sovintopolitiikan epäonnistuneen. Ranskalaisten joukkojen poistamista toissa vuonna Reininmaalta, viisi vuotta ennen määräpäivää, seurasi miltei heti Hitlerin kannattajain valtava lisääntyminen Saksassa. Niinkään Briandin Paneurooppa-suunnitelmista ei ole tullut mitään käytännöllisiä tuloksia, ja näinä viime päivinä ilmoittaa kaiken lisäksi Saksan valtiokansleri, ettei Saksa enää ole tilaisuudessa täyttämään Young-sopimuksen sille asettamia maksuvelvollisuuksia. Vaikkei näitä vastoinkäymisiä, puolueettomasti arvosteltuina, voitaisikaan katsoa Briandin aiheuttamiksi, on kuitenkin selvää, että häntä yhä lukuisampain vastustajainsa taholta niistä syytetään, ja ilmeistä on että Briandin poistaminen merkitsee hallituksen asettumista entistä jyrkemmälle kannalle Saksaa kohtaan.

Hallituksen suhde parlamenttiin on jäänyt muuttumatta. Lavalin pidettyä ohjelmapuheensa, jossa hän m.m. erikoisesti painosti että Ranska pitää kiinni kaikista Young-sopimuksen sille myöntämistä oikeuksista ja ettei voida suostua mihinkään reparatiosaatavien alennukseen ilman vastaavaa Ranskan sotavelkain alennusta, hallitus sai kamarilta luottamuslauseen.

Suomeen nähden voi olla merkitystä sillä seikalla, että Tardieu on siirtynyt pois maatalousministeriöstä, jossa hänen aktiviteettinsa pääasiallisesti suuntautui uusien tuontikieltojen ja rajoitusten aikaansaamiseen. Tätä liian protektionistista kauppapolitiikkaa vastaan, jossa Tardieu maatalousministerinä oli ehkä huomattavin tekijä, on jo Ranskan kaupallisten ja merenkulkupiirien taholta kohotettu useita vastalauseita ja voitanee toivoa, että Ranskassa vastedes tullaan noudattamaan suurempaa pidättyväisyyttä tässä suhteessa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. nro 2 ja 3.

Ministeri Holma.

3/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa helmikuun 3 p:nä 1932.

N:o 183/60

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
3 100 kpl. 1932		
1932		
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:ot 2 ja 3, jotka sisältävät:

Ranska Suomen lehdissä sekä

Saksan salainen aseistus.

Olen lähettänyt kappaleen molempia raportteja
ministeri Yrjö-Koskiselle Genèveen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra v.a. Ulkoasiainministeri Antti KUKKONEN,

Helsinki.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 2

P a r i s i s s a 1 p:nä helmi kuuta 19 32.

DEKOR	AIH	...
3100	he...	32
8/2.32		
5	C6	

Asia: Ranska Suomen lehdissä.

Katson velvollisuudekseni huomauttaa siitä että Casselin kirjoitus Hufvudstadsbladetin viime kunn 27 päivän numerossa pääkirjoituksena ilman toimituksen pienintäkään huomautusta on niitä kirjoituksia joiden jatkuminen suomalaisessa lehdistössä ajanmittaan tekee mahdottomaksi edes puhuakaan täällä lainansaannista.

Oli Cassel mikä auktoriteetti tahansa, ja huolimatta siitä että hän on ruotsalainen, hänen kirjoituksensa julkaiseminen enemmän taikka vähemmän toimituksen kirjoituksena käsitettään täällä epäystävälliseksi teoksi.

Puuttumatta lainkaan tässä yhteydessä itse kirjoituksen sisältöön - huomautan vain että kysymys on paljoa monimutkaisempi kuin miksi sen Cassel esittää - rajoitun lainaamaan tähän kaksi numeroa, jotka todistavat millä kannalta asiaa myöskin voidaan katsoa.

Toinen on seuraava. Saksa on, senjälkeenkuin sen

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

raha syksyllä 1923 stabilisoitiin, saanut lainana ulkomailta - Baselin joulukuun kokouksen toteamien tietojen mukaan - 170 miljaardia Ranskan frangia. Siitä Saksa on maksanut 50 miljaardia ulkomaisten velkojensa ja vahingonkorvauksensa suorittamiseksi. Maahan on siis jäänyt 120 miljaardia frangia, joiden kohtalosta saamamiehet vaativat tilitystä.

Toinen taasen on seuraava. Jos Saksa nyt, kuten se toivoo, pääsee ulkomaisista veloistaan ja vahingonkorvauksistaan, jää sen kannettavaksi ainoastaan kotimainen velka. Tämä kotimainen velka tekee asukasta kohti 8 Englannin puntaa laskettuna parin mukaan. Vastaava luku Yhdysvalloissa on 27, Ranskassa 65 ja Englannissa 150 puntaa asukasta kohti.

Nämä numerot riittävät todistamaan että asialla on kaksi puolta. Pалаan vielä, ehdittyäni täällä tutustua viime viikkojen tapahtumiin, näihin kysymyksiin, mutta halusin jo nyt huomauttaa siitä että jos meidän mieli kevään kuluessa saada täältä laina, tällaisia kirjoituksia ei saisi lehdistössä julkaista.

Tässä yhteydessä en voi olla huomauttamatta siitä että syksyllä mundan ruotsinkielinen finanssilehti meillä julkaisi kirjoituksen jossa erikoisesti ylistettiin senaattori Borah'ia ja Mussolinia. Lehden toimittaja nimenomaan huomautti että molemmat mainitut henkilöt erikoisesti nauttivat sen sympatioja. Kysymys oli lähinnä silloin rauhansopimusten ja Europan uusien rajojen revisiosta.

Lehden toimitukselta näkyy kuitenkin jääneen huomauttamatta että sille niin sympaattinen Borah joka ti-

laisuudessa puhuu Venäjistä tavalla joka varmaankaan ei lehden toimituksen herroja voi miellyttää. Olisi myöskin meillä kaikin tavoin varottava puhumasta rauhanteon aikaansaamien uusien rajojen revisiosta. Meillä siinä suhteessa usein unohdetaan että jokainen pyrkimys noiden rajojen revidoimiseksi samalla uudelleen avaa kysymyksen meidän oman maamme rajoista idässä ja siten koko itsenäisyydestämme, jota, siitä voimme olla varmat, tulevat venäläiset hallitukset airtulevat koinaan /käyttämään hyväkseen meitä vastaan. Semoin on keskustelu näistä rajoista meille mitä vaarallisin senkin vuoksi että se koskee läheisesti eteläisten, meille niin tärkeiden naapurien rajoja ja niiden itsenäisyyttä.

Nille jotka saarnaavat Puolan korridorin hävittämistä ja kyseessäolevan alueen uudelleenliittämistä Saksaan, on sitäpaitsi huomautettava että näk. Puolan korridorissa asuu Saksan itsensä v. 1913 antamien virallisten tietojen mukaan 750,000 puolalaista ja 150,000 saksalaista. Nykyiset numerot ovat varmasti saksalaisille vielä paljon epäedullisemmat. Olen ensimmäinen myöntämään että Puolan korridorin luonnoton ilmiö, mutta yhtä luonnotonta olisi sen korjaaminen Borahin suosittamalla, todella liian yksinkertaisella tavalla.

Kun Mussolini puhuu rauhansopimusten revisiosta, mikä saavuttaa erinäisten meikkäisten sanomalehtien hyväksymisen, niin voitaneen siihen huomauttaa:

1) että mikään ei estä Mussolinia luopumasta kohta niistä 12 %, jotka Italia saa Saksan korvans-

maksuista (kun Haagissa Young-suunnitelma lyötiin kiinni, Mussolinin edustajat innokkaammin kuin muut pitivät kiinni jokaisesta Italialle juuri Versaillesin perustuksella kuuluvasta pennistä!);

2) että odottaisi Italian ensiksi revidoivan Etelä-Tyrolin rajan - etkämme unohtako ettei mitään kansallista vähemmistöä Euroopassa sodan jälkeen ole niin brutaalisti sorrettu kuin Etelä-Tyrolin korkeasti sivistynyttä germaanista asutusta;

3) että Mussolini ajaessaan Saksan rajojen korjauksia tietämkseni ei haluaisi kuulla rauhansopimusten revisiosta siihen suuntaan että Itävalta-Unkarinkin entiset rajat palautettaisiin;

4) että kun Mussolini syksyllä, ulkoministerinä Grandin ollessa Berlinissä, piti viimeisen suuren puheensa, hänen kummallakin puolellaan seisoi kolme mustapaitaa, jotka kannattivat suurta lippua jossa luki sanat: "Dalmatia tai kuolema". Todella merkillistä rauhanpropagandaa.

Holma.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 3

P a r i s i s s a 2. p:nä helmi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
3/100	Ac. 1. 1932
8/2-32	
5	CG

Asia: Saksan salainen aseistus.

Pari kuukautta sitten kertoi Viron tšekäläinen lähettiläs minulle kuullessa erältä luotettavalta taholta että niiden sisäisten neuvottelujen kuluessa joita jo ennen joulua täällä käytiin Ranskan asenteen preparoimiseksi Genèven aseistariisumiskonferenssissa, myös olisi perusteellisesti tutkittu kysymystä Saksan salaisesta aseistumisesta ja koetettu päästä selville siitä mitkä neutraaliset maat ovat Saksaa siinä suhteessa auttaneet sekä että tässä yhteydessä myös Suomen nimi olisi mainittu niiden maiden joukossa joita Saksa on käyttänyt hyväkseen kiertämään tässä suhteessa Versaillesin rauhansopimuksen määräyksiä. Erään kerhon (Club Duplex) kokouksessa joulukuun alussa kenr. Bourgeois tekikin selkoa kerhon jäsenille tätä kysymystä koskevista tutkimuksistaan, joka esitelmä silloin herätti melkoista huomiota

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Jätetään Ulkoasiainministeriön harkinnan varaan.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

^{x)}
"piireissä".

Tein tästä silloin luottamuksellisen ilmoituksen Herra Ulkoasiainministerille, mutta päätimme että, katsoen huhun absurdateettiin, ^{xx)} en ottaisi sitä keskustelun alaiseksi Quai d'Orsaylla enkä yleensääkään, jollei erikoista aihetta siihen ilmaantuisi. Samaan aikaan pyysin sotilasasiamiestämme omalla tahollaan kysymystä seuraamaan, ja saattoi hän parin päivän päästä minulle ilmoittaa että tärkeässä yleisesikunnassa ja sotilasasiamiesten kesken ei tällaista huhua tunnettu.

Laulin asian siihen hautaantuneen.

Eilen erällä yksityisillä päivällisillä sain tilaisuuden pitempään keskusteluun Parlamentin varapresidentin, herra Bouilloux-Lafontin kanssa. Kun eräiden muiden vieraiden kanssa aluksi olimme puhuneet Ranskan ja Saksan ulkomaisen propagandan eroavaisuuksista, nykyisestä protektionismista y.m., puhe sattui Saksan salaiseen aseistumiseen, jonka

^{x)} Ei ole koskaan dementoitu Hollannin taholta esim. sitä Bourgeoisin antamaa tietoa että Thyssenin ja Kruppin hollantilaiset haaraosastot ovat valmistaneet 1200 tykkiä Saksa varten. Bofors oli samoin erikoisesti Bourgeoisin tutkimusten esineenä.

^{xx)} Sen absurdateettia lisäksi toinen huhun osa, jonka mukaan meidän uudet vedenalaisemme olisi rakennettu Englannin laakuun!

valaisemiseksi Ranskan Genève-valtuuskunta todella näkyy viime viikkoina koonneen hyvin runsasta aineistoa. Bouilloux-Lafont, joka samalla on Kamarin sotilasasiainvaliokunnan puheenjohtaja, kääntyi tällöin puoleeni ja kertoi että niissä neuvotteluissa, joita sekä Senaatin että Kamarin sotilasasiainvaliokunnissa viime viikkoina jatkuvasti on otsakeasiasta käyty ja joissa erikoisesti yllämainittu kenraali Bourgeois ja Venäjän kysymysten erikoistuntija Eecard^{x)} ovat tehneet selkoa tutkimuksistaan mainittuun kysymykseen nähden, Hollannin ja Ruotsin nimien ohella todella myös Suomesta on puhuttu maana jota Saksa käyttää hyväkseen salaa aseistukseen. Kielsin jyrkästi tämän huhun todenperäisyyden ja otin asian undelleen esille kahden kesken hänen kanssaan tehden hänelle selkoa niistä syistä jotka jo itsessään tekevät tällaisen huhun mahdottomaksi.

Olen tahtonut tästä seikasta mainita siltä varalta että katsotaan olevan syytä kotona harkita erikoisia toimenpiteitä tämän huhun tappamiseksi ehkä muissakin maissa. Omasta puolestani teen tällä sotilasasiainihome avulla kaiken minkä voin, jotta huhu mahdollisimman pian saataisiin hälvennetyksi.

Holma.

^{x)} Olen aikaisemmin lähettänyt useampaankin kertaan Ulkoasiainministeriölle Eecardin kirjoituksia joissa hän pelkäämättä paljastaa Venäjän olot ja taistelee kaikkea yhteisymmärrystä vastaan Venäjän kanssa.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön raportit no:t 4 ja 5.

Ministeri Holma.

2/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa helmikuun 5 p:nä 1932.

N:o 194/64.

		4 100 fac:	37
10/2	32		
		5	06

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:ot 4 ja 5, jotka sisältävät:

Ranskan parlamenttivaalit sekä

Hyökkäämättömyyssopimus.

Olen lähettänyt kappaleen molempia raport-
teja Ministeri Yrjö-Koskiselle suoraan Genèveen.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra v.a. Ulkoasiainministeri Antti KUKKONEN.

H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 4.

P a r i s i s s a 2 p:nä helmi kuuta 19 32.

DOKUMENTTIKÄRÄ		
14/100 h.e. 11 32		
10/2.32	29	111
ALUE	ALUE	ALUE
5	C6	

Asia: Kansan parlamenttivaalit.

Ennen lähtöäni Suomeen joulun tienoissa pidettiin täällä jokseenkin varmana että uudet parlamenttivaalit tulisivat tapahtumaan huhtikuussa. Tämän mukaisesti esitinkin asian Helsingissä neuvoteltaessa siitä milloin vaalien jälkeen sopiva ajankohta esim. lainasta uudelleenpuhumiseksi täällä olisi edellytettävissä. Olipa kuulunut ääniä siihenkin suuntaan että vaalit toimitettaisiin jo helmikuussa, mutta tämä osoittautui itsestään mahdottomaksi sen kautta että uusi budjetti - budjettivuosi täällä alkaa nykyään huhtikuun 1 päivänä - ei tule loppuunkäsittelyksi ennen kuin viime tingassa.

Tilanne on kuitenkin, sillä välin kuin olen ollut Suomessa, oleellisesti muuttunut. Jo pari päivää sitten Matin tiesi varmasta lähteestä voivansa ilmoittaa että vaalit tulevat tapahtumaan vasta toukokuun 22 ja 29 päivinä (kuten tunnettu tapahtuvat vaalit täällä kahtena pe-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

.....

.....

.....

- 1) Tavallinen. lle.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

räkkäisenä sunnuntaina). Koska tällä kysymyksellä on merkitystä meidänkin neuvotteluihimme nähden, otin asian eilen puheeksi Edustajakamarin toisen varapuhemiehen kanssa, kun erällä yksityispäivällisillä minulla oli tilaisuus hänen kanssaan keskustella pitemmältikin päivän kysymyksistä. Suurin piirtein haastateltavani vahvisti Matinin tiedon. Syy tähän on lähinnä se että Ranskan nykyinen parlamenttienemmistö ei halua käydä vaaleihin ennenkuin Preussin valtippäivävaalit ovat tapahtuneet. Nämä vaalit suoritettaneen huhtikuun lopulla. (perustuslain mukaisesti, jollen erehdy, joka tapauksessa ennen toukokuun 1 päivää).

Parlamentin nykyinen enemmistö ja siihen nojautuva hallitus eivät haluaisi vaaleja ennen Preussin vaaleja senvuoksi että tällä pidetään varmana että Preussin vaalit menevät vahvasti nazien hyväksi. Jos niin käy, tulee luonnollisesti sellaisen tuloksen vaikutus vaaleihin tällä olemaan melkoinen ja varmasti-kin vähentämään sosialistien mahdollisuuksia, s.o. lisäämään nykyisen hallituksikoalition toiveita. Kuten tunnettua menivät Ranskassa syksyllä maapäivä- ja kunnallisvaalit huomattavassa määrin vasemmalle. Tämän kehityksen jatkumista pelkää luonnollisesti hallitus.

Että vaalien lykkäytyminen toukokuuhun hermostuttaa sosialisteja ja että ylläoleva laskelma on siis ollut oikea, käy ilmi siitä vastustuksesta min-^{x)}kä lykkäminen on herättänyt vasemmiston taholla.

x) 3/2. Tämän sos. Renandel asetti Lavalille Kamarissa välikysymyksen vaalipäivän määrittämisestä. Laval vastasi kautta rantain, vahvistaen siten tavallaan sen minkä yllä olen esittänyt.

Vaalit eivät siis tapahtune ennenkuin toukokuussa. Koska toukokuun ensimmäinen sunnuntai on vappu, on tämä päivä mahdoton vaalipäiväksi. Sattuu vielä niin että sekä 8:s toukokuuta että 15:s toukokuuta ovat tšekäläisiä juhla- tai kansallispäiviä, mikä tekee vaalien toimittamisen niinä päivinä mahdottomaksi. Näin ollen on todella luultavaa että vaalit tulevat tapahtumaan vasta toukokuun 22 ja 29 päivinä. Myöhempiin niitä ei myöskään voida jättää, koska uuden eduskunnan perustuslain mukaan on kokoonnuttava kesäkuun 1 p:nä.

X X
X

Tässä yhteydessä lienee syytä lyhyesti mainita siitä suuresta taistelusta jota Parlamentissa jo muutaman kuukauden kuluessa on käyty nykyisen vaalilain mahdollisesta muuttamisesta. Nykyään tapahtuu vaali niin että ensimmäisenä sunnuntaina kaikki ne ehdokkaat tulevat valituiksi jotka, kukin äänestyspiirissään, ovat saavuttaneet 50 % annetuista äänistä. Koska luonnollisesti usein sattuu että 50 % ei saavuteta, suoritetaan seuraavana sunnuntaina täytevaali, joka yksinkertaisella enemmistöllä ratkaisee siten vielä vapaiksi jäljellä olevien edustajapaikkojen täyttämisen.

Jokunen aika sitten tehtiin radikaalitalolta ehdotus tämän järjestelmän muuttamiseksi siihen suuntaan että vaali tapahtuisi ainoastaan yhtenä päivänä ja että jokainen ehdokas tulisi valituksi joka, kukin äänestyspiirissään, tässä ensimmäisessä ja ainoas-

sa äänestyksessä saavuttaa suurimman äänimäärän ja vähintään 40 % annetuista äänistä. Virallisella radikaalitaholla tämä ehdotus herätti suurta kummastusta, ja asianomainen pakotettiin peruuttamaan ehdotuksensa.^{X)} Tämä virallinen radikaalinen kanta riippui luonnollisesti siitä että radikaalit tavallisesti ovat kyenneet äänestyspäivien välisenä viikkona sopivasti manövreeraamaan ja tekemään sekä vasemmalle että oikealle koalitioita, joiden varassa he ovat toisessa äänestyksessä saaneet suhteettoman paljon ehdokkaita valituksi. Oli näin ollen ihmeellistä että tämä ehdotus yleensä lähti vasemmistotalolta.

Mutta tällöin eräät oikeistolaiset puolestaan ottivat ohjelmaansa yllämainitun ehdotuksen, ja tämän liikkeen etunenään asetui tunnettu edustaja Georges Mandel (aynt. Jerobean Rothschild), jonka toiminta Kamarissa, vaikka sille usein nauretaan, kuitenkin itsepäisyydellään ja aktiviteetillaan saavuttaa paljon kannattajia. Mandelin on onnistunut asianomaisen valiokunnan puheenjohtajana saada valiokunnan suuri enemmistö ehdotuksen puolelle. Kun marras- joulukuulla kysymys ensi kertaa tuli esille Parlamentissa, ~~edustaj~~ panivat sosialistit toimeen kiivaan obstruktion, jota todellisudessa yhä edelleen jatkuu.^{XX)} Sosialistit näet

^{X)} Hän on sitäpaitsi tänään eronnut puolueesta.

^{XX)} Olen harvoin missään parlamentissa nähnyt sellaista hulluinhuonemena kuin Palais Bourbonissa tätä kysymyksestä keskusteltaessa. Eilen olisi eräs oikeistolainen edustaja kepillään lyönyt puhujalavalla olevaa sosialistista kollegaansa jolleivät vahtimestarit(!) olisi ehättäneet väliin!

ehkä vielä suuremmassa määrin kuin radikaalit ovat hyötynneet vaalipäivien välisistä koalitiomahdollisuuksista.

Tällä hetkellä on kysymys vielä ratkaisematta. On luultavaa että Kamari tulee muutosehdotuksen hyväksymään, mutta Senaatin kanta on epävarma. Luullaan - ja sen vahvisti minulle eilen alussainittu haasteltavani - että jos Eduskunnassa suuri enemmistö tulee kannattamaan muutosehdotusta, Senaattikin sen hyväksyy. Jos sensijaan, kuten on luultavampaa, Kamarissa enemmistö rajoittuu 20 - 30 ääneen, Senaatti tulee sen hylkäämään.

Tämäkin kysymys ja varsinkin sosialistien obstruktion aiheuttama töiden vitkastuminen on sekin omiaan puolustamaan vaalien lykkäytymistä toukokuuhun.

Holma.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 5.

P a r i s i s s a 2 p:nä helmi kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
14/100/20.3.32		
10/2.32	32	LII
RYHÄ
5	06	

Asia: Hyökkäämättömyysopimus.

Käydessäni eilen ensi kertaa paluuni jälkeen min. de Laboulayen luona kääntyi keskustelu luonnollisesti myöskin otsikkoasiaan. Minkäänkään paheksumista tai ihmetelyä siitä että olemme allekirjoittaneet, ja lisäksi sen tehneet ensimmäisinä, en saattanut huomata min. L:n puolelta. Hän tietysti tiesi että virolaiset ovat olleet pahoillaan siitä että me ehdimme ensiksi, mutta hän ei siihen kiinnittänyt erikoisempaa huomiota.^{x)}

Katsoen siihen että tieto allekirjoituksestamme Havasille saapui epätyydyttävässä muodossa, mikä aiheutti eräiden lehtien puolelta ihmettelyä muka separatistisesta

^{x)} Hän sanoi nimenomaan saaneensa nämät tiedot Ranskan lähetystästä Tallinnassa ja lisäksi ettei min. Pusta ole asiasta ainakaan hänelle mitään maininnut.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

menettelystämme - Lähetytöihän heti ryhtyi toimenpiteisiin näiden epäeksaktisten tietojen korjaamiseksi, mistä Ulkoasiainministeriölle aikoinaan on ilmoitettu - , katsoin parhaaksi vielä varmuuden vuoksi min. Laboulayelle alleviivata sitä kohtaa Herra Ulkoasiainministerin kommunikessa, jossa ratifiointimme jätetään riippuvaksi siitä tulevatko muiden reunavaltioiden neuvottelut Moskovan kanssa viemään tulokseen.

Laboulaye piti todennäköisenä että kaikkien muiden maiden neuvottelut Moskovan kanssa tulevat viemään tulokseen, mutta ei uskaltanut vastata kysymykseen rumonialais-moskovalaisten neuvottelujen kohtalosta. Quai d'Orsaylle viime päivinä saapuneet tiedot rumonialais-venäläisistä neuvotteluista ovat L:n sanojen mukaan hyvin ristiriitaiset, mutta oli hän itse saanut sen käsityksen että suurin vastustus Rumaniaassa lähtee kuninkaasta. Katsoen siihen että Rumanian tšekäläinen lähettilä on kuninkaan erikoinen ystävä ja luottamismies, käy tätä taustaa vastaan paremmin ymmärrettäväksi hänen suhtautumisensa koko otsakeasiaan, mistä tein selkoa viimeisissä raporteissani ennen lähtöäni Suomeen jouluna.

Otin edelleen puheeksi Laboulayen kanssa ne varsin ankarat hyökkäykset joita ei ainoastaan oikeistolehdistö tällä, vaan myöskin esim. ^{x)} Matin äs-

^{x)} Matin on muutenkin viime kuukausina siirtynyt huomattavasti oikeasmalle, ei enää seuraten Briandin osvittoja. Jo useampia kuukausia sitten

kettäin uudelleen ovat tehneet hallitusta vastaan Ranskan ja Moskovan välisten hyökkäämättömyyneuvottelujen johdosta. (Olen nämä kirjoitukset lähettänyt ministeri Yrjö-Koskelle Geneveen pyytän häntä lähettämään ne edelleen Ulkoasiainministeriön; mainitsemista ansaitsee että Kölnische Zeitung selittää ainakin Matinin ankaran hyökkäyksen, jonka on allekirjoittanut Charles Richet, johtuneeksi Romanian ulkoministerin toiminnasta Askeisellä matkallaan m.m. Pariisiin.) Huomasin heti että Laboulaye otti näiden kirjoitusten sävyn varsin vakavasti eikä tahtonut minulta peittää että ne ovat vaikuttaneet jossakin määrin unteen ulkoministeriin, Laval'iin. Hän vakuutti edelleen että Berthelot^{lla} viimekesäisten neuvottelujen aikana todella oli erinomaisten vapautukset hallitukseltaan ja väitti tosiasian olevan ettei hallitus vielä kertaakaan ole Berthelotⁿ ja Doygalevakin välillä parafoitua tekstiä käsitellyt. Hän tosin luuli että hallitus tulee sopimuksen hyväksymään, tietysti edellytyksellä että neuvottelut Moskovan ja Varsovan välillä vievät lopulliseen tulokseen, mutta ei tahtonut ~~avista~~ salata että vastustusta hallituksen keskuudessa on odotettavissa. - Omasta puolestaan Laboulaye vieläkin alleviivasi että hän asiaa uudelleen harkittu-

lehden johto vapautui Jules Sauerweinistä tämän liiallisen "briandismin" vuoksi. Fardieun, Lavalin ja heidän edustamansa suunnan henki alkaa yhä enemmän huokua lehden palstoilta.

aan ei näe mitään vaaraa Ranskalle sopimuksen aikaansaamisesta eikä liioin vastaavista sopimuksista Venäjän läntisille naapurimaille.

Myöskin eversti Karikosken korviin on tullut että Laval olisi alkanut epäillä ranskalais-venäläisen hyökkäämättömyyssopimuksen toivottavuutta ja että Berthelot, joka oli Quai d'Orsaylla miltei kaikkivaltias Briandin siellä ollessa päällikkönä, olisi joutunut jonkun verran varjoon Lavalin siirtymisen jälkeen Briandin paikalle. Toiselta puolen en voi olla toteamatta että Quai d'Orsain kolme nykyistä korkeinta virkamiestä: Berthelot, Léger (joka Briandin eron jälkeen ei enää ole hänen kabinetin päällikkö, vaan joka nykyään hoitaa yksinomaan rinnakkaisvirkaansa directeur politique'na, jota tointa Laboulaye kolmatta vuotta on hoitanut) ja Laboulaye, että kaikki kolme ovat hyökkäämättömyyssopimuksen kannattajia.

On mahdotonta toistaiseksi ennustella mitenkä tämän asian lopullisesti käy, koska hallitus ei vielä ole käynyt siihen käsiksi.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 6.

Ministeri Holm.

6/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa helmikuun 8 p:nä 1932.

N:o 211/68.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
5000 lue. 1. 1932		
12/2.32	3	12
5	6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:ot 6 ja 7, jotka sisältävät:

Hyökkäämättömyyssopimukset sekä

Saksan salainen aseistus.

Olen lähettänyt kappaleen kumpaakin raporttia suoraan ministeri Yrjö-Koskiselle Genèveen.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

M. Holma.

Herra v.a. Ulkoasiainministeri Antti KUKKONEN,

H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 6.

P a r i s i s s a 6 p:nä helmi kuuta 1932.

5/100 fact. 1932		
12/2-32	3	LII
5	C6	AGA

Asia: Hyökkäämättömyyssopimukset.

Kävin eilen iltapäivällä ulkoministeriön tunnetun secrétaire général'in, ambassadeuri Berthelot'in puheilla. Koska olin kuullut että hän ei halua nykyään keskustella muunlaisista kuin poliittisista kysymyksistä lähettämälläiden kanssa ja että hän pyytää näitä puhumaan taloudellisista kysymyksistä erikoisosastoilla, rajoitin lausumaan hänelle terveiset Suomesta erikoisesti kertoen hänelle kieltolain kaatumisesta, uutinen joka häneen kuten kaikkiin muihinkin täällä on vaikuttanut edullisesti.

Känsin sitten puheen hyökkäämättömyyssopimuksiin Moskovan kanssa ja saatoin, kuten min. de Laboulayen luona, huomata että hänkin piti luonnollisena että me yhtä hyvin kuin joku muu Venäjän naapurimaista ensimmäisenä allekirjoitimme. Aivan kuten Laboulaye, Berthelot'kin katsoi että Rumanian neuvotteluja Moskovan kanssa vaikeuttaa ku-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

ninkaan henkilökohtainen mielipide. Mutta hän lisäsi - ja tämän vuoksi katson olevan syytä keskustelutani mainita - että Litvinoffin hakettainen haastattelu Genèvessä heti sinne saapumisensa jälkeen hänen mielestään avaa uusia mahdollisuuksia Rumanian ja Moskovan välisten neuvottelujen jatkamiseksi sekä että hän on antanut Massiglille tehtäväksi koettaa saada neuvottelut Litvinoffin ja Rumanian ulkoministerin kesken uudelleen Genèvessä käyntiin, "sillä olisihan vahinko jos Rumanian vuoksi hyökkäämättömyyssopimusten koko ensemble rikkoutuisi".

Paitsi tämän tiedonannon kiintoa sinänsä todistaa se uudelleen kuinka Berthelot persoonallisesti on asiasta intressoitu.

Vasta keskustelumme jälkeen saapui tieto latvialais-venäläisen hyökkäämättömyyssopimuksen allekirjoituksesta.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rapo. no 7.

Ministeri Holm.

6/2 1939.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 7.

P a r i s i s s a 6 p:nä helmi kuuta 1932.

ULKOASIANMINISTERIÖ		
5/100 fac. 11. 1932		
12/2.32	10	111
5	C6	

Asia: Saksan salainen aseistus.

Käydessäni eilen ambassadööri Berthelot'n puheilla, josta mainitsen raportissani N:o 6, otin myös, asiaa tarkkaan etukäteen harkittuani, puheeksi hänen kanssaan ne huhut Suomen osanotosta Saksan salaiseen aseistukseen, joista tein selkoa raportissani N:o 3. Sanoin erinomaisen kategorisessa muodossa että nämä huhut eivät ole meille mieleen puhumatta siitä että ne ovat täysin järjettömät ja paikkansapitämättömät, jonka vuoksi sanoin olevani hänelle kiitollinen jos hän haluaisi asianomaisissa paikoissa tehdä parhaansa huhun saattamiseksi pois päiväjärjestyksestä.

Berthelot ymmärsi heti tilanteen, sanoi olevansa täysin vakuutettu siitä että dementiani perustuu tosiasioihin ja lupasi täyttää pyyntöni, tehden samalla minun läsnäollessani asiasta kirjallisen muistiinpanon. Kerroin myös kuulleen huhusta jo pari kuukautta sitten mutta

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

pitäneeni sitä niin absurdina etten siitä katsonut kannattavan edes puhua. Quai d'Orsaylla.

Tässä yhteydessä Berthelot sanoi seuraavaa, joka ei ole kiintoa vaille. Jo silloin kuin, raporttini N:o 3:n mukaisesti, kenr. Bourgeois ja prof. Eccard joulukuussa alkoivat hallitukselle leveroida aineistoa Saksan salaisesta aseistumisesta eräiden neutraalisten maiden välityksellä, Berthelot oli varottanut Lavalia liiaksi uskomasta kaikkiin yksityiskohtiin näissä tiedonannoissa.

Pari päivää senjälkeen kuin olin lähettänyt raporttini N:o 3, jossa kerroin keskustelustani Kamarin varapuhemiehen Bouilloux-Lafontin kanssa, tämä julkaisi Matin'issä ensi sivun ensi palstalla pitkän haastattelun otsakeasiasta. Hän mainitsee tässä kirjoituksessaan Hollannin, Sveitsin ja Ruotsin niinä maina jotka erikoisesti ovat Saksaa sen salaisessa aseistuksessa auttaneet. Suomen nimi, sen parempi, ei kirjoituksessa esiinny. Bouilloux-Lafont, joka on Kamarin sotilasasiainvaliokunnan raportööri (ei puheenjohtaja, kuten erehdyksessä mainitsin edellisessä raportissani), on nyttemmin Kamarille jättänyt raporttinsa ensi vuoden sotilasbudjetista. Tässä hän käsittelee samoin otsakeasiaa, mutta koska raporttia ei vielä ole julkaistu, en ole voinut todeta mainitaanko siinä Suomen nimi.

Matinissä olleen kirjoituksen olen lähettänyt Herra Ulkoasiainministerille Genèveen sekä kansliapäällikkö Valvanteelle.

Eversti Karikoski tulee lähiaikoina yleisesikunnassa tekemään samanlaisen kategorisen démarcheen kuin minkä allekirjoittanut teki Berthelotille.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisiin olevan lähetysten rap. no 8.

Ministeri Bolua.

8/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa helmikuun 9 p:nä 1932.

N:o

218/71

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
6.101 fac. 1932		
18/2-32	72	1932
5	66	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 8, joka sisältää:

Ranskan laina Tšekkoslovakialle.

Olen lähettänyt kappaleen tätä raporttia suoraan ministeri Yrjö-Koskiselle Genèveen.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra v.a. Ulkoasiainministeri Antti KUKKONEN,

Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

Ulkomaanministeriö		
6/101 Re. D. P. 32		
13/2.32	VO	LII
	OSASTO	ASIA
	C6	

RAPORTTI n:o 8.

P a r i s i s s a 8 p:nä helmi kuuta 1932.

Asia: Ranskan laina Tšekkoslovakielle.

Kuten jo joulukuun alussa ~~kohti~~ ilmoitin, teki Tšekkoslovakia täällä syksyn kuluessa démarcheja suuremman lainan saamiseksi valtion budjetin tasapainoon saattamisen tarkoituksella. Vastatessaan opposition välikysymyksiin ~~kohti~~ hallituksen lainapolitiikka ^{uusi} Laval mainittuna ajankohtana Parlamentille ilmoitti pian jättävänsä sille lakiehdotuksen Tšekkoslovakian lainan myöntämisestä. Tämä lakiehdotus onkin nyttemmin Parlamentille jätetty. ~~Olen siitä pääjohtaja Rydille ja valtiovarainministerille lähettänyt kappaleen.~~

Asianomainen virkamies rahaministeriössä ^{kerhoi} minulle pari päivää sitten ~~kerhoi~~ tämän lainahankkeen esihistoriasta seuraavaa.

(Jo kesäkuussa viime vuonna) Tšekkoslovakian ja Ranskan välillä oli sovittu suuremmasta lainasta, joka oli tarkoitus antaa yleisölle merkittäväksi. Juuri kun asiasta

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

oltiin lopullisesti sopimassa, tuli Hooverin mora-
tooriehdotus, ja siitä aiheutunut tilanne teki lai-
nan merkittäväksiannon mahdottomaksi. Neuvotteluja on
sittemmin käyty lainalle annettavasta muodosta, ja
on hallitus, ilmeisesti välttääkseen turhia väliky-
symiä Parlamentissa myöhemmin, päättänyt jättää
asiasta lakiehdotuksen Parlamentille. Tämä ei ole
asiaa vielä käsitelty, mutta katsotaan olevan ul-
kopuolella kaiken epäilyksen että Parlamentti tämän
lakiehdotuksen hyväksyy.^{x)}

Laina, jonka myöntää Ranskan valtio, on 600
miljoonaa frangin suuruinen ja annetaan se viideksi
vuodeksi. Emissionikurssista ei ole vielä lopulli-
sesti sovittu, ei liioin tyypistä, mutta luultava-
na pidetään että se tulee olemaan 5 %. Laina jä-
tetään yleisön merkittäväksi.

Mainitsemista ansaitsee, että Tšekkoslovakian
valtion tupakkaregia lakiehdotuksessa esiintyy lainan
takuuna, tosin sekunda-takuuna, koska sama takuu
esiintyy jo Tšekkian ^{oslovakian} v. 1922 Amerikasta ja Englan-
nista saamassa lainassa.

Tämä laina on rengas siitä ^{na} valtiollisesta ja ^{to}

^{x)} Tosin on Le Havren tunnettu pormestari
L. Meyer, député, viitannut siihen että Pragun hal-
lituksella olisi tarkoituksena käyttää osaa lainas-
ta Tšekkian ^{oslovakian} kenkäteollisuuden ^{Tšekkoslovakian} pönkittämiseksi, s.o.
lisätä mainitun teollisuuden kilpailumahdollisuuksia
Ranskan markkinoilla!

taloudellisesta ^{ja} politiikasta ^{na}, jota Ranska viime aikoi-
na on ajanut Kaakkois-Euroopassa, missä se koettaa
uudelleen saavuttaa takaisin psan siitä vaikutus-
vallasta, jonka siltä Italia Mussolinin aikana on
vienyt. Tähän ilmiösarjaan kuuluvat Jugoslavialle,
Rumanialle, Unkarille ja nyt Tšekkoslovakielle se-
kä osaksi myös Puolalle annetut lainat. Tähän
kuuluu tavallaan myöskin Itävallan viimeinen halli-
tuspula, joka lähinnä aiheutui siitä, että Itäval-
lan hallitus itse huomasi Schoberin jähmisen ulko-
asiainministeriön - saman miehen, joka viime talve-
na teki Itävallan puolesta Itävallan ja Saksan
välisen tullisopimuksen - ajanpitkään olevan haitak-
si Itävallan ulkopoliitikalle ja sen kansainvälisel-
le asemalle, varsinkin mikäli koskee lainansaantia
Genèven välityksellä tai muita teitä.

x x

x

Siihen, missä määrin tämän lainan järjestämi-
nen voi olla meidän lainansaantipyrkimyksellemme
eduksi, ~~suorituskykyiseksi~~ en vielä uskalla vastata
ennenkuin olen tarkemmin voinut tutustua mielipi-
teisiin tässä suhteessa.

Lienee syytä tässä yhteydessä huomauttaa, et-
tä Ranska vuoden 1931 kuluessa myönsi ulkomaille
(Englannille, Rumanialle, Jugoslavialle, Unkarille,
Puolalle y.m.) yhteensä 11 1/2 miljardin frangin
edestä lainoja. Siitä on Englanti nyttemmin maksa-
nut 1 1/2 miljardia takaisin.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 9.
Ministeri Holma.

10/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa helmikuun 11 p:nä 1932.

N:o

244-75

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
7	101	fre: 11 32
15/2.32		
5	06.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 9, joka sisältää:

Mutoksia Ranskan ulkoministeriössä.

Olen lähettänyt kappaleen tätä raporttia suoraan ministeri Yrjö-Koskiselle Genèveen.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra v.a. Ulkoasiainministeri Antti KUKKONEN,

Helsinki.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 9.

P a r i s i s s a 10 p:nä helmi kuuta 1932.

7/100/100. 1. 32		
15/2. 32	10	11
RYHMÄ	LUOKA	AKSI
5	C6	

Asia: Muutoksia Ranskan ulkominis-
teriössä.

Suomessa oloni aikana on, osaksi Briandin eron yhteydessä, ulkoministeriön virkamiehistön kokoonpanossa tapahtuneet eräitä muutoksia jotka ansaitsevat tulla mainituiksi.

Kuten tiedettäneen on kullakin hallituksenjäsenellä täällä oma sanoisinko henkilökohtainen byroonsa eli kabinettinsa jonka päällikkö vaihtuu aina kun tapahtuu vaihdos asianomaisen salkun haltijan suhteen. Kabinettipäällikkö on niinmuodoin ministerin luottamusmies. Sattuu senvuoksi usein että sama mies seuraa "herraansa" jopa vuosikymmenien kuluessa virasta toiseen, ministeriöstä toiseen. Siten esim. ent. presidentti Doumergue'illa oli viimeiseen asti kabinettipäällikkönään mies, Jules Michel, joka oli ollut hänen kabinettipäällikkönään eri ministeriöissä ja Senaatissa 20 vuoden kuluessa. Rinnan tämän toimen kanssa asianomaisella kabinettipäälliköllä usein on, siltä varalta että hän äkkiä joutuisi työttömäksi, jokin näennäinen virka, jota hän ei

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

vain Ulkoasiainministeriölle.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

hoida.

Juuri näin on käynyt Briandin kabinettipäällikön M. Léger'n, joka, samalla kuin hän oli Briandin yksityiskabinetin päällikkö, myös oli ulko-ministeriössä nimellinen directeur politique. Tosiasiallisesti kuitenkin Laboulaye on hänen virkaansa hoitanut koko ajan. Kun nyt Briandin jälkeen Quai d'Orsaylle muutti Laval, otti hän mukaansa kabinettipäällikkö^{x)} kseen M. Noël'in, joka on ollut hänen kabinettipäällikkönsä Place Beauvau'lla (sekä pääministeriössä että sisäministeriössä - sitäpaitsi sama mies vielä oli Sûreté Générale'in tihettöri!). Näissä olosuhteissa Léger'n oli pakko jättää Briandin kabinetti; hän on nyt installoitu toiseen virkaansa, s.o. Quai d'Orsain directeur politiqueksi.

Tästä aiheutuu luonnollisesti että Laboulaye, joka nimellisesti on ollut sous-directeur politique, astui askeleen taaksepäin, mikä tietysti ei häntä miellyttä. Kun kävin hänen luonaan paluuni jälkeen ensimmäisen kerran, hän luottamuksellisesti sanoi minulle suoraan ettei hän viihdy oltuaan pari vuotta suoranaudessa yhteydessä Berthelot'n kanssa ja että hänestä tuntuu katkeralta että toinen mies on istunut heidän väliinsä. Senvuoksi Laboulaye haluaisi mielellään itselleen postin ulkomailla ja hänestä on jo kauan puhuttu, joskin tämä huhu on dementoitu, siitä että hän tulisi ambassadööriksi

x) Olen hänen kanssaan keskustellut parisen kertaa ja luulen että hänen kanssaan voi hyvin tulla toimeen.

Vatikaaniin niinpiankuin sen paikan nykyinen haltija, Vicomte de Fontenay sieltä lähtee. Rouva de Laboulaye sanoi eräänä päivänä peittelemättä että he sinne tulevat. Tähän suunnitelmaan voi tietysti tulla muutoksia, joko siihen suuntaan että Léger, josta Quai d'Orsain virkamiehet eivät pidä, hakeutuu ulkomaille taikka myöskin niin että Laboulaye haluaa itselleen ulkomaisen paikan jo ennenkuin Vatikaani vapautuu.

Ulkoministeriön kauppasastolla on myöskin tapahtunut muutos sikäli että sen varajohtaja, konsulli Arnal, joka viiden vuoden aikana sillä osastolla on näytellyt ehkä yhtä suurta osaa kuin osastopäällikkö itse, on nimitetty ensimmäiseksi ambassadeineuvokseksi Berliniin. Arnal, jonka hyvin tunnen Berlinin ajoiltani - hän oli siellä nuorena sihteerinä - , on ulkomaisen edustuksen kaikkein parhaimpia voimia ja varsinkin taloudellisissa kysymyksissä erikoistuntija. Hän on elsassilainen ja puhuu saksaa kuin äidinkieltään, ja ymmärrän hyvin että uusi ambassadeuri Berlinissä on halunnut juuri hänet ensimmäiseksi apulaisekseen. Valitan henkilökohtaisesti Arnalin poistumista.

Kauppaministeriössä on tapahtunut samoin huomattava muutos, sikäli näet että kauppasopimusosaston johtaja Elbel, joka parisen vuotta on hoitanut tätä Serruys'in entistä paikkaa, jättää ministeriön asettuen edustajaehdokkaaksi. Syynä tähän on se seikka että Elbel on vapaakaupan kannattaja ja että hän on viimeiseen saakka vastustanut nykyistä

protektionistista suuntaa. Kun hän siinä vastus-
tuksessaan ei ole onnistunut, jättää hän mieluum-
min paikkansa. Tämä muutos on sikäli valitettava
että pääkonsuli Nordberg erinomaisen hyvin tunsi
Elbelin - Elbel oli mukana kanssamme neuvottele-
massa jo v. 1921 - mutta toiselta puolen hänen
tointansa hoitaa ainakin väliaikaisesti varapäällik-
kö Louyriac, jonka pääkonsuli Nordberg tuntee ai-
nakin yhtä hyvin ja jolla samoin on ollut pal-
jon suhteita Suomeen.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 10.

Ministeri Holma.

11/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa helmikuun 12 p:nä 1932.

N:o 258-81

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
8/10/32		
17/2.32		
RYHMÄ		ALUE
5		C6.

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:ot 10, 11 ja 12, jotka sisältävät:

Keskustelu directeur politique Léger'n kanssa.

Vieläkin hyökkäämättömyyssopimuksesta sekä
Vieläkin Saksan salaisesta aseistumisesta.

Kappale kaikkia näitä raportteja on lähetetty suoraan ministeri Yrjö-Koskiselle Genèveen.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra v.a. Ulkoasiainministeri A. KUKKONEN,

H e l s i n k i.

H. Holma

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 10.

P a r i s i s s a 11 p:nä helmi kuuta 19 32.

8/101/100:10032		
12/2-32	2	LII
RYHMÄ		ALUE
5	C6	

Asia: Keskustelu directeur politi-
que Léger'n kanssa.

Kävin tänään ensi kertaa min. Léger'n puheilla senjälkeenkuin hän Briandin erottua on ryhtynyt hoitamaan directeur politique'in tointa.

Otin käyntini näkyväksi aiheeksi Tasavallan Presidentin Ranskan presidentille osoittaman kirjeen jättämisen ja pyysin sen johdosta audienssia Doumerin luona lähipäivinä.

Siirtyessämme sitten muihin keskusteluaiheisiin tein ensiksi virallisen ilmoituksen siitä että laki joka kumooa kieltolain astuu voimaan Suomessa huhtikuun 5 p:nä, luvaten piakkoin jättää ulkoministeriölle ranskalaisen käännöksen tästä laista.

Tästä sai Léger aiheen kysellä tilanteesta Suomessa, jolloin en voinut olla, samalla kuin totesin taloudellisen tilanteen ja varsinkin rahatilanteen jossain määrin parantuneen, huomauttamatta että olisimme nyt kuten syksylläkin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
 3) Ei tiedoituksiin.
 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

ulkomaisen lainan tarpeessa voidaksemme joka suhteessa katsoa tulevaisuutta rohkeasti silmiin. Huomasin tällöin että Léger, aivan kuten kaikki muutkin viralliset henkilöt joiden kanssa varovaisesti olen viime päivinä puhunut lainamahdollisuuksista, entistä kategorisemmin alleviivasi rahamarkkinoiden vaikeuksia antaen minun ymmärtää että yksinpä Tšekkoslovakian laina on tuottanut suuria hankaluuksia. Lainakysymyksen mahdollisuuksista teen kuitenkin selkoa laajemmin eri yhteydessä.

Ollessamme kerran taloudellisissa kysymyksissä otin puheeksi Ranskan hallituksen ehdotuksen sellaisen caisse de compensation'in aikaansaamisesta Ranskan ja eri maiden välillä jollaista min. de Vaux hallitukseltaan saamiensa ohjeiden mukaisesti tämän vuoden kuun alussa Suomen hallitukselle ehdotti. En tosin ollut saanut lähempiä tietoja siitä mitä asiasta Helsingissä ajatellaan, mutta keskustelin eilenillalla puhelimitse asiasta vapaaherra Yrjö-Koskisen kanssa. Olimme molemmat sitä mieltä että mikäli mahdollista ehdotukseen olisi vastattava kielteisesti. Vapaaherra Yrjö-Koskinen valtuutti minut puhumaan asiasta siihen suuntaan Léger'n kanssa, jos tilaisuus siihen tämän päivän tapaamisen kuluessa tarjoutuisi. Koska tällainen tilaisuus nyt itsestään tarjoutui, sanoin Léger'ille että yksi niitä syitä minkätähden olemme tehneet kaikemme, jotta valuuttakauppa meillä pysyisi vapaana, juuri on ollut se uhka jonka aiheutti Ranskan hallituksen joulukuun 3 p:nä julkaisema dekreetti koskien maita jotka ovat valuuttakauppansa säännöstel-

leet. Hän huomautti tähän että kunkin maan kanssa
tehdä
voidaan ~~rikkautensa~~ sopimus joka ottaa huomioon sen
erikoisuudet. Tähän vastasin kohta että tässä ei
ole kysymys asianomaisen maan erikoisuuksista vaan
mahdollisen valuuttakaupan säännöstelyn erikoisluontees-
ta ja että on mahdotonta etukäteen sanoa millaiseksi
tällainen säännöstely voi formuloitua, jotapaitsi toi-
von ettei sellaista säännöstelyä Suomessa koskaan tu-
le olemaan. Léger myönsi argumentationi oikeutetuksi
ja peräytyen huomautti että hän kuitenkin toivoisi
asiaa voitavan Suomessa étudier. Enempätä en tahtonut
tällä kertaa sanoa, varsinkin kun minulla ei ollut
tarkempia ohjeita Helsingistä.

Tässä yhteydessä haluan mainita että olemme
viime päivinä uudelleen sekä Ranskassa että Belgiassa
tehneet voimakasta propagandaa valuuttakauppanne vapau-
den tunnetuksi tekemiseksi.

Puhuimme vielä Tardieun Genèveissä tekemistä eh-
dotuksista ja mainitsin min. Yrjö-Koskisen eilen mi-
nulle antamien tietojen mukaisesti että Suomen val-
tuuskunta Genèveissä suhtautuu positiivisesti mainittuihin
ehdotuksiin, seikka mikä antoi Léger'ille aiheen erikoi-
sesti vielä alleviivata että Tardieun tekemät ehdotuk-
set eivät ole mitään fiktiivejä taikka tilapäisiä
vaan kuten Suomen hallitus ja Suomen valtuuskunta hy-
vin tietävät lähtöisin niistä periaatteista joita Rans-
kan hallitus koko ajan Kansainliittoon nähden on seu-
rannut.
x)

x) Myöhemmin päivällä oli minulla lyhyt keskuste-
lu Lavalin kabinettipöydällä, herra Noël'n kanssa, jota

Lopuksi oli vielä puhetta Latvian ja Moskovan välisestä sopimuksesta ja totesimme että sen teksti on paljoo detaljoidumpi kuin Suomen ja Moskovan tekemä. Kysyin tässä yhteydessä mitenkä neuvottelut Rumanian ja Moskovan välillä käyvät ja näkyi Léger olevan sitä mieltä että on syytä uskoa näiden neuvottelujen /vievän positiiiviseen tulokseen. Léger oli siis samoin kuin Berthelot - mistä raportissani N:o 6 tein selkoa - vähemmän pessimistinen kuin Laboulaye. Viitataan muuten samassa postissa menevään raporttiini N:o 11, jossa teen selkoa keskustelustani Rumanian tšekäläisen lähettilään kanssa tästä asiasta.

Holma.

pyysin minulle järjestämään tilaisuuden ^{tavata} ~~ingon~~ pää- ja ulkoministeriä siksi kuin palaan Brysselistä. Tämänkin keskustelun yhteydessä oli puhetta paitsi kieltoain kaatumisesta meillä myös Tardieun Genèveissä tekemistä ehdotuksista, jolloin Noélkin erikoisesti alleviivasi sitä tosiasiaa että nuo ehdotukset eivät ole tilapäisen mielijohteen tuloksia, vaan pitkäaikaisen yksityiskohtaisen valmistelun seurauksia.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 11.

Ministeri Holma.

12/2 1932.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 11.

P a r i s i s s a 12 p:nä helmi kuuta 1932.

LEIKKAUS AINELLISTEIN		
8 101 hae: 1932		
12/2.32	79	L.H.
5	C6	

Asia: Vieläkin hyökkäämättömyys-
sopimuksesta.

Kävin eilen tapaamassa Rumanian tšekäläistä virka-
veljeäni. Puhuimme yksinomaan otsakeasiasta. Keskustelustam-
me ansaitsevat mainitsemista seuraavat seikat.

Neuvottelut Riigassa eivät ole katkenneet, ne ovat
ainoastaan suspendoidut, mutta Rumanian ulkoministerillä on
nimenomainen ohje ei hakea kontaktia Litvinoffin kanssa Ge-
nèvessä. Jos sensijaan Litvinoff pyrkiin kontaktiin Ghikan
kanssa, on tällä ohjeet suostua keskustelemaan uudelleen.
Viskaveljeni vakuutti tätä moneen kertaan, ja sain sen sel-
vän käsityksen että nämät ohjeet ovat Bukarestin viralli-
set - tai kuvastavat kuninkaan mielipidettä.

Lähettiläs kertoi että ennen neuvottelujen alkamista
Riigassa Moskova oli antanut varman lupauksen Rumanialle
olla kajoamatta Bessarabian kysymykseen. Muuten eivät ru-
manialaiset olisi suostuneet neuvottelujen alkamiseen. Tätä
lupaustaan Moskovan hallitus ei pitänyt.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Sekä Parisin että Varsovan hallitukset ovat antaneet Bukarestin hallitukselle muodollisen vakuutuksen etteivät allekirjoita ilman Rumaniaa.

Lähettiläs kertoi edelleen keskusteluissaan Quai d'Orsaylla välttelevänsä nykyään koko kysymystä ja puhuvansa, jos pakko on, vain Moskovan ja Rumanian välisistä suoranaisista suhteista lainkaan puuttumatta kysymykseen Moskovan sopimussuhteista muihin reunavaltioihin, jottei hän siten vaikeuttaisi näin syntynyttä tilannetta.

Omasta puolestaan lähettiläs luuli että Moskova oli ottanut esille Bessarabian kysymyksen sen vuoksi että se tiesi Rumanian siihen asettuvan non possumus-kannalle ja voidakseen siten konstatoida miten loppujen lopuksi Parisi ja Varsova suhtautuvat. Samalla myös ilmeisesti aikaansaadakseen erimielisyyttä ystäväysten välillä.

Tästä riippumatta virkaveljeni ei näkynyt haluavan ummistaa silmäänsä siltä mahdollisuudelta että ~~Rumania~~ Moskovan asenne Bessarabian kysymyksessä ^{viime kädessä} ~~loppujen lopuksi~~ aiheutuu Venäjän punaisten johtajien salaisista toivomuksista pitää mahdolliset portit auki Dardanelleille ja Bosporiin, siten itseasiassa jäljitellen tsaarivallan ikivanhoja "paleoloogisia" unelmia.

Lähettiläs ei lausunut mitään mielipidettä siitä että me olemme allekirjoittaneet, huomauttaen kuitenkin että meidän asemamme on oleellisesti toinen kuin muiden reunavaltujen. Samoin annoin hänen

ymmärtää, kun hän sitä kysyi, että Suomessa luonnollisesti käsitetään Romanian erikoisasema Bessarabian vuoksi.

Lähettiläs oli ihmeissään siitä että Latvian hallitus oli allekirjoittanut niin pitkälle menevän sopimuksen, mikäli Le Tempsin julkaisema teksti on autenttinen.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan Laketyöstiä rajo. no 12.

Ministeri Holma.

12/2 1982.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 12.

P a r i s i s s a 12 p:nä helmi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 8/101	Sääntö 32
13/2.32	...
5	06

Asia: Vieläkin Saksan salaisesta
aseistumisesta.

Viitaten viimeiseen raporttiini N:o 7 otsakeasiasta kunnioittaen täten mainitsen että sopimuksemme mukaisesti eversti Karikoski nyttemmin myös Ranskan yleisesikunnassa on puhunut samaan suuntaan kuin allekirjoittanut ambassa-dööri Berthelot'lle. Käynnistään yleisesikunnassa tekee eversti Karikoski selkoa Suomen Yleisesikunnan Päälikölle osoittamassaan kirjelmässä, jonka tähän jäljennän. Täten luulen asian joutuneen ainakin tällä hetkellä pois päivä-järjestyksestä.

Eversti Karikosken kirje kuuluu seuraavasti:

"Yllämainitussa kirjelmässäni selostin niitä Parisissa liikkuvia huhuja, joiden mukaan myös Suomen nimi olisi mai-nittu niiden maiden joukossa, joita Saksa käyttää hyväk- seen salaisesti asestantuakseen, kiertäen täten Versaillesin rauhansopimuksen tätä koskevat määräykset. Saman kirjelmäni lopussa mainitsin, että ministeri Holman toivomuksesta aijon

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

lähipäivinä käydä Ranskan yleisesikunnassa dementoi-
massa huhun. Tämän suoritin helmikuun 10 p:nä. Osas-
to 2:n vakinaisen päällikön, eversti de Charryn ol-
lessa Genèveissä, toimitin asiani hänen sijaisensa,
eversti Koeltzin kanssa. Selostin hänelle aluksi
kuinka huhu ensi kerran jo viimevuoden lopussa on
tullut lähetystön tietoon, mutta pidettiin sitä sil-
loin niin järjettömänä, ettei katsottu olevan syy-
tä ryhtyä toimenpiteisiin sen peruuttamiseksi. Kun
huhu kuitenkin hiljattain on uudelleen sukeltautunut
esiin, katsoi Suomen ministeri olevan syytä ottaa
asia puheeksi ulkoasiainministeriössä. Sen hän on
hiljattain tehnytkin sekä pyytänyt ministeriön kans-
liapäällikköä, ambassadeuri Berthelota, saattamaan hu-
hun pois päiväjärjestyksestä.

Kerrottuani ylläolevan eversti Koeltzille, il-
moitin samassa tarkoituksessa tullessi yleisesikun-
taan Suomen lähettilään toivomuksesta ja mainitsin,
että pyytäisimme yleisesikuntaa ryhtymään toimenpi-
teisiin tämän järjettömän ja valheellisen huhun pe-
ruuttamiseksi mikäli se liikkuu tšekäläisissä sotilas-
piireissä.

Vastatessaan eversti Koeltz vakuutti ensinnä-
kin, että huhu ei ole saanut alkuaan osasto 2:sta
(ulkomaisten asiat ja tiedustelu) eikä muualtakaan
yleisesikunnasta. Päinvastoin hän ilmoitti, ettei
yleisesikunnassa tällaista huhua uskottaisi jos se
siellä kuultaisikin, sillä sotilasviranomaisten mie-
lipiteen mukaan mikään tällainen seikka ei Suomen

suhteen voi tulla kysymykseenkään. Hän lupasi kuitenkin vielä samana iltana esittää asian yleisesikunnan päällikölle ja vakuutti, että yleisesikunta, jos tarvetta vielä ilmaantuu, ryhtyy toimenpiteisiin huhun saattamiseksi pois päiväjärjestyksestä."

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön raportti no 13.

Ministeri Kolma.

24/2 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa helmikuun 25 p:nä 1932.

N:o 354-116

9 101 ae. i. 1932.		
29/2.32	9	111
RYHMÄ	Luokka	Asia
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:ot 13 ja 14, jotka sisältävät:

Viimeinen hallituksenvaihdos Ranskassa,

Vieläkin Saksan salaisesta aseistuksesta.

Kappale kumpaakin raporttia on lähetetty suoraan ministeri Yrjö-Koskiselle Genèveen.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra v.a. Ulkoasiainministeri A. KUKKONEN,

H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 13.

P a r i s i s s a 24 p:nä helmi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
9/101 Re: 32		
29/2.32		
5	C6	

Asia: Viimeinen hallituksen-
vaihdos Ranskassa.

Ulkopuolella Ranskan näkyy vallitsevan varsin yleisesti perin väärää käsityksiä Lavalin kaatumisen syistä ja sen yhteydessä olevista seikoista; minusta tuntuu että yksinpä Ranskassa itsessään tämä hallituksenvaihdos monelle on jäänyt kysymysmerkiksi. Lienee syytä senvuoksi hieman lähemmin tarkastella hallituspulan syitä ja sen ilmenemis-
muotoja. Viittaan tällöin ensiksi raporttiini N:o 4, jossa käsittelin tulevia parlamenttivaaleja sekä sen yhteydessä kysymystä vaalitavan muutoksesta, joka viimeainittu kysymys jo useampana kuukautena on näytellyt Ranskan sisäpolitiikassa pääosaa ja joka lähinnä pulan aiheuttikin.

On aivan väärin sanoa että Lavalin kaatoi Senaatin vasemmistolaismielinen enemmistö. Jos niin olisi ollut laita, niin voi syystä huomauttaa että Senaatilla on ollut Poincarén ajoilta saakka sama mahdollisuus kaataa kulloinkin voimassaolleet oikeistohallitukset, vaikka se tätä mah-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
3) Ei tiedoituksiin. _____
4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

dollisuuttaan ei ole käyttänyt kuin kerran, nim. kaataessaan 1930 Tardieun, mikä taas riippui val-
lan toisista seikoista, lähinnä Tardieun persoo-
naan kohdistuneesta animositeetista, mistä aikoi-
naan tein selkoa.

Kaikkein ensiksi on ehkä syytä painostaa
että mitkään ulkopoliittiset näkökohdat eivät ol-
leet pulaa aiheuttamassa. Koko talven ovat täällä
ulkopoliittiset kysymykset näytelleet toisarvoista
osaa suurten sisäpoliittisten kysymysten ollessa
etualalla, mikä ^{on} /ymmärrettävissä kun muistelemme
että vaalit ovat oven edessä.

Minun käsitykseni mukaan oli suurimpana
syyinä Lavalin kaatumiseen hänen oma suuri poliit-
tinen virheensä, joka ilmeni siinä että hän an-
toi Mandel'in, tuon karikatyyrisen nuorallatanssi-
jan, manövroida itsensä liian kauaksi heikolle
jälle. Olen ennenkin huomauttamut että Mandel
on naurettava tyyppi, jos kohta hänen perin ak-
tiivinen toimintansa usein saavuttaa päämääränsä.
Mutta kun kuukausi kuukaudelta sama peli Kamaris-
sa jatkuu vaalilain muutoksesta, kun obstruktio
ottaa muotoja, jotka tekevät Parlamentista hullu-
jenhuoneen, ja kun lopulta asioiden annetaan ke-
gittyä siihen että ennen lopullista äänestystä jo-
nain aamuyönä koko vasemmisto marssii ulos ja
enemmistö omin päin äänestää vaalimuutoksen hy-
väksyttäväksi, lisäksi niin pienellä enemmistöllä
että sitä tuskin enemmistöksi voi kutsua, niin
silloin on lupa kysyä eikö pääministerin velvol-

lisuus olisi ollut luoda selvyyttä tällaiseen tilanteeseen ja panna asiat paikoilleen. Tätä ei tapahtunut, vaan Laval, josta syystä voi sanoa että hän koko hallituskautensa aikana liian harvoin on tarttunut puheeseen ja liiaksi pelännyt antaa ohjelmallisia yleiskatsauksia Kamarin edessä taikka juhlapuheissa, antoi kaiken tapahtua omasta painostaan antamatta p.o. kysymyksen käsittelylle Parlamentissa varmaa suuntaa.

Tätä taustaa vastaan on Senaatin menettelyä arvosteltava. Senaatti, aivan riippumatta siitä onko siinä oikeisto tai vasemmisto vallalla, on tyypillinen ylähuone, joka jo siinäkin eroaa Kamarista että puoluenimitykset siinä ovat toiset. Ylähuoneena Senaatti valvoo kehityksen rytmiä, traditioiden seuraamista ja estää liialliset hyppäykset. En pääse siitä että Senaatilla tällä kertaa todella oli syytä turvautua näihin prerogatiiveihinsa. Senaattorit tosin kuulemma väittävät että Laval, kuten aikoinaan Tardieu, heitä liiaksi on väheksynyt, mutta se vähemmän ylösrakentava näytelmä minkä Parlamentti oli kuukausien kuluessa tarjonnut, riitti täydellisesti selittämään miksi Senaatissa vaadittiin yleiskeskustelua hallituksen sisäpolitiikasta. Tällöin teki Laval toisen virheensä. Hän pyysi nämä käsittelyn lykkäystä vedoten Genèveen. Tämä harmitti senaattoreita kaksin verroin, koska kysymys ei ollut lainkaan ulkopoliittinen. Sitäpaitsihan Genèveen aseidensupistamiskokousta tulee riittämään ehkä

koko täksi vuodeksi, joten siihen vetoaminen oli tekosyy. Senaatti ei suostunut lykkäykseen, ja kun Laval vaati kysymyksestä luottamuslausetta, hän kaatui ennenkuin oli saanut edes tilaisuuden esittää hallituksen kannan Senaatin edessä. Jos Laval ei olisi lykkäystä vaatinut, vaan heti suostunut yleiskeskusteluun, on varsin mahdollista että hän olisi keskustelun kuluessa voinut sopivalta tavalla ja löytämällä joitain takaportteja pelastaa tilanteen.

Tähän kaatui myös tällä kertaa ehdotus vaalitavan muutokseksi, joka, senjälkeenkuin yllämainitun raporttini kirjoitin, oli käynyt monen kiiras-tulen kautta ja muuttanut monella tavalla muotoa. Viittasin jo siihen että hallitus liian kevyesti antoi muutaman edusmiehen hoitaa tätä asiaa, joka kuitenkin koskettelee kansakunnan kaikkein arimpia kysymyksiä ja joka maaseudulla, missä sisäpolitiikka loppujen lopuksi kuitenkin ratkaistaan, on paljoa delikaatimpi kuin mitä Parisista katsoen luulisi. Jos jo tämä pääkysymys sinänsä Senaattia harmitti, niin sen harmi ei suinkaan vähentynyt siitä että pari yötä ennen lopullista äänestystä Kamarissa kytkettiin vaalilakikysymykseen äärimmäisen arka naisten äänioikeus, joka sekä loppuäänestyksessä n.s. takarekenä meni läpi veräjän. Tämähän oli Senaatille kuin punainen vaate ikään, eikä voi olla myöntämättä että senaattorit olivat oikeassa, kun he sanoivat ettei tällä tavalla lakia säädettä.

Mahdollistahan on että Laval viime kuukausina tunsu väsymystä sen työtaakan jälkeen mikä hänen hartioillaan on ollut. Hänen luonteeseensa ei myöskään kuulu olla "suuri parlamentaarikko" joka Kamarissa säkenöi ja pitää mielet vireessä. Hän on enemmän rauhallisen, sitkeän työn mies joka ei pidä häntä itsestään, vaan joka toimii hiljaisuudessa. Ehkäpä Ranskan Kamari ei vielä ole täysin kypsä tällaisia tyyppisiä oikein arvioimaan. Siellä vaaditaan vieläkin, joskin ehkä vähemmässä määrässä, loisteliasta esiintymistä ja kykyä tehdä kokouksesta suuri numero, sanoisinko spektaakkeli, joka herroja députés sittenkin loppujen lopuksi näkyy tyydyttävän eniten.

x x
x

Jos kohta, kuten ylempänä olen koettanut esittää, Lavalin kaatuminen oli loogillinen seuraus sitä ennen käyneistä tapahtumista, ei voi sanoa samaa siitä tavasta jolla pula ratkaistiin. Olihan luonnollista että hallituksen muodostaminen piti annettaman jollekin vasemmistolaiselle joka ei kuulu Laval-Tardieun ryhmään, ja mieluummin senaattorille taikka ainakin niin että uuteen hallitukseen tulisi tavallista enemmän senaattoreita. Presidentti Doumer, joka merkillistä kyllä ei näy tehneen mitään Lavalin palastamiseksi - ehkä hän vanhana senaattorina ja monivuotisena Senaatin presidenttinä syvimmässään ajatteli kuten Senaatin

enemmistö, joka tapauksessa pilalehdet esittivät hänet Lavalin tappajana - , antoi tehtävän Painlevélle, ent. pää-, sota- y.m. ministerille, nimenomaan alleviivaten että tämän tuli koettaa saada hallitus kokoon kansallisen kokoomuksen pohjalla. Aivan yleisesti katsotaan että tässä oli Painlevélle ansa, johon Painlevé merkillistä kylä meni, sillä on jotenkin mahdotonta toivoa että kun nykyisen Parlamentin nelivuotisen elinkauden aikana ei tällaista leveätä kokoomusta ole aikaansaatu, sellainen voitaisiin luoda sen olemassaolon viimeisinä kuukausina. Ei ollut myöskään hyvinkään todennäköistä että juuri ennen vaaleja radikaalit suostuisivat yhteistyöhön tähänastisen enemmistön kanssa, siten juuri ennen vaaleja rikkoen täydellisesti suhteensa sosialisteihin.

Ensiksi näytti siltä että Painlevé onnistuisi, ja vanhasta hallituksesta lupantuivat jo Tardieu, Laval, Reynaud, ehkä joku muukin, siis kaatuneen hallituksen tärkeimmät voimat. Mutta pian alkoivat vaikeudet näyttäytyä, varsinkin senjälkeen kuin Painlevé oli tarjonnut ulkoasiainministerin

X) johon eivät kuulu sosialistit eivätkä kommunistit; tähänastiset yritykset ovat tavallisesti kaatuneet siihen että radikaalit eivät hyväksy kokoomukseen Marinin oikeistoryhmää jonka mukaanottamisen taasen Tardieuläiset asettavat ehdoksi, sekä siihen että sisäministerin salkusta ei ole päästy sovintoon.

salkun Paul-Boncourille, joka otti sen vastaan, ja kun samalla kävi ilmi että Laval olisi tahtonut pysyttää tämän paikan itselleen. Tardieu, joka koko ajan sanoi kulkevansa "tandemissa" ystävänsä Lavalin kanssa, vaati omalle puolueelleen sisäministerin salkkua, jota taas Painlevé ei tahtonut antaa pois omilta miehiltään. Tähän viimeiseen kysymykseen lopulta neuvottelut katkesivatkin, sisäministerin salkun muodostaessa kuten tunnettua pahimman riitaomenan oikeiston ja vasemmiston välillä, sisäministeri kun prefektien ja aliprefektien kautta voi suoranaisesti vaikuttaa politiikan suuntaan maaseudulla ja sen kautta valitsijoihin ja itse vaaleihin.

Oma käsitykseni on se että Painlevén yritykset olivat alusta pitäen tuomitut epäonnistumaan ja että kaikki oli Tardieun järjestämää manööveriä. Aivan oikein, heti kun Painlevé oli epäonnistunut - sillä hän ei voinut mennä vain vasemmistomiehillä Eduskunnan eteen, joka heti olisi kaatanut hänet kuten se aikoinaan kaatoi Chautempsin ja Steegin - Tardieu sai tehtäväksi muodostaa hallituksen, minkä hän tekikin muutamassa tunnissa!

Tilanne on nyt itseasiassa aivan paradoksaalinen. Uusi hallitus on jos mahdollista vielä enemmän Tardieu-Lavalin hengen elähyttämä ja siis Senaatille ainakin yhtä vastenmielinen kuin Lavalin aikaisempi ja yhtä vastenmielinen kuin Tardieun ensimmäinen hallitus jonka sama Senaatti kaatoi.

Senaattorit ovat näin ollen joutuneet ojasta alikkoon, ja Luxemburgin palatsissa ollaan syystä hieman noloja. Tardieu puolestaan luottaa siihen että Senaatti ei ainakaan heti kaada uudelleen hallitusta, koska tämä olisi vallitsevia tapoja vastaan.

Tardieun hallitus on kokoonpanoltaan jokseenkin puhdasta Tardieutä. Voi liioittelematta sanoa että Tardieu tässä hallituksessa on diktaattori, jolloin on painostettava että ranskalainen ja italialainen käsitys diktatuurista eivät ole samat. Kuvaavaa on tässä suhteessa että Tardieu on vähentänyt ministeriöiden lukun 18:sta 13:een ja vastaavassa määrässä myöskin alivaltiosihteerien lukua. Tämän Tardieu muka olisi tehnyt Senaatin mieliksi, joka on katsonut että viimeaikaiset hallitukset ovat olleet liian suuria. On hupaisaa muistella että tämän ministeri-inflation alkoi juuri Tardieu itse, jonka ensimmäisessä hallituksessa istui yli 30 jäsentä.

Tardieun supistusmenetelmät ovat varsin merkittävät ja herättivätkin eilen hallituksen ohjelmapuheen aiheuttamassa yleiskeskustelussa paljon arvostelua. On käsittämätöntä miksi Tardieu juuri nyt kun uuden Kamarin kokoontumiseen ei ole kuin muutama kuukausi yhdistää sota-, laivasto- ja ilmastoministeriöt, kysymys joka sinänsä on ollut viime vuosina monivaiheisten keskustelujen alaisena. Kummallista on myös että hän tämän uuden ministe-

riön päälliköksi on pannut Piétri'n joka Lavalin hallituksessa istui budjettiministerinä ja joka tähän saakka kokonaan on omistautunut finanssikysymyksille (hän oli jo Gaillaux'n ollessa rahaministerinä tämän kabinettipäällikkö). Piétri ei ole mikään erikoisen vahva mies, joten hänen kauttaan tosiasiallisesti Tardieu kontrolloi koko puolustus-kysymyksen.

Kummallista on myös että hän on siirtänyt vanhan työtoverinsa Reynaud'n siirtomaaministeriöstä, jossa tämä on tehnyt mainiota työtä, oikeusministeriksi ja samalla konseljin varapresidentiksi. Tällainen siirteleminen ministeriöstä toiseen ei ole omiaan lisäämään hallituksen auktoriteettia. Ainoat jotka ovat jääneet paikoilleen ovat Flandin rahaministerinä ja Rollin kauppaministerinä, seikka jonka kautta Tardieu on tahtonut todistaa että hallituksen rahapolitiikka ja sen kauppapolitiikka tulevat jatkumaan samanlaisina. Kauppaministeri Rollin on sitäpaitsi kokonaan Tardieun taskussa.

Sisäministeriksi on pantu vanha Dunkerque'in senaattori Mahieu, aivan tuntematon suuruus, en ole koskaan hänen nimeään kuullut mainittavan. Tietysti hänenkin on jo kiitollisuudesta oltava Tardieulle kuuliainen. Hänellä kuuluu olevan hieman vasemmistomielipiteitä ja kun hän lisäksi on senaattori, niin katsotaan että tässä on eräänlainen konsessio Senaatille.

Maanviljelysministerin tärkeälle paikalle on otettu toinen tuntematon suuruus, senaattori Chauveau, ammatiltaan lääkäri, lienee nimi kurkunpää-tähtien alalla; Senaatissa hän on lähinnä harrasta-

nut metsänhoitoalaa ja sosiaaliseen vakuutukseen kuuluvia kysymyksiä. Tietysti myöskin Tardieun tahdosta riippuvainen.

Kuten ylläolevasta näkyy, on uusi hallitus 100 % Tardieu. Jätän sikseen kysymyksen onko tämä Tardieun omalta ja hänen edustamansa poliittisen suunnan kannalta viisasta juuri ennen vaaleja, koska oppositiolta ei tule puuttumaan aseita häntä vastaan. Toiselta puolen Tardieu kait tuntee itsensä nyt kypsäksi suureen rynnistykseen, ja myönnettävä kai on että hänen aktiviteettinsa nyt on suurempi kuin koskaan ennen. Itseasiassa oli hänen nimensä jo viime kuukausina uudelleen siinä määrin nousnut että Lavalin tähti oli alkanut laskea, joten muutos johdossa tavallaan kuitenkin oli loogillinen seuraus tapahtumista. Kuvaavaa on että Lavalille ei jätetty edes ulkoministerin salkkua, vaan annettiin ainoastaan työministeriön päällikkyys, jossa hänellä tosin on vanhaa kokemusta ja joka salkku katsoen työttömyyden lisääntymiseen tulee lähiaikoina vaatimaan haltijaltaan suurta joustavuutta. Mutta varmaa on että Laval mieluummin olisi jäänyt Quai d'Orsaylle.

Tardieu astuu nyt itse ensi kertaa Quai d'Orsaylle. Tämä on aina ollut hänen korkein unelmansa. Hänen eräänlainen kulmikkautensa on tähän saakka tehnyt ettei kukaan mielellään ole tahtonut häntä sille paikalle ottaa. Nyt hän itse määrää itsestään. Hän on itse tehnyt itsensä ulkoministe-

x)
riksi.

En voi olla sanomatta että vaikka iloitsen siitä että Tardieu Genèveässä tulee ajamaan voimalla niitä turvallisuusnäkökantoja jotka ovat meillekin kalliit ja vaikka voinee varmana pitää että mikään leikittely Moskovan kanssa ei hänen aikanaan tule kysymykseen, täytynee toiselta puolen kuitenkin myöntää että Tardieun edustama kauppapolitiikka ja kauppapoliittinen suhtautuminen ulkomaihin, protektionismeineen, kontingenttijärjestelmiseen y.m., meille tuskin tulee tuottamaan erikoisempaa iloa. Joskin Tardieun kauppapolitiikkaa vastaan kohdistuvat arvostelut omassa maassa lisääntyvät päivä päivältä, ei ole kuitenkaan odotettavissa että lähiaikoina se politiikka muuttuisi. Luulen että yhdistelmä Painlevé-Paul Boncour-Hennessy y.m. olisi ollut helpommin hoidettava hallitus.

Eräs eilinen päivälehti ilmoitti tietävänsä että Tardieu olisi päättänyt panna uudet vaalit toimeen jo huhtikuun 10 ja 17 p:nä, siis Saksan presidentinvaalin jälkeen, mutta ennen Preussin vaaleja. Tätä tietoa on vaikea kontrolloida, ja eilisessä deklaratiossaan Tardieu vain ilmoitti ettei hän hajoita Kamareita eikä pane toimeen uusia

x) Hän ottanee Quai d'Orsaylle kabinettiinsa omia miehiä. Kauppaosaston varajohtajaksi Arnalin jälkeen (kts. rap. N:o 9 sivu 3) on jo asetettu Gazel, Tardieun aikaisempia apulaisia ensimmäisen pääministeriytensä ajoilta.

vaaleja ennenkuin budjetti on katon alla.

En ole ainoa tšekiläinen lähettiläs joka alan epäillä etteivät vaalit tuo sittenkään suurempia muutoksia aikaan Ranskan kauppapolitiikkaan nähden. Tardieun henki on tarttuva, ja budjetin suuri vaillinki samoinkuin kauppataseen pelottava tuontivoittoisuus vaativat toimenpiteitä nykyisen suojelusjärjestelmän jatkamiseksi. Kun ranskalainen itse puhuu vaaleista odotettavasta siunauksesta, tarkoittaa hän sillä aivan toista, nim. sitä että uudet vaalit toivottavasti tulevat antamaan lopultakin kauan kaivatun pohjan suurelle kansalliselle kokoomukselle. Sellainen kokoomus on tavallisesti intransigeant naapureihin nähden.

Ei tunnu epätodennäköiseltä että Tardieun suhtautuminen venäläis-ranskalaiseen nonagressio-sopimukseen tulee olemaan vähemmän positiivinen kuin oli Briandin.

Briandin nimen yhteydessä kiinnitän lopuksi huomion siihen ettei tätä nimeä viimeisen pulan aikana edes enää mainittu.

x x

x

Tardieun ohjelmapuhe oli suhteellisen lyhyt ja ylimalkainen. Se totesi Ranskan ulkopoliitiikan jatkuvaisuuden. 309 äänellä 260 vastaan Kamari antoi Tardieulle pyytämänsä luottamuslauseen. Enemmistö on sama mihin Laval ja aikaisemmin Tardieu itse ovat tottuneet. - Parlamentin kokouksen päätyttyä ylimääräinen juna puoliyön aikaan vei Tardieun apulaisineen Genèveen, uusiin tehtäviin.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön raportti no 14.

Ministeri Holma.

24/2 1932

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 14.

P a r i s i s s a 24 p:nä helmi kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
9/101 Re.D. 1932		
29/2.32	29	LM
RYHMÄ	OLASTO	ALIA
5	C6.	

Asia: Vieläkin Saksan salaisesta
aseistuksesta.

Viitaten aikaisempiin otsakeasiaa koskeviin raportteihini N:ot 3, 7 ja 12 voin nyttemmin vielä ilmoittaa että Bouilloux-Lafont'in juuri ilmestyneessä raportissa, koskien Ranskan sotilasbudjettia vuodeksi 1932 sivuilla 10 ja seurr. tehdään selkoa siitä millä tavalla Saksa on koettanut kiertää Versaillesin määräyksiä aseistukseen. Raportti mainitsee niinä neutraalisina maina jotka ovat Saksaa tässä auttaneet Sveitsin, Hollannin, Ruotsin ja Venäjän. (Ruotsista mainitaan Limhamnin lentotehdas sekä Bofors.) Sensijaan en ole viidettäsatua sivua paksusta raportista voinut löytää mitään Suomen mainintaa, joten uskallan katsoa kysymyksen lopullisesti järjestyneeksi.

Holma.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Pariisin olevan lähetysten rap. no 15.

Ministeri Holm.

11/3 1932

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 14 p:nä 1932.

N:o

455-145

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	10 101 ac.	10 32
18/3.32		
HMA		
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 15, joka sisältää:

Suomen viimeaikaiset tapahtumat ja Ranska.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 15.

P a r i s i s s a 11 p:nä maalisa kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
10 101 ke. D. 10 32		
18/3.32	10	Liit.
ASIA		ASIA
5	06	

Asia: Suomen viimeaikaiset
tapahtumat ja Ranska.

Samassa postissa Lähetystö lähettää Ulkoasiainministeriölle kokoelman leikkeleitä, joka käsittää Parisin huomatuimpien lehtien sähköet ja kirjoitukset Suomen viimeaikaisista tapahtumista. Jos kohta varsinkin kapinayrityksen alkupäivinä eräät lehdet julkaisivat sähköitä jotka eivät kaikissa suhteissa antaneet oikeaa kuvaa, - eihän Helsingissäkään puuttunut väärää huhuja! - on mielestäni kuitenkin todettava että suurin piirtein Parisin lehdistö ei tapahtumistamme, sen parempi, tehnyt niin suurta numeroa kuin oli pelättävissä. Tähän oli syynä osaksi se seikka että Ranskan omat tapahtumat ja kansainvälisen politiikan jännitys estivät lehtiä liiaksi kiinnittämästä huomiota Suomen oloihin, osaksi myös että Ranskan lehdistöllä ei ole omia kirjeenvaihtajia Suomessa. Useimmat väritetyt uutiset tulivat muista maista, Lontoosta, Skandinaaviasta ja

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Berlinistä. Sitäpaitsi Lähetyksen onnistui keskustelujen kautta eräiden sanomalehtimiesten kanssa saada pahimmat hälytykset vältetyiksi. Otin vapauden kahdestikin huomauttaa Hallitukselleni että virallisen uutisaineiston puutteessa lehdet ottivat tietonsa sieltä mistä niitä saivat ja että näissä olosuhteissa oli toivottavaa että Helsingistä virallisesti annettaisiin asiallisia ja rauhoittavia sähkötietoja Euroopan suurille tietotoimistoille. Senjälkeenkuin tällaisia alettiin antaa, saattoi todeta huomattavan rauhoittumisen, varsinkin kapinayrityksen neljännestä tai viidennestä päivästä lähtien.

Pitempiä itsenäisiä kirjoituksia tapahtumista ei ylipäätensä ilmestynyt lehtiin; vasta eilinen Journal des Débats sisälsi ensimmäisellä sivulla kokonaisen kirjoituksen jonka kirjoittaja Jacques de Coussange, alias rouva de Quirielle, on lehden erikoistuntija pohjoismaisiin kysymyksiin nähden. Kirjoitus on kauttaaltaan asiallinen ja asettuu kokonaan hallituksen kantaa ymmärtämään, mikä on sitä huomattavampaa kun lehti on kaukana oikealla, vastaten jotenkin Englannin Morning Postia.

Omasta puolestaan Lähetyksellä piti viisaimpana olla liiaksi antamatta tietoja tšekäläisille lehdille, osaksi koska Lähetyksellä itsekkin oli ensi päivinä varsin vaillinaisesti informoitu tilanteen yksityiskohdista, osaksi koska Lähetyksellä piti parhaimpana

x) En voi olla mainitsematta että kun maa-

olla liiaksi tapahtumia kommentoimatta, sellainen taktiikka kun olisi voinut herättää epäilyksiä aseman todellisesta laidasta.

Kapinayrityksen neljäntenä päivänä katsoin kuitenkin parhaaksi mennä siitä puhumaan tšekäläiseen ulkoministeriöön, missä minulla oli pitkä keskustelu saman henkilön, min. de Laboulayen kanssa, jolle Lapuanliikkeen alkuaikoina v. 1930 miltei päivittäin tein selkoa silloisen tilanteen kehityksestä. Laboulayelle oli tilanne näin ollen a priori jossain määrin tuttu, ja saatoin todeta että ainakin sinä päivänä saapunut Ranskan Helsingissä olevan lähettilään tilannetta koskeva sähkösanoma, jonka Laboulaye minulle luki, oli suurin piirtein oikea.

Saatoin siihen mennessä Lähetykselle tulleiden virallisten ja yksityisten tietojen ^{x)} avulla luoda itselleni pääasiassa oikean kuvan tapahtumien ku-

nantaaamuna (29/2) Ulkoasiainministeriön ensimmäinen asiaa koskeva salasähke ("vain ministerille") saapui, samulehdet jo olivat sisältäneet uutisia tapahtumista ja että Petit Parisien ^{jo} oli julaissut jotenkin kaikki ne yksityistiedot jotka sähke sisälsi!

^{x)} Alkupäivinä saatoin myös puhelimitse orientoitua tilanteesta, mutta kun 2/3 myöhään illalla puheluni erään Helsingin suuren päivälehdän toimituksen kanssa keskeytettiin - vaikka sensuuri tiesi että kangan toisessa päässä oli Suomen Parisissa oleva lähettiläs - en enää soittanut.

lusta ja ennenkaikkea kapinayrityksen mahdottomuudesta voida onnistua. Tein nyt kuten aina sangen avomielisesti selkoa Laboulayelle tilanteen valo- ja varjopuolista ja olin tilaisuudessa seuraavana päivänä eräissä kutsuissa uudelleen toteamaan Laboulayelle kehityksen kulkeneen siihen suuntaan jota keskustelussamme edellisellä päivänä olin pitänyt ei vain todennäköisenä vaan jotenkin varmana, nim. että kapinayritys jo muutaman päivän päästä lankeaisi omaan mahdottomuuteensa.

Toissapäivänä menin uudelleen Laboulayen luo ulkoministeriöön todetakseni hänelle että tilanne nyttemmin on täysin selvä ja että kapinayritys on täydellisesti epäonnistunut. Laboulaye mainitsi saaneensa Ranskan Helsingissä olevalta lähetystöltä samanlaisia rauhoittavia tietoja ja mielihyväkseni hän lisäsi voineensa konstatoida että edellisellä viikolla antamani kuva tilanteesta ja arveluni sen kehityksestä olivat täydelleen vastanneet todellisuutta. Näin ollen on asia tšekäläisessä ulkoministeriössä katsottava likvidoiduksi.

Muutenkaan en voisi väittää että tapahtumat Suomessa olisivat täällä herättäneet suurta levottomuutta. Kyselyjä on tosin tehty oikealta ja vasemmalta, mutta minkäänkään huolestuneisuutta en voi sanoa havainneeni. Suomenmarkka noteerattiin viikoksi maaliskuun 1 p:nä pysyen jokseenkin samanlaisena kuin ennen, s.o. 40 centimeä markalta, mikä vastaa frangikurssia 250 Suomessa.

Minulla on viime päivinä ollut useita keskusteluja, varsinkin puutavarakysymyksen vuoksi, mistä kirjoitan toisessa yhteydessä, erinäisten korkeassa asemassa olevien henkilöiden kanssa, mutta kukaan heistä ei ole viitanut Suomen oloihin, josta päättelen että niin syvästi valitettavat kuin tapahtumat ovat olleet ja vaikka tietysti il reste toujours quelquechose, en ainakaan tällä hetkellä uskoisi maamme arvonannon täällä saaneen auttamaton ta kolausta. Lainamahdollisuutemme täällä pysyvät edelleen samoista syistä kuin aikaisemminkin suljetuina. On ennenaikaista sanoa ovatko nämät lainamahdollisuudet viimeisten tapahtumien kautta ennestään vähentyneet. Selvää toiselta puolen on että ne niitä eivät ole parantaneet.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 16.

Ministeri Holma.

16/3 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 18 p:nä 1932.

N:o 493-161.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
K: 12/102/ae. 1182		
23/3-32 2		
RHMA	ASIA	ASIA
5	06.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 16, joka sisältää:

Suomen ja Ranskan kauppasuhteet.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

M. Holma

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 16

P a r i s i s s a 16 p:nä maaliskuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 12/102 la. D. 1932		
23/3-32.	9	LVL
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C6	

Asia: Suomen ja Ranskan
kauppasuhteet.

Koska lähiaikoina olemme pakotetut neuvottelemaan ranskalaisten kanssa erinäisistä kauppapoliittisista kysymyksistä, lienee syytä hieman laajemmassa yhteydessä ottaa puheenalaiseksi Ranskan kauppapolitiikan nykyinen suunta ja sen pyrkimykset ja ehkä vielä enemmän koettaa eritellä sitä kauppapoliittista sanoisinko mentaliteettia, joka tällä hetkellä elähyttää niitä piirejä jotka näistä asioista määräävät.

Ruotsin tšekäläinen lähettäjä sanoi minulle pari päivää sitten: "Tardieu tahtoi kaikin voimin päästä valtaan ennen vaaleja voidakseen, kuten täällä sanotaan, tehdä vaalit; hän luottaa lujasti siihen että nykyinen hallituskoalitio vaaleissa voimistuu, joka enemmän taikka vähemmän merkitsisi hänelle neljän vuoden kuluessa jatkuvaa valtaa; sen rinnalla on Tardieulle aivan yhdentekevää mi-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

kä on oleva ranskalais-suomalais-ruotsalaisen puutavarakaupan kohtalo."

Kun Briandin hautajaisissa tapasin Norjan lähettilään Colbanin, joka kuten tunnettua edustaa maataan Genèvessä, sekä Yleiskokouksessa että Neuvostossa, ja joka aseidensupistamiskonferenssissa näyttelee huomattavaa osaa laivastokomissionin puheenjohtajana, lausuin hänelle valitteluni sen johdosta ettei häntä Parisissa nykyään paljoa näe, mihin hän vastasi itsekin sitä valittavansa, mutta lisäsi tämän tosiseikan valitettavuuden vähenevän sen kautta ettei lähettiläällä tällä hetkellä ole Parisissa mitään tekemistä, koska taistelu protektionismia vastaan on taistelua tuulimyllyjä vastaan, josta ei näe minkäänäköistä tulosta. "On turhaa ylellisyyttä pitää tällä hetkellä lähettilästä Parisissa."

Latvia, jonka puutavaran- ja voinvienti Ranskaan on huomattava, sai syksyllä puutavarakontingentin, joka vastaa vain 20 %:ia viimeisten vuosien viennistä - mikä tietääkseni aiheutui siitä että kun keskimäärä laskettiin viidelle viimeiselle normaalivuodelle, Latvian osuus tuli näin pieneksi koska se ensimmäisinä näistä vuosista ei vienyt paljon lainkaan puutavaraa Ranskaan. Vielä huutavampi vääryys on tapahtunut Latvialle sikäli että sille on myönnetty ainoastaan 7 % aikaisemmasta voinviennistään!

Nämät kolme esimerkkiä, joihin vielä voisi

lisätä Belgian, Sveitsin, Tanskan, Viron ja monen muun maan kauppasuhteista Ranskaan yhtä kaunopuheisia esimerkkejä, todistavat sinänsä millaista seinää vastaan täällä on taisteltava. Norja, Tanska, Latvia ym. ovat tänne lähettäneet erikoisia taloudellisia komissionveja neuvottelemaan Ranskan hallituksen kanssa. Ne ovat kaikki palanneet tyhjin toimin kotiinsa.

Pohjimmaltaan lähtee nykyinen protektionismi siitä että Tardieu yksipuolisesti on kallistanut korvansa maataviljelevän väestön vaatimuksille. Tardieu ymmärtää että maaseutua tässä maassa on lainlyöty - seikka joka ainakin osaksi riippuu maanviljelijöistä itsestään, he kun tähän asti hyvin vähän ovat osoittaneet pyrkimystä saada sanansa kuululle ulkopuolella oman aivan rajoitetun piirinsä; onhan kuvaavaa että Ranskan Edustajakamarissa ei istu ainoatakaan varsinaista talonpoikaa, vaan että talonppikaispiirien edustajina siinä istuu asianajajia, teollisuusmiehiä, yliopistomiehiä, opettajia, sanomalehdentoimittajia ym., jotka ovat sitoutuneet ajamaan valitsijoittensa intressejä ja jotka sillä tavalla joutuvat paljoka enemmän riippuviksi valitsijoistaan kuin mikä on asianlaita monessa muussa maassa. Oli miten oli, Tardieu on saanut päähänsä nousta uudelleen valtaan näiden piirien avulla, ja nyt kun hän sinne on päässyt, hän ei voi heitä ainakaan kohta pettää, vaan on pakotettu menemään yhä pitemmälle myönnetyksissä - ainakin niin kauan

kuin vaalit ovat oven edessä.

On edelleen totta että Ranskassa työttömyys huomattavasti kasvaa, on myöskin totta että maanviljelystuotteiden hinnat paikan päällä ovat erinomaisen alhaiset - Ranskan hintamuodostuksen kirouksena on luonnottomasti kehittynyt välikäsijärjestelmä - ,samoin että Ranskan kauppabalanssi viime vuodelta osoitti lähes 25 miljardin Smk:n miinusta. Kaikki tämä yhdessä lähestyvien vaalien varjojen kera antaa Tardieun politiikalle näennäisen oikeutuksen, ja näkyvän muotonsa se on saanut ulkomaihin ja ulkomaisiin tavaroihin kohdistuvassa taistelussa, joka viime kesästä saakka on ottanut mitä häikäilemättömmimpiä muotoja. Toinen asia on että protektionismi, joka hakee tilanteelle parannusta periferiasta eikä mene kysymysten ytimeen, ajan pitkään käy maalle itselleen kalliiksi.

Tardieun protektionistisen kauppapolitiikan päämääränä on päästä mikäli mahdollista irti nyt voimassaolevista kauppasopimuksista saadakseen siten vapautetuiksi eräät tärkeät tullitariffin nimikkeet. Olen ennenkin huomauttanut että on luonnontonta että Ranskan nykyisestä tullitariffista 72 % nimikkeistä ovat sidotut. Vuosi sitten Lavalin hallituksen tullessa valtaan pitikin kauppaministeri Rollin, joka edelleen istuu kauppaministerinä nykyisessäkin hallituksessa, puheen Lillessä, missä hän suoraan tunnusti hallituksen kauppapolitiikan päämääränä ole-

van tämän, s.o. irtisanoa nyt voimassaolevat kauppasopimukset. Tämä politiikka osoittautui kuitenkin mahdottomaksi, koska se olisi vienyt Ranskan yhdellä kertaa liian suuriin vaikeuksiin. Sensijaan ryhdyttiin kontingenttisysteemiin, jota on pidettävä väliaikaisena tullien vapautumista odoteltaessa. Myös on käytetty, kuten viime päivinä Viroa, Itävaltaa ja Tšekkoslovakiaa vastaan puutavaratulleihin nähden, suoranaista painostusta ultimaattumien muodossa sitomisten vapauttamiseksi.

Toiset maat taasen ovat saaneet kontingenttinsa niin ahtaiksi että heidän on ollut pakko sanoa irti sopimuksensa, kuten esim. on käynyt Italian. On erikoisen kiintoisaa seurata mitä suunnitelmia on koetettu toteuttaa neuvotteluissa niiden maiden kanssa joiden sopimukset ovat joutuneet irtisanotuiksi. Tämä näkyy parhaiten väliaikaisesta sopimuksesta Italian kanssa, joka äskettäin saatiin allekirjoitetuksi ja piakkoin astuu entisen irtisanotun sopimuksen tilalle. Tässä sopimuksessa näet ei enää lainkaan puhuta suositimmuudesta, vaan molemmiin puolin on suostuttu tullitarifaariseen autonomiaan ja myönnetty kontingentoimisen oikeutus. Jos toinen maa jostakin syystä katsoo itsensä pakotetuksi kontingentoimaan jonkun tavaran tuonnin josta toinen maa on intressoitu, on toisella maalla oikeus ryhtyä vastatoimenpiteisiin.

Ranskan kauppapolitiikan tarkoitus onkin päästä erikoisneuvottelujen kautta järjestämään suhteet kuhunkin maahan erikoispohjalle, mikäli mahdollista

siten että vastapuoli luopuu suosituimmuudesta. Englannin ja Saksan kanssa ryhdyttäneen niinkään piakkoin neuvotteluihin tällä pohjalla. Erikoisesti on sopimus Saksan kanssa (elokuulta 1927) Ranskalle häitallinen, koska siinä on enemmän kuin missään muussa sopimuksessa sitomisia myönnetty.

Tardieu on aivan kuuro äänille jotka hänelle koettavat selittää tämän politiikan vievän ei ainoastaan taloudelliseen, vaan sen rinnalla myöskin poliittiseen ja sivistykselliseen eristäytymiseen. Hänestä se kausi on lopussa jolloin Ranskan portit olivat auki kaikille, sekä ihmisille että tavaroille, ja hän pyrki tietoisesti tällaiseen eristäytymiseen. Tämä seikka on tärkeä pitää silmällä meidänkin, koska kaikki meidän argumenttimme yleisten suhteiden huononemisesta ym. kirpoavat tätä muuria vastaan.

Edelleen luottavat Tardieu ja Ki siihen että muut maat ovat Ranskan luoton tarpeessa ja sen vuoksi pakotetut nielemään suuttumuksensa.

Tietysti löytyy paljon niitä, varsinkin opposition taholla, jotka osaksi oppositiohalusta, osaksi myös todellisesta vakaamuksesta ovat huolestuneet siitä mihin tällainen kauppapolitiikka vie juuri ylläolevia seurauksia silmälläpitäen. Laajat teollisuuspiirit ovat jyrkästi Tardieun ohjelmaa vastaan, katsoen että toisten teollisuuspiirien ja maanviljelys-
piirien siitä saavuttama etu lankeaa heidän maksettavakseen. Tällaisia piirejä ovat esim. tekstiiliteollisuus Pohjois-Ranskassa, samppanjateollisuus, Lyonin

silkkiteollisuus, muusta puhumatta, jotka kaikki kärsivät pahasti niistä vastatoimenpiteistä, joihin muissa maissa on ryhdytty Ranskan vientiä vastaan.

Erinomaisen kiintoisa oli käyntini Lyonin messuilla senkin kautta että kaupungin tarjoamalla suurilla aamiaisilla jouduin istumaan ent. pääministeri Herriot'n viereen, joka on Lyonin pormestari ja siellä näyttelee kruunaamattoman kuninkaan osaa - hänelle osoitettiin kaikkialla vähintään yhtä suurta kunnioitusta kuin täällä tasavallan presidentille, ja hänen poliittiset vastustajansakin ovat pakotetut häntä ihailemaan pormestarina, admistraattorina ja ehkä ennenkaikkea puhujana. Kahden tunnin kuluessa ehdin pukua hänelle useimmista meil-
le tärkeistä nykykysymyksistä ja esitin hänelle erikoisen laajasti puutavarakysymyksemme. Hän osoitti suurta innostusta varsinkin viimeainittuun kysymykseen ja sanoi peittelemättä olevansa nykyisen virallisen kauppapolitiikan ehdoton vastustaja, kutsuen sitä puhtaaksi hulluudeksi, pure folie, joka vie Ranskan arvaamattomiin vaaroihin.^{x)} Suuressa puheessaan, joka oli loisteliaimpia mitä elämässäni olen kuullut, Herriot esitti vapaakaupan ideat, ~~mitti~~ moitti niin selvästi että kaikki sen ymmärsivät hallituksen nykyistä talouspolitiikkaa ja lopetti toteamalla että Lyon aina on ollut, on ja tu-

x) Jätin hänelle myöhemmin täällä pienen memorandumun puutavarakysymyksestämme, saman minkä olen myös jättänyt ulkoministeriöön sekä kauppaministerille ja maanviljelysministerille ym.

lee olemaan vapaakaupan kannattaja. Tämä osa hänen puheestaan saavutti freneettisiä suosionosoituksia.^{x)}

Herriot ei ole suinkaan ainoa tämän suunnan edustaja, mutta on huomattava etteivät nämät henkilöt, olivat he missä asemassa tahansa, ennen vaaleja uskalla mennä lupaamaan valitsijoille vähempää kuin mitä Tardieu on luvannut, ja näin ollen he nolentes volentes seuraavat hänen signaalejaan.^{xx)}

x

x

x

Tätä taustaa vastaan on katsottava myöskin meidän kauppasuhteitamme Ranskaan ja niitä neuvotte-luja jotka nyt alkanevat. Pidän mahdollisena että kieltolakikysymys - ennen äänestystämme pelosta ettei äänestys menisi hullusti ja äänestyksen jälkeen ehkä jonkinlaisena kiitollisuudenosoituksena - on jos-sain määrin hillinnyt Tardieun ja hänen herrojensa halua vaikeuttaa meidänkin suhteitamme. Jos kohta

x) Muuten Herriot puheessaan kääntyi puoleeni ja sovitti sanoihinsa erinomaisen kauniin, Suomelle osoitetun adressin.

xx) Kun pari viikkoa sitten voin hinta, kii-tos ankaran kontingentoimisen (vain 1200 tonnia vuo-den ensi neljännekselle kaikille maille yhteensä), al-koi pelottavasti nousta (ollen nykyään n. 65 Smk. ki-lolta) avasi L'Intransigeant-lehti voimakkaan taiste-lun kontingentoimista vastaan. Hallitus peläten oppo-sition käyttävän hyväkseen hinnanousua korotti kontin-gentin kolminkertaiseksi! Hinta onkin nyt laskussa. -- Olemme pyytäneet saada oman voikontingentin tästä li-säyksestä.

surtaxe on valitettava ja jos kohta puutavarakysymys ainakin tämän vuoden ensi puoliskolta näkyy kärjistyvän, on maita, kuten Norja, Tanska, Viro, Latvia, Belgia ym., joihin Tardieun xenofobia on kohdistunut vielä ankarammin kuin meihin.

Tahdon tässä yhteydessä heti huomauttaa että juuston- ja voinvientimme vaikeuksia Ranskaan kontingenttisysteemin tultua voimaan ei pidä ^{käsittää} ~~käsittää~~ erikoisesti meihin kohdistuneena toimenpiteenä, vaan riippuu se siitä että asianomaiset suomalaiset vientiliikkeet, Lähetystön ja konsulinvirastojen lukuisista vuosien kuluessa tekemistä huomautuksista huolimatta, eivät ole pitäneet huolta näiden markkinoiden hoitamisesta, vaan on sieltä aina vastattu - mikäli lainkaan on vastattu! - ettei voida uusia markkinoita ajatella niinkauankaan varma menekki on olemassa vanhoissa ostajamaissa. Tästä aiheutuu että Ranskan tilasto edellisiltä vuosilta, johon kaikki kontingenttiprosentit perustuvat, eivät osoita Suomesta paljon mitään tuontia näihin artikloihin nähden. Juttu on sama Belgiassa, ^{missä} ~~missä~~ ^{erillämme. 1/} ~~juustollamme.~~ on myönnetty aivan minimaalinen kontingentti. On selvää että jos kerran kontingenttisysteemiin ryhdytään, tämän tarkoituksena ei ole avata uusille maille markkinoita, vaan päinvastoin rajoittaa ~~markkinat~~ markkinat ennestään oleviin.

Olen toisessa yhteydessä, kirjeessä Herra Ulkoasiainministerille, tehnyt selkoa siitä vaarasta joka tällä hetkellä uhkaa puutavaranvientiämme Rans-

Korjattu Pariisin leij. no. 496-162, 2/3.32 huhtikuun

kaan. Niin paljon on tässä kysymyksessä nyt aikaansaatu innokkaan preparation kautta ruotsalaiselta ja suomalaiselta taholta täällä, että viranomaiset ovat vakavasti ottaneet harkinnan alaiseksi suomalaisen ja pohjoismaisen tavaran differensoimisen keski- ja itäeurooppalaisten puutavaralajien kustannuksella. Senjälkeen kuin kirjoitin kirjeeni Herra Ulkoasiainministerille on myöskin kauppaministeriössä pääkonsuli Nordbergille lausuttu se otaksu- ma että kolmannen neljänneksen ajaksi, siis vaalien jälkeen, voitaisiin ryhtyä tällaiseen erottelemiseen. Toiselta puolen on huomattava että kotimainen puutavateollisuus täällä alkaa yhä lujemmin organisoitua ja maanviljelysministeriön käytyä Tardieun aikana hallituksen ehkä tärkeimmäksi alkaa saada sanansa kuuluville paremmin kuin ennen. Toiselta puolen ^{taas} Von olemassa se valopilku että myöskin viiniviljelijät ovat alkaneet paremmin organisoitua ja nostaa päänsä myöskin Parisissa, missä heillä tähän asti yleensä on ollut suhteellisen vähän sanomista - kuten tunnettua viiniviljelijät ovat parhaast päästä paikallispuomoja, jotapaitsi he ylipääntänsä kuuluvat porvarilliseen vasemmistoon, jolla vuodesta 1926 on ollut hyvin vähän sanomista hallituksissa. Tätä tietä ehkä on jotakin saavutettavissa.

Nähtyäni että Office national du Vin piti täällä kokouksen - johon muuten otti osaa 34 maan edustajat ^{x)} - pyysin pääkonsuli Nordbergia menemään

x) Suomi oli myös saanut kutsun jo syksyllä, mutta ilmoittanut ei ottavansa osaa, koska kielto- laki silloin vielä Suomessa oli voimassa.

sinne ja seuraamaan sen töitä, mikä osoittautui-
kin tärkeäksi, koska kokouksessa oli liikkeellä
erheellisiä huhuja uuden alkoholilainsäädäntömme yk-
sityiskohdista ym. Pääkonsuli Nordberg piti koko-
uksessa esitelmän, jossa hän teki selkoa alkoholi-
tilanteesta kotona. Belgian edustajalta, jonka myö-
hemmin tapasin, kuulin sittemmin että Suomen nimi
oli ollut kaikkien huulilla ja että mieliala mei-
hin nähden oli ollut mitä edullisin. Senjälkeen
on pääkonsuli Nordberg vielä käynyt kokouksen pu-
heenjohtajan, député Barthen luona, joka on viini-
kauppiaitten syndikaatin presidentti, ja huomauttanut
hänelle vakavasti niistä vaaroista, jotka voivat
koitua Ranskan viiniviljelijöille ja -kauppiaille
siitä että meidän luonnollisia tuotteitamme este-
tään viemästä Ranskaan. Myös maanviljelysministeril-
le - josta sain kuulla että hänellä on suoranai-
sia intressejä eräässä burgundifirmassa - olen tä-
hän vaaraan viitanut ja olen sitä muutenkin käyt-
tänyt aseena, millään tavalla tietysti antamatta
sille uhan muotoa.

Jos kohta tältä taholta tullaan tekemään,
kuten tiedämme, esityksiä viranomaisille ja jos
kohta siis on olemassa pieni toivo että nämät
piirit voivat vaikuttaa hallitukseen, on toiselta
puolen otettava huomioon että meihin nähden kysymys
on niin pienistä summista että Tardieu aina voi
huomauttaa ohjelmansa toteuttamisen tuottavan muul-
la taholla miljaardien voittoa, minkä rinnalla muu-

tanat kymmenet miljoonat eivät näyttele mitään osaa. Mieleni tekee vielä siteerata Parisin kauppakamarin erään hyvin huomattun ja pohjoismaisia asioita Kamarissa hoitavan jäsenen sanat, kun hänen kanssaan pari päivää sitten keskustelin koko tästä kysymyssikermästä: "Argumenttinne ovat pääasiassa oikeat, jos kohta ranskalainen eräissä yksityiskohdissa tietysti ajattelee toisin, mutta niillä argumenteilla ette saavuta nyt mitään; ainoa tie on saada Tardieu käännetyksi pois nykyiseltä linjaltaan; jos sen kykenette tekemään, niin tilanne voi muuttua, muuten ei."

Siitä miten meidän näissä olosuhteissa olisi mielestäni prosedoitava, rohkenen esittää seuraavaa.

Olen koettanut joulukuusta saakka vakuuttaa että paras taktiikkamme olisi ollut ja vielä olisi suostua ottamaan vastaan Ranskan meille tarjoama suosituimmuus niitä tullialennuksia vastaan, jotka Ranska tammikuussa meiltä pyysi. Tähän voidaan sanoa että suosituimmuus Ranskan nykyisen talouspolitiikan vallitessa on muuttumassa illusooriseksi. Jos näin olisikin, on ensinnäkin huomattava että kauppasopimuksemme vielä on voimassa ja että faneri, juusto ym. saisivat ainakin toistaiseksi vielä nauttia suosituimmuuden suomista etuuksista, mitä nyt eivät tee. Toiseksi ja ennenkaikkea meidän, jos Ranska pyrkii uusiin kauppaneuvotteluihin koko linjalla, tulee erinomaisen vaikeaksi neuvotella, jollei meillä ole suosituimmuutta neuvottelupohjana, ku-

ten on laita useimpien muiden maiden. Kolmanneksi tästä olisi seuraava etu. Kuten minulle Legué, mainitsemani äsken ~~mainitsimme~~ Parisin kauppakamarin jäsen, oman kauppakamarimme johtavat herrat ym. henkilöt ovat vakuuttaneet, viimeiset tullikorotuksemme, jotka lähinnä koskevat Ranskaa, ovat täällä herättäneet erinomaisen pahaa mieltä, sanoisin: enemmän kuin kotona uskotaan. Minulla on sormenpäissä tunto että nämät tullikorotukset vielä tulevat meille tuottamaan haittaa, koska Ranska mahdollisesti voi käyttää niitä hyväkseen aikaansaadakseen sellaisen tilanteen, joka pakottaa meidät uusiin neuvotteluihin, mistä varmasti taas olisi seurauksena uusi, nykyistä epäedullisempi kauppasopimus, joka Ranskalle takaisi suuremman tasapainon maittemme välisissä kauppasuhteissa. Kieltolain kaatuminen ei tässä suhteessa pitkällekkään auttaisi.

Olen tämänkin vuoksi sitä mieltä että meidän olisi ensiksi vastattava suosituimmusehdotukseen myönteisesti, suostuen antamaan Ranskalle eräitä pyytämiänsä tullialennuksia siihen suuntaan kuin Hallituksessa on suunniteltu. Tämä toimenpide veisi meidät varman etapin eteenpäin, estäisi meitä joutumasta liian lavealle tielle ja taittaisi kärjen meihin kohdistuvasta animositeetista tullikorotusten vuoksi.

Lisään vielä että suosituimmuus, jolla on todellinen reaalin arvo, meille tarjottiin 15 %:n surtaxea vastaan. Täällä aletaan yhä suuremmassa määrässä olla tyytymättömiä tähän surtaxeen. Pari-

sin kauppakamarissa se minulle sanottiin peittelemättä. Mikäli ymmärrän, ei meidän kannata asiain näin ollen uhrata harvoja valttejamme surtaxea vastaan taistellaksemme, koska on enemmän kuin selvää että sitä ei poisteta meiltä, jollei sitä poisteta samalla kertaa muilta mailta, joihin nähden se on pantu voimaan. Mainitsen vielä tässäkin yhteydessä että Ruotsin lähetystö vuoden vaihteessa koetti erikoisessa nootissa Ranskan ulkoministeriölle saada puutavaran, selluloosan ja paperin tunnustetuiksi sellaisiksi kansainvälisiksi kauppatavaroiksi, joita tuo surtaxe ei koskisi. Tähän noottiin sai Ruotsin lähetystö jyrkästi kielteisen vastauksen, eikä ole käsitykseni mukaan mitään mahdollisuuksia olemassa että meille nyt vastattaisiin toisin.

Markkamme jyrkkä putoaminen viime vuoden lopulla on herättänyt täällä vissää varovaisuutta, mistä myöskin saa selityksensä että Ranska toivoisi periaatteellisen sopimuksen syntyvän Suomen kanssa n.k. korvauskassan voimaannpanosta. Jos kohta tähän ehdotukseen Suomen hallituksen puolelta on vastattu kielteisesti, tiedän että täällä kaikesta huolimatta edelleen asiaa /haudotaan preventiivisenä toimenpiteenä. Lähetystö tekee tietysti parhaansa joka tilaisuudessa selittäm~~ään~~ukseen ettei ole olemassa mitään todellista syytä tällaiseen toimenpiteeseen, ja olen viimeksi Parisin kauppakamarissa pyytänyt heitä kääntymään eräiden suurten ranskalaisten viejien puoleen, jotka ovat jatkuvissa kauppasuhteissa Suomeen ja joil-

la ei ole ollut minkäänkokoisia maksuvaikeuksia tänä aikana. - Tämä seikka kuitenkin voi heikentää neuvottelujemme lähtökohtaa, joskaan ei materiaalisesti niin kuitenkin psykologisesti.

Jos puutavarakontingenttimme kolmannelta kvartaalilta ei parane ja jos muutkin kysymykset osoittautuvat mahdottomiksi järjestää meitä tyydyttävällä tavalla, olisi mielestäni vakavasti harkittava eikä olisi syytä vastata ranskalaisille kontingenttoimella viinit ja liköörit sekä nostamalla viinitullit paljoo korkeammalle. Tästäkin syystä olisi mielestäni mikäli mahdollista lykättävä kauppasopimuksemme 6 %:n viiniklauselin korjausvaatimus myöhempään ajankohtaan, koska meidän, jos kerran Ranskalta vaadimme tässä suhteessa kaunista elettä, käy vaikeaksi heti sen jälkeen ryhtyä repressaalioihin sillä alalla.

Joka tapauksessa ehdottaisin ettei mitään vastausta Ranskan ulkoministeriölle annettaisi ennenkuin puutavaran kontingentti toiseksi neljännekseksi on määrätty. Jos alennus näet tulee kovin ankaraksi, voimme ehkä käyttää siitä syntyvää psykologista momenttia hyväksemme esittääksemme suuremmat vaatimukset.

x

x

x

18/III. Eilen kauppakamarimme uuden presidentin kunniaksi järjestämilläni aamiaisilla kerrottiin että jossain määrin uusia tuulia olisi alkanut pu-

haltaa asianomaisissa ministeriöissä ja että Tardieu Genèveissä viime päivinä oli saanut kuulla niin paljon arvostelua kauppapolitiikkansa vuoksi että häntä olisi ruvennut pelottamaan. En ole voinut tätä tietoa kontrolloida enkä a priori siihen uskoisi, mutta varmaa on että Ranskassa itsessään alkaa nousta yhä useampia ääniä nykyistä kauppapolitiikkaa vastaan. Niinpä Les Echos-lehti eilen julkaisi kaksikin kirjoitusta tästä asiasta, ja ennenkaikkea on mainittava että Senaatin tullikomissionin raporttööri on hyvin voimakkaasti käynyt tämän politiikan kimppuun ja että komissionin mielipiteet menivät jyrkästi hajalle. Suurta huomiota on herättänyt että viime helmikuun vienti oli vain 1,7 miljardia, sen ollessa kaksi vuotta sitten samassa kuussa 4,4 miljardia. Jos kohta yleinen pulatilanne maailmassa on ollut vaikuttamassa tähän katastrofaaliseen vähenemiseen, on kuitenkin yhtä ilmeistä että Tardieun protektionistinen kauppapolitiikka siihen on niinkään suurelta osaltaan syyppää.

Holma.

Vide: HW

lep.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 21 p:nä 1932.

N:o 496-162

Ad

ad	12 102 ac.	32
26/3.32		
5.	66.	

Ulkoasiainministeriölle.

Korjaus raporttiin N:o 16.

Raportissani N:o 16 sivu 9 rivi 9 alhaalta pyydän korjaamaan sanan "juustollemme" sanaksi "voillemme". Juustonvientimöhän Belgiaan on edelleen vapaa.

Hol-a.

Korjattu
29/2-32
h. 9/15

BANK RIVES

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rapo. no 17.

Ministeri Holma.

22/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa maaliskuun 23 p:nä 1932.

N:o 516-169

13 102 Re.	32
29/3.32	
5	06.

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 17, joka sisältää:

Käynti Ranskan valtiopankin johtajan luona.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,

Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 17.

P a r i s i s s a 22 p:nä maalisk. kuuta 1932.

13/102 he. D. 10 32		
29/3.32	to	Lin
ASIA	OSASTO	ASIA
5	C6.	

Asia: Käynti Ranskan valtio-
pankin johtajan luona.

11 Kävin eilen Ranskan Pankin pääjohtajan luona hänelle kertomassa, kuten minulla on silloin tällöin tapana tehdä, oloista ja varsinkin taloudellisista oloista Suomessa, liittämättä tällä kertaa käyntiini nimenomaista sondeerausta lainamahdollisuuksia nähden. Varsinkin tahdoin hänelle kertoa taloudellisen ja rahallisen tilanteemme varmistumisesta, Suomen Pankin tilannekertomusten osoittamasta tervehtymisestä, valuuttakysymyksen selviytymisestä, markkamme noususta Mäntsälän tapahtumista huolimatta, riippumattomuudestamme Kreuger-tapahtuman aiheuttamista seurauksista, kauppabalanssimme jatkuvasta aktiivisuudesta ym.

Moret näkyi olevan tietoinen asemastamme eikä osoittanut minkäänlaista huolestumista sen johdosta, päinvastoin hän lausui ihmettelevänsä sitä, että kaikki pohjoismaat niin hyvin ovat voineet pulakauden kestää."

Erikoisesti halusin tällä käynnilläni Moret'illekin

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

painostaa sitä pahaa vaikutusta, minkä Suomessa tekisi jos Ranska edelleen insistoisi vaatimuksessaan että Suomi suostuisi neuvottelemaan Ranskan kanssa korvauskassan (caisse de compensation) perustamisesta maittemme välisestä kaupasta aiheutuvien valuuttasuoritusien clearaamiseksi. Kerroin Moret'ille Ranskan Helsingissä olevan lähettillään tehneen asiasta virallisen ehdotuksen, mutta Suomen Hallituksen siihen vastanneen kielteisesti. Tähän sanoi Moret minut keskeyttäen: "Siinä teitte aivan oikein, sillä pidän koko tätä järjestelmää perin turmiollisena ja haitallisena luonnolliselle kaupankäynnille. Tähän suuntaan olen koettanut toimia ja vaikuttaa myöskin Parisin kauppakamariin, joka kuitenkin tässä asiassa on itsepintainen. Itsepintaisimpia siellä on Banque des Pays du Nord'in johtaja Brizon, mutta hänellä on paljon vaikeuksia ideansa läpiajamiseksi." Tässä yhteydessä tahdon mainita, että Brizon, joka on ranskalais-suomalaisen kauppakamarin johtokunnan jäsen ja joka minulle varsinkin tämän talven kuluessa on tehnyt todellisia palveluksia, jo syksyllä minulle kertoi että jotain tällaista oli tulossa, mistä silloin ilmoitin kotia ja mistä kait osaksi aiheutui että valuuttasäännöstelystä Suomessa luovuttiin. (Olen senjälkeen Brizonin kanssa ollut jatkuvissa keskusteluissa tästä ikävästä asiasta; muuten viittaan raporttiini N:o 16. sivu 14.) Oli miten oli, melihyvin on todettava että Banque de France'in pääjohtaja siis on asiasta toista mieltä.

Puhuin Moret³lle myös varsin laajasti puu-
tavarakysymyksestämme ja lähetin hänelle tänään sii-
tä pienen promemorian.

Muusta keskustelustamme mainittakoon että Mo-
ret minulle puhui alleviivatun lämpimästi Kreuger'
ista ja kiitti hänen Ranskalle v. 1927 antamaa
apua, mainiten, että Kreugerin kanssa oli erinomai-
sen helppo ja hauska neuvotella - Moret oli sil-
loin asianomainen virkamies rahaministeriössä - ja
että voi liioittelematta sanoa, että Ranskan fi-
nanssin ja Morgan-ryhmän uudet normaalisuhteet al-
koivat siitä päivästä, jolloin Kreuger Ranskalle
antoi tunnetun apunsa.

Yleisestä finanssitilanteesta maailmassa sanoi
minulle Moret nyt kuten viimeksi 23/12 viime vuon-
na, että hänen mielestään tilanne hiljaa mutta
kuitenkin huomattavasti on paranemassa. ^{Hän} kertoi, että
Baselissa, missä valtiopankkien johtajat olivat kool-
la Kreugerin kuoleman sattuessa, toiset ja varsin-
kin Englannin pankin pääjohtaja olivat olleet, ku-
ten hän sanoi, extrêmement noirs. Montagu Norman
oli pitänyt Kreugerin kuolemaa "kolmantena ja vii-
meisenä varoituksena" (ensimmäinen oli ollut Wienin
Kreditanstaltin kaatuminen, toinen Englannin punnan
luhistuminen). Moret puolestaan katsoi että Kreu-
gerin kuolema tosin jossain määrin voi hidastuttaa
tervehtymistä mutta että sillä ei tule olemaan
ajanpitkään ratkaisevaa merkitystä, jotapaitsi hän
katsoi, että huhut Kreugerin sortumisen vaikutukses-
ta Ruotsin talouselämään ovat liioiteltuja. Relata
refero. 11

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 18.
Ministeri Holma.

31/3 1932.

Parisissa 2/4 -32:

SUOMEN LÄHETYSÖ

n: 575-191

14/102 Sal.		6/4-32
6/4-32		
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 18, joka sisältää:

Käynti Tardieun luona.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A. S. YRJO-KOSKINEN,

H e l s i n k i .

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 18.

Parisi ssa 31 p:nä maaliskuu 1932.

14.102 hae. 1.32	
6/4-32	
5	06

Asia: Käynti Tardieun luona.

Olin ennen pääsiäistä pyytännyt päästä pää- ja ulkoministeri Tardieun puheille kohta pyhien jälkeen. Hän ottikin minut vastaan jo ensimmäisenä arkipäivänä. Olin näin menetellyt voidakseni vielä ennen toisen neljänneksen puutavarakontingentin määräämistä mahdollisesti vaikuttaa Tardieun'hen itseensä, joka näitä kysymyksiä hyvin läheltä edelleenkin valvoo. Osoittautui kuitenkin että kontingentit jo olivat määrättyt ja asetus painossa, joten mahdollisuuksia ei enää ollut vaikuttaa niihin.

Jäduimme kuitenkin heti keskustelun alussa keskelle puutavarakysymystä. Palautin hänen mieleensä sen haastattelun, jonka hän marraskuulla antoi Hufudstadsbladetin tšekäläiselle edustajalle ja jossa hän sanoi Ranskan oikeastaan olevan velvollinen ryhtymään vastatoimenpiteisiin Suomea vastaan kieltolain vuoksi. Sanoin tämän kirjoituksen tehneen syvän vaikutuksen Suomessa ja olleen yhtenä syynä kieltolakiäänestyksen tulokseen. Sanoin edel-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. lle.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

leen että näissä olosuhteissa Suomessa ei vain yleisö, joka aina katsoo asioita sous un aspect simplifié, vaan myös johtavat piirit ovat ihmeissänsä siitä että kieltoihin kaatumisesta huolimatta kuitenkin tällaisiin repressaalioihin ryhdytään.

Tähän vastasi Tardieu ensiksi että hän itse ei ollut sitä haastattelua antanut, vaan että se oli kirjoitettu maanviljelysministeriön byroossa. Toiseksi hän aikoi puolustaa Ranskan kauppapolitiikan nykyistä suuntaa argumenteilla, jotka ennestään tunsin, minkä myöskin hänelle sanoin, lisäen etten ollut tullut puhumaan yksinomaan numeroista, koska niistä voidaan puhua päiväkaupalla, vaan ennenkaikkea puhumaan - mikä on velvollisuuteni lähettiläänä - siitä että tällaiset toimenpiteet ajanpitkään vaikuttavat haitallisesti maittemme välisiin suhteisiin.

Tardieu tällöin muutti taktiikkaa, huomatesaan että tunsin aineiston yhtä hyvin kuin hän itse, ja sanoi näin: "Laissez-moi traverser ma crise. Voin Teille luvata että, jos kohta olemme olleet pakotetut vielä hieman vähentämään toisen neljänneksen kontingenttia, minä olen valmis neuvottelemaan kolmannesta ja neljännestä neljänneksestä pohjalla, joka teitä toivottavasti paremmin tyydyttää." Totean että Tardieu Herra Ulkoasiainministerille Genèveässä on puhunut samaan tapaan ja että "ma crise" luonnollisesti tarkoittaa vaali- taistelua täällä, jonka jälkeen hän on valmis neuvottelemaan toisella pohjalla. Tämä lupaus on nyt annettu minulle siksi monelta taholta ettei

sitä voida hevin enää kieltää. (Sitäpaitsi tänään min. Laboulayen luona tämä vielä kerran vahvis-
ti että pohjoismaiden puutavara on erikoisasemas-
sa.)^{x)} Sanoin ottavani vaarin tästä lupauksesta.

Edelleen antoi Tardieu minun ymmärtää et-
tä puutavaratullit pian korotetaan, todennäköises-
ti koefficientilla 2.

Koska eilenaamulla oli ilmestynyt asetus,
joka yhdeksi kuukaudeksi kontingentoi eräät pape-
rilajit, ihmettelin Tardieulle, kun tämä minul-
ta kysyi oliko minulla muita valituksia, tätä
asiaintilaa, varsinkin ottaen huomioon että sekä
ulko- että kauppaministeriössä juuri ennen py-
hiä pääkonsuli Nordbergille ja minulle oli va-
kuutettu ettei kysymys muka ollut aktuaalinen.
Sanoin suoraan Tardieulle, kuten myöskin tänään
min. Laboulayelle, että lähettilään asema tulee
tällaisissa olosuhteissa erinomaisen piinalli-
seksi, kun hän parin päivän sisässä on pako-
tettu sähköttämään aivan päinvastaisia tietoja
hallitukselleen. Tämän ymmärsi Tardieu, joka
suureksi hämmästykseni väitti^{ei} tietävänsä mi-
tään koko paperin kontingentoimisesta, vaikka hä-
nen nimensä on asetuksen alla! Totta on että

^x
) Tällä välin julkaistu asetus, kuten tun-
nettua, määrää kontingentin toiseksi neljänneksek-
si n. 50 %:ksi viime vuoden vastaavasta kontin-
gentista. Olimme pelänneet että se tulisi ole-
maan ainoastaan 33 %, joten jokin tulos on näh-
tävissä ruotsalaisten, puutavarantuojiin, viinin-
viljelijöiden, tšekäläisten edustamme ym. m. yhteis-
toiminnasta.

samana päivänä kuin asetus julkaistiin, ulkoministeriön kauppaosastolla ja kauppaministeriön traktaattiosastolla oltiin yhtä ihmeissään! Onko tämän takana teatteria, sitä en uskalla vielä sanoa. Oli miten oli, Tardieu soitti läsnäollessani suuttuneena asianomaiselle virkamiehelleen sanoen kovat sanat siitä että tällainen asetus oli hänen tietämättään julkaistu, ja lupasi minulle että asiaa tarkkaan tutkittaisiin, pitäen hän itse tällaista kontingenttia yhdeksi kuukaudeksi suorastaan naurettavana. Saamme nähdä mihinkä hänen lupauksensa johdattaa.

Keskustelumme päättyi tähän. Olisin vielä mielelläni puhunut surtaxesta, mutta aika tuli täpä-räksi.

Keskustelumme oli erittäin kiintoisa, ja Tardieun tapa käsitellä näitä asioita oli kaikesta huolimatta ymmärtäväisempi kuin olin luullut. Itseasiassa on olemassa viime päiviltä joukko todistuksia siitä että, kuten sanoi eräs eilinen lehti, Tardieu ulkoministerinä ei enää ole sama kuin Tardieu maanviljelysministerinä. Alkaa vahvistua huhu että Tardieu Genèveissä on huomannut kauppapoliittikkansa vievän Ranskan isolointiin ja ennenkaikkea vaikeuttavan hänen ^{suur} poliittisia suunnitelmiaan. Viime viikolla hän Senaatissa sanoi, puhuessaan Ranskan suhteista ulkovaltoihin, että hän tulee tekemään kaikkensa estääkseen näiden suhteiden jännittymistä. Tätä on tulkittu merkinä muuttuneesta ajatussuunnasta. Neuvotteluissaan Sveitsin kanssa on Tardieu myöskin kuulemma näyttänyt suurempaa myöntyväisyyttä. Näin ollen on ehkä lupa toivoa että vaalien jälkeen horisontti hieman valkenee.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 19.
Ministeri Holma.

1574 1932

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

690-244

Paris, huhtikuun 18 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
15 102 22/4.32		
22/4.32		
FINLAND	FRANCE	ASIA
	5 C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini
N:o 19, joka sisältää:

Suomen ja Ranskan kauppasuhteista.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

A. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN

Helsinki

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 19.

Parisissä 15 p:nä huhti kuuta 1932.

15/102 h. 1932		
12/4.32		
RYHMÄ		ALIA
5	C6	

Asia: Suomen ja Ranskan
kauppasuhteista.

Viitaten toissapäiväiseen puhelinkeskusteluuni pääkonsuli Savolahden kanssa ja todeten että maaliskuun 12 päivänä sähköellä n:o 17 lähetystölle annettua tehtävää Ulkoministeriön, vapaaherra Yrjö-Koskisen kanssa 14/3 tehdyn puhelinsopimuksen perusteella ei vielä ole Ranskan hallitukselle esitetty - varsinkin koska paraikaisia neuvotteluja puutavarakysymyksestä ei tahdottu rasittaa muilla rinnakkaisneuvotteluilla - kunnioittavasti esitän seuraavassa missä asteessa erinäiset meitä kiinnostavat otsakeasian piiriin kuuluvat kysymykset tällä hetkellä ovat.

Puutavarakysymys. Tämän vuoden ensimmäisen neljänneksen kontingentti määrättiin suomele 57.000^{x)} tonniksi^{xx)}

x) Seuraavassa luvut pyöristetyt tasaisiksi tuhatluvuiksi.

xx) 2,6 tonnia = 1 standartti.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Ulkoministeriön harkinnan mukaan.

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

joka vastaa 2/3 viime vuoden kontingentista jaettuna neljällä.

Tästä kontingentista käytti Suomi vain 12.000 tonnia.

Toiseksi neljänneksi vahvistettiin Suomelle uusi kontingentti joka vastaa vain 50 % viime vuoden kontingentista jaettuna neljällä. Koska viime vuoden kontingentti oli 344.000 tonnia, tuli neljännestä kohti 86.000 tonnia josta puolet on 43.000 tonnia. Koska ensimmäisen neljänneksen ylijäämä oli 45.000 tonnia, saimme, kun tämä ylijäämä siirrettiin toisen neljänneksen hyväksi, tälle toiselle neljännekselle yhteensä 88.000 tonnia.

Suomelle suotu kontingentti on suurempi kuin millekään muulle maalle (Ruotsi siihen luettuna)^{x)} myönnetty.

Samanaikaisesti on Ranskan onnistunut vapautua niistä puutavaratullien sitomisista jotka se oli aikoinaan myöntänyt Virolle, Tšhekkoslovakialle ja Itävallalle. Sen aikaansaatuun Ranska on korottanut tullit kaikille puutavaroille, mistä eri kirjeessä on selostus lähetetty.

Meille on luvattu uusia neuvotteluja vuoden jälkipuoliskon puutavarakontingentista ja annettu ymmärtää että neuvotteluja voitaneen käydä meitä tyydyttävämmällä pohjalla. Samanaikaisesti tosin maanviljelysministeriö on puutavaramme tuo-

x)

Suomen sahatavarain tuonti Ranskaan oli viime vuonna suurempi kuin minkään muun maan (104.000 standarttia; Ruotsin 102.000 standarttia).

jien syndikaatille ilmoittanut että koko vuoden kontingentti pysyisi 50 %:ssa viime vuodesta.

Virallisesti on meille myönnetty Suomen ja Ruotsin puutavaran, laatuunsa ja hintaansa nähden, se on kilpailuun nähden Ranskan puutavaratuotannon kanssa, olevan toisessa asemassa kuin muiden Ranskaan puutavaraa vievien maiden (Venäjän puutavaran vienti Ranskaan on sitä koskevien maksimittullien vuoksi jo kauan ollut kokonaan tyrehtynyt) ja ansaitsevan siis toisenlaista kohtelua. Huomautan kuitenkin tässäkin, että sopivan differensointipohjan löytäminen, joka toisia ei loukkaisi, on erinomaisen vaikeata ja vaikeutuu senkin kautta että Ranskan ystävää Puola vie Ranskaan noin 40 % meidän puutavaraan verrattavaa puuta kun sensijaan loput lähes 60 % on "keskieuropalaista" lajia joka kilpailee suoraan Ranskan oman puutavaratuotannon kanssa mitä Suomen puutavara vain vähäisessä määrässä tekee. Toivon että Ranskan markkinoihin nähden Suomen ja Ruotsin puutavaranviejien puolelta olisi koetettava päästä yhteyteen ja mahdollisesti sopimukseen puolalaisten kanssa, koska kysymyksen käsittely täällä tulisi paljon helpommaksi jos ystävää Puola saataisiin osalliseksi niistä eduista joita tulevaisuuteen nähden pyydämme.

Suomen Sahanomistajayhdistyksen ja Syndicat des Importateurs de bois du Nord'in kanssa on äskettäin sovittu koko Suomelle täksi vuodeksi myönnetyn ja vielä myönnettävän kontingentin, mikäli koskee ^{saha} puutavaraa, myymisestä näiden yhdis-

tysten kautta.

Puutavarakysymys tulee arvatenkin aktuaaliseksi taas kesäkuun alussa kun kolmannen neljänneksen kontingenttia aletaan määrätä.

Paperi ja selluloosa. Sanomalehtipaperiin ja selluloosaan nähden ei vielä ole uhkaa tiedossa. Sensijaan aiotaan aivan lähipäivinä kontingentoida Kraftpaperi, greaseproof, pergamiini ja sentapaiset lajit. Ranskan tehtailijat väittävät olleensa pakkoitetut itse supistamaan tuotantoaan näihin lajeihin nähden 40 %:lla ja vaativat vastaavansuuruista rajoitusta ulkomaalaiseen tuontiin nähden. Koska tämä alennus laskettaisiin 1929, 1930 ja 1931 vuosien tuonnin keskiarvolla, olisi tulos erinomaisen raskas Suomelle jonka vienti näissä artikloissa on noussut ripeästi mainittuina vuosina.

Neuvottelujen vielä ollessa keskeneräiset, olisi ennaikaista niistä mitään lopullista lausua. Jossain määrin rauhoittavaa kuitenkin on että kontingentti määrättäisiin vain neljännekseksi joten on olemassa uusia mahdollisuuksia taas neuvotella 3 kuukauden perästä.

Voi ja juusto. Voille annettiin tämän vuoden ensimmäiseksi neljännekseksi kaikille maille yhteensä vain 1200 tonnin kontingentti. Voin hinnan alkaessa pelottavasti nousta (se on usein ollut 60 -70 Smk:- korvissa!) hallitus, joka pelkäsi valitsijoiden tyytymättömyyttä, nosti kontingentin ensiksi 2400 tonniksi ja kohta senjälkeen 3600 tonniksi. Toisen neljänneksen kontingentti määrättiin ensiksi 1600 tonniksi mutta korotettiin, samoista

syistä kuin ensi neljänneksen kuluessa, pari päivää sitten 2800 tonniksi. On luultavaa että se siitä vielä kohoaa.

Juuston kontingentti oli ensimmäiseksi neljännekseksi määrätty seuraavasti. Senjälkeen kun suurille juustovientimaille (Saksa, Hollanti, Italia, Sveitsi) oli myönnetty kullekin oma kontingenttinsa, jäi "muille maille" yhteensä 100 tonnia neljänestä kohti. Nämät 100 tonnia jaettiin ostajien kunkin neljänneksen alussa anomien lissenssien perusteella. Toiseksi neljännekseksi on globaalikontingentti määrätty 5600 tonniksi. Sitä ei tietäksemme vielä ole jaettu eri maiden kesken.

Olemme monella eri tavalla vaatineet osan Suomelle näistä yleisistä kontingenteista. Viimeeksi jätin äskettäin Ulkoasiainministeriön nootin jossa, erikoisesti viitaten suuriin konjakkivaihdoksiimme, pyysin toista neljänestä varten 150 tonnin voi- ja 100 tonnin juustokontingenttia. Asianomainen Ulkoministeriön virkamies ei pitänyt mahdollisena että saisimme oman n. s. "periaatteellisen" kontingentin, mutta sanoi heti että näin suuria määriä kuin olemme pyytäneet emme missään tapauksessa voi saada. Lopullista vastausta esityksemme emme ole vielä saaneet.

En voi olla tässäkin yhteydessä huomauttamatta että kun puheena olevat vientiartikloja ei tähän asti ole Suomesta Ranskaan tuotu mainittavasti, on erinomaisen vaikeata etten sanoisi mahdotonta juuri nyt kun on vallalla kontingenttijärjestelmä, joka perustuu edellisten vuosien

tilastoon, saada täällä uusia markkinoita.

Suosituimmuus. Tämä kysymys "löpää" edelleen. Ranska on edelleen valmis - ainakaan muuta ei ole kuulunut - myöntämään meille täydellisen suosituimmuuden 15 % valuuttakorvaus-surtaxen meille aiheuttamien haittojen korvaamiseksi sillä ehdolla että me puolestamme suostumme ^{erina} ~~erina~~isiin tullialennuksiin. Viitaten ^{toivan} ~~toivan~~ raporttiini n:o 16 jossa tätä kysymystä olen laajemmin selostanut.

Ruotsi on nimenomaan pyytänyt kirjallisesti että puu, paperi ja selluloosa luettaisiin niihin yleismaailmallisiin kauppatavaroihin (kuten esim. petrooli) joita surtaxe ei koske. Vastaus oli jyrkästi kielteinen.

Englannin hiili on vapautettu nyttemmin surtaxesta kaiketi juuri sen yleismaailmallisen luonteensa vuoksi. Tosiasia kuitenkin on että Englanti myönsi Ranskalle eräitä poliittisia etuja vastikkeeksi (yhteisymmärrys Lausannen kokoukseen nähden).

Muuten ovat vain jotkut harvat pienemmät artiklat vapautettu surtaxesta, sellaiset joita Ranskan teollisuus välttämättä tarvitsee.

En usko että meillä on mitään mahdollisuuksia yksinämme päästä tästä raskaasta ylimääräisestä tullista niinkauankuin valuuttamme ei ole stabilisoitu.

Olen edelleen sitä mieltä että surtaxesta ei kannata nyt tehdä numeroa eikä siihen hukata harvoja valttejamme koska yksinämme emme kuitenkaan voi onnistua siitä pääsemään ja koska se "putoaa" meiltä automaattisesti ja ilmaiseksi samalla kertaa kuin muiltakin. Sitäpaitsi lupasi Ranska meille suosituimmuuden juuri surtaxea vastaan! Toinen asia on että neuvottelujen kuluessa siitä on puhuttava ja mahdollisesti, senjälkeenkuin olemme saaneet suosituimmuuden, sitä vastaan protestoitava. Toistaiseksi on ollut pakko tyytyä suullisiin vastalauseisiin.

Tuontiin kohdistuva liikevaihtovero joka äskettäin pantiin voimaan siten että entiset 2 % nyttemmin kannetaan enää vain raaka-aineista, jota vastoin 4 % kannetaan puolivalmisteista ja 6 % kokovalmisteista, on sekin tuontia raskaasti painava rasitus. Belgia päätti viikko sitten panna voimaan samanlaisen veron "kaikista niistä maista tuleviin tavaroihin nähden, joissa tällainen vero on vallalla". Tämän johdosta Ranska Belgialle on ehdottanut neuvotteluja, joihin ryhdytäänkin tämän kuun 19 päivänä.

Cleringkassan perustamisesta Suomen ja Ranskan välisten maksusuoritusten helpottamiseksi, josta aikoinaan vapaaherra De Vaux hallitukselle puhui ja johon annettiin aikoinaan kielteinen vastaus sekä Helsingissä että täällä, ei ole senjälkeen mitään kuulunut.^{x)} Valuuttakaupan normaalin kehitys Suomessa on toivottavasti saanut tšekäläiset intoilijat rauhoittumaan.

x) Käsitykseni on edelleen se että Ranska tätä tietä pyrki huomaamatta kontrolloimaan maittemme välisiä kauppasuhteita ja sitä tietä saattamaan ne tasapainoon tai ainakin vähentämään nykyistä disproportiota.

Viinipykälä. Katsoen siihen että meillä neuvotteluissa Ranskan kanssa on sangen vähän valtteja, ehdotin jo tammikuussa Helsingissä ollessani ettemme pyytäisi Ranskalta viinipykälän muuttamista, vaan tulkitsisimme sitä mahdollisimman väljästi ja antaisimme mieluummin Ranskan hallituksen itsensä tehdä tätä tulkintaamme vastaan huomautuksen, jos se sen katsoo tarpeelliseksi. Näin lieneekin menetelty. Kuta kauemmin tätä menettelyä voidaan jatkaa, sitä parempi, koska korjauksen pyynti antaisi turhan valtin Ranskalle ja koska kielto lakimme kumoaminen antaa Ranskalle ^{viini}suuria etuja ettei se riskeeranne liian voimakasta vastalauseita tehdä. (Toinen asia on jos muut viinimaat nimenomaan vaativat tämän tulkinnan kiinnilyömistä sopimuksellisesti Ranskan kanssa.) Jos tästä huolimatta Ranska protestoisi tulkintaamme vastaan, on meillä mahdollisuus kauppasopimuksemme 7 §:n nojalla kontingentoida Ranskan viinit ja väkijuomat, jotapaitsi Alkoholiliike OY voinee siirtää ostosten pääpainon ainakin ajaksi toisiin maihin. Lopulta voitaneen siinä tapauksessa ajatella myös viinitullien korotusta. Puutavarasta viime aikoina täällä keskusteltaessa onkin meidän puoleltamme epäviraalisesti vihjaistu näihin mahdollisuuksiin.

Viron klauselin (§14, mom. 2) ulottaminen sopimuksessamme Ranskan kanssa myös Latvian^a ja Liettuan^a (kts. Ulkoasiainministeriön salasähköttä n:o 33) voidaan kylläkin neuvotteluissa esittää, mutta siitä mielestäni ei olisi pidettävä erikoisesti kiinni jos muut toivomuksemme siitä kärsivät. Rohkenen huomauttaa että § 14, momentti 3 tällaisena aikana kun ehkä elämme taloudellisten liittojen aattona,

voisi meille kääntyä epäedulliseksi jos mom. 2:n poikkeusluonnetta liiaksi laajennetaan.

x x
x

Olen ylläolevassa lyhyesti esittänyt kaikki ne kysymykset jotka tällä hetkellä ovat aktuaaliset kauppasuhteissamme Ranskaan. Sen pahempi on myönnettävä että meidän valttimme eivät ole monet. Haluaisin ne määritellä näin:

1) Suunnitellut tullialennukset eräisiin ranskalaisten mainitsemin nimikkeisiin nähden. Nämät alennukset näyttävät sikäli varsin huomattavaa osaa että Ranskan viejäpiirit ovat suuresti hermostuneet viimeaikaisista (Suomenmarkkan laskun kautta itseasiassa vaikutuksiltaan sangen olemattomiksi käyneistä) tullikorotuksistamme (Parisin kauppakamari on niistä meille monesti huomauttanut). Eräiden alennusten myöntäminen lankeaisi hyvään maaperään täällä.

2) Kieltoain kumoaminen. Valitettavasti tätä tosiasiaa on vaikea käyttää juridis-sopimuksellisena valttina, vaan on sen merkitys enemmän moraalis-psykologinen tai puhtaasti kaupallinen. Sen pahempi tämäkin merkitys pienenee sen kautta että kumoaminen sattui ajankohtaan jolloin Ranska inauguroi uuden protektionistisen kauden suhteissaan muihin maihin.

3) Ranskan suojelustoimenpiteiden meille suoma ~~norm~~^{mor}aalinen oikeus vaatia helpotuksia kompensationsa. Mutta tämäkin valtti pienenee sen itsessään ilahduttavan mutta tässä tapauksessa valitettavan tosiasian edessä että kauppataseemme Ranskan kanssa on 4 kertaa meille edullisempi. Koska Ranskan kauppapolitiikan pyrkimyksenä nykyään on päästä mahdollisuuden

mukaan irti entisistä sopimuksista, se varmaankin näkisi mielellään että sille tarjoutuisi tilaisuus sanoa irti kauppasopimuksemme ja neuvotella konnaan uudesta joka, siitä olen vakuutettu, olisi meille, huolimatta kieltoain kumoamisesta, epäedullisempi kuin nykyinen. Tämä paradoksaalinen tilanne tekee sen ettemme uskalla ottaa liian suuria sanoja suuhumme vaan että meidän on pakko koettaa luikerrella eteenpäin tapauksesta toiseen parempia aikoja odotellessa. (Tämä lienee myös nykyään Ruotsin hallituksen kanta.)

Tämän vuoksi on myös vaikeata verrata meidän tilannettamme Italian ja Ranskan uuden kauppallisen modus vivendin luomaan tilanteeseen (vert. Ulkoasiainministeriön salasähköttä n:o 30 joka tässä kohden kuului: "Harkitkaa olisiko kauppasopimukseen esitettävä määräys että jos toinen maa kontingentoinnilla vähentää jonkun tavaran normaali-tuontia toisesta maasta tämä voi tehdä samoin suhteellisesti yhtä tärkeälle tavaralle; vrt. Italian tapausta ja raporttinne 16".) Tässä väliaikaisessa sopimuksessa, joka kauttaaltaan kantaa väliaikaisuuden leimaa, myönnetään näet toiselle sopimuspuolelle oikeus vastakontingentointiin jos tämä katsoo toisen sopimuspuolen kontingentointitoimenpiteitten saattaneen maiden välisten kauppasuhteiden kokonaistasapainon vaaraan. Modus vivendin edellä kävi sitäpaitsi juuri aikaisemman so-

x)

On sanomatta selvää että tämä vaara - huomautan siitä tässäkin yhteydessä - kasvaa huomattavasti jos Suomi muodossa tai toisessa pyrkii Englannin kanssa jonkinlaiseen tulliliittoon tai sentapaiseen suhteeseen, mistä viime aikoina on ollut puhetta ja mikä ei voisi olla vaarantamatta kauppasuhteitamme Ranskaan ja Belgiaan samoin kuin tietysti Saksaan. Katsoen vientimme hyvin tyydyttävään ja jatkuvaan suhteelliseen kasvuun Ranskaan ja Belgiaan viime vuosina olisi yksipuolinen englantilaisorientoituminen katastrofaalinen kauppasuhteillemme niihin maihin.

sopimuksen irtisanominen. Tästä huolimatta voitaneen Ulkoasiainministeriön sähköisen suggestio neuvotteluis-
sa esittää, ainakin jotta meillä lähtökohdassa olisi sellaisiakin valtteja joista neuvottelujen kuluessa voidaan luopua.

x x

Olin aikaisemmin sillä kannalla että tois-
taiseksi olisi neuvotteluissa rajoitettava vain
suosituimmuutta suorastaan koskeviin kysymyksiin.
Koska kuitenkin aikaa on kulunut ja sen kestäes-
sä uusia tuontiesteitä täällä ilmaantunut, ^{x)} lienee
opportuunista ja psykologisesti paikallaan esit-
tää ranskalaisille laajempi ohjelma kuitenkin laa-
jentamatta sitä niin että he saavat aiheen ehdot-
taa uuden sopimuksen solmimista. Täytynee olettaa
että vaalien aattona protektionistiset toimenpiteet
on viety ⁿⁱⁱⁿ pitkälle kuin vain suinkin on voitu ja
kehdattu, jonka vuoksi siten syntynyt tilanne ehkä
on edullinen vastapuolelle toiveittensa ja vali-
tustensa esittämiseksi.

Toiselta puolen näinä parina viikkona ennen
vaaleja on tuiki mahdotonta mitään tehdä. Halli-
tuksen jäsenet ja parlamentaarikot ovat kaikki
agitatio~~matkoilla~~ eikä kukaan ehdi muuta ajatella.
Tekee mieli toivoa että vaalien jälkeen ilmapiiri
on selkeämpi. Vastustus omassa maassa ~~on~~ Tardieun
kauppapolitiikkaan on kasvamassa. Petsche, sous-

x)

Kraftpaperin kohtalo oli a priori vaaranalainen,
kun Ruotsi katsoi parhaaksi neuvotella yksin jopa
koetti viedä meidät harhaan! Norjan kanssa sen-
sijaan yhteistyö oli mahdollinen. Olisi mielestäni
toimittava niin että jos kraftpaperin kontingentti
määrätään vain, kuten on meille sanottu, 5 kuu-
kaudeksi, Suomi, Ruotsi ja Norja esittäisivät
yhteisen ohjelman kun seuraavista neljänneksistä
aletaan neuvotella.

secrétaire de l'économie nationale, piti äskettäin suuren puheen jossa hän selitti nykyisten toimienpiteitten olevan vain väliaikaisia. Tämä puhe antoi Le Tempsille aiheen julaista viikko sitten ensi sivulla kirjoitus jossa odottamattoman peittelemättä arvosteltiin protektionismia. Katsoen tämän lehden läheisiin suhteisiin hallitukseen, tämä kirjoitus on herättänyt suurta huomiota. Tšekäläisten anglosaksisten kauppakamarien julkiset protestit eivät liioin liene kaikuneet kuuroille korville. L'Union des Chambres de Commerce maritimes'in äskettäisessä kokouksessa ilmoitettiin että kauppaministeri Rollin ja yleisten töiden ministeri Laval seuran edustajille ovat vakuuttaneet että viimeaikaiset tullitoimenpiteet Ranskassa "étaient exceptionnelles et temporaires et que le Gouvernement s'efforcera, le plus possible, de favoriser le retour à la liberté des relations internationales". Aterioidessani eilen eräässä ranskalaisessa perheessä tapasin Ranskan Lontoossa olevan kauppattasean, monista kansainvälisistä neuvotteluista tunnetun M. Rueffin. Juttelimme pitkään - ylläkosketelluista kysymyksistä enkä suinkaan peittänyt huolestumistani. Hänkin, asemastaan huolimatta, tuomitsi avoimesti ja ankarasti Tardieun kauppapolitiikkaa käyttäen siitä sanaa insensé. Hän on sitäpaitsi juuri ilmestyneessä Revue des Deux Mondes'in numerossa (15/4) julaissut kirjoituksen jossa hän ankarasti arvostelee nykyistä protektionismia Ranskassa.

Sangen yleinen käsitys täällä on se että vaalit menevät vasemmalle ja että seurauksena tulee olemaan helpoitus kaupallisissa suhteissa ulkovaltoihin. Sivumennen sanoen Saksa ilmeisesti laskee tähän, koska se kaikissa kansainvälisissä

neuvotteluissa nykyään harjoittaa cunctator-politiikkaa. Vaikkakin Herriot on nykyään nationalistisempi kuin vuonna 1924 (Lyonissa messujen avajaislounaalla hän minullekin puhui hyvin katkeria sanoja Saksan tavasta käsitellä sopimuksia) olisi kuitenkin Saksan paljoka helpompi neuvotella hänen kuin Tardieun kanssa.

On toiselta puolelta niitäkin - esim. Espanjan amb. Madariaga, tunnettu poliittisten ilmapiirien laskija, sekä eräät muut kolleegani - jotka pelkäävät että Tardieun henki ei kuole vaikka tulisikin vasemmistorégime, että Tardieun liikkeelle panema maalaisväestö ei uudelleen hevillä nukahda ja että vasemmisto ei uskaltaisi tälle väestölle luvata vähempää kuin Tardieu. Kuvaavaa ehkä on että Herriot esim. suuressa vaalipuheessaan Lyonissa tuskin kosketteli kauppakysymyksiä. Myös sosialistijohtaja Léon Blum, joka kumma kyllä on valittu Narbonnesta, viiniviljelijäin keskustasta, vaalipuheessaan tässä kaupungissa tulkitsi marxismia ^{siten} että se tekee eron "kapitalistisen omaisuuden" ja "yksityisomaisuuden" välillä. Edellistä marxismi vastustaa, jälkimmäisen se hyväksyy! Seuraava askel on vaikkapa protektionismin hiljainen hyväksyntä!

Tästä riippumatta tulisi epäilemättä täällä helpommaksi neuvotella radikaalihallituksen kuin nykyisen hallituksen kanssa.

Ylläolevaan viitaten luulisin kaikissa tapauksissa kävi vaalien niin tai näin - ja tämä on myös pääkonsuli Nordbergin kanta - että ennen vaaleja käytännöllisistäkään syistä ei ole ehdotettava neuvottelujä (jotapaitsi Ulkoasiainministeriön kauppaosaston johtaja jonka kanssa on helpointa tulla

toimeen nyt juuri on Genèveissä). Sensijaan olisi
vaalien jälkeen heti sellaisiin ryhdyttävä.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön rap. no 20.
Ministeri Kallio.

28/4 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Paris, huhtikuun 28 p:nä 1932.

N:o 773-273

ULKO	
16 102	32
4/5 32	
5	06

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini
N:o 20, joka sisältää

Vaalitaistelu Ranskassa.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 20.

Parisi ssa 28 p:nä huhtik kuuta 1932.

16 102 h.c. 10. 32		
4/5-32	9	LEI
5	C6	

Asia: Vaalitaistelu Ranskassa.

On empimättä myönnettävä että parailaan käynnissä olevasta ja pian loppuvasta vaalitaistelusta ei Parisissa asuva tiedä paljo mitään. Katujen kulmauksiin liimatut vaalijulistukset ovat köyhiä, fantasiattomia ja kiinnittävät vain vähässä määrässä ohikulkijan huomiota. Lehdistä vain n. s. aatelehdet kuten oikealla Journal des Débats, L'Intransigeant y. m., vasemmalla radikaalinen République (Daladier'n lehti), sosialistinen Populaire (L. Blumin lehti) y. m. jaksavat ylläpitää "höyryä", kun sensijaan suuret informatiolehdet pidättyvät ottamasta kantaa tyytyen rekisteröimään suurten pomojen vaalipuheet ja lähettäen näiden vaalipiireihin omat kirjeenvaihtajansa.

Voisi tuntua oudolta tämän tosiasian toteaminen, kun tietää mikä merkitys vaaleilla Ranskassa yleensä ja eritoten näillä vaaleilla on. Mutta syitä ei ole vaikea löytää.

Ensiksikään "Parisi ei ole Ranska". Maaseudulla

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen. _____ lle.
 2) Tavallinen ja lisäksi _____ lle.
 3) Ei tiedoituksiin. _____
 4) Ei tiedoituksiin, mutta _____ lle.

poliittiset kohtalot määrätään. Hallituksen jäsenet ja edusmiehet ovatkin miltei kaikki vaalipiireissään, joista kaiku vain heikkona saapuu Pariisiin, missä tuhannet muut intressit hajoittavat kiinnon. Maaseudulla sensijaan vaalit ovat suurin tapaus neljän vuoden kuluessa. Tosin sielläkin kuuluu olevan odottamattoman hiljaista.

Toiseksi ei voi kieltää, kuten toteaa erikoisesti brysseliläisen liberaalilehden L'Indépendance Belge'n tšekäläinen kirjeenvaihtaja, että Pariisissa ja osaksi maaseudulla vallitsee eräänlainen kylästyminen politiikkaan ja parlamenttiin. Viime vuoden monet parlamentaariset äkkikäänteet, hallitusten kaatumiset, sosialistien pitkä obstruktio y. m. sellaiset seikat ovat vähentäneet parlamentaarisen elämän nauttimaa kunnioitusta. Kirjeenvaihtaja ennustaa sermukaisesti vähäistä osanottoa vaaleihin. Jos vappu on kaunis menee ainakin parisilainen mieluummin maalle kuin vaaliurnalle!

Kolmanneksi talouspula vaimentaa ranskalaisten tunnettua passionia poliittisiin kysymyksiin. Ei uakalleta odottaa uudeltakaan parlamentilta parannusta näihin kansakunnan elimellisiin kysymyksiin.

Neljänneksi, ja ennen kaikkea, johtajat itse uskovat että vaalit eivät voine suuresti muuttaa nykyisen parlamentin yleiskuvaa. Luullaan että radikaalit, s. o. porvariston vasemmisto, jonkun verran voittaa keskustan ja sosialistien kustannuksella. Jos niin käy ja ottaen huomioon että radikaalien voitto tuskin voi olla pariakymmentä ääntä suurempi, uudessa parlamentissa tulisi molempien ryhmien tasapaino olemaan vielä herkempi kuin nykyisessä. Ojasta allikkoon!

Jos kohta tämä prognossi on yksinomaan todennäköisyysnäkökohdille rakennettu - kukaan ei uskalla mitään varmuudella ennustaa - on se kuitenkin otettava huomioon, ja sen ovatkin johtajat, s. o. Tardieu miehineen ja Herriot ystävineen, ottaneet huomioon. Tämä näkyy siinä että kumpainkaan ei ole koko vaalitaistelun aikana käyttänyt toisesta ryhmästä sellaista kieltä joka tekisi yhteistyön mahdottomaksi. Päinvastoin on pitkin matkaa jätetty ovi auki äsken mainitsemalleni mahdollisuudelle, jonka ainoana loogillisena seurauksena pakosta olisi radikaalien ja Tardieun ryhmän yhteistyö, la grande concentration républicaine josta vuosien kuluessa turhaan on uneksittu. On tunnettua että Tardieu ja Herriot erinomaisen hyvin tulevat toimeen keskenään (n. 1 1/2 vuotta sitten puhuttiin jo että olivat muka toisensa "lopullisesti löytäneet"). Vaikeus, ehkä suurin, on siinä että Tardieun tulisi olemaan vaikea heittää ojaan n.k. Marinin ryhmä, varsinainen oikeisto, joka aina uskollisesti, joskin usein vastoin tahtoaan, on tukenut vallassa olevaa keskustaa. Marinin kanssa radikaalit näet tähän asti eivät ole tahtoneet olla yhteistyössä.

Ylläsanottu selittää osaksi sen kiikkeyden puutteen, joka muuten ranskalaisille on ominainen poliittisissa kysymyksissä. Tunnussanojen, parolien, puute on silmiinpistävä. Budgeetti, fiskaaliset kysymykset, l'assurance sociale ja ehkä eräät muut kukkaroon suoranaisesti vaikuttavat ikuiset riidanaiheet ovat tosin pyrkineet pinnalle mutta ilman entusiasmia. Johtajien pidättyväisyys vaikuttaa jouk-

koihin. Kaupallisissa kysymyksissäkään antiprotektionistit eivät uskalla nostaa ääntänsä koska maaseudulla, jossa kohtaloista arpa heitetään, protektionismi on suositumpi kuin teollisuuskeskuksissa ja kaupungeissa: ei uskalleta luvata vähemmän maatalojelle väestölle kuin on luvannut vuoden kuluessa heidän idoolinsa Tardieu.

Sittenkin luulisin että Tardieu oli toivonut toista väriä "omille vaaleilleen", jotka hänen piti tehdä. Paitsi yllämainittuja seikkoja hänen toimintaansa on häirinnyt ulkopoliittisten kysymysten kärjistyminen. Hänen viikkonsa ovat olleet niin runsaat, niin jaetut Parisin, vaalipiirinsä ja Genève välillä, ettei käsitä miten hän on jaksanut kantaa tuon miltei epäinhimmillisen työtaakan.^{x)}

Vaalitaistelulle antaa ominaisen leimansa myös se tosiasia että siinä ulkopoliittiset kysymykset näyttelevät tuskin minkäänlaista osaa. Lukuunottamatta sosialistilehtiä ja eräitä radikaalien vasemman siiven äänenkannattajia, sekä toiselta puolen varsinaisen oikeiston tunnettuja äänitorveja, pidättyvä suuri lehdistö ja pidättyvät ennenkaikkea vaalipuhujat sekoittamasta ulkopoliittista tilannetta taisteluun. Varmastikaan radikaaleilta ei puuttuisi aiheita käydä Tardieun ja hänen suuntansa kimppuun tällä alalla. He voisivat huomauttaa että Tardieun halu saada jälleen aikaan lähentely Lontoon ja Parisin välillä, jota hän jo ohjelmapuheessaan Kamarissa vahvasti alleviivaili, ei ole tuottanut sanottavia tuloksia. He voisivat huomauttaa että Lavalin

^{x)} Juuri tiedoitetaan että lääkäri on hänelle määrännyt muutaman päivän ehdottoman levon. Varmaankin hänelle itselleen monestakin syystä mieluisa määräys!

yrietykset Washingtonissa ja Roomassa, joskin ne veivät edellisessä tapauksessa riidanaiheiden todelliseen selvittelyyn ja jälkimmäisessä tapauksessa Ducen äänensävyyn sordinoitiin, eivät kuitenkaan ole johtaneet kouraantuntuviin tuloksiin. Voisivat huomauttaa, eikä syystä, että Ranskan protektionistinen kauppapolitiikka, joskin se ^(alunperin) ~~se~~ oli seuraus Englannin suojelutoimenpiteistä, on saavuttanut muotoja joiden kansainvälinen kantavuus alkaa olla huolestuttava. Voisivat lopuksi huomauttaa että Ranska kansainvälisessä pelissä nyt juuri on enemmän isoiloitu kuin koskaan sodan jälkeen, seikka johon suuri yleisö ja lehdet täällä eivät lainkaan suhtaudu, kuten monet ulkomaalaiset kirjeenvaihtajat lehdilleen tiedottavat, hermostuneesti vaan tiedollisen miehekkäästi, ymmärtäen (sosialisteja lukuunottamatta) että kaiken sen jälkeen mitä Saksassa on viime aikoina tapahtunut, muunlainen politiikka kuin se jota Poincaré - Laval - Tardieu ^{ovat ajaneet} ~~ajavat~~ on mahdoton. Radikaalit voisivat ehkä myös huomauttaa että, kuten minulle vasta sanoi muudan Genèvestä tullut, Briandin henki puuttuu Genèvestä ja että Tardieun sanoisinko kulmikkaampi tapa hoitaa ihmisiä ja asioita ei aina ole ollut Ranskan eduksi viime viikkoina Kl:ssa - aivan riippumatta niistä ilmeisistä laskuvirheistä jotka Briand ei vain Saksaan vaan myös Englantiin ja Italiaan nähden teki (mistä toisessa yhteydessä).

Voi liioittelematta sanoa että koko Ranskan porvaristo yhtenä miehenä on sen politiikan takana jota Tardieu nyt Genèveissä ajaa. Ei ymmärretä kuinka Brüning voi Genèveissä sanoa että Saksan koko kansa, poikkeuksetta, on attaché à la paix, kun Preussin vaalit vielä sanoisinko soivat korvissa.

Täällä ollaan varmat siitä että tehtäköön Saksalle mitä myönnytyksiä tahansa heillä heti on uutta pyydettävää. Kuvaavaa on seuraava juttu. Täällä katsotaan yleensä että Ranskan uusi ambassadööri Berliinissä François-Poncet, joka sinne lähti suurin toivein luullen taloudellista tietä pääsevänsä perille lyhyessä ajassa, jo nyt on epäonnistunut. Entinen ambassadööri Noulens minulle eilen kertoi että François-Poncet on täysin masentunut ja että hän olisi äskettäin sanonut: "Mitä vaan esitän Wilhelmstrasselle evätään ja pyydetään enemmän; olen varma siitä että varsin pian vaativat takaisin Elsassin". Tämä, tosin liioiteltu, lause osoittaa paraiten mihin täällä valmistaudutaan.

Yleinen käsitys täällä on että Genèveen aseittensupistamiskokous on pelkkää ulkokullaisuutta, jokaisen vaatiessa niiden aseiden supistamista jota se itse ei omista ja niiden selittämistä puolustusaseiksi joita sillä itsellään on (Gibson!). Loistava on Italian ja Moskovan jyrkkä vastustus Englannin ehdotukseen ettei nuorisoo ennen asevelvollisuusiäkä saa aseellisesti harjaantua!

Ranskan suuri yleisö pitää todennäköisenä että maailmassa voi sattua odottamattomia tapauksia, joiden vuoksi ei Ranska voi vapaaehtoisesti luopua nykyisestä asemastaan. Se näkee toisten pyrkimyksissä liittyä yhteen Ranskan pakottamiseksi pelkkää kateutta. Tämä käsitys, jota olen koettanut tässä tulkita, ei suinkaan merkitse että Ranskan kansa olisi muuttunut militaristiseksi! Siitä ei näe jälkeäkään. Loppujen lopuksi aseethan eivät ole militarismin ^{ainoa} ilmenemismuoto.

Olen ennenkin maininnut että yksinpä Herriot vuodelta 1932 ei enää ole sama kuin kahdeksan vuotta sitten. Vain jotkut radikaalit ja heidän liepeillään kulkevat pikkupuoluelalaiset ovat edelleen sillä kannalla että Saksan kanssa on pyrittävä ententeen maksoi minkä maksoi.

Näin ollen ja katsoen Hitlerin äskettäisen voiton täällä herättämään selvyyteen - yllätyksenä se ei tullut - pitäisi Tardieun voida luoda itselleen vaaleissa vankka tuki seuraaviksi vuosiksi. Mutta kuten ylempänä jo esitin, eräät muut seikat vähentävät hänen chanssejaan. Hän on ottanut kelkkaansa ehkä liian suuren kuorman ja kansa odottaa jaksako hän sen vetää mäkeä ylös. Hän on vielä miltei mäen juuressa. Eräs puolalainen diplomaatti sanoi minulle eilen: ^{"Jos"} Tardieu ei nyt voita, ei hän sitä tee enää koskaan". Minulla on sama tunne, että hänen suuri kohtalonhetkensä näinä päivinä ratkaistaan. Kun tämä tulee perille, tulos jo pääasiassa tiedetään.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan Lähetystön rap. no 21.

Ministeri Colme.

30/4 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Paris, huhtikuun 30 p:nä 1932.

N:o

777-275

17/103/ae	32
4/5.32	
5	06

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini
N:o 21, joka sisältää

Hyökkäämättömyyssopimus.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,

H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 21.

Parisi ssa 30 p:nä huhti kuuta 19 32.

MINISTERIÖ		
17/108	ae	10 32
4/5 32	a	LEIL
		ASIA
5	C6	

Asia: Hyökkäämättömyyssopimus.

Kuten Herra Ulkoministerille jo olen tiedoittanut, kertoi minulle Rumanian lähettiläs pari päivää sitten että hänen tietojensa mukaan Viron neuvottelut Moskovassa otsakeasiasta olisivat juuri joutumassa positiiviseen ratkaisuun.

Käydessäni eilen ministeri de Laboulayen puheilla, hän minulle vahvisti tämän tiedon. Varmuuden vuoksi tästä tänään Ulkoasiainministeriölle sähkötin vaikka oletin että asia Helsingissä jo on tunnettu.

Rumanian neuvottelujen uudelleen alkamisesta sen sijaan en ole mitään uutta kuullut.

Huhut siitä että Tardieu joka tapauksessa haluaisi peruuttaa jo parafoidun ranskalais-venäläisen hyökkäämättömyyssopimuksen, vahvistuvat. Kerrotaan että Tardieun ja Berthelot'n välillä tästä asiasta vallitsisi erimielisyys. Ennen vaalien tulosta ei kuitenkaan voi mitään varmuudella päätellä sen kohtalosta.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

- 1) Tavallinen.
2) Tavallinen ja lisäksi lle.
3) Ei tiedoituksiin.
4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Tässä yhteydessä vielä seuraavaa.

Kaupallisten piirien aikaisempi painostus hallitukseen ranskalais-venäläisten kauppasuhteiden vilkastuttamiseksi on vaimentunut. Siinä suhteessa ei Ranskan puolelta ole mihinkään todellisiin toimenpiteisiin ryhdytty, vaikka sitä monelta taholta vuosi sitten innokkaasti vaadittiin. Ranskan myyntiä Venäjälle koskevat numerot, jotka tähän lainaan, valaisevat ylläsanottua:

Ranskan vienti Venäjälle:

v. 1929	255 milj.	fr.
v. 1930	170 "	"
v. 1931	60 "	"
v. 1932	tamm-maalisk. 3,5 "	"

Ranskan tuonti Venäjältä on viime vuosina sensijaan liikkunut siinä puolen miljaardin frangin paikkeilla vuodessa. Tämän vuoden ensi neljänneksen tuonti oli 127 milj. fr., siis noin 35 kertaa suurempi kuin vienti! Ei olisi kumma jos teollisuustaholta taas alettaisiin vaatia neuvottelujen alkamista.

Huomautettakoon lopuksi että Venäjän puutavaravienti Ranskaan lokakuusta 1930 korkeiden tullien vuoksi senparempi^{on} kokonaan lakannut.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 22.

Ministeri Kolm.

20/5 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa toukokuun 21 p:nä 1932.

N:o 891-318

LIKOP	103	1932
257	32	
5	06	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 22, joka sisältää

Ransken vaalit ja muut viimeaikaiset tapahtumat.

Vastaanottakaa, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 22.

Parisi ssa 20 p:nä touko kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
1932	19/10/32
25/5/32	
5	06

Asia: Ranskan vaalit ja muut
viimeaikaiset tapahtumat.

Viime viikkoina Ranskan kansa taas on osoittanut, mitenkä se vakavien tilanteiden edessä kykenee säilyttämään mielenmalttinsa ja sitä mitä kutsuisin le bon sens politique. Edellisessä raportissani koetin esittää, miten vaalitaistelu täällä, taloudellisesta ja ulkopoliittisesta tilanteen kärjisty- misestä huolimatta, tapahtui rauhassa ja ilman välikohtauksia, seikka josta, kuten raportissani mainitsin, esim. Brysselin suuren liberaalilehden tšekäläinen kirjeenvaihtaja teki sen joh- topäätöksen, että Ranskan kansan osanotto vaaleihin tulisi ole- maan entistä pienempi. Aivan päinvastoin kuitenkin kävi. Osa- otto vaaleihin oli runsas, prosenteissa jopa hieman suurempi kuin vuonna 1928. Mainitun kirjeenvaihtajan etukäteen tekemät johtopäätökset, joiden mukaan suurin paha kaikkien maiden par- lamentaarisisessa elämässä olisi muka se, että osanotto vaaleihin on liian vähäinen, ja että parhaimmat ainekset ovat äänestä- mättä, osoittautuivat tähän tapaukseen nähden täysin erheelli- siksi.

Ylläsanottu jo sinänsä todistaa, miten poliittisesti kypsänyt tämä kansa on. Tarvitsematta suurempaa propagandallisa piikausta se menee vaaliurnille ja täyttää kaikessa hil-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

jaisuudessa kansalaistehtävnsä. Tämä tosiseikka pistää sitä enemmän silmiin, kun vertaa sitä eräiden toisten maiden vaalitaisteluihin, joissa kiihko ja passionat viettävät orgioita. Uudistan usein sanomani, että tässä maassa ja tässä kansassa ~~politiikka~~ politiikka alkaa olla staattinen ja poliittinen kansalaisformatio loppuun suoritettu, monessa muussa maassa kuten esim. Saksassa tämän kaiken vielä ollessa alussaan.

Toiseksi täytyy ihmetellä sitä mielenmalttia, jolla kaikesta inhon tunteesta huolimatta presidentin murha sanoisinko klasseeerattiin ja miten äkkiä ja vaivattomasti uuden presidentin vaali tapahtui. Kuten tunnettua sattui murha kaksi päivää ennen toista vaalipäivää. Eräiden otaksuma, että murha voisi vaikuttaa vaaleihin vähemmän vasemmalle menevällä tavalla osoittautui vääräksi. Vaalien meno vasemmalle, josta alempana lähemmin, aikaansai sen merkittävän tilanteen, että kaksi päivää toisen vaalipäivän jälkeen suoritettussa presidentinvaalissa assamblea, jonka muodostavat senaatti ja kamari, käsitti entisen kamarin, jonka legistatuuriaika de facto oli mennyt umpeen, mutta de jure jatkui kuukauden loppuun ja joka väriiltään oli paljoa enemmän oikealla kuin jo valittu uusi kamari! Jos vaalin olisi toimittanut uuden kamarin käsittävä assamblea, olisi tietysti tulos voinut olla toinen, mutta on hyvin kuvaavaa Ranskan politiikan tasapainolle, että vaikka oli-kin kysymys, paitsi Lebrunia, myös Painlevén, siis vasemmistoon kuuluvan miehen ehdokkuudesta, senaatin radikaalitkin suurelta osalta ilmoittivat haluavansa äänestää senaatin presidenttiä Lebrunia, huolimatta siitä että tämä kuulun keskustan oikeaan siipeen. Ei erehtyne kun väittää, että tässä ilmeni kouraantuntuvasti joskin spontanisti,

miltei itsetiedottomasti, pyrkimys aikaansaada Elyséen, Luxembourgin ja Palais Bourbonin välille mahdollisimman sopusuhtainen tasapaino. Tämä ratkaisu muistuttaa mieleen edellisten vaalien (1928) jälkeiset viikot, jolloin huolimatta siitä että Poincaré oli tehnyt mieleisensä vaalit, joiden tuloksena oli nyt manalle menevä oikeistomielinen kamari, sama kamari kohta senjälkeen melkein kaikkien tärkeimpien valiokuntien puheenjohtajiksi Poincarén itsensä suureksi hämmästykseksi valitsee vasemmistolaisia.

Nämä ovat Ranskan poliittisessa elämässä ei harvinaisia ilmiöitä, joita ei voi selittää muulla tavalla kuin staattisuuden, mielenmaltin ja kylmän harkinnan tuloksiksi.

Toinen asia on, että jos uusi kamari aikoo osoittaa alleviivatusti vasemmistohenkeä, uuden presidentin asema voi monasti muodostua varsin vaikeaksi.

Mielenmalttia todistaa myöskin, että kaikki murhasta aiheutaneet viralliset toimenpiteet suoritettiin muutamassa päivässä jo ennenkuin murhattu presidentti edes ehti tulla haudatuksi! Nyt kuten monasti ennen osoittautui todeksi, että Ranskan kansa aina silloin kun kolauksia sattuu, kohta vaistomaisesti reagoi ja löytää ne muodot, jotka ovat välttämättömät tilanteen selvittämiseksi.

Ennenkuin siirrymme tarkastamaan eduskuntavaalien tuloksia, on minun vielä mainittava, että Doumer'in hautajaiset suuremmoisuudessa ja arvokkaisuudessa menee yli kaiken sen, minkä aikaisemmin olen nähnyt. Ranskalainen, niin iloinen ja elämän mukavuutta rakastava kuin onkin, omaa kuoleman majesteetin edessä uskomatto-

man suuren kunnioituksen, joka ilmenee tuhansissa pienissä seikoissa. Ja vaikka hän usein on pikkumaisuuteen saakka saita, omaa hän sen sanoisinko grandiosuuden ymmärtämisen lahjan, joka latinalaisille kansoille on ominainen, kuitenkin niin että siihen liittyy, päinvastoin kuin etelälatinalaisissa kansoissa, erehtymätön suhteiden ja mittojen vaisto, joka ei koskaan salli tuon lahjan pukeutua muotoihin, jotka vaikuttaisivat teatraalisilta tai naurettavilta.

x x

Luonnollisesti nousee eteemme kysymys, mikä syy tai mitkä syyt ensi kädessä aiheuttivat vaalituloksen siirron siinä määrin vasemmalle kuin asianlaita todellisuudessa oli. Oltiinhan tosin jokseenkin yksimielisiä siitä, että vaalit menisivät jossakin määrin vasemmalle, mutta ei kukaan koko maassa voinut ennustaa niin vahvasti vasemmalle menevää ratkaisua. Tardieu itsekin ensimmäisen vaalipäivän jälkeen pelästyi tulosta ja piti kuten muistettaneen suuren vaalipuheen molempien vaalipäivien välillä, - mikä muuten soti aikaisempia traditioita vastaan. Tämä puhe, kun sen tarkkaan lukee, oli enemmän taikka vähemmän hätähuuto.

Pääasiallisena syynä on mielestäni pidettävä sitä yleispsykologista tosiasiaa, että kyllästyminen samaan régimeen kaikkialla ja varsinkin täällä aina jonkun vuoden päästä näyttäytyy, ilmiö, joka viimeisinä pula-aikoina kaikissa maissa luonnollisesti on enemmän kuin normaalikaikoina ollut huomattavissa. Tämä mahdollisuus oli suurempi ehkä Ranskassa kuin muualla senkin kautta, että

ero porvarillisten puolueiden välillä täällä on varsin pieni ja pienenemistään pienenemässä.

Toiseksi: Tardieun oma persoona on aina ollut jossain määrin sitä mitä ranskalainen sanoo *agaçant*, hännäkö, kiihoittava - se on nähty senaatissa, se on nähty kamarissa ja se on nähty myös Genèvessä. Hänessä on ~~erittäin~~ vissi ylimielisyys yhdistyneenä eräänlaiseen materialismiin, joka helposti loukkaa. Ranska on sitäpaitsi siksi demokraattinen maa, ettei mielellään nähdä miehen näin nousevan ja näin sataprosenttisesti hallitsevan - sillä täytyyhän myöntää, kuten ennenkin olen huomauttanut, että hänen hallituksensa miltei kaikki jäsenet olivat hänen tottelevaisia välikappaleitaan.

Asiallisesti on sitäpaitsi löydettävissä useita syitä: talouselämän pula, suuri vajeus valtion budjetissa, työttömyyden lisääntyminen y.m., jotka kaikki seikat tietysti enemmän taikka vähemmän vaikuttivat epäedullisesti niiden ryhmien mahdollisuuksiin, jotka vaalien aikana olivat vallassa. En ole koko tänä aikana ymmärtänyt Tardieun laskelmia, hän kun luuli että hän voisi "tehdä nämät vaalit". Aika ei ole edullinen"vaalien tekemiselle" vaan päinvastoin antaa se kaikkialla ja kaikissa maissa nykyään automaattisesti, vallanpitäjien siitä edes kantamatta edesvastuuta, valtteja opposition käsiin.

Seuraavasta taulukosta näkyy eri puolueiden voimasuhteet edellisessä kamarissa ja nyt:

	1928:	1932:
Kommunistit	7	11
Kommunistisosialistit	6	10
Tasavaltalaiset sosialistit (Briandin ja Painlevén ryhmä)	28	34
Radikaalit	109	158
Riippumattomat radikaalit	115	77
Vasemmistotasavaltaiset	92	66
Kansallisdemokraatit	18	15
Marin'in oikeistopuolue	86	76
Oikeisto ja oikeistoriippu- mattomat	40	34
	<hr/>	<hr/>
	612	610

Eräiden oikeisto- ja keskustapuolueiden kärsimät tappiot ovat suorastaan masentavat ja on aiheuttanut sen, että neuvotteluja jo käydään uusista ryhmittymisistä, erinäisten pikkupuolueiden häviämisestä ja liittymisestä toisiin, isompiin. Toisin sanoen on alkanut kuten aina ennenkin se tauti jota täällä kutsutaan erikoisella nimellä "groupite" ja joka merkitsee vaalien ja kamarin kokoontumisen välisenä aikana käytäviä neuvotteluja, varsinkin pikkupuolueiden kesken ja sisällä, uusista ryhmittymisistä, ilmiö joka meidän maassamme on kokonaan tuntematon.

Tätä kirjoitettaessa ei vielä ole varmuudella todettavissa, kuka tulee muodostamaan uuden hallituksen, jos kohta puhutaan Herriot'sta itsestään ja Painlevéstä. Olissi turhaa tässä koettaa etukäteen enmstella, koska tällaisen ennustelemisen edellytykset eivät vielä ole olemassa. Kuitenkin näyttää siltä että sosialistit eivät tule osallistumaan uuteen hallitukseen.

Tulee luonnollisesti kysyneeksi, mitenkä uusi hallitus, joka luonnollisesti joka tapauksessa tulee saamaan vasemmistoleiman, tulee suhtautumaan suuriin kansainvälisiin

kysymykäin, ja mitä Suomella uudelta hallitukselta on odotettavissa.

On varsin todennäköistä, että uusi hallitus tulee Genèveissä ja muualla, missä suuret kansainväliset kysymykset ratkaistaan, osoittamaan suurempaa elastisuutta kuin Tardieu. Mutta jos hallituksen päähän tulevat Herriot ja Painlevé, varsinkin edellinen, en luule, että Ranskan nykyinen ulkopoliittika tulee siitä suuresti muuttumaan. Sitäpaitsi on luuloni, että Saksassa tilanne on kehittymässä automaattisesti nykyiseen suuntaansa riippumatta siitä mitä Ranskan hallitus tekee tai ajattelee.

Mitä meihin tulee, totean vain sen, minkä aikaisemmin olen sanonut, että vasemmistohallituksen kanssa tulee varmaankin olemaan helpompi neuvotella kauppapolitiittisista suhteistamme, joskaan ei siinäkään suhteessa pidä tehdä itselleen liian suuria toiveita. Enempää ei tällä hetkellä voi sanoa ennenkuin näemme, minkä radikaalinyanssin uusi hallitus tulee saamaan ja ketkä henkilöt tulevat istumaan niissä ministeriöissä, joiden kanssa meillä on eniten tekemistä.

Lopuksi vielä seuraavaa. Jos ajattelemme lähintä tulevaisuutta kansainvälisesti sekä politiikan että kauppapolitiikan alalla, luulisin uuden hallituksen voivan suuremmassa määrässä kuin edellinen sen teki, edesauttaa suurten riitakysymysten sovittelua. Mutta "på lång sikt" pelkään, että kommunismi ja Moskova tulevat saamaan edullisemman maaperän toiminnalleen kuin oli asianlaite Tardieun aikana, jonka hallitessa ei tarvinnut pelätä leikkittelyä näiden mahtien kanssa.

P.S. 21/5 1932. Viime päivien neuvotteluista koskien uuden hallituksen muodostamista näkyy voivan päätel-

lä, että radikaalit yksinään tulevat sen muodostamaan. Joskaan ei ole varmaa vaikkapa varsin luultavaa, että Herriot tulee pääministeriksi, voinee sensijaan pitää jotenkin varmana että hän tulee hoitamaan ulkoministerin tehtäviä uudessa hallituksessa ja että hän siis kaiken todennäköisyyden mukaan tulee edustamaan Ranskaa Lausannes-
sa 16/6 alkavassa sotakorvaus- ja velkakonferenssissa. Muina hallituksen jäseninä mainitaan joukko tunnettuja radikaalinimiä kuten Painlevé, Chautemps, Daladier, Palmade, Georges Bonnet y.m. Huhuillaanpa myös itse Caillaux'ista finanssiministeriksi.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. 23.
Ministeri Kolma.

2/6 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 2 p:nä 1932.

N:o 998-542

SUOMEN LÄHETYSTÖ		
21/103 h.c.	1.1.32	
6/6-32	6	112
		AGIA
	5	06.

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille rap-
porttini N:o 23, joka sisältää

Belgian - Suomen kauppasuhteet.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 23.

Parisi ssa 2 p:nä kesä kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
2/108 (ad. 19 32)		
6/6-32	2	LML
		ACIA
5	C6	

Asia: Belgian - Suomen kauppasuhteet.

Käydessäni viime viikolla Brysselissä koetin mahdollisuuden mukaan päästä selville siitä, olisiko mitään mahdollisuuksia olemassa saada muutosta aikaan niihin kaupallisiin restriktioihin, jotka siellä äskettäin on pantu voimaan.

1:o. Mitä ensinnäkin tulee 15 %:n tullien korotukseen, joka koskee kaikkia ei-sidottuja tulleja, oli käsitys sekä omassa konsulinvirastoissamme että niissä lähetystöissä, joissa asiasta puhuin se, ettei ainakaan tällä hetkellä ole mitään helpotusta saavutettavissa. Varsinkin Suomella, joka itse on korottanut melkoisesti tullisuojaansa viime vuosina, on sikäläisen käsityksen mukaan varsin vähän mahdollisuuksia ryhtyä tässä suhteessa alotteeseen, semminkin kun tullikorotukset eivät ole ad valorem vaan ainoastaan 15 % korotuksia aikaisemmillemä määrille, jotka Belgiassa kuten tunnettua eivät ole olleet korkeat.

2:o. Voin kontingentointia kävin uudelleen valittamassa Brysselin ulkoministeriössä, mutta vastattiin minulle kuten ennenkin, että kontingentti on laskettu aikaisempien vuosien keskiarvoille ja että suosituimmuden tähden on pakko sovittaa tä-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

tä laskuperustaa matemaattisesti. Ulkoministeriön kansliapäällikkö lupasi kuitenkin tutkia asiaa uudelleen ja ottaa harkittavaksi, voidaanko meille antaa edes jonkinlainen korotus nykyisestä, joka on jokseenkin nollan arvoinen.

Tässä yhteydessä ansaitsee mainitsemista, mistä ennenkin on huomautettu, että ennen vain kontingentoihtiin ryhtymistä Belgian hallitus neuvotteli Oslon sopimukseen kuuluvien maiden kanssa, jolloin luonnollisesti me jäimme neuvottelujen ulkopuolelle. Mainitsen myös että saman ministeriön directeur politique, kun hänen kanssaan keskustelimme nykyisestä ekonoomisesta pulasta maailmassa, itse lausui mielipiteenään, että jonkinlainen parannus voidaan ehkä aikaansaada, jos samassa asemassa olevat muut maat kuin Oslon sopimukseen kuuluvat siihen vähitellen yhtyisivät, mainiten silloin erikoisesti Suomen nimen.

3:o. Erikoista huomiota on herättänyt viime viikkoina useammalta taholta Belgiassa lähtenyt ehdotus, jonka tarkoituksena olisi muodossa tai toisessa rajoittaa tai estää venäläisen puutavaran tuontia. Olen tästä kysymyksestä aikaisemmin pääkonsuli Savolahdelle tiedoittanut.

Useimmat henkilöt, joiden kanssa asiasta puhuin, olivat sitä mieltä, että nyt ei pidä kiinnittää liian suuria toiveita tähän alotteeseen, koska Belgian hallitus edelleen ei halua ryhtyä liian pitkälle meneviin suojelustoimenpiteisiin. Ruotsin lähettiläs katsoi ehdotuksen kuolleena syntyneeksi ja sama oli käsitys useimmissa puutavarapiireissä joissa liikuin. Otin asian erikoisesti puheeksi ulkoministeriön kansliapäällikön kanssa, joka kertoi että se komitea, joka asetettiin asiaa pohtimaan pari vuotta sitten kun sama kysymys oli vireillä, jälleen on työssä, vaikka se ei vielä ole ehtinyt lopettaa tutkimuksiaan. Kansliapäällikkö luuli kuitenkin, että koska venäläiset viime aikoina olivat vähentäneet myyntejään Belgiassa, komitea tulee siihen

johtopäätökseen, ettei mitään uutta sellaista ole ilmennyt, joka oikeuttaisi toimenpiteisiin ryhtymistä nimenomaan venäläistä puutavaraa vastaan.

Omasta puolestani pelkään, että jos venäläiseen puutavaraan kohdistuvat toimenpiteet eivät osoittautuisikaan tepsiviksi, seuraava askel voisi olla rajoituksiin ryhtyminen suomalaista ja ruotsalaista puutavaraa vastaan.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 24.

Ministeri Holma.

5/6 1982-

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1037-353

Parisissa kesäkuun 5 p:nä 1932.

23/104 fac.	32
13/6-32	
5	CG.

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 24, joka sisältää:

Belgian asioita.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 24.

Parisissa 5 p:nä kesäkuuta 1932.

28 104 he 32
13/6-32
5 C6

Asia: Belgian asioita.

Satuin olemaan Brysselissä juuri sen viikon, jolloin Renkin muodosti uuden hallituksensa. Se eroaa vanhasta vain sen kautta, että eräät ministerit, kuten sota ja kultus, ovat vaihtuneet. Nämät henkilövaihdokset eivät merkitse oleellista muutosta edellisen hallituksen politiikkaan nähden. Ulkoministerinä pysyy edelleen Hymans.

Sille joka ei asu Belgiassa vakinaisesti, käy vaikeaksi jopa usein mahdottomaksi - vaikka Parisissa luen belgialaisia lehtiä säännöllisesti - seurata kaikkia niitä hienon hienoja lankoja, joista kutoutuu hiljalleen kaikkien hartaasti odottama uusi kielellinen status. Olen vuoden 1930 jälkeen siksi vähän ehtinyt oleskella Brysselissä, etten uskalla näiden lankojen erittelemiseen raportin muodoissa ryhtyä. Tämän lisäksi tulee, että Belgiassa yleensä, niinpä viimeisen hallituspulankin aikana, henkilökysymykset näyttelevät erinomaisen suurta osaa.

Vaikeuksia päästä Belgiassa parlamentaariseen tasapainoon lisää se itsessään kiitettävä seikka että kieliky-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

symystä - joka edelleen on kaikista maan elinkysymyk-
sistä keskeisin ja joka jo on saanut ratkaisunsa ar-
meijassa ja administratiossa, mutta jolle ratkaisua yhä
etsitään eri kielialueiden arkaan opetuskieleeseen nähden -
ei tahdota ratkaista äänestyksellä parlamentissa ja se-
naatissa, vaan että sille koetetaan etsiä sellainen rat-
kaisumuoto, johon lopulta kaikki puolueet yksimielisesti
voisivat yhtyä.

Vaikeuksia lisää edelleen se seikka, jota ai-
kaiemminkin olen alleviivannut, että näet maan suurin
puolue, n.k. katolinen puolue, jota Vatikaani ei pääs-
tä hajotamaan luonnollisiin alkutekijöihinsä, sisällänsä
pitää mitä erilaisimpia aineksia: vanhoista valloonis-
ta korkeista aatelissuvuista lähtien aina äärimmäisiin
militantti-flaamilaisiin, jos kohta puolueen sisässä on
selviä ryhmityksiä, joilta puuttuu ainoastaan itsenäisen
puolueen nimi ja sellaisen toimintamuodot.

Tämän lisäksi tulee vielä nykyinen pulakausi
kaikkine siitä johtuvine ilmiöineen. Belgia on kuten
tunnettua ensi kädessä vientimaa, jolle nyt nousee tie
pystyyn kaikkialla ja jonka selvä vapaakauppaluonne jou-
tuu monen koettelemuksen alaiseksi. Jos kohta Belgiassa
edelleen on suuriakin rikkauksia, on muissa maissa val-
litseva protektionismi aiheuttanut sen että useat etten
sanoisi useimmat osakeyhtiöt tänä vuonna ovat jakamatta
osinkoa, mikä juuri Belgian tapaisessa maassa tuntuu
kaksin verroin. Sittenkin katsoisin, että huolimatta bud-
getin vajauksesta, joka on pakottanut hallituksen otta-
maan 2 miljaardin suuruisen kotimaisen obligatiolainan,
häskoisessä hallituspulassa taloudelliset kyaymykset loppu-
jen lopuksi näyttelivät pienempää osaa kuin kielikyaymys
ja henkilökyaymykset.

Kun neljä vuotta sitten ensi kerran tulin Belgiaan olivat suhteet Hollantiin varsin jännittyneet. Mielissä kyti vielä katkeruus vuodelta 1925, jolloin Hollannin ensimmäinen kamari hylkäsi hallituksen esityksen niiden kysymysten järjestämiseksi Belgian kanssa, joiden ratkaisua rauhansopimukset kuten tunnettua edellyttävät. Nämät kysymyksethän ovat pääasiassa kaksi, nimittäin Shelden suun ja Reinin suun välisen laivaliikenteen helpottaminen - sekä Belgian ja Hollannin kanavaverkkojen keskenäistä suhdetta koskeva vanha riitakysymys. Muistettaneen että vielä parisen vuotta sitten kaikki belgialaisten ehdotukset Shelden suun ja Reinin suun välisen kulkuväylän korjaamiseksi tai korvaamiseksi toisella saivat Hollannin puolelta kylmäkiikoksen kohtelun - Rotterdamin ja Antwerpenin välinen kilpailupelkonäytteli siinä huomattavinta osaa. Samoin muistettaneen, että kun neuvottelujen yhä pitkittyessä hollantilaiset osaksi uusivat osaksi paransivat Juliana-kanavaansa, belgialaiset vastapainoksi päättivät rakentaa suoran kanavan, vanhoja kanavia tosin hyväkseen käyttäen, Antwerpenistä Maastrichtiin, joka kanava tulee kulkemaan yksinomaan belgialaisen territorin kautta ja antamaan belgialaisille Juliana-kanavan veden kontrollimahdollisuuden, toimenpide, joka vakavasti huolestutti hollantilaisia ja teki heidät alttiimmiksi neuvotteluihin.^{x)} Tästä kaikesta olen vuosina 1928-1930 tehnyt monessa raportissa yksityiskohtaisemmin

x) Puhuttiinpa myös kanavan rakentamisesta Antwerpenistä suoraan länteen, belgialaisella alueella, mereen saakka, mikä olisi vapauttanut Antwerpenin siitä kiusallisesta asemasta, jonka muodostaa Shelden suuosien kuuluminen toiselle vallalle. Sellainen kanava olisi maksanut 7 miljardia b. fr. jonka vuoksi suunnitelmasta toistaiseksi on luovuttu.

selkoa, joten tässä yhteydessä tyydyn ylläsanottuun. Palautan vain mieleen, että tilanne oli siksi jännittynyt, että Hollannin lähettiläs, joka akkreditoitiin Belgiaan samoihin aikoihin kuin allekirjoittanut, siellä tunsii olevansa kuin vihollismaassa ikään ja että monasti oli puhetta hänen poiskutsumisestaan - toiseikka, johon huomattavalta osalta tosin vaikuttivat lähettilään ja hänen rouvansa persoonat ja heidän varomattomuutensa puhua varsin julkisesti Belgiasta ja belgialaisista halveksivassa äänilajissa.

Sen parempi ovat suhteet Belgian ja Hollannin välillä sen jälkeen melkoisesti parantuneet, kiitos molempien maiden hallitusten ja erikoisesti niiden ulkoministerien hyvän tahdon päästä ulos syntyneestä umpikujusta. Neuvottelut heidän välillään poliittisista erimielisyyksistä, s.o. äsken mainitsemistani riidan aiheista, olivat jo tänä talvena johtaneet siihen, että molemmin puolin oltiin valmiit jättämään asianomaisille parlamenteille lakiehdotukset, jotka päättyvät näiden riitakysymysten lopulliseen selvittelyyn. Juuri kun oltiin näin pitkälle päästy nousi Hollannissa uudelleen vastustusta myönnytysten tekemiseen nähden. Koska ei tahdottu uudistaa vuoden 1925 ikäviä kokemuksia, päätettiin tällöin molemmin puolin jättää lakiehdotukset toistaiseksi antamatta, jotenka tällä hetkellä kysymykset ovat hyllyllä odottamassa sopivampaa ajankohtaa.

Sensijaan on taloudellisella alalla Belgian ja Hollannin välillä aikaansaatu kaupallinen sopimusluonnos, joka sekin mikäli tiedän on yksityiskohtia myöten valmiina. Siinäkin suhteessa - tämän kertoi minulle eräs asioita toistakymmentä vuotta tarkalleen seurannut sika-

läinen belgialainen kolleegani, joka ei erikoisesti belgialaisia rakasta - on Hollannin puolelta huomattavissa vitkastelua, joka hänen käsityksensä mukaan riippuu siitä, että sopimusluonnoksessa on puhe molemminpuolisista preferensseistä, joita ei ole myönnetty edes muille Oslon sopimukseen kuuluville valtioille. Haagissa, jossa yleensä ollaan varsin konservatiivisia kauppapoliittisiin kysymyksiin nähden, pelätään tällaista novumia, mutta piti kertojani kuitenkin vain ajankysymyksenä, milloin päästään lopulliseen yhteisymmärrykseen.

x x
 x

Stresemannin jälkeenhäneiden paperien julkaiseminen on Belgiassa herättänyt varsin huomattavaa levottomuutta erikoisesti sen vuoksi, että eräästä kirjeestä käy ilmi Stresemannin kotimaassaan vakuuttaneen ettei hän Locarnossa koskaan ole luopunut Saksan oikeudesta vaatia itselleen takaisin Eupenia ja Malmédytä, siis niitä pitäjiä Belgian ja Saksan välillä, jotka edellinen rauhansopimuksessa sai. Onpa tehty katkeria huomautuksia Belgian silloisille neuvottelijoille Locarnossa ja heitä syytetty herkkäuskoisuudesta - Belgian neuvottelukuntaa johti silloin muistaakseni sosialistijohtaja Vanderwilde. Senaatin ulkoasiainvaliokunnassa on asia äskettäin ollut salaisen käsittelyn alaisena.

(Viime syyskuussa pääkonsulimme Antwerpenissä otti minut automatkalle Malmédy'yn, jonka kuljimme ristiin rastiin. Oma vaikutelmani oli selvästi se, että tämä alue jo ulkonaisestikin vaikuttaa ranskalaiselta, mikä näkyy nimistöstä, arkkitehtuurista y.m. Keskustelinpa eräiden

alueella syntyneiden saksalaistenkin kanssa, jotka pääkonsulimme tunsi ja myönsivät he tosin olevansa sydämessään edelleen saksalaisia, mutta olevansa sekä poliittisesti että taloudellisesti erittäin tyytyväisiä nykytilaansa. Eupenissa en käynyt, mutta on sen asujamisto mikäli olen kuullut vahvemmin germaaninen kuin Malmédy'ssä).

Ylläsanotun johdosta tulee itsestään uudelleen päiväjärjestykseen kysymys itärajan puolustuksesta ja sen saattamisesta harmoniaan Ranskan puolustussysteemin kanssa. Belgian koko puolustuskysymys on myöskin niitä, jotka samoinkuin kielikysymys jakavat kansakunnan kahtia, valloiden pyrkiessä yhteistoimintaan tälläkin alalla ranskalaisten kanssa, flaamilaisten sitävastoin, peläten siitä aiheutuvia konflikteja Saksan kanssa, vastustaessa ranskalais-belgialaista puolustusyhteyttä. Näistä seikoista viittaa eversti Martolan ja eversti Karikosken yleisesikunnalle lähettämiin raportteihin. Mainitsen tässä vain sen, että minulle kerrottiin äskettäin Belgiassa oleskellessani, että Ranska olisi tarjonnut 700 miljoonan frangin etukäteismaksun Belgialle siinä tapauksessa, että Belgia suostuisi strategiseen yhteistyöhön. Ranskan ja Belgian yleisesikuntien välit ovat luonnollisesti mitä läheisimmät ja ajatellaan niissä mikäli tiedän yhteisymmärryksen merkeissä, mutta suunnitelmien toteuttaminen kysyy parlamenttien suostumusta ja siinä suurin vaikeus piileekin. Minulle kerrottiinkin, että belgialaiselta taholta olisi tämä lainatarjous evätty. Toiselta puolen en voi olla asettamatta tähän yhteyteen huhua, josta äskettäin ulkoasiainministeriölle sähköitinkin, että näet Belgia olisi ~~suostunut~~ saamaisillaan miljaardin frangin suuruisen lainan Ranskalta.

Näistä asioista kysymyksistä ei ole helppo päästä selville kun ei asu paikkakunnalla, mutta on itsentään selvää, että viimeaikaiset tapahtumat Saksassa pakottavat Belgian sotilasjohdon uudelleen tarkistamaan aikaisemmat päätöksensä itärajan puolustukseen nähden.

En voi olla toteamatta että niinä vuosina, jolloin minulla on ollut tilaisuus silloin tällöin käydä Belgiassa, saksalaisviha siellä on suuresti vähentynyt, että yleensäkin poliittiset kysymykset ovat saaneet väistyä taloudellisten kysymysten tieltä ja että johtavissa piireissäkin tapaa paljon henkilöitä, jotka ainakin tähän asti ovat uskoneet Saksan pysyvään rauhanrakkautteen ja Weimar-henkeen.

Mainitsen lopuksi, että Belgian liberaalisen puolueen (joka sisältää enimmäkseen puhtaita vallooneja sekä paljon liikemies- ja talouspiirejä) johtaja Devèze äskettäin sai kunnialegionan suurristin, joka aniharvoin annetaan hänen asemassaan olevalle henkilölle. Sain kuulua Brysselissä, että tämä korkea distinktio tapahtui sen johdosta, että asianomainen oli luvannut puolueensa puolesta ajaa strategista yhteistyötä Ranskan kanssa. Vailla kiintoa ei liioin ole, että myös pääministeri Renkin pari päivää sitten sai vastaanottaa saman harvinaisen kunnianosituksen. Ranskan uusi ambassadööri Brysselissä on maansa ulkoedustuksen kaikkein parhaita voimia!

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 25.

Ministeri Holma.

5/6 1982.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 25.

Parisi ssa 5 p:nä kesä kuuta 19 32.

22.10.32		
11/6	32	32
5	CG	

Asia: Kaukaisen Idän asiat.

Olen kahden viimeisen viikon kuluessa eri henkilöiltä jatkuvasti udellut otsakeasiaa päästäkseni mikäli mahdollista selville siitä, mitä käsityksiä täällä ja Belgiassa vallitsee Moskovan ja Japanin välisten suhteiden mahdollisesta kärjistymisestä sodamuhaksi.

Niinpä keskustelin 25/5 tästä asiasta Belgian ulkoministerin kanssa, joka kuten tunnettua oli viimeisen, Japanin ja Kiinan välisen konfliktin vuoksi kokoonkutsutun Kansainliiton yleiskokouksen puheenjohtaja. Hän myönsi että Genèvessä aivan viime viikkoina hänen tietojensa mukaan todella on ollut vallalla eräänlaista huolestumista otsakeasiasta. Mutta hän oli toiselta puolen tullut siihen johtopäätökseen, että asiaa loogillisesti harkiten täytyy päätellä vaaran ei olevan ovella, jos kohta luonnollisesti on olemassa momenteja joihin ei voi soveluttaa loogillisia arvoja, minkä vuoksi yllätysten mahdollisuutta ei saa liiaksi vähäksyä.

Vielä enemmän edusti tätä "loogillista" suuntaa Rans-

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

kan Brysselissä oleva suurlähettiläs Corbin (joka oli Quai d'Orsaylla directeur politique tänne saapuessani), kun 24/5 kävin Brysselissä hänen puheillaan.

Kävin muutama viikko takaperin ensi käynnillä Japanin uuden tšekäläisen (Parisin) suurlähettilään luona, jonka tunnen jo Berliinin ajoilta. En ottanut sillä kertaa otsakeasiaa keskustelun alaiseksi, mutta kun hän muutamia päiviä takaperin vastasi käyntiini, alkoi hän itse puhua meidän nykyisestä suhtautumisestamme Sovjettiin, jolloin sain etsimättömän aiheen asettaa hänelle vastakysymyksen. Nagaoka'n vastaus oli mielestäni selvempi kuin yleensä japanilaisten. Sen formuloin näin:

1:o. On totta, että venäläiset ovat keskittäneet huomattavan paljon joukkoja Kaukaiseen Itään; kuinka paljon, sitä hän ei voinut sanoa.

2:o. Epämielilyttävän aineksen muodostavat valko-venäläiset, joiden "avusta" Tokio on vähemmän kiitollinen.
x)

3:o. Nagaoka ei katsonut tällä hetkellä olevan muuta vaaraa kuin sen, että kiinalainen kenraali Ma, joka joukkoineen on lähellä Mantshurian rajaa, lähtisi liikehtimään, koska sellaisessa tapauksessa tilanne komplikoituisi ja helposti provosoi vastatoimenpiteitä.

(Tässä yhteydessä viittaa niihin kiintoisiin keskusteluihin, joita eversti Karikoski on käynyt erinäisten tšekäläisten japanilaisten upseerien kanssa ja joista hän on tehnyt selkoa yleisesikunnalle.)

x)

Tämä ei tietenkään estä japanilaisia kaikkialla käyttämästä valkoisia venäläisiä välikappaleinaan ja ehkäpä urkkijoinaan.

Käydessäni toissapäivänä ministeri de Laboulaye'n puheilla ulkoministeriössä otin kolmannen kerran noin kuukauden sisään hänen kanssaan puheeksi Kaukaisen Idän vaaran. Hän vastasi hyvin kategorisesti Quai d'Orsaylla ei olevan ulkoedustukseltaan yhtä vähän kuin muualtakaan sellaisia tietoja, jotka oikeuttaisivat huolestumiseen. Hän sanoi edelleen olevansa jotenkin varma siitä, että Japanin puolelta ei ole sodan uhkaa odotettavissa ja oli teoreettisesti yhtä varma Venäjästä, jos kohta lisäksi Venäjään nähden aina olevan olemassa seikkoja, joita ei etukäteen voi logiikan avulla laskea. Sen johdosta että olin aikaisemmillä käynneilläni nimenomaan sanonut Genèvessä vallitsevan levottomuutta otsakeasiasta, oli hän äskettäin Massigli'lta, tämän viimeksi palatessa Genèvestä, asiaa tiedustellut. Massigli oli tällöin vastannut Genèvessä kyllä olevan eräitä hermostuneita sieluja, jotka sodan vaaraa saarnaavat, mutta oli katsonut olevan liioiteltua väittää, että Genèvessä yleensä oltaisiin huolestuneita.

Yllä kerrottua on tietysti eräänlaisella varovaisuudella arvosteltava. Varsinkin mitä tulee ranskalaiseen viralliseen mielipiteeseen, on otettava huomioon että se alusta pitäen on ollut suurin piirtein japanilaismielinen. Syynä tähän, kuten aikaisemminkin olen kertonut, on se, että ranskalainen yleensä rakastaa rauhallisia, sa-noisinko selviä tilanteita, joita hän kykenee käsittämään ja klassifioimaan, ja että ranskalaisten mielestä Japania on kannatettava varsinkin koska se muodostaa ainoan varman ja järjestyksestä kiinni pitävän voiman niissä osissa maapalloa. En ole voinut huomata että Tokiossa äskettäin sattunut murha ja vallankaappausyritys - mikäli se

sellainen oli - olisivat muuttaneet tätä käsitystä. Tämän lisäksi lienee syytä alleviivata myös seuraavaa, mihin erikoisesti Ruotsin tšekäläinen sotilasattasea kiinnitti huomiota, nimittäin että Ranskalle on mieluista että Japanin pöytä Idässä jatkuvasti pitää Moskovaan aisoissa, mikä vähentää jälkimmäisen mahdollisuuksia eksploatoida ystävyystään Berliiniin tavalla, joka voisi koitua vaaraksi Ranskan ystävälle Puolalle^{x)} ja samalla koko Itä-Euroopan anti-moskovalaiselle barriäärille.

En kykene tällä hetkellä vielä sanomaan, tuleeko Herriot'n uusi hallitus muuttamaan muodossa taikka toisessa tätä suhtautumista Japaniin, tapahtuipa se sitten Kiinan vuoksi, jolla Ranskan vasemmistossa luonnollisesti on sympatioja, taikka Moskovan tähden. Samoin olisi ennenaikaista yrittää ennustaa - sallittakoon se minun sanoa tässä yhteydessä Moskovasta puheen ollen - tuleeko Herriot osoittautumaan non-agressiokysymyksessä myönteisemmäksi kuin edeltäjänsä. Ainakin tällä hetkellä ovat Moskovan osakkeet täällä hyvin alhaiset, mikä päivittäin näkyy lehdistöstä: huhut että Moskovya oli Doumer'in murhan ja "Georges Philippar"-laivan palon takana eivät ota vaimentuakseen.

Holma.

x) Ranskan ja Puolan välisten suhteiden nykyhetkisestä tilanteesta olen erikseen kirjoittanut kaksikin katsausta suoraan Herra Ulkoasiainministerille.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 26.

Ministeri Holma.

9/6 432.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 9 p:nä 1932.

N:o

1042-359

KOASIA	r. 3
24/104 fac.	11 32
14/6.32	No
5	C6

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 26, joka sisältää

Ranskan uusi hallitus.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Hari Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 26.

Parisi ssa 9 p:nä kesä kuuta 19 32.

UL	11.11.32
No 24/104 ae.	i: 32
14/6-32	ÄIT.
RYHMÄ	ASIA
5	C6

Asia: Ranskan uusi hallitus.

Se interregnumin aika, joka tässä maassa on valinnut siitä asti kuin Tardieu heti vaalien jälkeen jätti hallituksensa erohakemuksen vastavalitulle presidentille siihen saakka kunnes Herriot toissapäivänä muodosti uuden hallituksensa, on tavallaan ainutlaatuinen Ranskan parlamentaarisessa historiassa ja kävi mahdolliseksi oikeastaan vain sen kautta, että mitään kansainvälisiä suurempia konferensseja ei siihen väliaikaan sattunut.

Jotensakin heti vaalien jälkeen, joiden tuloksista jo aikaisemmin olen kertonut ja jotka itse asiassa merkitsivät selvempää liukumista vasemmalle kuin mikä oli asiantilaita Herriot'n ensimmäisen hallituskauden edellä käyneissä vaaleissa vuonna 1924, kävi selville, että Herriot'n aktiivinen toiminta vaalitaistelun edellä ja aikana sekä hänen kieltämätön keskeinen asemansa Ranskan poliittisessa elämässä - mihin vielä tulee lisäksi hänen suuret ansionsa tiedemiehenä ja Lyon'in kaupungin tunnustetusti erinomaisena pormestarina - ei voisi kieltäytyä ottamasta vastaan sitä

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

sanoisinko moraalista tarjousta, jota vaalit hänelle de facto merkitsivät uuden hallituksen johtoon nähden.

Suurin kysymys interregnumin viikkoina oli kysymys siitä, tulisiko Herriot muodostamaan puhtaasti radikaalisen hallituksen vai tulisiko hän pyrkimään koalition oikealle tai vasemmalle. Laulo, joka eräissä keskustapiireissä vielä vaalien jälkeenkin aluksi vallitsi, että näet Herriot pyrkisi suureen porvarilliseen keskitykseen, oli jo itsessään mahdoton vaalituloksen selvän hengen vuoksi, josta ei saattanut olla kuin yksi mieli: se näet että kansa oli osoittanut tyytymättömyyttä Tardieun régimeen. Näin ollen kysymys oikeastaan muodostui vain siksi, tulisiko Herriot turvautumaan hallituksen muodostuksessa ainoastaan omaan suureen puolueeseensa sen ympärillä olevien pienten radikaalisirpalepuolueiden kannattamana vai tulisiko hän kuten 1924 yhdessä sosialistien kanssa jälleen herättämään henkiin kartellin. Tämä jälkimmäinen mahdollisuus oli itse asiassa varsin pieni katsoen siihen, että Herriot itse vaalitaistelun aikana oli julkisesti sanonut ei enää antavansa sosialistien itseään johtaa - kieltämätöntä on että Herriot tänään on toinen kuin v. 1924. Kun sitten viime viikolla juuri ennen uuden kamarin kokoontumista sosialistit asettivat jyrkät ehtonsa yhteistyölle (sotilasmenojen "massiivi" vähennys, rautateiden valtiollistuttaminen, sosialivakuutuksen kehittäminen y.m.) oli jokaiselle selvä, ettei Herriot voisi niihin suostua, joskin hänen vastauksensa sosialisteille oli puettu sanottiseen pukuun.

Näissä olosuhteissa oli tulos se, mikä meillä nyt on tosiasiana edessämme, nimittäin puhtaasti radikaalisen hallituksen luominen. Sanoin: puhtaasti radikaalinen, sillä

hallituksen 18 jäsenestä ja 11 alivaltiosihteeristä kuuluu 21 varsinaiseen radikaaliseen puolueeseen, lopun, siis 8 jäsenen, kuulussa pieniin radikaalipuolueisiin, jotka vaalien jälkeen ovat olleet monien metamorfoosien alaisia (sitä on Loucheurin ryhmä gauche radicale kokonaan lakanut olemasta). Nämä puolueet yhteensä takaavat Herriotille n. 250 ääntä (610:stä); vasemmalta hän saanee n. 150, joten hänen asemansa ainakin aluksi lienee taattu.

Kukaan ei voi kieltää, etteikö uusi hallitus olisi kokoonpantu vahvoista nimistä. Herriot itse, pää- ja ulkoministerinä, on Ranskan nykyhetken suurimpia nimiä, omaten äärettömän työkyvyn, suuren humanisuuden ja kansainvälisten suhteiden ymmärtämyksen, olkoonpa että hänen luonteensa on jossain määrin haihanteleva, epävarma - onhan hän Lyonin yliopiston kaunopuheliaisuuden professori! Vahvoja nimiä vilisee ministerilistassa: Paul-Boncour (ent. sosialisti, nyt puolueeton senaattori) sotaministerinä,

Georges Leygues (joka kuuluu muodollisesti Tardieun puolueeseen républicains de gauche, mutta joka Tardieun persoonallisena vihamiehenä - samoin kuin aikoinaan Loucheur - aina on äänestänyt Tardieuta ja Lavalia vastaan, jotka häntä eivät halunneet hallituksiinsa) laivastoministerinä, Painlevé ilmavoimain ministerinä, Sarraut (Albert) siirtomaaministerinä y.m., kaikki miehiä joilla on suuri parlamentaarinen kokemus ja kansainvälinen tunnustus.

Jos kohta vielä on vaikeata mitään ennustaa uuden hallituksen sahtautumisesta suuriin nykyhetken kansainvälisiin poliittisiin ja taloudellisiin kysymyksiin, lienee kuitenkin nyt jo muutama huomautus paikallaan.

Tardieun viimeisessä hallituksessa olivat sota-, laivasto- ja ilmavoimain ministeriöt yhdistetyt yhdeksi ai-noaksi ministeriksi, toimenpide jota radikaalit silloin ankarasti kritikoivat. Johdonmukaisesti onkin Herriot pa-

lauttanut aikaisemman tilanteen. Se seikka että hän näille paikoille on asettanut kolme ensiluokkaisinta miestä todistaa mielestäni minkä arvon hän näille kysymyksille asettaa. Paul-Boncour kaikesta vasemmistolaisuudestaan huolimatta on siksi selvästi Genèvessä ilmaissut kantansa, jossa sécurité on johtotähtenä, että on turha tässä sitä lähemmin esittää. Mutta hän ei ole Genèvessä punainen vaate, ja hänen kantansa aseidensupistamiskysymyksessä on paljokaikumpi kuin esim. Tardieun. Lienee jo päätetty että Paul-Boncour jää Ranskan valtuuskunnan puheenjohtajaksi Genèvessä edelleenkin.

75-vuotias Leygues on kieltämättä se henkilö, joka rauhaa seuranneina vuosina uudelleen loi Ranskan laivaston, ja Painlevé, joka nyt 13 kerran istuu ministerinä on samalla Ranskan sotilaallisen aseman ymmärtäjä ja puolustaja, mutta myös kansainvälisten suhteiden lämmi vaali.

Rahaministeri Germain-Martin on niinkään istunut monissa hallituksissa ja pidetään ensi rivin miehenä, jos kohta lienee vaikeata tällä hetkellä sanoa mikä hänen kantansa Ranskan ulkomaiseen lainapolitiikkaan tulee olemaan. Kuuluen hänkin entiseen Loucheur-ryhmään, on hän viime vuosina ankarasti arvostellut hallituksen kotoista rahapolitiikkaa ja ennustellut budjetin vajeusta.

Suurella jännityksellä on puutarapiireissä odotettu maanviljelysministerin nimitystä. Viimeiseen hetkeen saakka puhuttiin ent. ministeri Queuille^{sta}, josta tiedetään että hän on innokas nykyisen protektionismin kannattaja. Ulkoministeriön kauppasaston johtaja sanoi minulle suoraan pari päivää sitten että jos Queuille tulee maanviljelysministeriönä niin "tant pis pour vous."

On niitä jotka tahtovat nähdä siinä seikassa, että Queuille viime tingassa pantiin postiministeriöön, todistuksen siitä, ettei Herriot haluaisi protektionistista miestä maanviljelykseen. Tämän ministeriön päälliköksi tuli senaattori Abel Gardey, joka toistaiseksi on liikkunut rahakysymysten alalla. Kontingenttikysymykseen nähden hän lienee välittävällä kannalla.

Kauppaministeriksi on tullut Julien Durand, joka kuuluu Le Troquer'in vapaakaupalliseen ryhmään Union douanière européenne (Rue Taitbout) ja joka viime viikoina usein on varoittanut liiallisesta protektionismista.

Vapaamielisempään henkeen viittaa myös se seikka, että kauppalaivaston ministeriön päälliköksi on pantu Le Havren tunnettu pormestari Léon Meyer, joka hallituksessa ei voi olla edustamatta satamien intressejä, jotka suinkaan eivät mene protektionistiseen henkeen. Tässä yhteydessä kannattaa myöskin mainita, että Herriot itse lyonilaisena on enemmän taipuisa vapaakauppaan kuin protektionismiin, seikka, josta minulla oli kunnia hallitukselleni tiedottaa häntä maaliskuun alussa Lyonin messuilla puhuteltuani.

Kaikista näistä merkeistä huolimatta, jotka mielestäni viittaavat siihen että uuden hallituksen suhtautuminen kauppapolitiittisiin kysymyksiin tulee olemaan vähemmän taipumaton kuin edellisen hallituksen ajama, varoittaisin kuitenkin liiaksi toivomasta ennenkuin uusi hallitus teossa on näyttänyt aikovansa inauguroida vapaampia suuntia tällä alalla. Yleisenä käsityksenä kaikissa piireissä täällä on, ettei voi odottaa mitään jyrkkää muutosta, vaan että siirtyminen vapaamielisempään

kauppaolitiikkaan tulee tapahtumaan hiljakselleen ja vähitellen.

Tässä yhteydessä en voi olla mainitsematta että Tardieun hallitus, joskin se hoiti enää vain juoksevia asioita, olemassaolonsa aivan viime päivinä pani voimaan suuren joukon uusia kontingenteja, jotka onneksi eivät kuitenkaan koske meidän vientitavaroitamme. Suuri pelko vallitsi puutavarapiireissä, että vanha hallitus ennen lähtöään löisi kiinni puutavarakontingentitkin vuoden jälkimmäiseksi puoliskoksi nykyistä vielä huonommalla pohjalla. Onneksi näin ei käynyt ja olemme samoinkuin eräät naapurilähetystöt saaneet eri ministeriöistä wen tiedon, että uusi hallitus ei vielä ole ottanut näihin kysymyksiin lopullista kantaa. Koska toiselta puolen useimmat meitä koskevat kontingentit menevät umpeen tämän kuun lopulla, ei uusi hallitus voine kauan lykätä näiden kysymysten ratkaisua.

Hallituslistaa tarkastaessa huomaa, että radikaali-puolueen äärimmäinen vasen siipi siinä on edustettuna Daldier'n kautta. Sensijaan puuttavat nimet sellaiset kuin Bergery, Krassin'in vävy, joka vuonna 1924 oli Herriot'n kabinetin päällikkö sekä tunnettu ulkopoliittisten kysymysten erikoistuntija Pierre Cot. Nämät molemmat viime hetkeen saakka ajoivat sosialistien osallistumista uuteen hallitukseen eivätkä senvuoksi halunneet mennä puhtaaseen radikaalihallitukseen.

Huolestumista on omiaan herättämään se seikka, että Herriot on kultusministeriksi ottanut de Monzie'n, jonka hyvin läheisistä suhteista Moskovaan niin monasti olen kotia tiedoittanut ja jota voinee pitää Moskovan tärkeällisenä puhutorvena. Tämä vaali ei enmusta hyvää.

Naurettavaa on että kultusministeriön vanha nimi "Instruction publique" on muutettu nimeksi "Education nationale" ja että maan ensimmäiseksi "kansalliseksi kasvattajaksi" pannaan epämoraalisuudestaan tunnettu de Monzie.

Kansainvälisesti katsoen on pantava merkille, että Herriot ja Mc Donald ovat mielipiteiltään toisiaan varsin lähellä, olkoon että toinen on anglosaksi ja toinen puhtaasti latinalainen.

Herriot menee itse Lausanneen ja on hän jo parin viikon kuluessa koettanut syventyä häntä siellä odottavien suurten kysymysten aineistoon. Suureksi kysymysmerkiksi jää, mitenkä hän siellä on tuleva toimeen niiden saksalaisten kanssa, jotka Lausanneen lähettää Berliinissä vasta perustettu aristokraattihallitus, hohenzollernilaisen maailmankatsomuksen anakronistinen epigoni. - Grandin äskettäinen suuri ulkopoliittinen puhe ei varmaankaan liioin helpota Herriot'n tehtävää.

Hallituksen vaihdos tulee luonnollisesti mukanaan saattamaan joukon muutoksia virastojen ja hallituslaitosten kokoonpanossa. Niinpä kerrotaan, että Berthelot jättäisi nykyisen tärkeän paikkansa Quai d'Orsaylla. Tosiasia on että hän on saanut useampiviikkoisen loman. Kerrotaan että Berthelot olisi erikoisesti vastustanut kaikkea lähentymistä Italiaan ja että Herriot sen vuoksi haluaisi toisen miehen hänen paikalleen. Tästä huhusta en mene takuuseen.

x
x
x

Tässä yhteydessä haluan enemmän kuriositeettina mainita, että Ranskan uusi presidentti Lebrun kerran on käynyt Helsingissä, josta hän minulle kertoi kerran aikaisemmin istuessani joillain aamiaisilla hänen viere-

sään ja johon hän nyt esittelytilaisuudessa Elyséessä uudelleen viittasi. Jollen erehdy on hän ensimmäinen Ranskan presidentti, joka on Suomessa käynyt.

Uutena todistuksena siitä mitenkä täällä tärkeätkin kysymykset rauhallisesti ratkaistaan mainitsen, että senaatin presidentiksi Lebrun'in jälkeen valittiin radikaali Jeanneney niin yksimielisesti että ainoastaan 12 hajaääntä annettiin toisille ehdokkaille. Samoin edustajakamarin monivaotinen presidentti Bouisson valittiin uudelleen kaikilla muilla äänillä paitsi kommunistien.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 27.

Ministeri Kolma.

10/6 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 10 p:nä 1932.

N:o

1045-360

ULKOASIAINMINISTERIO	
25 104 Sac. N:o 32	
14/6 32	
5	06

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 27, joka sisältää:

Puutavarakontrahtien rahoitus Ranskassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJO-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 27.

Parisi ssa 10 p:nä kesä kuuta 1932.

ROKATA	NUMERO
25/04	15 32
14/6-32	
5	06

Asia: Puutavarakontrahtien rahoitus Ranskassa.

Sen jälkeen kuin vuorineuvos von Julin huhtikuun alussa kävi täällä ja Sahanomistajayhdistyksen nimessä solmi tunnetun fiktiivisen puutavarakontrahdin tšekäläisten puutavaratuojien kanssa on kauppakamarimme uusi presidentti Aubry vuorineuvos Julinin kehotuksesta ollut toiminnassa sellaisen järjestelmän aikaansaamiseksi Ranskan valtiopankin kanssa, että suomalaisia puutavarakontrahteja Ranskaan viettävistä puutavarasta 50 miljoonaan frangiin saakka voitaisiin erikoista pankkitietä täältä käsin rahoittaa.

Ollessani toissa viikolla Brysselissä kääntyi Aubry puoleeni ilmoittaen asian olevan hyvällä tolalla ja haluavansa minut kanssansa Banque de France'iin diskonttopäällikön puheille. Annoin tähän periaatteellisen suostumukseni, mutta palattuani Brysselistä katsoin kuitenkin parhaaksi tiedustella pääjohtaja Rydin mielipidettä, olisiko hänen mielestään lainkaan suotavaa, että menisin Aubryn kanssa Banque de France'iin tämän asian järjestämisen tarkoituksessa. Koska pääjohtaja Ryti katsoi että oli syytä minun mennä menettelin näin.

Jakelu (alempana olevien ohjeiden mukaan):

Tavallinen.

- 1) Tavallinen.
- 2) Tavallinen ja lisäksi lle.
- 3) Ei tiedoituksiin.
- 4) Ei tiedoituksiin, mutta lle.

Tällöin kävi ilmi että Banque de France'in puolelta oli olemassa suuri ymmärtämys tällaiseen järjestykseen nähden ja kun sitäpaitsi Aubryn démarchet Banque d'Acceptation'issa, jota oli ranskalaiseksi pankkivälikädeksi suunniteltu, osoittivat sielläkin vallitsevan ymmärtämystä asiaan, ja kun lisäksi vuorineuvos Julin juuri silloin oleskeli Lontoossa, pyysimme häntä saapumaan tänne sitä suuremmalla syyllä kun hän oli asiassa aloitteen tekijä.

Vuorineuvos von Julin lienee tämän saapessa perille jo Helsingissä tehnyt selkoa täällä käyntinsä tuloksista, joista mielestäni ei voi sanoa muuta kuin että ne ylittivät odotuksemme, sekä suunnitellun rahoitusmenetelmän teknikasta.

Vaikka tiedän että tällä hetkellä tällaisen luoton käyttö ehkä ei ole erikoisen tarpeen vaatima, haluaisin kuitenkin, jos kohta en ole näistä asioista teknillisesti perillä, kiinnittää huomiota siihen, että kielteinen vastaus puoleltamme siinä tapauksessa että rahan tarvetta juuri nyt ei ole, voisi täällä oudostuttaa, jotapaitsi tekisi erinomaisen vaikutuksen jos meille myönnettyä krediittimahdollisuutta voisimme selittää ei lainkaan tai vaan osaksi tarvitsevamme. Sellainen ele lankeaisi täällä varmasti hyvään maahan. Koska sitäpaitsi täten meille tarjottu luotto mikäli ymmärrän tulisi erittäin helpoksi lienee syytä asiaa kaikin puolin kotona pohtia.

Olen yllä olevalla tahtonut pitää Teitä, Herra Ministeri, tämänkin asian tasalla, koska siihen jouduin myötävaikuttamaan, jos kohta aloite oli yksityinen.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parissa olevan lähetystön rap. no 28.

Ministeri Holma.

21/6 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa kesäkuun 25 p:nä 1932.

N:o 4127/387.

a.a. / w8

27/104/32		
28/6.32		
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ra-
porttini N:o 28, joka sisältää:

Ranskan uuden hallituksen suhtautuminen
kauppapolitiikkaan. Tulevat neuvottelum-
me Ranskan kanssa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 28.

Parisi:ssa 21 p:nä kesä kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
27/1104 (al. l. 32)		
28/6.32	2	1.11
5	06	ASIA

Asia: Ranskan uuden hallituksen
suhtautuminen kauppapolitiikkaan.
Tulevat neuvottelumme Ranskan
kanssa.

Sen jälkeen kuin pääkonsuli Nordberg saapui Suomesta ja vastaanotettuani ulkoasiainministeriön salasähkeen n:o 60 olen lakkaamatta ollut kosketuksissa kaikkien mahdollisten henkilöiden kanssa, joista saatan ajatella, että he olisivat selvillä uuden hallituksen aikeista otsikkoasiaan nähden. Olen täten puhutellut uutta kauppaministeriä, uutta rahaministeriä, uutta maanviljelysministeriä, kymmenittäin puutavaramiehiä, virkamiehistä puhumatta. Samoin on pääkonsuli yhtä päätä ollut kontaktissa puutavaramiesten ja kauppaministeriön johtajien kanssa, mistä hän on tehnyt pyynnöstäni promemorian, joka ohellistuu (liite 1). Siinä esitettyjä detaljeja en senvuoksi tässä toista.

Vapasherra Wrede, joka tänään, oleskeltuaan Parisissa viikon, lähti kotimatalle, tulee niinikään tekemään raportissa selkoa niistä lukuisista keskusteluista, jotka hänelläkin on täällä ollut kuluneen viikon aikana.

Kaikista näistä keskusteluistamme on punaisena lankana käynyt selville, että yleinen ilmapiiri kieltämättä on meille nyt edullisempi kuin vielä muutama viikko sitten, mutta että

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

toiselta puolen uusi hallitus ei vielä ole parhaimmallaakaan tahdolla ehtinyt määrätä kantaansa kauppapoliittisiin kysymyksiin. Sen kanta sitäpaitsi tulee suureksi osaksi riippumaan Lausannen kokouksen mahdollisista saavutuksista.

Panan oheen promemorian (liite 2), jonka tein käyntini jälkeen kauppaministerin luona, johon käyntiin liittyi heti senjälkeen käynti ulkoministeriön kauppaosastolla. Tästä promemoriasta kuten kaikista keskusteluistamme käy ilmi, että näissä olosuhteissa ei voida välttää toisen neljänneksen puutavarakontingenttien pidentämistä kolmanneksikin neljännekeksi.

Niin valitettava kuin tämä tosiasia itsessään on, on meidän ensiksikin tyydytyksellä todettava, että uusia vähennyksiä, joita jo uhattiin, ei ole puutavara-alalla pelättävissä. Toiseksi on täällä aivan yleinen käsitys se, että jos tämä hallitus saa istua, syyskuuhun mennessä nykyinen kontingenttisysteemi on ehtinyt saada niin paljon vastustusta, ettei sitä kauemmin voida ylläpitää. Adresseja, lähetyskuntia, kokouksia nykyistä systeemiä vastaan satelemalla satelee. Vastustus on kasvamassa sekä ulkomailla että kotimaassa. - Italian suurlähettiläs sanoi toissapäivänä eräälle läheiselle virkaveljelleni, että hän ei pidä mahdollisena kontingenttisysteemin jatkumista syyskuuta pitemmälle. - Ranska on ollut pakotettu poistamaan Belgiaan nähden suurta pahennusta herättäneen tuontiveron (n.k. 2 - 4 - 6 %) sen jälkeen kuin Belgia oli pannut samanlaisem veron voimaan Ranskaan nähden. Molemmiin puolin on tänään päätetty palauttaa tämä vero entiselleen. - Portugal, joka äskettäin joutui surtaxen mustalle listalle, on vastannut sillä, että se on antanut kaikille tullikamareille määräyksen olla toistaiseksi tullaamatta ranskalaisia tavaroita.

Tätä taustaa vastaan on mielestäni katsottava kysymystä onko meidän ja missä muodossa juuri nyt ryhdyttävä neuvottelemaan ranskalaisten kanssa. Tässä suhteessa sallittakoon seuraavat huomautukset.

Pidän sataprosenttisesti mahdottomana että me voisimme saada ranskalaisia nyt myöntymään uusiin tullisitomisiin. Ranska jatkaa edelleen kaikkialla missä vain saattaa tullisitomisten vapauttamiseen tähtäävää politiikkaansa. Onhan mahdotonta ajatellakaan, että Ranska, joka juuri on saanut suurten vaikeuksien jälkeen puutavaratullinsa jälleen vapaiksi, olisi valmis ne uudelleen sitomaan! Joka vähänkään tuntee Ranskan kauppapolitiikan nykyisiä suuntia on valmis myöntämään että tämä väite on oikea. Senvuoksi pyytämällä pyytäisin, että ohjeita formuloitaessa tämä tosiasia otettaisiin huomioon. Korkeintaan voidaan ajatella, että neuvottelijat keskustelun alussa sondeeraavat maaperää, jonka jälkeen, jos jotain mahdollisuuksia vastoin odotuksiamme ilmenee, voidaan precisoida ohjeet sen mukaisesti.

Mitä kontingenttijärjestelmään tulee niin lienee vaikea olla, jos kerran rupeamme neuvottelemaan, niihin kajoamatta. Ulkoministeriön sähkösanoman suggeroima ajatus sellaisten tavararyhmien luetteloinimisesta sopimuksessa, joihin ei kontingenteja saisi ulottaa, voitaisiin tietysti vaihtoehtana ajatella. Toinen vaihtoehto on pääkonsuli Nordbergin esittämä ajatus että sopimuksellisesti sovitaisiin siitä, ettei kontingenteja saa meille asettaa ilman edelläkäyviä keskusteluja, joka oikeus äskettäin on suotu Yhdysvalloille.

Pääkonsuli Nordbergin promemoriasta käy ilmi, että suosituimmuutta ei ehkä enää koko laajuudessaan tulla meille myöntämään, mikä on sitä valitettavampaa, kun me

sen melkein ilmaiseksi olisimme vuoden vaihteessa saaneet. Suosituuksiperiaate huojuu nyt kaikkialla ja yleinen suuntaahan käy siihen ettei yleistä suosituuksia yleensä enää myönnettäisi, mistä Oslon sopimukseen kuuluvien valtioiden ulkoministerien esittämä päätös Genevessä sekä belgialais-hollantilainen sopimus ovat paraimpina todistuksina.

Näissä olosuhteissa ja asiaa kaikin puolin tutkituani alistan uudelleen harkittavaksi eikä, tilanteen uudelleen muututtua, meidän olisi lykättävä lopullisia neuvotteluja siksi kunnes hieman selviää, mihin suuntaan Ranskan kauppapolitiikka alkaa käydä. Perustan tämän käsitykseni vielä seuraavaan:

Meillä, pienellä maalla ei ole kuin aivan heikkoja mahdollisuuksia ensimmäisenä saada reikiä lyödyksi nykyiseen järjestelmään. Jos kontingenttijärjestelmä tai surtaxe poistetaan toisilta, niin ne poistetaan automaattisesti meiltäkin. Tästä on kuvaavana esimerkkinä että norjalaiset jo ovat neuvotelleet parisen kuukautta surtaxen poistamisesta, siinä kuitenkin onnistumatta koska Ranska on vaatinut vastamyönnytyksiä.

Toiseksi: tšekäläiset puutavarantuoja, jotka pitkin talvea olivat sangen välinpitämättömiä ja antoivat virallisten edustusten tehdä työtä niitä tarpeeksi tukematta, ovat nyt yhtäkkiä tulleet suuresti levottomiksi ja menettäneet kylmän päänsä. Tämä aktiviteetti on tietysti ilolla tervehdittävä. Mutta sillä on myös varjopuolensa. Tässä mielentilassa he näet olisivat valmiit hyväksymään nykyisten puutavaratullien korottamista jopa koeffisienttiin 15, nykyään 6 - 8, mikä katsoen siihen että inflatiokoeffisientti Ranskassa on 5, merkitsisi tullien korotusta kolminker-

taisiksi ennen sotaa vallitseviin nähden. Tämän vastapainoksi he haluaisivat surtaxen ja kontingenttijärjestelmän poistamista. Vapaaherra Wrede, pääkonsuli Nordberg ja allekirjoittanut pidämme tällaista ehdotusta vaarallisena. Ensiksikin koska meillä tuskin on toiveita saada nuo järjestelmät poistumaan juuri meihin nähden, toiseksi koska sellaiset tullikorotukset olisivat melkein prohibitiiviset ja kolmanneksi koska tällainen menettely merkitsisi pysyvien konsessioiden myöntämistä tilapäisten toimenpiteiden edestä. Meidän olisi silloin kaikkiin muihin tuontitavaroihin nähden meneteltävä samalla tavalla.

Alan senvuoksi yhä enemmän kallistua siihen että heinäkuun alussa ainoastaan valmistavasti keskustelisimme ranskalaisten kanssa ylimalkaiseen muotoon puettujen ohjeiden perustuksella saadaksemme ranskalaiset ottamaan kannan ja voidaksemme sen mukaisesti järjestää toimintamme. Neuvotteluihin ryhtyminen nyt juuri, kun mitään yleistä kantaa täällä ei ole olemassa, voisi meille koitua haitalliseksi. Koko kauppapoliittinen perustushan horjuu kaikissa maissa, mistä on paraimpina todistuksena Belgian, Hollannin ja Luxembourgin Genèveissä äskettäin parafoitu preferenssitalleihin perustuva sopimus, jonka valmistumisesta minulla oli kunnia raportoida jo muutamia viikkoja sitten raportissani n:o 24. Myös Belgian kuninkaan näitä kysymyksiä koskeva avoin kirje pääministerilleen, joka täällä on herättänyt tava tonta huomiota, todistaa, että olemme vanhojen arvojen uusarviointin kynnyksellä.

Tämän lisäksi on vielä otettava huomioon että ulko-ministeriössä tällä haavaa Lausannen vuoksi ei ole suorastaan ketään, jonka kanssa voisi neuvotella tai näistä asioista edes alustavasti keskustella - en ota huomioon alem-

Pia virkamiehiä, joilla ei ole edesvastuuta. Edelleen ei tule unohtaa, että heinäkuun puolivälin jälkeen täällä yleensä on hyvin vaikea neuvotella, koska virastot silloin tavallisesti tyhjenevät elokuun loppuun saakka.

Jos lopuksi minun sallitaan tehdä yhteenveto ylläolevasta, joka todella perustuu lukemattomiin keskusteluihin ja aineiston tarkkaan seuraamiseen, niin olisi se seuraava:

Neuvottelut kontingenttijärjestelmästä, surtaxesta y.m. tilapäisistä talouspolitiikan kasvannaisista eivät voi tällä hetkellä johtaa muuhun kuin puolimesyyreihin, jotapaitsi niistäkin saisimme maksaa kalliit lunnaat. Johdonmukaisesti meidän siis olisi odotettava sitä hetkeä jolloin on ole-massa mahdollisuuksia päästä vapaiksi kaikista rajoituksista, tyytymättä puolitiehen. Tämän päämäärän puolesta olisi edelleen väsymättä taisteltava myymättä harvoja valttejamme sellaisista helpotuksista, jotka ehkä tuskin voimaan astu-neina jo osoittautuvat tehottomiksi.

Neuvotteluissa olisi senvuoksi rajoituttava mielestäni suosituuksikysymykseen ja mahdollisesti viinipykälään - jos se osoittautuu ehdottoman välttämättömäksi, vaikka siinäkin asiassa aikaisemmin olen esittänyt käsityksenäni, et-tä olisi parempi antaa ranskalaisten siihen kajota; muista kysymyksistä, s.o. kontingenteista, surtaxesta y.m. puhuttai-siin ainoastaan konversationsvis, prise de contactin muo-dossa, pakottaaksemme mikäli mahdollista rahskalaiset kannan-ottoon. Tällainen menetelmä ei tietystikään estäisi meitä heti kun joitain menestymisen toiveita on olemassa, esit-tämästä presisoidumpia vaatimuksia.

Lopuksi mainitsen että minulla tänään oli keskuste-lu tähän aihepiiriin kuuluvista asioista Tanskan uuden lä-hettilään kanssa, joka sanoi hallituksensa olevan sillä

kannalla, ettei Ranskaan nähden nyt voi mitään tehdä eikä neuvotella vaan hiljakselleen odotettava tapahtumien kehitystä.

Holma.

P R O M E M O R I A .

Suomesta palattuani olen käynyt kaksi kertaa Kauppa-
ministeriössä tunnustelemassa maaperää, kk 6 ja 14 p.

Ensimmäinen käyntini oli liian varhainen, koska uusi
ministeriö oli juuri muodostettu, mutta toisella kerralla sain
tilaisuuden Ulkoasiainministeriön sähkeen N° 60 johdosta tiedus-
tella eräistä vastaisia kauppasopimusneuvotteluja koskevista
asioista.

Ensiksikin sain täyden selvyuden siitä, ett'ei meille
missään tapauksessa anneta minkään näköisiä sitomisia ja että
siihen suuntaan menevä ehdotus hylätään täällä muuttamatta,
huolimatta siitä mitä sitomisia voisimme itse tarjota vastikkeeksi.-
Minulle huomautettiin, että nykyinen kontingentti-järjestelmä on
juuri seuraus siitä, että suuri osa Ranskan tariffista (70%) on
sidottu monien sodanjälkeisten kauppasopimusten kautta mikä estä
koettamasta supistaa lisääntyvää tuontia korkeammalla tullisuo-
jalla ja että Ranskan pyrkimys jo toista vuotta on ollut vapautua sito-
misista.- Mahdollisuutena mainittiin sitä, että Ranska uhkaamalla
irtisanoa sopimuksensa ulkovaltioiden kanssa, koettaisi jälleen
saavuttaa tariffinsa autonomian, mutta kysymys vasta seurattavasta
kauppapolitiikasta ei voi tulla esille ennenkun Lausanne'n
konferenssin jälkeen.

Mitä tulee ajankohtaan, milloin voisimme aloittaa neu-
vottelut täällä, vastattiin minulle ett'ei se ollut mahdollista
ennenkun samaisen konferenssin jälkeen ja varhaintaan vasta kesä-
kuun lopussa. Tiedoittajani arveli että Ranskan hallitus olisi
mahdollisesti silloin ehtinyt määritellä vastaisen kantansa ja
kehoitti minua tarkoin seuraamaan Herra Elbel'in lausuntoja
Lausannen konferenssissa.- Meille aina myötämielinen Herra Elbel
nim. on mukana Ranskan delegatiossa Lausanne'ssa ja olisi kannal-
tamme tarpeellista, että hän olisi vastaneuvottelijain joukossa.

Mitä tulee kontingentti-klausuliin, niin voidaan ajatella
siihen ehkä saatavaksi sellainen parannus, jollaisen U.S.A.
äskettäin sai erikoisneuvotteluissa, ett'ei kontingentteja saisi
määrätä neuvottelematta vastapuolen kanssa, mutta kontingenttien
asettamisen kieltoa en luule voitavan saada läpiajetuksi; vaikka-
kin siitä mahdollisesti voitaisiin lähteä.

Mitä tulee yleiseen suosituimmuuteen, jota Ranska tarjosi meille viime tammikuussa kompensatioksi 15% valuutantasoitus verosta, olemme nyt luultavasti epäedullisemmassa asemassa kuin puoli vuotta sitten, sillä tiedoittajani lausui tästä epäilyksensä siinä tapauksessa, että Ranska luopuisi yleisen suosituimmuuden myöntämisestä, jos se Lausanne'n konferenssin jälkeen muuttaisi yleistä kauppapolitiikkaansa; meidän olisi mahdollisesti tyydyttävä rajoitettuun, nykyistä laajempaan suosituimmuuteen, joka toivottavasti käsittäisi kaikki vientimahdollisuutemme. Esimerkkinä mainittiin viimeinen italialais-ranskalainen sopimus, jossa viinit ja automobiilit jätettiin suosituimmuuden ulkopuolelle.

Toivon hartaasti ett'emme tarvitse katua sitä, ett'ei ranskalaisten tarjousta tammikuulta heti hyväksytty, mutta voitulla kyseenalaiseksi voimme parhaassa tapauksessa saada suosituimmuuden niin halvalla kuin se silloin tarjottiin.- Minulla on epämieluisuutta siitä, että olemme uudelleen vuoden alussa sivuuttaneet tilaisuuden saada kauppasopimuksemme korjatuksi yleisellä suosituimmuudella niinkuin jo kerran tapahtui keväällä 1930, jolloin ranskalaiset tekivät parhaansa saadakseen neuvottelut käyntiin.

Tästä syystä katson olevani pakotettu tekemään reservation kaiken varalta, kuten jo tein v. 1930, tahtomatta silti antaa tautua pessimismin valtaan koska meillä runsaiden viini ja väkijuomaostojemme kautta on uusia ranskalaisia liittolaisia, joiden sana painaa aika tuntuvasti maan kauppapolitiikassa ja vastaneuvottelijamme vltta 1921, jotka yhä ovat meille mahdollisimman suopeat, vielä ovat Kauppanministeriön sopimusjaoston johdossa.

Mieleeni johtuu viini ja väkijuoma-ostoistamme puhuttaessa että Alkohooliliikkeen maksuehdot Ranskassa voisivat vahvistaa Ranskalaisten mielenkiintoa Suomen markkinoihin nähden nim. siten, että se luopuisi, mikäli se ei ole sitä tehnyt, n.s. konsignatioehdoista, joilla ainakin osa konjakin-ostoista täällä väitetään tehdyn, tekemällä ainoastaan kiinteitä kauppoja, joista jokainen epävarmuus-momentti siten olisi poissa. Viini ja väkijuomaostomme täältä, jotka vuoden vaiheessa vielä olivat ranskalaisille "tulevaisuusmusiikkia", mutta nyt laajuudessaan heitä miellyttävä yllätys, antavat meille vahvan argumentin jonka avulla voimme tavoitella yleistäkin suosituimmuutta nykyisen tilanteen epämääräisyydestä huolimatta, ja samalla pyrkiä saamaan helpotuksia 6:teen pykälään mikäli se vaikuttaa ^{su}suhteitamme muihin viinimaihin.

Sitäpaitsi olisi mielestäni uusia ohjeitamme harkittaessa tutkittava olisiko mahdollista, ja missä määrin, myöntää ranskalaisille tullialennuksia sellaisissa ylellisyystavaroissa, joiden tuonti Suomeen edustaa vaan vähemmän huomattavia lukuja tullitilastossamme, jos tällaiset myönnytykset osoittautuisivat välttämättömiksi yleisen suosituimmuuden saamiseksi. Erät viime vuosina voimaan

pannut tullikorotukset Suomessa koskivat juuri eräitä ranskalaisia tavaroita ja mahdolliset myönnytykset sellaisissa kohdissa olisivat tarpeen tullen omiaan helpottamaan neuvottelujamme.

Mitä tulee 15% valuutan tasoitusveroon yleensä huomautin ensimmäisellä käynnilläni millaiseen paradoksaaliseen tilanteeseen se on meidät vienyt esim. kun etupäässä saksalaiset tehtaasuojoissa nyt saavat suuren osan vielä tälle vuodelle tehdyistä sellulosa-sopimuksista pysyttämällä hieman 15%:lla korotettujen hintojemme alapuolella.- Huomautin että loogillinen johtopäätös pitäisi olla, että tasoitusvero poistettaisiin mahdollisimman pian.- Tästä kuuluvat norjalaiset jo kauvan neuvotelleen, mutta eivät nähtävästi ole tahtoneet maksaa mitään hintaa väliaikaiseksi ilmoitetunveron lakkauttamisesta myöntämällä ranskalaisille jotain pysyviä etuja, jotka jäisivät näille sen-jälkeen kun toimenpiteestä joskus luovutaan. Meidän ei myöskään kannata antaa veron poistamisesta mitään pysyviä etuja vaan odottaa asioiden kehittymistä, sitäkin suuremmalla syyllä kun, kuten 6/6 ilmoitin, 15% jo on poistettu paperipuulta.- Kautta rantain olen onnistunut saamaan erään Ranskan suurimmista paperitehtailijoista kiinnostumaan 15%:n poistamisesta selluloosalle ja puuvamukkeelle ja toivon, että kotimainen painostus täällä vähitellen vie siihen tulokseen, jota ulkomaiden edustajien argumentit eivät ole aikaansaaneet.

Kk 16 p. kävin vielä kolmannen kerran Kauppa-ministeriössä Vapaaherra Wrede'n seurassa rajoittuen kääntäen tarkoitus kysymyksiin puutavara-kontingenteista ja puutavaroita kohtavista 15%:sta.

Kuten raportissa N° 3543 Ulkoasiainministeriölle mainitsin, ilmoitettiin meille siellä puolivirallisesti, että puutavarakontingentit todennäköisesti lakkaisivat syyskuun lopussa, niin että puutavaran tuonti tulisi vapaaksi lokakuusta lähtien ja olisi tämä kompromissi kontingenttien vastustajien ja puoltajien välillä, johon meillä on syy väliaikaisesti tyytyä, vaikka olisikin puutavaran suojelemisen kannalta suotavaa, että laivaukset olisi vapautettu heinäkuun alusta lähtien, jotta tavara tulisi maahan kesän aikana eikä syys-sateiden vallitessa meillä ja täällä.

Ranskan puutavaramarkkinoiden kannalta voi olla varovaista ett'ei säännöstely lopu heti vaan 3 kk takaa, sillä jos kaikki saisivat heti täyden vapauden tuoda mielensä mukaan jouduttaisiin ojasta allikkoon ja markkinat menisivät pilalle sekä meiltä että kotimaisilta tuottajilta, joiden takia kaikkiin eri toimenpiteisiin aikanaan ryhdyttiin.

Tiedoittajamme lisäsi, että Kauppa-ministeriö vaatii kaikin voimin puutavarakontingenttien poistamista senjälkeen kun Maatalous-ministeriö oli huhtikuun 1 p. voimaan astueilla puutavaratullien korotuksilla saanut siltä kohdalta tahtonsa läpi ja että sillä näin ollen ei ollut samaa syytä kuin saksyllävaatia niiden voimassa-pitämistä.

Ranskalaisten puutavaratuottajien, kauppiaitten ja pohjoismaisen tavaran tuojien välillä on parast'aikaa käynnissä vilkkaita neuvotteluja, tarkoituksessa päästä mahdollisimman pian sekä kontingenteistä että 15%:sta suostumalla uuteen tullikorotukseen niistä luopumista vastaan ja onpa puhuttu korotuksesta 15-kertaiseen ennensotaisesta määrästä koeffisientin nyt ollessa $7 \frac{1}{2}$ à 8.

Tällöin asetettaisiin keski-euroopalainen tavara samaan asemaan, kun sillä nyt on etuote meidän tavaroitamme rasittavien 15% takia.- Tämä ratkaisu tuntuu kärsimättömistä ostajistamme siedettävältä, koska he nyt ovat pienten varastoiden varassa ja tuonnin supistuksen takia ovat voineet huomattavasti korottaa jälleenmyynti-hintojaan; he toivovat, että uudelleen korotettu tulli korottaisi kotimaisen sahatavaran hinnat jälleen kannattaviksi, estäisi keski-euroopalaisen puutavaran liian suuren tuonnin ja samalla lisäisi pohjoismaiden tavaran tuontimahdollisuuksia, koska Ranskan on mahdotonta tulla omillaan toimeen.- Tämä ajatuksenjuoksu on kyllä käsitettävissä, mutta sen heikko puoli on, että täten uhrattaisiin, väliaikaisesta pahasta päästäksemme pysyviä etuja, joita myöhemmin olisi vaikea saada takaisin, sillä tullikorotukset, jotka voidaan panna voimaan asetuksella voidaan peruuttaa ainoastaan parlamentin hyväksymällä lailla.- Kun ottaa huomioon, että Ranskan talousarvio ei enään ole tasapainossa ei ole odotettavissa, että kerran korotettuja tulleja tullaan alentamaan ennenkun valtion raha-asiat on jälleen saatu korjatuksi.

Tilanne on mielestäni nyt sellainen, ett'ei meidän mistään hinnasta pidä sekoittaa kauppasopimusneuvotteluihin kysymyksiä kontingenttien poistamisesta, koska se näyttää luonnon pakosta joutuvan pois päiväjärjestyksestä, eikä 15%:sta, jotka myös vähitellen tulevat häviämään yhdeltä tärkeältä tavaralta toisensa jälkeen.- Voinemme rajoittua toteamaan, että tämä verotus on diskriminatoorinen ja muodon vuoksi protestoida sitä vastaan, mutta, kuten jo ylempänä olen alleviivannut luopumatta sen takia mistään pysyvistä edusta.

Näin ollen tulemme takaisin siihen, että meidän on koettava pyrkiä yleiseen - tai pahimmassa tapauksessa koko teollisuutamme tyydyttävään laajennettuun suosituimmuuteen mahdollisimman pienillä uhrauksilla yllämainitun valttiimme ja tšekäläisten liittolaistemme avulla.

Tällaisissa olosuhteissa on suotavaa, että keväällä annetut ohjeet neuvotteluja varten tarkistetaan mahdollisimman pian jotta voisimme ensimmäisen tilaisuuden sattuessa saada neuvottelut alulle ja käydä niitä monista enteistä päättäen paranevan tilanteen vaatimalla maltilla.

21. VI. 1932
Mannerforsberg

P R O M E M O R I A.

14/6 1932.

Koska jo parin viikon aikana huhuja oli ollut liikkeellä siitä että kolmannen ja neljännen neljänneksen puutavarakontingentit Ranskassa pian tultaisiin fiksoimaan ja lisäksi entisestään paljon pienempinä - on merkillistä että melkein kaikki puutavarantuojat ja -agentit olivat tästä perspektiivistä jo täysin vakuutetut - päätin mennä uuden kauppaministerin puheille. Hän ottikin minut eilen vastaan; läsnä oli myöskin kauppaministeriön traktaattiosaston päällikkö Elbel.

Keskustelumme joka kesti noin 40 minuuttia, oli erinomaisen kiintoisa ja sen kuluessa kosketeltiin seuraavia asioita.

Vein asian heti kontingenttisysteemiin ja erikoisesti puutavarakontingentteihin ja kerroin liikkeellä olevista huhuista. Asia oli molemmille uutuuksia ja soitti Elbel siellä ollessani kohta maanviljelysministeriöön, jossa niinkään huhu kumottiin. Sanottiin päinvastoin tarkoituksena olevan pidentää puutavarakontingentit toisen neljänneksen suuruisina vuoden loppuun. Vastasin tämän tiedon jossain määrin minua rauhoittavan, mutta ei suinkaan minua tyydyttävän, koska en voi akseptoida yksipuolista kontingenttisysteemiä ja koska Suomen on pyrittävä täydelliseen kauppavapauteen suhteissaan Ranskaan.

Tähän molemmat herrat yhteen ääneen sanoivat kontingenttisysteemin ei enää kauan jatkuvan, mutta pyysivät minua ymmärtämään, että siirtyminen aikaisemmasta politiikasta uuteen ei voi tapahtua brusquement vaan vähitellen. Sitäpaitsi uusi

hallitus ei ole parhaimmallaakaan tahdolla vielä ehtinyt lainkaan käsitellä kontingenttipolitiikkaa ja sen yhteydessä olevia asioita, koska sen aika hallituksen muodostamisesta saakka tähän päivään asti on ollut yksinomaan Lausannen ja Genèveen suurille kysymyksille omistettu. Mitään periaatteellista päätöstä uusi hallitus ei näin muodoin ole ehtinyt tehdä, vaan tulee sellainen mahdolliseksi vasta Lausannen jälkeen.

Suureksi mielihyväkseni Elbel kertoi että maanviljelysministeriön metsäosaston tunnettu johtaja Carrier, joka on kaiken pahan alku ja juuri, pian tulee siirtymään nykyiseltä paikaltaan.

Esitin edelleen varsin laajasti alkoholikysymystämme, joka kauppaministeriä erikoisesti kiinnosti tehden hän kertomani johdosta joukon muistiinpanoja ja sanoen nimenomaan panevansa tälle seikalle suuren merkityksen.

Lopuksi käytin tilaisuutta hyväkseni mainitakseni, että tahtoisimme mielellämme konverseerata (käytin tahallani tätä sanaa converser eikä negocier, jottei syntyisi käsitystä että haluamme uutta tai suuresti muutettua sopimusta) Ranskan hallituksen kanssa taloudellisista suhteistamme yleensä, koska vuodesta 1921 talouselämä sinänsä on siinä määrin muuttunut, että eräitä modifikaatioita silloin tehtyyn sopimukseemme ei kai enää voitane kauemmin välttää. Tällöin Elbel, joka itse oli vuonna 1921 mukana Ranskan valtuustossa neuvottelemassa kauppasopimuksestamme, antoi kauppaministerille lyhyen katsauksen tuon sopimuksen syntyyn lisäten meidän hengessämme, että Suomen asema sen kautta on ollut enemmän taikka vähemmän discriminee, jonka diskrimination poistaminen on varsin luonnollinen nyt kun kielto lakimme on kaatunut.

Periaatteessa molemmat herrat sanoivat olevansa valmiit keskustelemaan.

Viittasin myöskin siihen mahdollisuuteen, että meidän tulee pakko keskustella sopimuksemme alkoholipykälästä.

Olin keskustelumme suurin piirtein tyytyväinen ja erittäin tyytyväinen siihen erittäin konsilianttiin henkeen, joka keskustelun kuluessa vallitsi.

15/6 1932.

Kuten pääkonsuli Nordbergin ohellisesta promemorias-
ta käy ilmi, kauppaministeriön traktaattiosastolla hänelle
tänään sanottiin, että ennen Lausannen kokouksen päättymis-
tä neuvotteluihin tuskin voidaan ryhtyä, koska miltei kaik-
ki asianomaiset herrat tulevat olemaan Lausannessa. Tämän
mukaan sähkötin eilen (n:o 115). Lisään että kauppaminis-
terin luona eilen ei ollut puhetta mistään määrätystä päi-
västä.

Kävin tänään myös ulkoministeriössä tavaten siellä
kauppaosaston varajohtajan - sen johtaja ministeri Coulondre
on Lausannessa. Esitin hänellekin asian ja oli hänkin he-
ti suostuvainen neuvotteluihin, mutta piti hänkin aivan
mahdottomana neuvottelujen alkamista ennen Lausannen loppua,
s.o. aikaisintaan kuiden vaihteessa. Hän lisäsi pitävänsä
aikaisempaa terminaa mahdottomana ei ainoastaan sen vuoksi,
että kaikki asianomaiset herrat ovat Lausannessa vaan myös-
kin sen vuoksi, että Ranskan hallituksen attitude tulevissa
keskusteluissamme tulee oleellisesti riippumaan siitä, mihin
tulokseen Lausannessa tullaan, edellyttäen että siellä tul-
laan puhumaan muistakin asioista kuin kansainvälisistä ve-
loista.

Holma.

Periaatteessa molemmat herrat sanoivat olevansa valmiit keskustelemaan.

Viittasin myöskin siihen mahdollisuuteen, että meidän tulee pakko keskustella sopimuksemme alkoholipykälästä.

Olin keskustelumme suurin piirtein tyytyväinen ja erittäin tyytyväinen siihen erittäin konsilianttiin henkeen, joka keskustelun kuluessa vallitsi.

15/6 1932.

Kuten pääkonsuli Nordbergin ohellisesta promemorias-
ta käy ilmi, kauppaministeriön traktaattiosastolla hänelle
tänään sanottiin, että ennen Lausannen kokouksen päättymis-
tä neuvotteluihin tuskin voidaan ryhtyä, koska miltei kaik-
ki asianomaiset herrat tulevat olemaan Lausannessa. Tämän
mukaan sähkötin eilen (n:o 115). Lisään että kauppaminis-
terin luona eilen ei ollut puhetta mistään määrätystä päi-
västä.

Kävin tänään myös ulkoministeriössä tavaten siellä
kauppaosaston varajohtajan - sen johtaja ministeri Coulondre
on Lausannessa. Esitin hänellekin asian ja oli hänkin he-
ti suostuvainen neuvotteluihin, mutta piti hänkin aivan
mahdottomana neuvottelujen alkamista ennen Lausannen loppua,
s.o. aikaisintaan kuiden vaihteessa. Hän lisäsi pitävänsä
aikaisempaa terminaa mahdottomana ei ainoastaan sen vuoksi,
että kaikki asianomaiset herrat ovat Lausannessa vaan myös-
kin sen vuoksi, että Ranskan hallituksen attitude tulevissa
keskusteluissamme tulee oleellisesti riippumaan siitä, mihin
tulokseen Lausannessa tullaan, edellyttäen että siellä tul-
laan puhumaan muistakin asioista kuin kansainvälisistä ve-
loista.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA: _____

Parisiin olevan lähetysten Rep. no 29.

Ministeri Holma.

1/2 - 32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1178-406

Parisissa heinäkuun 1 p:nä 1932.

ULKO.	
N:o 28 / 104 Sar. 32	
6/7-32	2
RYHÄ	5
	C 6

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 29, joka sisältää:

Mantsu-valtion tunnustaminen.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 29.

Parisi ssa 1 p:nä heinä kuuta 19 32.

Asia: Mantshu-valtion tunnustaminen.

Viitaten aikaisempaan kirjeenvaihtoon otsakeasiasta sekä erikoisesti Ulkoasiainministeriön kirjelmään n:o 5899-260 sekä Lähetyksen kirjelmään n:o 808-285, olen jatkuvasti seurannut kysymyksen vaiheita. Kävin tätä tarkoitusta varten eilen täkäläisessä ulkoministeriössä ministeri Bargeton'in puheilla, jotka ministeri de Laboulaye'n ollessa Lausannessa hoitaa tämän tehtäviä.

Kysymykseeni onko mitään uutta rekisteröitävissä otsakeasian kehityksestä ministeri Bargeton tiedusteltuaan asiaa asianomaiselta osastolta vastasi tilanteen olevan aivan samassa as-
teessa kuin missä se oli kun asiaa ensi kerran tiedustelin. Ei edes Japanin puolelta ole näkynyt oireita uuden valtion tunnustamiseksi. Ranska ja muut eurooppalaiset suurvallat ovat edelleen täysin passiivisia. Ainoa novum ministeri Bargeton'in mielestä on siinä, että Moskova kuuluu lähettämään konsulaarisia agenteja erinäisiin kaupunkeihin uuden valtion alueella, mikä luonnollisesti itsessään ei merkitse tunnustamista. Ei ole vaikea arvata millainen tarkoitus näiden agenttien lähettämisel-
lä on.

Holma.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön rap. no 30.

Ministeri Halma.

2/7-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa heinäkuun 2 p:nä 1932.

N:o

1179-407

ULKOKO.	
No 29/105 Sat. i. 32	
6/7-32	
RYHMÄ	
J	Co

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raportini N:o 30, joka sisältää:

Puutavaran mahdollinen kontingentointi
Belgiassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 30.

Parisi ssa 2 p:nä heinä kuuta 19 32.

Asia: Puutavaran mahdollinen kontingentointi Belgiassa.

Käydessäni tämän viikon alussa Brysselissä vaihtamassa luovutus sopimuksen ulottamista Kongoon käsittävän lisäsopimuksen ratifioimiskirjat varasin yhden päivän otsakeasialle. Tapasin suuren joukon henkilöitä, jotka tästä asiasta ovat kiinnostuneet ja saatoin informoitua seuraavasta. Olisin mielelläni ollut siellä vielä yhden päivän kontrolloidakseni näin saamiini tietoja, mutta oli minun pakko palata Pariisiin toisten tärkeiden asioiden vuoksi.

Jos kohta sekä Antwerpenin että Brysselin konsulinvirastomme olivat rauhoittavasti raportoineet niistä toimenpiteistä, joihin puutavarateollisuus ja eräät puutavarantuojat ovat Belgiassa ryhtyneet puutavarantuonnin kontingentoinniseksi, olin toiselta puolen saanut kuulla että jotain vakavaa oli tekeillä. Huomasin heti että kaikkialla vallitsi erinomaisen suuri epävarmuus otsakeasian todellisesta tilasta. Tätä epävarmuutta lisäsi sekin että kun Belgian puutavarakaupan ja -teollisuuden yleiskokous kesäkuun 15 päivänä hyväksyi päätöslauselman, jonka mukaan kiellettäisiin kaikki puutavarantuonti Venäjältä ja muutenkin rajoitettaisiin tuontia, Antwerpenin kauppakamarin puutavarajasto sen sijaan kokouksessaan kesäkuun

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

21 p:nä päätti hallitukselle ehdottaa, ettei minkäänkään rajoituksiin ryhdyttäisi. (Ei ole vailta kiintoa todeta että meilläkin tunnettu de Brouckère tässä kokouksessa lienee kiivaasti puhunut Suomen ja Ruotsin puutarantuontia vastaan, koska nämä maat hänen mielestään heti sodan jälkeen liiaksi hyötyivät korkeiden puutarvahintojensa kautta; kokouksessa oli vallinnut sauri erimielisyys, joka lopulta päättyi siihen että yksimielisesti hyväksyttiin kompromissi, jossa hallitukselle ehdotettiin täydellisen vapauden säilyttämistä).

Mainitsemista ansaitsee myöskin, että kesäkuun puolivälissä Luxemburgissa pidettiin puutarvakysymystä käsittelevä kokous, jonka päätöslauselma oli kontingenttijärjestelmän kannalla.

Toiselta puolen saatoin esim. Ruotsin lähetystössä todeta, ettei siellä pelätä kontingenttijärjestelmää puutaravareille siitäkin syystä, että ulkoministeri Hymans samoin kuin hänen johtamansa liberaalinen puolue ovat kaikkea kaupan rajoitusta vastaan ja että he yhdessä sosialistien kanssa voivat saada parlamentissa tällaisen ehdotuksen ehkäistyksi. Kuitenkin minulle huomautettiin toiselta puolen, että hallitus voisi panna voimaan puutarvakontingenteja järjestelvä asetuksen niiden yleisten valtuuksien nojalla, jotka parlamentti hallitukselle on antanut.

Paljon riippuu luonnollisesti myöskin siitä, miten Lausannen kokous päättyy. On näet ilmeistä, että Ranskan hallituksen suhtautuminen kontingenttijärjestelmään ja yleensä kaupallisiin suojelustoimenpiteisiin ainakin osaksi tulee riippumaan Lausannen kokouksen tuloksista. Jos kontingenttijärjestelmää jatketaan Ranskassa tulee sillä luonnollisesti olemaan vaikutuksensa myös Belgiaan, joka silloin, huolimatta kuninkaan tunnetusta käsikirjeestä ja huolimatta

Belgian aloitteesta Lausanressa, tulee olemaan pakotettu ajattelemaan omien rajojensa suojelemista.^{x)}

Vähän ennen kuin jätin Brysselin sain ehdottoman luotettavasta lähteestä tietoja, jotka vahvistavat ne epäilykset, jotka minussa vallitsivat kun Belgiaan saavuin. Lähteeni oli saanut tietonsa suoraan maanviljelysministeriöstä ja olivat ne seuraavat.

On muodostettu puutavaratuonnin kysymyksen käsitte- lyä varten ministeriöiden välinen komissioni. Tämän ko- missionin töiden tulokset eivät vielä ole lopullisessa muodossaan valmiit, mutta tiedetään että komissioni ha- luaisi ehdottaa ainakin pyöreän puutavaran kontingentoin- tia, jota vastoin sellaisen järjestelmän ulottaminen sa- hattuun puutavaraan vielä on keskustelun alaisena. Joka tapauksessa tulisi käytäntöön otettavaksi jonkinlainen li- senssijärjestelmä. Kontingenttien pohjaksi pantaisiin sata- prosenttisesti vuosien 1927 ja 1928 keskimäärä. Juriidi- sia vaikeuksia tuottaa tosin se seikka, että Belgian sopimuksessa Saksan kanssa tällainen kontingenttijärjestel- mä ei liene sellaisenaan mahdollinen, joka seikka sil- loin luonnollisesti tulisi vaikuttamaan suosituimmuuden kin kautta meidän/ hyväksemme. Tälle viimeainitulle kysymyksel- le komissioni kuitenkin paraikaa hakee ratkaisua.

Omana käsityksenäni haluaisin lopuksi lausua, et- ten pitäisi sinänsä kontingentointia tällä pohjalla meille erikoisen vaarallisena, varsinkin ottaen huomioon et- tä kontingentti meille olisi sataprocenttinen ja lasket- tu kahden hyvän vuoden perustalle sekä siihen että mai- nittujen vuosien paneminen kontingentin keskiarvon pohjak- si sulki melkein kokonaan venäläiset markkinoilta pois.

x)

Hiinpä suuri antverpeniläinen "La Metropole" lehti 28/6 julkaisee kirjoituksen jossa vaaditaan toimenpiteitä nii- tä maita vastaan, joissa vallitsee valuuttasäännöstely tai joiden ostot Belgiasta ovat räjkeässä epäsuhteessa niiden myyntiin Belgiaan.

Mutta vaara piilee ensinnäkin siinä, että kaupan vapaus jossain määrin kuitenkin moisten rajoitusten kautta vähenee, toiseksi siinä että lisenssijärjestelmä aina tuottaa hankaluuksia ja voidaan sovittaa jossain määrin mielivaltaisesti sekä kolmanneksi siinä että jos muut toimenpiteet eivät tuota toivottua tulosta seuraava askel tulee olemaan kuten Ranskassa sataprosenttisandesta luopuminen. Sitäpaitsi on otettava huomioon belgialaisten liike miesten tavaton hermostuneisuus, lyhytnäköisyys ja määrätön egosentrisyys, jotka ominaisuudet tekevät kuten kaikki Belgiassa kauppoja tehneet suomalaiset tietävät kauppasuhteet tähän maahan epävarmoiksi. Näinollen on mielestäni pidettävä silmät auki ettei yllätyksiä tältä taholta tule, ja valitan suuresti, etten voi paikan päällä vaikuttaa asianomaisiin enkä edes seurata tapahtumia muulla tavalla kuin välikäsiä kautta - seikka joka taas panee ajattelemaan Belgian edustuksemme mahdollista muuttamista toiselle kannalle. Olen pyytännyt pääkonsulia Antwerpenissä sekä pääkonsulivirastoa Brysselissä sekä tohtori Brommelsia ynnä Ruotsin pääkonsulivirastoa, jonka herätin asiata seuraamaan ja jonka kautta ylläolevat tiedot lopulta sain, mahdollisimman tarkkaan seuraamaan otsakeasian kehitystä.

Holma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: Cc

ASIA: _____

Parisin olevan lähetysten Rap. no 31.

Ministeri Holma

4/2/7-72.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1202-414

Parisissa heinäkuun 4 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 30 / 105 Sar. i. 32	
9/7-32	0
RYHMÄ	Luokka
5	C

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 31, joka sisältää:

Ranskan ja Puolan suhteet.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 31

Parisi ssa 2 p:nä heinä kuuta 1932

Asia: Ranskan ja Puolan suhteet.

Kuten aikaisemmin olen Herra Ulkoasiainministerille tiedoittanut ei ole luultavaa, että ministeri Herriot muuttaisi sitä traditionaalista suhdetta joka sodan jälkeen on vällinnut Ranskan ja Puolan välillä. Huolimatta eräistä ilmiöistä parlamentaarisisa vasemmistopiireissä, s.o. sosialisteissa ja radikaalipuolueen vasemmassa siivessä, on erikoisesti alleviivattava että Herriot on lämmin Puolan ystävä.

Tästä on esimerkkinä toissapäivänä 30/6 Herriot'n lehdessä L'Ere nouvelle ollut pääkirjoitus "L'amitié franco-polonaise garantie de la paix", jonka kirjoittaja on tunnettu radikaalinen député Dalbiez. Panen liitteenä oheen tämän kirjoituksen, jonka tarkoitus on ilmeinen: rauhoittaa puolalaisia ja alleviivata nykyisen hallituksen jatkuvaa puolalaisystävyyttä.

Tässä yhteydessä on ehkä syytä painostaa, että ensimmäinen ambassaadi, missä Ranskan uusi presidentti oli päivällisillä, oli Puolan ambassaadi. Mutenkin ovat Puolan ambassadööri ja hänen rouvansa näyttelleet suurta osaa nyt päättymässä olevan lyhyen kesäsesongin aikana, mistä esimerkkinä mainitsen että kun Belgian kuningatar käväsi täällä incognito, hän oli

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

länä erässä Chopin-konsertissa, jossa Puolan ambassa-
dööri ja hänen rouvansa ottivat kuningattaren vastaan
ja että kuningatar senjälkeen joi teensä Puolan am-
bassaadissa.

Kaikki nämät seikat todistavat, että virallinen
Ranska haluaa puolalaisille osoittaa, ettei ole kysy-
myksessä jo historialliseksi käyneen puolalais-ranskalai-
sen ystävyuden heikentäminen. Jos sensijaan Herriot
kaatuisi ja valta siirtyisi vasemmalle - mikä ei ole
mahdotonta - voi suhde Puolaan tulla tarkistuksen alai-
seksi.

Holma.

L'amitié franco-polonaise garantie de la paix

par Victor DALBIEZ

Le résultat des élections françaises a fait l'objet de commentaires inquiets dans la presse polonaise. La victoire des partis de gauche a fait craindre un changement d'attitude du nouveau gouvernement, à l'égard de la Pologne.

Il est vrai que les milieux français de gauche ont parfois été conduits à désapprouver les procédés gouvernementaux de Varsovie. Est-ce à dire que la France, pour des considérations de politique intérieure, oublierait l'amitié traditionnelle qui la lie à la Pologne ? Nous boudons volontiers contre les pays où ne sont pas respectés, au même degré que chez nous, les principes fondamentaux de notre démocratie. Des articles de presse, des déclarations d'hommes politiques, habilement exploités, créent une atmosphère de défiance qui remplit de joie ceux qui auraient intérêt à éloigner la Pologne de la France.

Entre ces deux nations, de tels malentendus ne doivent pas naître. La France, mue par le sentiment de la justice qui est inné chez elle, n'a jamais souscrit à l'inique démembrement de la Pologne ; elle a contribué à sa résurrection et à la reconstitution de son unité territoriale et de son indépendance.

L'amitié franco-polonaise n'est pas seulement une question sentimentale, elle a, suivant la formule employée par un journal polonais, « la force de la nécessité ».

Les partis de gauche au pouvoir continueront donc, à l'égard de la Pologne, la politique de collaboration confiante qui a déjà rendu tant de services à la cause de la paix et de la stabilité européenne. Ils resteront fidèles aux affirmations répétées de leurs chefs. Le président Herriot n'a-t-il pas traduit en une formule lumineuse les sentiments qui nous animent : « La grande guerre était une lutte pour la réparation des anciennes injustices et violences, une lutte contre l'impérialisme et l'oppression. L'indépendance de la Pologne devait logiquement en sortir... Son retour à la vie indépendante est un grand bien pour l'Europe entière, car il restaure l'équilibre rompu entre l'Occident et l'Orient. Et si les chaînes de la Pologne n'étaient pas complètement brisées, comment aurions nous pu régler la question d'Alsace et Lorraine conformément à la justice et au droit ».

Cette vision est toujours juste. Elle ne saurait être obscurcie parce que nous ne serions pas d'accord sur des méthodes de gouvernement intérieur. A ce compte, il n'y aurait aucun espoir de rapprocher, un jour, les pays démocratiques des nations qui, comme l'Italie ou les Soviets, fondent leur régime sur le mépris absolu des principes des droits de l'homme et du citoyen.

Nous sommes donc certains que le gouvernement actuel ne fera rien qui puisse affaiblir cette confiance réciproque. Mais la solidarité nécessaire entre la France et la Pologne n'est pas une fin ; elle doit être utilisée pour le but suprême, qui est la pacification de l'Europe.

Je demande à ceux qu'inquiète le problème de la Vistule et des ports de la Baltique de se poser cette question : Qu'advierait-il de l'Europe, si la Pologne n'existait pas ou si elle n'apparaissait pas comme « une France de l'Est » suivant une formule fréquemment employée ?

On a l'habitude de répéter que l'affaire du « corridor » de Dantzig est comme un baril de poudre au cœur de l'Europe. Les Allemands excellent dans l'art de la propagande ; ils exploitent ce mot « corridor », comme ils exploitent le mot « Diktat ». Ce sont des Schlagworten, c'est-à-dire des mots à l'emporte-pièce qui font image et frappent l'imagination. La Prusse orientale, séparée du reste de l'Allemagne, est représentée comme un pays en train de mourir d'inanition.

Ceci, c'est le point de vue allemand. Examinons l'autre aspect de la question.

Que deviendrait la Pologne si elle n'avait pas le libre accès à la mer ? La situation serait autrement tragique pour cette grande nation que ne l'est pour

la province de Prusse orientale, l'état de choses actuel.

Cette solution a fait l'objet de longs pourparlers à la Conférence de la Paix. Elle n'a pas été adoptée à la légère. On ne peut pas dire que cette clause du traité de Versailles a été inspirée par une volonté de conquêtes ou de représailles ; elle est née du désir de respecter le principe du droit des peuples à disposer d'eux-mêmes et de la nécessité d'assurer l'expansion économique de la nation remembrée.

Pour la France, c'est un état de fait qu'elle n'a pas le droit de remettre en question.

Il appartient à la Pologne, dans sa souveraineté et son indépendance, d'examiner les propositions qui pourraient lui être faites pour que disparaisse toute cause de conflit, soit du côté de l'Allemagne, soit du côté de l'Union des Républiques socialistes soviétiques. La France souscrit de tout cœur à toute solution favorable aux intérêts de son amie et alliée, la nation polonaise. Elle souhaite ardemment que la Pologne, qui, à une heure décisive a préservé l'Europe du péril bolchevique, devienne le trait d'union entre l'Occident et l'Orient.

L'ère Nouvelle 30 V 1939.

Ce que la France ne fera pas, parce qu'en même temps qu'elle renierait ses traditions, elle tournerait le dos à ses propres intérêts, c'est de sacrifier la réalité, qu'est l'amitié de la Pologne, à l'insaisissable et fuyante chimère de la réconciliation franco-allemande.

Pour si décevante que soit pour nous la politique de rapprochement entre la France et l'Allemagne, pour laquelle on nous demande toujours des sacrifices sans compensation, nous n'y renoncerons pas, parce qu'elle est la seule voie qui conduise à la paix définitive. Mais, et en l'état troublé de l'Europe, tant que nous ne pouvons pas compter sur l'apaisement des haines pour nous mettre à l'abri de nouveaux conflits plus redoutables que les précédents, force nous est de maintenir intacte une union qui contribue grandement à assagir ceux qui voudraient pousser l'Allemagne à des actes de folie.

Tant que la Pologne et la France, fraternellement unies, apparaîtront comme les défenseurs de l'ordre européen, l'œuvre de paix et de reconstruction économique entreprise à Genève pourra être poursuivie dans une sécurité à peu près complète. Il en irait tout autrement si l'état-major hitlérien, non point celui de la propagande bruyante, mais celui de l'exécution méthodique et brutale, pouvait espérer que la France se désintéresserait du sort de la Pologne et, mieux encore, s'il était certain que la Pologne resterait insensible si des malheurs fondaient sur la France. Dans cette dernière hypothèse, la question du « corridor » s'estomperait dans les brumes de la Vistule et les accords économiques et douaniers qui interviendraient permettraient à la Prusse orientale de vivre, sans supprimer l'indispensable accès à la mer, de la Pologne. Le problème se résoudrait alors bien facilement. L'amitié franco-polonaise ne relève pas seulement du romantisme : la « politique polonaise de la France », est, comme l'a dit M. Z.-L. Zaleski, tissée non pas de sympathies vaines, mais de graves nécessités.

Pour le moment, cette amitié est la plus solide garantie de la paix européenne et de la sécurité de la France.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Parisiin olevan lähetysten rap. no 32.

Ministeri Holma.

5/7-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1223-423

Parisissa heinäkuun 5 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 31/105 sad. v. 32		
11/7-32	10	10
RYHMÄ	Luokka	Luokka
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 32, joka sisältää

Herriot'n kotoiset vaikeudet.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

N:o

1223-423

Parisissa heinäkuun 5 p:nä 1932.

Herra Ministeri.

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 32, joka sisältää

Herriot'n kotoiset vaikeudet.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakutus.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 32.

Parisi ssa 5 p:nä heinäkuuta 19 32.

Asia: Herriot'n kotoiset vai-
keudet.

On empimättä myönnettävä että Herriot tullessaan hallituksen johtoon sai sekä ulkomailla että kotimaassaan harvinaisen hyvän vastaanoton. Tardieun kauteen oli kyllästytty ja hänen itsevaltainen tapansa oli valmistanut maaperää uudelle suunnalle.

Herriot'n toimenpiteistä Lausannessa en aio tässä yhteydessä puhua vaan rajoitun eräisiin ilmiöihin hänen kotimaassaan jotka voivat ajanmittaan käydä hänelle ja hänen hallitukselleen vaarallisiksi. Mikä on merkillisintä, nämät vaaranaiheet tulevat niistä ryhmistä, joihin hän hallituksensa on perustanut. Omat koirat haukkuvat.

On tosiasia että Herriot melkein siitä saakka kuin hän hallituksensa muodosti on joutunut olemaan ulkopuolella Ranskan tai oikeammin Pariisin ja että hänen on täytynyt uhrata suurin osa aikaansa kansainvälisten kysymysten ratkaisuun. Täten on hän pakostakin joutunut vähemmän kosketuksiin sisäpolitiikan kanssa, jonka väreet tässä maassa kuten tunnettua ovat enemmän kuin herkät, ja tämä seikka alkaa tuntua parlamentissa missä aina löytyy niitä jotka kadehtivat vallassa olijoita.

Jo heti hallituksensa ensi viikkoina syntyi hänen omassa koalitiiossaan erimielisyyttä seuraavasta syystä. Rahaministeri

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Germain-Martin oli, osaksi vaalitaistelussa annettujen lupauksen, osaksi hallituksen esittäytymiselityksessä tehtyjen lausuntojen vuoksi ja annenkaikkea tilanteen pakosta, hallitukseen tulemisensa ehdoksi asettanut vaatimuksen, että hallitus hetimiten parlamentille jättää ehdotuksen menojen supistamiseksi, jotta budjetti siten saataisiin tasapainoon. Jo tällöin syntyi itse hallituksen jäsenten keskuudessa erimielisyyttä tämän finanssiohjelman sisällyksestä, minkä vuoksi ajan voittamiseksi päätettiin lykätä sen lopullinen formulointi myöhäisempään ajankohtaan. Jo tällöin saattoi huomata, että Herriot'illa oli vastassaan oman puolueensa vasen siipi sekä sosialistit, jotka ovat tyytymättömiä siihen ettei Herriot herättänyt henkiin vanhaa kartellia.

Sillä välin on hallitus jättänyt eduskunnalle ohjelman menojen supistamiseksi ja tätä ohjelmaa on koko viime viikon asianomaisessa valiokunnassa riposteltu. Sillä välin oli tapahtunut seuraava kummallinen seikka.

Radikaalipuolueen johtokunta kokoontuu säännöllisesti joka keskiviikko. Viime keskiviikkoiseen kokoukseen oli sa-
laa haalittu kokoon Herriot'n vastustajia ja aikomus oli ilmeisesti hyväksyä Herriot'a vastaan kohdistava epäluottamuslause. Puhetta johti tässä kokouksessa puolueen uusi presidentti François-Albert, joka lukeutuu puolueen vasemman siipeen. Herriot'n ystävät saivat kuitenkin kokouksen jatkoon lykätyn iltapäivän ja sillä välin asia järjettettiin, joten kokouksen päätöslauselma tuli sisältäneeksi tavanmukaisen siirtymisen päiväjärjestykseen.

Kun tämä yritys ei onnistunut, Herriot'n vastustajat hänen omassa puolueessaan alkoivat kamarin budjettivaliokunnassa käydä hallituksen supistusohjelman kimppuun pyrkimällä pykäläitä, joten lopulta vanhasta ohjelmasta ei paljon

ollut enää jällellä.

Näin oli asia kun Herriot toissapäivänä palasi Pariisiin ottaakseen osaa juhallisuuksiin Briandin lopullisten maahanpaniaisten johdosta. Hän viipyi täällä vielä koko eilispäivän kutsuen hallituksen kokoon ja antaen selityksen supistusohjelmasta sekä kamarin valiokunnalle että puolueen johtokunnalle. Sen jälkeen hän lähti Lausanneen eilen illalla. Myönnettävä on että tilanne jonka hän jätti jälkeensä ei ole selvä. Hallitus on pyytänyt valiokuntaa uudelleen ottamaan supistusohjelman tarkastuksen alaiseksi toivoen voittavansa siten aikaa. Joka tapauksessa ei ole vältettävissä, että uusi supistusohjelma tulee kamarin eteen ennen kesälomaa ja että hallituksen olla vai eikä olla silloin joutuu kysymyksen alaiseksi.

Hyökkäykset Herriot'a vastaan vasemmalta ovat lähinnä selitettävissä kuten jo yllä mainittiin siten, että radikaalisten vasemmisto ja sosialistit halusivat radikaaliseen hallitukseen. He syyttävät Herriot'a liian vähäisistä myönnytyksistä Lausannessa y.m. Yhtenä kaikkein tärkeimpänä syynä on kuitenkin seuraava seallinen asia.

Kuten tunnettua on Ranska byrokration ja virkamiesten maa. On jo kauan ollut kysymyksen alaisena virkamiesten luvun supistaminen - niitä on nykyään 700,000, joiden palkat nielevät noin 14 miljardia frangia, s.o. 7,25 % koko budjetista.^{x)} Nyt on kuitenkin asianlaita se, että suurin osa keuki- ja pikkuvirkamiehiä kuuluu radikaaliseen ja sosialistiseen puolueeseen, jonka vuoksi kaajoaminen virkamiesten palkkoihin, jota hallituksen supistamisohjelma m.m. sisältää, tulisi koskemaan juuri näitä piirejä ja tekisi valitsijat tyytymättömiksi. Sanotaan myöskin, eikä ehkä aivan ilman syytä, että supistusohjelma ei ole tarpeeksi radikaalinen ja ettei se mene asioiden ytimeen, vaan koettaa säästää miljoonan sieltä toisen tääl-

^{x)} Huoitti sivulla 3 a.

x) Sivumennen mainittakoon että Ranskassa virkamiehet nauttivat suhteellisesti paljon suurempia palkkoja kuin ennen sotaa. Inflatiokoeffisientin ollessa 5 on palkkoeffisientti 6 - 8. Ainoan poikkeuksen tekevät ne virkamiehet, joilla ennen sotaa oli 25,000 frangin tai suurempi vuosipalkka.

tä. Tähän voi tosin ymmärtämätönkin huomauttaa, että hallituksella ei ole näissä olosuhteissa ollut aikaa suuren radikaalisen ohjelman laatimiseksi.

Täytynee sanoa että oikeisto on pysynyt suhteellisesti rauhallisena Herriot'n hallitukseen nähden jätkien odottamaan tapahtumien kehitystä. Mielestäni ei edes oikeistolehtien vastustus niihin suuriin myönnytyksiin nähden, jotka Herriot on tehnyt lausannessa, ole niin voimakas kuin olisi luullut. Oikeisto kaiketi loppujen lopuksi huomaa, että kansainvälisissä kysymyksissä on annettava myöden ja näkee taktillisista syistä mieluummin että myönnytykset tekee vastustaja.

Hallituksen supistusohjelma sisältää myös noin 2 1/2 miljardin vähennyksen sotilasmenoihin nähden. Valiokunnassa tämä supistus on suurin piirtein hyväksytty. Tämä on hieman huolestuttanut oikeistoa, joka ehkä tässä kysymyksessä tulee vastustamaan Herriot'a kamarissa.

Oikeiston vastustus sai muuten kylmän suihkun hallituksen esittäytymistilaisuudessa. Kuten muistettaneen oli Herriot'n hallituksen julistus lyhyt ja ylimalkainen, niin että siihen suurin osa keskustakin olisi ilman vaikeuksia voinut yhtyä. Sitä seuranneessa keskustelussa tapahtui se kummallinen seikka, että Tardieu alkoi sitä eritellä ja arvostella, lisäksi tavalla joka herätti kamarissa epämieluisia tunteita ja johon Herriot'n oli hyvin helppo vastata. Tardieu, joka varmastikin huomasi esiintyneensä sopimattomasti, jätti ostentatiivisesti selin. Inottamuslausesta hallitukselle äänestettäessä menivät hänen oman puolueensa äänet kokonaan hajalle. Osa äänesti luottamuslausesta vastaan, osa sen puolesta ja kolmas osa pidättäytyi. Tardieu oli ilmeisesti laskenut voimakkaaseen oikeisto-oppositioon hänen johdolla, mutta tässä hän ensi het-

kestä saakka täydellisesti epäonnistui. Hänen tyytymättömyytensä meni niin pitkälle, että kuten Suomen lehdissäkin on mainittu, hän kutsui kokoon ne puolueensa jäsenet, jotka olivat hänen kanssaan äänestäneet luottamuslausetta vastaan ja perusti heidän kanssaan uuden puolueen! Tardieu oli siten tahtomattaan heikentänyt omien ryhmiensä oppositioasennetta ja vahvistanut Herriot'n asemaa kamarissa. Vastustus tuleekin Herriot'ille nykyään lähinnä hänen entisiltä kannattajiltaan.

On turhaa vielä ennustella, mutta mahdollisuutena on otettava huomioon, että Herriot piakkoin kaatuu. Siinä tapauksessa tuskin voi muu yhdistelmä tulla kysymykseen kuin vielä radikaalisempi vasemmistöväritys. Kansainvälisissä kysymyksissä tällainen hallitus olisi ehkä vielä taipuvasempi kuin Herriot ja kauppapoliittisesti olisi luultavasti helpotuksia odotettavissa. Mutta toiselta puolen olisi pelättävissä, että sellainen kombinatio juuri tällä hetkellä sosialisesti veisi arveluttaviin johtopäätöksiin, joista pahimpana pitäisin silloin pelättävissä olevaa pehmeäkätisyyttä kommunismin ja bolshevismiin nähden. Paras mahdollinen kombinatio juuri nyt ja ainakin joksikin aikaa eteenpäin on se minkä Herriot on aikaansaanut.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *f*

OSASTO: *C*

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön Rep. no 33.

Ministeri Holma.

11/2 - 32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa heinäkuun 11 p:nä 1932.

N:o 1252-438

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
N:o 32 / 105 Jar. 11. 1932	
10/7 - 32	
RYHMÄ	
8	C6

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 33, joka sisältää:

Intellektuaalista bolshevismia Ranskassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 33.

Parisi ssa 11 p:nä heinä kuuta 19 32.

Asia: Intellektuaalista bol-
shevismia Ranskassa.

Raportissani n:o 26, jossa esitin Ranskan uuden hallituksen, mainitsin erikoisesti minua sen seikan huolestuttavan, että hallituksen kultusministeriksi, taikka niinkuin häntä nykyään kutsutaan ministre de l'éducation nationale, oli nimetty suurista moskovalais-sympatioistaan ja lahjusten ottamisesta kuuluisa de Monzie.

Ensimmäisessä suuressa julkisessa puheessaan, jonka de Monzie äskettäin piti Bourges'ssa, hän peittelemättä lausuikin ihastuksensa nykyiseen järjestelmään Sovjet-Venäjällä. Lainaan tähän m.m. seuraavan lauseen hänen puheestaan:

"Toivomukseni on että Ranska on kykenevä kansallisen kasvatuksen alalla toimimaan yhtä mainiosti kuin bolshevismi".

Muu osa tästä puheen kohdasta kulki samaan henkeen.

"Journal de Genève" vakinainen Parisin kirjeenvaihtaja, joka tästä lehdelleen kirjoittaa (9/7) ja joka ayystä on kauhuissaan tapahtumasta, mainitsee myöskin erään toiseikan, joka minulta on jäänyt huomaamatta, että näet meilläkin tunnettu ranskalainen talouden tutkija André Gide äskettäin "Nouvelle Revue Française'ssa" (heinäkuun numerossa) niinikään julkaisee ajatuksia, jotka kulkevat samaan huolestuttavaan suuntaan. Gide sanoo tässä kirjoituksessa m.m. seuraavat sanat:

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

"Haluaisin elää niin kauan että näkisin nykyvenäjän suunnitelmien onnistuvan ja näkisin Europan valtioiden olevan pakotetut taipumaan sen edessä, jota he nyt itsepin-taisesti kieltäytyvät tunnustamasta".

Journal de Genève'n kirjeenvaihtaja piti myöskin huolestuttavana sitä että suuri parisilainen kuvalehti Askettin julkaisi erikoisnumeron, jossa Moskovaa sanoin ja kuvin ylisteltiin. Tällä tarkoitetaan sosialistiseen henkeen toimitettua "Vu"-lehteä, jonka julkaiseman Moskova-numeron Lähetystä aikoinaan Ministeriölle lähetti. Journal de Genève'n kirjeenvaihtaja lisää, että tämän vihon toimitamiseen on käytetty 2 - 3 miljoonaa frangia. Kirjeenvaihtaja varustaa, eikä syyttä, kirjoituksensa otsakkeella "Intellektualista bolshevismia."

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C₀

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön rap. no 34.

Ministeri Holma.

11/7-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1253-439

Parisissa heinäkuun 11 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
33 / 105 Jap. 11. 32		
10/7-32	10	11
RYHMÄ	CLASS.	...
5	C	o

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ra-
porttini N:o 34, joka sisältää

Nonagressio neuvottelut.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 34.

Parisi ssa 11 p:nä heinä kuuta 19 32.

Asia: Nonagressio - neuvottelut.

Vahvistaen toissapäiväisen salassähkeeni n:o 135, joka kuului:

"Leger kertoi primo Puola ilmoittanut Moskovalle ei missään tapauksessa ratifioivansa ilman Rumaniaa muut tiedot ehdottomasti väärät. Secundo Ranska ei missään tapauksessa ratifioi ilman Puolaa. Leger oli hyvin kategorinen. Ei arvostellut ratifiointiamme totesi vaan Moskovan koettavan separoida Baltian maat Puolasta Runiasta. Mitä motiveja haluatte erikoisesti täällä esitettävän ratifiointiamme udeltaessa"

sekä tämänpäiväisen salassähkeeni, ^{N:o 136} joka kuului:

"Leger piti varsin mahdollisena Puola signoi mutta ratifioimiseen nähden mainitsemansa kolmieshto kategorinen"

lisäyksenä mainitsen, että ministeri de Laboulaye'n poissa ollessa menin ministeri Léger'n puheille, joka nykyään taas toimii faktillisena directeur politiquena. Sanoin hänelle kuulleen Titulescon saaneen uusia ohjeita Bukarestista Geneveen otsakeasiasta, jonka johdosta kuin myöskin sanomalehtien julkaisemien sähkeiden ja kirjoitusten johdosta tulin kysymään, voisinko saada jotain lisätietoja asiasta.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Léger kertoi minulle tapansa mukaan sangen avoimesti sen minkä jo olen sähköttänyt.

Kuten sähköissäni olen alleviivannut hän oli erinomaisten kategorinen. Hän piti tosin hyvin mahdollisena, että Puola todellakin allekirjoittaa ja viittasi, joskin hyvin varovaisesti, siihenkin mahdollisuuteen että Ranska tekisi samoin, mutta alleviivasi useampaan kertaan, että Puola ei tule ratifioimaan ilman Rumaniaa ja että Ranska samoin ei tule ratifioimaan ilman Puolaa. Täten on kolmiogarantia olemassa ja sain sen käsityksen, että siitä ei ole aikomus ainakaan tällä hetkellä luopua. Kun nimenaan sanoin kuulleen Varsovasta käsin, että puolalaiset ehkä ratifioivat yksinkin, hän kategorisesti kielsi tämän huhun todenperäisyyden.

Meidän vasta tapahtunutta ratifiointiamme hän ei arvostellut, mutta sanoi pitävänsä tärkeänä, että Venäjän naapurimaat ^{eivät} "se dissociant". Hän näytti pitävän merkinä tällaisesta hajotuspolitiikasta sitä tosiasiaa, että Baltian maat ilmeisesti tulevat kulkemaan omia teitään riippumatta kolmiosta Ranska, Puola, Rumania. Koska minulla ei ollut mitään lähempiä tietoja niistä motiveista, jotka ovat aiheuttaneet keskittäisen ratifiointimme enkä liioin tunne Viron ja Latvian hallitusten tämänhetkisiä tarkoituksia tässä suhteessa, vältin puuttumasta tähän puoleen asiasta.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: *f*

OSASTO: *C*

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 315.

Ministeri Holma.

15/7-32,

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa heinäkuun 15 p:nä 1932.

N:o

1269-442

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 34/1095/1932		
20/7-32	0	1
5	Co	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 35, joka sisältää:

Non-agressioneuvottelut vieläkin.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

A. S. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 35.

Parisi ssa 15 p:nä heinä kuuta 19 32.

Asia: Non-agressioneuvottelut vielä-
kin.

Sen lisäksi minkä äskettäin raportissani n:o 34 kerroin käynnistäni directeur politique Léger'n luona kunnioittavasti ilmoitan vielä seuraavaa.

Minulla oli tilaisuus toissapäivänä keskustella pitempään otsakeasiasta virolaisen virkaveljeni kanssa. Hän oli 2 päivää minun jälkeeni samoin käynyt Léger'n luona ilmoitukseen tästä asiasta. Hän oli saanut aivan saman käsityksen kuin minäkin siitä että Rumanian, Puolan ja Ranskan välinen yhteisymmärrys ratifioimiseen nähden, s.o. ettei Puola ratifioi ilman Rumaniaa eikä Ranska ilman Puolaa, ainakin tällä hetkellä on täysin kategorinen.

Sitäpaitsi Pusta kertoi kuulleen, että kesäkuun alussa Berthelot, joka vielä silloin toimi secrétaire généralena, oli antanut Ranskan ambassaadille Moskovassa tehtäväksi tiedustella, olisiko Moskovan hallitus valmis suostumaan eräisiin modifikaatioihin viime elokuussa parafoituun ranskalais-venäläiseen non-agressiosopimustekstiin. Nämä modifikaatiot olisivatn ensi kädessä tarkoittaneet niitä sopimustekstin kohtia, jotka implicite koskevat Ranskan suhtautumista Georgian itsenäisyyteen ja sen kautta Georgian täkäläisen lähetystön asemaa sekä

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kä täällä asuvien venäläisten liittoja ja yhdistyksiä. Tähän tiedusteluun olisi Moskovan hallitus osoittautunut myötämieliseksi.

Samoin kertoi Pusta saaneensa sen käsityksen, että parisen viikkoa sitten Litvinoff Lausannessa olisi antanut ymmärtää - mikäli hänen tarkoituksensa oli vakava - haluavansa uudelleen keskustella rumanialaisten kanssa. Tämä Litvinoffin tuuli olisi kuitenkin nyttemmin hälvennyt, ja oli Pusta Ranskan ulkoministeriössä saanut sen käsityksen että uudelleen ollaan Bukarestin ja Moskovan välillä täydesä umpikujassa.

Sähköitin viime viikon alussa, että Rumanian lähettiläs oli lähtenyt Lausanneen. Tuskin erehdyn väittäessäni, että hänen matkansa oli otsakeasian yhteydessä. Paluunsa jälkeen en ole häntä tavannut ennenkuin eilen kansallispäivänä, jolloin saatoin paraadin aikana hänen kanssaan keskustella m.m. non-agressiosta. Lähettiläs väitti kivenkovaa, etteivät Litvinoff ja Titulesco Lausannessa lainkaan olisi neuvotelleet. Zaleski olisi koettanut välittää, mutta ilman tuloksia. Tilanne on lähettilään sanojen mukaan sama kuin minkä Pustakin sanoi Quai d'Orsaylla kuulleen, että neuvotteluista ei ole tällä hetkellä puhetta ja että kysymys uudelleen on umpikujassa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Parisina olevan lähetyksen refs. no 96.

ministeri Holma.

15/7-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa heinäkuun 15 p:nä 1932.

N:o 1270-443

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 75/106 Sali 1932		
20/7-32	No	127
RYHMÄ	ALUE	ALUE
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 36, joka sisältää:

Belgian uusi laina Ranskassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 36.

Parisi ssa 15 p:nä heinäkuuta 19 32.

Asia: Belgian uusi laina

Ranskassa.

Senjälkeen kun Belgian parlamentti oli hallitukselle antanut oikeuden ottaa ulkomailta uusi laina miljaardin frangin suuruuteen saakka, allekirjoitettiin Belgian tšekäläisessä ambassaadissa äskettäin sopimus Belgian hallituksen ja eräiden tšekäläisten suurpankkien kesken 800 miljoonan frangin emittomisesta ranskalaisilla markkinoilla. Ehdot ovat Belgialle aika ankarat: korko 5 1/2 ja emissiokurssi 95 1/2, laina-aika 25 vuotta.

Osaksi sen johdosta että pääjohtaja Ryti ministeri Procopén kautta oli pyytännyt minua uudelleen tiedustelemaan, voitaisiinko jollakin tavalla n.k. Gebhardin laina saada vapautetuksi sitä täällä rasittavasta ylimääräisestä verosta, mistä seikasta helmikuussa kotia ilmoitin, ettei sellaista mahdollisuutta ollut, ja osaksi sen johdosta että eräät belgialaiset lehdet ovat valittaneet uuden lainan ankaria ehtoja huomauttaen, että yllämainittujen ehtojen lisäksi Belgian tulee maksaa vielä toista prosenttia valtion veroja Ranskassa, käännyin pari päivää sitten rahaministeriön erään korkean virkamiehen puoleen, jonka kanssa ennenkin olen näistä asioista keskustellut kysyen häneltä, tuleeko Belgia todellakin maksamaan nuo verot vai eikö. Tällöin vastasi virkamies

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Belgian ja Ranskan välillä pari kuukautta sitten päästyn sopimukseen siitä, että katsoen molempien maiden välisiin finanssisuhteisiin ja usein tapahtuviin emissioihin, molemin puolin sovitaan keskinäisiä lainoja rasittavien valtion verojen poistamisesta. Tästä on kuulemma jätetty eduskunnalle tällä esitys, jota kuitenkin ei ole vielä käsitelty. Olen voinut todeta että tätä esitystä ei vielä ole painettuna eikä siis saatavissa.

Tämän yllättävän tiedon johdosta käännyin heti Tšekkoslovakian asiainhoitajan Iblin puoleen, joka on vanhoja tuttaviani Berliinin ajoilta, tiedustellen häneltä ylläsanottua. Ibl sanoi Tšekkoslovakian maksavan samoin kuin kaikki muutkin Ranskalta lainoja saaneet maat muut yllämainitut valtionverot. Ainoan poikkeuksen tästä /kuten tekee jo aikaisemmin olen kotia maininnut, Englannin viimevuotinen laina, joka on teknillisesti järjestetty (konttokurantin muotoon) niin etteivät muut verot voi sitä koskea. Ibl ei tuntenut sitä minkä ylempänä olen kertonut Belgiasta uudesta lainasta, mutta lupasi hankin puolestaan sitä seurata ja sovimme että kun olemme kyseessä olevan lakiehdotuksen nähneet ja tutkineet uudelleen asetumme yhteyteen neuvotellaksemme siitä, olisiko mitään mahdollisuuksia muillakin vaatia samanlaista vapautusta. Kuitenkin Ibl oli tässä suhteessa erinomaisen vähän toivorikas, koska hänen mielestään on myönnettävä Belgian olevan toisessa asemassa ja koska tällä hetkellä on hyvin vähän todennäköistä, että Ranskan hallitus saisi hyväksytyksi yleisen luopumisen jo mainituista valtionveroista tällaisena aikana, jolloin kamarissa taistellaan budjetista ja siinä ilmenneistä vaivauksista. Palaan siis myöhemmin asiaan.

Mitä Belgian lainan emissiomahdollisuuksiin tällä tulee, pitäisin luultavana, että merkintä tapahtuu vaikkeu-

sitta, varsinkin katsoen ehtojen edullisuuteen merkitsijöille, huolimatta siitä että Etelä-Belgian viimeaikaiset varsin vakavat lakkolevottomuudet barrikaaditaisteluineen, suurlakkoineen ja Moskovan-avustuksineen mahdollisesti tulevat pelottamaan joitakin merkitsijöitä.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C 6

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 37.

Ministeri Holma.

15/7-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1271-444

Parisissa heinäkuun 15 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ (P.F.)		
No 96/106 Jak. 1. 32		
15/7-32	2	
FINLAND		
J	Co	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittavasti Teille
raporttini n:o 37, joka sisältää:

Belgian ja Hollannin välinen ehdotus
preferenssisopimukseksi.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiaiministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 37.

Parisi ssa 15 p:nä heinä kuuta 1932.

Asia: Belgian ja Hollannin väli-
nen ehdotus preferenssisopimuk-
seksi.

Kun parisen viikkoa sitten kävin Brysselissä eräiden ratifioimiskirjain vaihtamista varten koetin niiden kahden päivän kuluessa jotka siellä olin tutkia paitsi kysymystä puutavaran mahdollisesta kontingentoinnista Belgiassa (katso raportti n:o 30) myöskin kysymystä Belgian ja Hollannin Lau-
sannessa parafoimasta preferenssisopimuksesta. Aikani oli täpä-
rää, joten en ehtinyt kaikkia saamiani tietoja kontrolloida
ennen lähtöäni. Puhuttelin asiasta parhaasta päästä Ruotsin
ja Tanakan lähettiläitä sekä ulkoministerin kabinetin päällik-
kää kreivi d'Urselia. Näistä keskusteluista saamani käsitys
oli seuraava, jolloin erikoisesti tahdon huomauttaa, että ul-
koministeriön kirjelmä n:o 8793-400 ja siihen liittyvät liit-
teet koskien Oslon-sopimuksen allekirjoittajavaltioiden kokousta
Hampurissa, tulivat käsiini Brysselissä vasta näiden keskste-
lujen jälkeen.

Merkillisenä tosiasiana mainittakoon ensiksi, että vaika jo oli kulunut muutamia päiviä sopimuksen parafoimisesta
Lausannessa, Belgian ulkoministeriö ei vielä ollut saanut
eksaktista tietoa parafoidun tekstin sanamuodosta. Ruotsin lä-
hettiläs luuli kuitenkin että teksti oli aivan sama kuin
Hampurissa esitetty teksti.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Kaikkista keskusteluistani kävi ilmi, että asiaa hyvin vähän oli yksityiskohtia myöten siihen mennessä valmisteltu. Ruotsin lähettiläs piti koko sopimusta lähinnä eleenä (gest), jonka tarkoituksena oli valmistaa ja tunustella maaperää. Tässä yhteydessä mainittakoon heti, että Belgian parlamentti menee kesälomalleen tänään, joten ei ole olemassa mitään mahdollisuuksia sopimuksen käsittelystä parlamentissa ennen sykyä.

Tanskan lähettilään mukaan olisi Belgia laskenut siihen, että Englanti heti sopimukseen yhtyisi. Ettei näin käynyt riippui hänen mukaansa siitä, että Lontoossa pidettiin parafointia ennenaikaisena ja että Englanti ennen Ottawan kokousta ei voi määrätä kantaansa.

Ruotsin lähettiläs antoi minun selvästi ymmärtää, että Ruotsi tuskin tulee yhtymään, ja se näkyy olevan myös saksalaisen ulkoministeriön tiedossa. Sensijaan ulkoministeriössä pidettiin mahdollisena että Tanska yhtyisi.

Keskustelujeni päätarkoitus oli luonnollisesti koettaa päästä selville, mitä Belgian ulkoministeriössä ajateltiin parafoidun sopimuksen seurauksista yleiseen suositimmuskäsitteeseen nähden. Näin selvästi ulkoministeriössä, että tämä kohta oli arin ja oli kuvaavaa, että kreivi d'Ursel ikäänkuin puolustautuakseen viittasi siihen, että Saksa on solminut Rumanian kanssa äskettäin kauppasopimuksen, joka ei ole rakennettu suositimmuuden perustalle. Merkillistä kyllä hän luuli Saksan ja Suomenkin välillä vallitsevan ei-suositimmuustilanteen, minkä väärän käsityksen luonnollisesti kohta oikaisin.

Kun puhuteltavilleni esitin vaaran ehkä piilevän siinä, että jokaiseen sopimukseen mahdollisesti ei yhtyvään maahan nähden nousee vyöryvän lumipallon tavoin uusia vaikeuksia suositimmuuden vuoksi ja kun sanaten viittasin

siihen, että regionaalisten sopimusten aikaansaanti vaikeutunut jo siitä tosiasiasta, ettei ole helppo fiksoida kunkin maan - kuten esimerkiksi Suomen - regionaalista asemaa ja kun vielä lisäksi kiinnitin huomiota siihen, ettei ole useiden generatioiden aikana jo traditioksi muuttuneen, jos kohta nykypäivinä applikaatioon nähden heikentyneessä olevan suosituimmuskäsitteen sijalle pantavissa sopimusten juriidiseksi pohjaksi muuta kuin Kansainliiton yleisiä suosituksia, en voinut välttää saamasta sitä käsitystä, että Belgian ulkoministeriössä näitä kysymyksiä ei vielä oltu tarpeeksi pohdittu. Valitettavasti ulkoministeriön kauppaosaston johtaja ei ollut sairauden^{tavattavissa} vuoksi /ja koska melkein kaikki muutkin korkeammat virkamiehet, jotka olisivat voineet näihin kysymyksiin vastata olivat Laussanassa, en saanut eksaktista vastausta näihin tärkeisiin kysymyksiin.

Itsestään selvää on, että Belgian ja Hollannin sopimusehdotus ensi kädessä oli tarkoitettu Ranskan protektionismia vastaan. Sopimuksen Ranskassa herättämä vaikutus olikin senvuoksi melko kylmä, jos kohta Ranskassa pidättäytyttiin sitä ankarammin arvostelemasta osaksi yleisistä varovaisuussyistä ja osaksi myös senvuoksi, että sopimusehdotus liittyi oleellisesti Belgian kuninkaan juri sitä ennen antamaan tunnettuun reskriptiin.^{x)}

Mikäli olen voinut Belgian lehtiä kahden viimeisen viikon kuluessa täältä käsin seurata, ei otsakeasia niissä ole sen koommin näytellyt mitään huomattavampaa osaa. Laussannen kokous, ranskalais-englantilainen toissapäiväinen ac-

x)

Olen sekä Belgiassa että Ranskassa kuullut jossain määrin ihmeteltävän tätä reskriptiä, koska ei ainoastaan kuninkaan oma persoona vaan myös Belgian hallituksen toimintatapa sen kautta voivat unter Umständen joutua välikäteä.

cord de confiance, johon Belgia kohta on liittynyt, Ot-tawan kokouksen läheisyys ja odotettavissa oleva yleis-maailmallinen talouskonferenssi ovat kaikki seikkoja, joi-den ratkaisusta otsakkeessa mainitun sopimuksenkin kohtale-talee riippumaan. Toiselta puolen voinee pitää todennäköi-senä, että belgialais-hollantilainen sopimusehdotus ei tule olemaan vaikuttamatta niihin keskusteluihin ja päätöksiin, joita lähitulevaisuudessa lienee lupa odottaa.

Lopuksi vielä mainittakoon, että kreivi d'Urselin sanojen mukaan seuraus jonkun kolmannen maan haluttomuudesta liittyä tähän sopimukseen ei kohta tulisi olemaan sen maan kanssa voimassa olevan kauppasopimuksen irtisanominen ja uusiin neuvotteluihin ryhtyminen, vaan että ensiksi koetettaisiin päästä asianomaisen maan kanssa yhteisymmärrykseen à l'amiable, sopimusta irtisanomatta. To-dellisuudessa tällainen välimuoto ei merkinne paljoa muu-ta kuin uusiin neuvotteluihin ryhtymistä.—Tässä yhteydessä en voi olla huomauttamatta, että Ranskankin kauppaministe-riössä nykyään kuulee lausuttavan sellaisia käsityksiä, et-tä muulla tavalla tuskin voidaan nykytilanteesta selviytyä kuin erikoisneuvottelujen kautta kunkin maan kanssa, jol-loin ~~kauppasuhteiden~~ kauppasuhteiden resiprositeetti pantaisiin pohjaksi. Uudistan tässäkin monasti sanomani, että Belgiaan ja Ranskaan nähden Suomen puolesta juuri tällaista tilan-netta pelkään, koska meidän vientimme näihin maihin on monin verrein suurempi kuin päinvastoin.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: f

OSASTO: C_o

ASIA: _____

Parisissa olevan Tahetyksen rap. no 38.

Ministeri Holma.

18/7-32

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa heinäkuun 18 p:nä 1932.

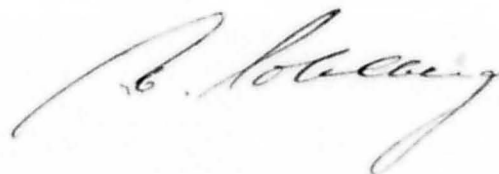
N:o 1283-446

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
37	106. luvun 1.32
22/7-32	
5	6

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille mi-
nisteri Holman raportin n:o 38, joka sisältää:
Herriot'n parlamenttaarinen voitto.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJO-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 38.

Parisi ssa 18 p:nä heinä kuuta 1932.

Asia: Herriot'n parlamenttaarinen
voitto.

Juuri aikeissa lähteä lyhyelle lomalle en katso mahdolliseksi vielä vetää yleisiä johtopäätöksiä Lausannen kokouksen tuloksista ja englantilais-ranskalaisen uuden yhteisymmärryksen laajakantoisuudesta. Haluan rauhassa lomallani näitä asioita pohtia voidakseni sitten luoda yleiskatsauksen nyt syntyneeseen tilanteeseen. Tällä kertaa ainoastaan muutama sana Herriot'n parlamentissa saavuttamasta voitosta.

Kerroin eräessä aikaisemmassa raportissani (N:o 32) niistä kotoisista vaikeuksista, jotka Herriot'ille odottamatta olivat nostamaisillaan tien pystyyn kesken Lausannen neuvottelujen. Sen parempi Herriot'n asema ei tästä ole ainakaan toistaiseksi häiriintynyt. Päinvastoin on sanottava, että se nyt juuri on vahvempi kuin koskaan ennen, tekisipä mieli sanoa loistava. Hänen suuresta populariteetistaan on m.m. todistuksena se lämmin ja spontaaninen mielenosoitus, joka hänen Odéon-teatterissa kohdistui eräänä iltana pari päivää Lausannesta palattuaan.

Uuden hallituksen säästävisyysohjelma, jota jo yllämainitussa raportissani hieman erittelin, ei kylläkään ollut mikään ihana, mutta tehtävä ei liioin ollut helppo. Sataan

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

vuoteen ei Ranskan valtiobudjetin vajeus ole ollut niin suuri kuin nyt. Tästä huolimatta Herriot varsin suurella äänten enemmistöllä sai parlamentin lopullisesti hyväksymään tämän ohjelman. Taitavasti osasi Herriot tähän arkaan kysymykseen - muistakaamme että se m.m. sisältää sen ranskalaiselle yleisölle epämiellyttävän määräyksen, että tuloista maksettava valtionvero kohoaa n. 15 - 30 % nykyisestäään - yhdistää Lausannessa saamansa voiton, joksi ranskalainen yleisö, ehkä jossain määrin paradoksaalisesti, on kutsunut Lausannen saavutusta. Herriot'a vastaan äänestivät vain sosialistit ja kommunistit sekä keskusta- ja oikeistopuolueista eräät haja-äänit. Tosin 125 oikeistolaisista pidättäytyi äänestämästä. Mutta yksin Tardieun uudesta puolueesta eräät äänit annettiin hallituksen puolesta. Suurta huomiota herättää se seikka, että Tardieun rahaministeri Flandin nousi puhujalavalle ilmoittaen äänestävänsä ystävineen luottamuslauseen puolesta. Kun nyttemmin senaattikin finanssiohjelman on hyväksynyt ja eräät muut juoksevat asiat saatu katon alle meni parlamentti viime yönä hajalle, jotenka Herriot'n asema on turvattu 3 - 4 kuukaudeksi eteenpäin.

Ranskan yleisö ja sanomalehdistö äärimmäisiä oikeistolehtiä lukuunottamatta iloitsevat Lausannen saavutuksista, ja minulla on se käsitys, että oikeistokin loppujen lopuksi on tyytyväinen siihen, että korvausmaksut de facto ovat lakanneet olemasta - sille luonnollisesti on mieluisinta, että sen teki vastapuolue. Ranskan ja Saksan välisten suhteiden lämmin ajaja kreivi d'Ormesson julkaisee tänään Le Temps'issa kirjoituksen, jossa hän lausuu sen toivomuksen, että nyt todella Saksan lehdistö lakkaisi kirjoittamasta siihen äärimmilleen saakka kehitettyyn hyökkäävään äävyyn, joka on ollut omiaan vaikeuttamaan yhteisymmärrystä viime kuukausina. Mainittakoon tässä yhteydessä vain, että

Ranska ei mitenkään Lausannessa voinut suostua Versailles'n rauhan 231 §:n pyyhkimiseen, koska tähän pykälään juriidisesti Ranskan koko sodanjälkeinen politiikka on perustunut ja koska sen pykälän pyyhkiminen antaisi saksalaisille juriidisen oikeuden esittää vastalaskuja. Muutenhan mainittu pykälä ei sano, että Saksa olisi syyllinen sotaan, kuten tavallisesti jokapäiväisessä kielessä väitetään, vaan sen, että Saksa on syyllinen Belgiassa ja Ranskassa tapahtuneisiin vahinkoihin.

Sivumennen huomautettakoon, että von Papenilla Pariisissa on ollut varsin hyvä vastaanotto. Hänethän täällä jo aikaisemmin tunnettiin, hänhän on jo kauan kuulunut ranskalais-saksalaiseen tutkimuskomissioniin, jonka töihin hän täällä viime vuosina usein on ottanut osaa. Rechbergin kanssa hän on ajanut lähentelyä Saksan ja Ranskan välillä jopa sotilaallisellakin alalla. Kuriositeettina mainittakoon, että Papenin rouvalla, joka on syntyisin Saarista ja jonka perhe polveutuu Metzistä, on läheisiä sukulaisia sekä Ranskassa että Belgiassa, tunnetun luxembourgilaisen Bock-nimisen suvun kautta. Niinpä Ranskan lähettiläs Budapestissä on hänen pikkuserkkunsa ja yhtä läheisiä sukulaisia hänellä on Brysselissä!

Herriot'n asemaa täällä on suuresti vielä vahvistanut Englannin kanssa tehty accord de confiance - mutta siitä toisessa yhteydessä.

H. Holm
 5/10
 A. Holm

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 39.
Ministeri Holma.

30/3 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1359-466

Paris, heinäkuun 30 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
38/106 heinäk. 32		
5/8.32	50	1111
RYHMÄ	Q. nro	ASIA
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini
n:o 39 , joka sisältää:

Nonaggressionneuvottelut Moskovan kanssa.

Otyakaa vastaan , Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma

Herra Ulkoasiainministeri
Vapasherra A.S. Yrjö-Koskinen

Helsinki

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 39

Parisissa 30 p:nä heinä kuuta 19 32

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
38 106 fac. 10 32		
5/8. 32	10	III
RYHMÄ	C. ASIA	ASIA
5	C6.	

Asia: Nonaggressionevottelut

Moskovan kanssa.

Palattuani tänä aamuna Pariisiin asetuin heti yhteyteen rumanialaisen virkaveljeni, ministeri Cesianon kanssa, kuullakseni hänen mielipidettään otsakeasiaan nähdän puolalais-venäläisen nonaggressiosopimuksen askettäisen allekirjoittamisen jälkeen ja johdosta. Tein tämän sitä suuremmalla syyllä kun Matin pari päivää sitten, kertoessaan Cesianon olleen Herriot'n puheilla, lisäksi keskustelun koskeneen otsakeasiaa ja Herriot'n vakuuttaneen ettei hallitus sitä ole käsitellyt senjälkeenkuin sopimusteksti vuosi sitten Berthelot'n ja Dovgalevskyn välillä parafoitin.^{x)}

Cesiano kertoi minulle avomielisesti seuraavan, mutta pyysi että jos siitä hallitukselleni kerron suurinta diskretionia sen suhteen olisi noudatettava.

Herriot'n ja Cesianon keskustelu oli koskenut kaikkia nykyhetkisiä kysymyksiä. Herriot ei ollut ollut monista viimeaikaisista kieltämättömistä menestyksistään huolimatta = kovinkaan optimistinen lähitulevaisuuteen nähden. (Saksan tapahtumat!)

x)

Muuten kävi Dovgalevsky samana päivänä kuin Cesiano Herriot'n puheilla. On koetettu uskotella eräissä lehdissä että tämä käynti olisi ollut yhteydessä niinikään otsakeasian kanssa.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ulkoasiainministeriön harkinnan mukaan.

Mitä erikoisesti nonagressioneuvotteluihin tulee, Herriot oli sanonut ei olevansa erikoisen tyytyväinen siihen tapaan jolla asiaa Ranskan taholta vuoden kuluessa on hoidettu (selvä adressi Berthelot'ille jota Herriot ei rakasta ja joka varmasti alusta pitäen turhaan komplikoi kysymyksen pitämällä rumaniaalaiset ulkopuolella ja siten pahoittaen nämät^{x)}). Herriot ei ole ehtänyt kysymystä vielä perinpohjin tutkia; hän oli juuri saanut koko dossierin pöydälleen ja aikoo lähiviikkoina siihen syventyä. Kun Cesiano kysyi haluaako Herriot että hän, Cesiano, tämän vuoksi nyt ei mene lomalleen voidakseen olla saatavissa mahdollisesti tarvittaessa, Herriot sanoi tämän lykkäyksen ei olevan tarpeellisen koska kysymys ei aivan lähiaikoina Ranskan kannalta tulle aktuaaliseksi. Cesiano oli saanut sen käsityksen että aikaisintaan syyskuussa Ranskan hallitus määrää siihen kantansa. Tosiasia on että kysymys ei koskaan ole virallisesti ollut Ranskan hallituksen käsiteltävänä. (Cesiano lähtee lomalle 15/8, käyttäen nämät päivät siihen mennessä kaupallisiin kysymyksiin jotka Rumanian ja Ranskan välillä ovat tulossa akuuttisiksi.)

Lyhyesti: kysymys ranskalais-venäläisen nonagressiosopimuksen allekirjoituksesta Cesianon sanojen^{mukaan} ei ole vielä tullut akuuttiseen vaiheeseen.

Koetan näinä päivinä, jotka Parisissa vielä oleskelen, kontrolloida ylläsanottua.

x x x
x

Muten Cesiano ei salannut että Bukarestissa puolalais-venäläisen nonagressiosopimuksen allekirjoitus on herättänyt suurta ihmettelyä ja alakuloisuutta (sanansa kuuluivat: on était chez nous bien étonné, non, plus que cela, on était

x)
Huhuillaan uudelleen että Berthelot ei palaisi virkaansa. Huhu, tosin dementoitu, kertoo J. Herbettestä (entinen ambassadeuri Moskovassa, nyt Madridissa) B:n seuraajana.

attristé). Bukarestissa ollaan sitä mieltä että puolalais-rumanialainen ystävyys on kärsinyt raskaan vahingon ja että Itä-Euroopan kansainvälinen tilanne on heikentynyt sikäli että Moskova on saanut läntisellä rajallaan naapurien rintamaan kiilan jonka se luonnollisesti koettaa iskeä yhä syvemmälle. Moskova on nyt saanut etsimättömän aiheen toitottaa maailmalle että Itä-Euroopan todellinen rauhanrikkoja on Rumania joka kieltäytyy tarttumasta Moskovan ojentamaan käteen.

Jos Puolan hallitus - sanoi edelleen Cesiano - ilmoittaa menettelynsä syyksi mahdolliset kaupalliset edut, niin voisi Rumania paljoka suuremmalla syyllä vedota tällaisiin näkökohtiin koska 15 vuoden aikana kaikki kaupankäynti Venäjän kanssa on ollut tyrehtynyt ja Rumania siitä kipeästi kärsinyt, kun sitä vastoin Puolalla on Moskovassa ollut vuosien kuluessa sekä diplomaattinen että kaupallinen edustus.

"Jos Puolan hallitus" - lopetti Cesiano sanansa - "uskoo tästä lähtien voivansa vähentää itärajalleen keskitettyjä joukkojaan, se suuresti erehtyy, ja jos se siirtää ne länsirajalleen, Saksa on heti nostava suuren äänen. Kysyn senvuoksi: mitä hyötyä Puolalle tai Euroopalle tästä on ollut."

Vältin lausumasta omaa mielipidettä, varsinkin kun puhuteltavani erikoisesti lisäsi pitävänsä meidän asemaamme, yhden ainoan vaarallisen naapurin liepeillä, aivan toisenlaisena kuin Puolan jolla on vaarallisia naapureita molemmin puolin ja joka siis ei ole oikeutettu viilentämään suhteitaan ystävänaapureihinsa.

Mistään neuvotteluista Bukarestin ja Moskovan välillä ei Cesianon mukaan tällä hetkellä ole puhetta.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 40

Ministeri Kallio.

8/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1375-470

Paris, elokuun 3 päivänä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
39	39/106 la.	10.10.32
8/8.32	10	111
RYHMÄ	CIASSO	ASIA
5	66	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini
n:o 40, joka sisältää:

Vieläkin nonagressiosopimukset Moskovan kanssa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen
kunnioitukseni vakuutus.

*Siunnettu kiitos
sivomiseksi, Vapaaherralle
Tolmalle,
H.H.*

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen

Helsinki

Salainen.

P A R I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 40

Parisissa 3 p:nä elokuuta 1932

LEIKKOASIAINMI.		Fi
8/8.32	N:o	1. 322
5	OSASTO	
	Co	

Asia: Vieläkin nonagressiosopimukset
Moskovan kanssa.

Olin eilen pää- ja ulkoministeri Herriot'n puheilla kaupallisista kysymyksistä (raportti nro 41). Lähtiesäni kysyin onko jotain uutta ilmennyt nonagressioneuvotteluisa Moskovan ja Parisin välillä. Sen kanssa yhtäpitävästi, minä minulle kertoi 30 - VII keskustelustaan samasta asiasta Herriot'n kanssa rumonialainen virkaveljeni (raportti nro 39), Herriot sanoi paraikaa tutkivansa asiakirjoja (dossierit olivat hänen pöydällään) ja odottavansa samana aamuna Moskovan ambassadööriä, joka haluaa puhua tästä asiasta. ^{x)} Herriot lisäsi: "Dovgalevski me presse beaucoup." Asia on siis sikäli aktuaalinen että keskustelut ovat käynnissä. Sensijaan Herriot sanoi ei vielä ottaneensa asiaa puheeksi hallituksessa.

Herriot'n luota menin suoraan Ministeri de Laboulayen luokse poliittiselle osastolle puhumaan samasta asiasta. Sivumennen mainitsen että Laboulaye, joka juuri on palannut Lausannesta ja lyhyeltä lomalta, luuli että venäläis-suomalaisen nonagressiosopimuksen voimaantuminen edelleen on riipuvainen muiden reunavaltioiden kannasta. Esitin hänelle oikean ^{x)} Lehdistä näen että Dovgalevski todella oli ollut jälkeeni Herriot'n puheilla.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

asianlaidan.

Sitten kertoi Laboulaye seuraavaa:

1) Puolassa tapahtui otsikkoasiaan nähden joku-
nen aika sitten käänne positiivisempaan suuntaan, jopa ilman
Rumaniaa, joka käänne aiheutui Saksan viimeaikaisten tapahtumien
Puolassa aiheuttamasta pelosta. - Ratifikation riippuvaksi
jättäminen Rumiasta ei enää ole niin kategorinen kuin
joitakuita viikkoja sitten, jolloin Leger'n kanssa (raportti
nro 35) asiasta puhuin. Laboulayen mukaan puolalaiset ovat
luvanneet rumonialaisille ratifikatioon nähden odottaa un
laps de temps "moral".

2) Olen useasti kertonut että Rumanian tšekä-
läinen edustus on ollut tyytymätön siihen tapaan jolla Quai
d'Orsay on neuvotteluja Moskovan kanssa käynyt. Saatoin ei-
len todeta että tyytymättömyys on molemminpuolinen. Laboulaye
häet ei salannut minulta käsitystään että Bukarest alusta
pitäen on suhtautunut näihin neuvotteluihin vähehän vakavasti
(mal abordées dès le commencement). Sen lisäksi, sanoi La-
boulaye, Titulescon tavanmukainen "prestige de négociations",
hän kun luuli saavansa Bessarabian kysymyksen nyt kerta
kaikkiaan järjestetyksi, jännitti liiaksi jouta. Rumanialaiset
ovat senvuoksi jossain määrin itse syyvät tilanteeseen, joka
nyt on hyvin vaikeasti ratkaistavissa. - Neuvotteluja ei nyt
käydyä Rumanian ja Moskovan välillä, mutta heti Kansainliiton
assembléen alussa koetetaan ne saada uudelleen käyntiin.

3) Ranskaan nähden Laboulaye vahvisti jo kerto-
mani: että Herriot on saanut dossierit niitä tutkiakseen ja
että hän ei ole asiaan nähden mal disposé. Mutta Laboulaye
ei luullut että viime kesänä parafoitu teksti sellaisenaan
allekirjoitetaan, vaan tulee siihen modifikatioita (niiden
arvattavasta laadusta katso raportti nro 35). Ajankohdasta

on vielä ennenaikaista puhua. - Kun suoraan kysyin tuleeko Ranska mahdollisesti toimimaan Bukarestista riippumatta, Laboulaye kohautti olkapäitä ja rajoittui sanomaan: "Siinäpä pulma onkin; suhteemme Rumaniaan ovat niin läheiset että kysymys vaatii erittäin tarkkaa miettimistä." Palautan mieleen että Rumanian täkäläinen lähettiläs on kategorisesti minulle sanonut saaneensa Quai d'Orsaylta muodollisen lupauksen tässä suhteessa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 66.

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön rap. no 41.

Ministeri Holma.

9/8/32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1394-496

Paris, elokuun 9 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖN		
No 41 / 107 Sal. 10.32		
15/8-32	9 -	111 -
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C6.	

Herra Ministeri,

Lähetän Teille kunnioittaen raporttini nro 41, joka sisältää:

Keskusteluni pääministeri Herriot'n ja ministeri Coulondre'in kanssa kaupallisista suhteistamme.

Ottakaa vastaan, Herrä Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri

Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen

Helsinki

Veli: H.V.

Salainen.

PARISSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 41

Parisi ssa B p:nä elo kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 41/107 SalD. 1932		
15/8-32	No -	Liit. -
5.	66.	ASIA

Asia: Keskusteluni pääministeri

Herriot'n ja ministeri Coulondre'in kanssa kaupallisista suhteistamme.

Pyysin heti Pariisiin lomalta palattuani (30-VII) pääsyä pää- ja ulkoministeri Herriot'n puheille etenkin silmälä pitäen samanaikaisesti alotettavia sanomalehtipaperineuvotteluja. Nämät alkoivat 1-VIII ja Herriot otti minut vastaan 2-VIII.

Rajoituin keskustelussani hänen kanssaan yksinomaan taloudellisiin kysymyksiin, peläten että koska hänen aikansa oli rajoitettu en ehtisi lainkaan puhua taloudellisista kysymyksistä jos alussa joutuisimme liian kauaksi aikaa puhumaan poliittisista seikoista.

Kahdenkymmenen minuutin aikana esitin hänelle kaikki argumenttimme nykyisestä kauppa poliittisesta tilanteesta varsinkin kohdistuen esitykseni puutavaraan ja paperiin. Herriot, jolla oli edessään lyhyt, kuten myöhemmin kuulin, ministeri Coulondre'in tekemä promemoria ranskalais-suomalaisista kaupallisista suhteista, tyytyi parhaasta päästä kuuntelemaan sitä minkä sanoin, tehden siitä muistiinpanoja ja tehden siellä täällä sen johdosta kysymyksiä.

Minun täytyy myöntää että olin vähän ihmeissäni siitä että Herriot ei luvannut minulle pienintäkään parannusta nykytilanteeseen vaan että hän rajoittui sanomaan tutkivansa

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

kysymyksiä, joista olin puhunut. Osaksi kait Herriot oli päässyt jälkeeni odottavan venäläisen ambassadöörin kanssa käytävään keskustelun preokkupoima, osaksi ehkä häntä oli promemoriassa varoitettu puhumasta liikaa katsoen edessä olevia neuvottelujamme, lopuksi kait hän itse asiassa Lau-sannen ja Genève'n vuoksi ei ole ehtinyt näihin kysymyk-siin vielä tarpeeksi perehtyä. Olin kuitenkin tyytyväinen siihen, että sain tilaisuuden perinpohjaisesti esittää Her-riot'lle tilanteen meidän kannaltamme, ja liittyi keskustelumme tavallaan 8-III Lyonissa käymäämme keskusteluun puu-tavarakysymyksestä.

Ennen käyntini loppua totesin lyhyesti Minis-teri Frichin minulle kertoneen Genevessä hänen kanssaan käy-mänsä keskustelun pääseikat, sekä otin puheeksi nonagression, mistä raportissani n:o 40 olen erikseen tehnyt selkoa.

Lähtiessäni Herriot'n luota menin hänen kabi-nettipöytäliikönsä, ministeri Alphanadin puheille, jolle ly-hyesti relatoin keskustelumme. Alphanad sanoi tällöin Herriot'n olevan aivan tuskissaan oikealta ja vasemmalta tulevan pom-mituksen vuoksi p.o. kysymysten tähden ja alleviivasi toi-selta puolen Herriot'n hyvää tahtoa päästä kunnialla kon-tingenttisysteemistä toiselta puolen niitä käytännöllisiä (lue: sisäpoliittisia!) vaikeuksia joita ratkaisu tuottaa. Tiedän toisista lähteistä että hallitus alunpitäen ei tah-tonut kontingenttia sanomalehtipaperille ja että kauppami-nisteri Durand on periaatteellisesti päättänyt vähitellen likvidoida koko tuon järjestelmän. Lopultahan tämä hallitus, jonka on valtaan saattanut vasemmisto, myös on pakoitettu jotain tekemään yhä lisääntyvän kalliinajan vuoksi, joka nyt-temmin on katsottava suoranaiseksi seuraukseksi kontingentti-

x)
järjestelmästä. Erikoisesti Paris on nykyään maailman kalleim-
pia kaupunkeja.

x

x

x

Tapani mukaan pyrin heti ylläselostetun keskuste-
lun jälkeen ulkoministeriön kauppasaston ja poliittisen osas-
ton päällikköjen luo. Jälkimmäisen luona (virkaa hoiti minis-
teri de Laboulaye) käymästäni keskustelusta koskien nonagressio-
ta, olen tehnyt selkoa raportissani nro 40.

Kauppasaston johtaja ministeri Coulondre ei voi-
nut ottaa minua vastaan ennenkuin 2 päivää myöhemmin (4-VIII).

Coulondre, jonka pöydällä näin saman promemorian
minkä olin nähnyt Herriot'n pöydällä, varustettuna Herriot'n
reunahuomautuksilla, kysyi minulta ensiksi mitä Herriot oli sa-
nonut. Kun huomasin että Coulondrea inspiroi sama Suomiystä-
väallinen mieliala kuin ennenkin - sitä jatkui koko tunnin
kestäneen keskustelumme aikana - sanoin suoraan ihmetelleeni
ettei Herriot ollut mitään lupauksia tulevaisuuteen näiden an-
tanut. Ikäänkuin rauhoittaakseen Coulondre sanoi tähän Herriot'n
hyvin vähän ehtineen perehtyä näihin asioihin.

Keskustelumme siirtyi sitten parillaan käynnissä
oleviin sanomalehtipaperineuvotteluihin, joista hänellä oli hy-
vin hämärä käsitys. Tein niistä hänelle juurtajaksain selkoa
omalta kannaltamme. Hän lupasi että jos neuvottelut eivät joh-
da tulokseen, kontingenttia ei dekreetilla määrätä ilman että
olemme saaneet tilaisuuden siitä virallisesti keskustella. (Koska
samana päivänä neuvottelijat tulivat - meitä tosin muiden mai-
den omapäisyyden vuoksi vähemmän tyydyttävään - tulokseen, tämä
lupaus tuli platooniseksi.)

x)

Siten esim. munat, jotka on kontingentoitu, tänä kesänä
maksavat n. 2 kertaa enemmän kuin viime kesänä (n. 2:50 -
2:75 Smk. kappale). Tämä on vain yksi esimerkki monesta.

Toiseksi kysyin, koska Ruotsin lähettiläs pari päivää aikaisemmin oli sanonut tietävänsä että puutavarakontingenttia tälläan korottamaan vuoden viimeiseksi neljännekeksi, oliko tästä mitään toiveita. Coulondre vastasi tähän pitävänsä sitä "hyvin luultavana".

Kolmanneksi kysyin Coulondrelta voisiko hän kertoa minulle jotain syyskuussa käytäviksi ajottujen neuvottelujemme ohjelmasta ranskalaiselta kannalta katsottuna.

Tällöin Coulondre kertoi sen ikävän mutta odotettavissa olleen uutisen että yleistä suosituuuutta emme enää voi saada, koska sitä ei enää anneta kenellekään. Hän lisäsi meidän menetelleen tyhmästi kun emme heti tammikuussa vastanneet Quai d'Orsayn noottiin. Sensijaan hän sanoi sopimuksemme suosituimmuuslistaa voitavan laajentaa.

Ilokseni Coulondre sensijaan kertoi että jos tuleme neuvotteluissa accordiin (sana oli hänen), 15 % surtaxe kohta poistuu - edellyttäen että markka ei uudelleen putoa. Olin näet sitä ennen sanonut että jos alamme neuvotella, Hallituksen ei voi olla kajoamatta kontingentteihin, surtaxeen y.m., lisäksi emme aikovan näistä tilpäsiksi toivotetuista toimenpiteistä maksaa mitään pysyviä etuja. Kun kysyin mitä muut surtaxemat siitä sanoisivat, hän kohautti olkapäitään, jolloin en voinut olla huomauttamatta että suosituimmuus ei enää näy olevan yhtä korkeassa kurssissa kuin viime syksynä jolloin Suomi juuri sen vuoksi joutui surtaxelistalle!

Oli miten oli, ilmeistä on että Ranska nyt halua päästä koko surtaxesta joka vain on haitannut sen kansainvälisiä suhteita. Kuitenkin on vaara olemassa että fiskaalisista syistä, valtion budjetin ollessa huolestuttavasti vajauksellinen, tullaan eräiltä tahoilta vastustamaan surtaxen poistamista.

Tosiasia lienee että Ranska on myöntämässä Portuga-

lille vapauden surtaxesta senvuoksi että Portugal^{äskettäin} joutuessaan surtaxelistalle pani voimaan Ranskaa vastaan samanlaisen surtaxen! Ranska ehdotti heti neuvotteluja.

Samoin teki Belgia Ranskan erikoistaxen (n.k. 2 - 4 - 6 %) suhteen. Seuraus: Ranska ehdotti neuvotteluja ja nyttemmin on molemmin puolin tämä luonnoton taxe, joka suu- resti meitäkin painaa, poistettu. U.S.A. on protestoinut ja vaatii samaa kohtelua itseensä nähden.

Kun huomasin että Coulondre ei erikoisesti tun- tenut viinipykälä-kysymystä, en tahtonut siitä puhua vaan ra- joituin yleisiin fraaseihin. Ranskan lähetystön "viininootti", josta lähetystö ei vieläkään ole saanut jäljennöstä (näin mi- nisteri Procopén kappaleen hänen täällä ollessaan) oli hänen tiedossaan mutta itse asiaa hoitaa alempi virkamies.

x

x

x

On jotenkin selvää että Ranska nyt pyrkii lik- vidoimaan kontingenttijärjestelmän, jonka haitalliset seuraukset se lopultakin alkaa huomata. Mutta se tekee sen vähitellen ja myy sen niin kalliisti kuin suinkin, s.o. se pyrkii neu- votteluihin kunkin maan kanssa erikseen - jolloin suosituim- muus toisille on erinomainen lähtökohta, huolimatta sen nykyi- sen merkityksen relativisuudesta. Uusien sopimusten pohjana tu- lee olemaan resiprositeetti ja niissä tullaan ottamaan huo- mioon enemmän kuin suosituimmussopimuksissa kunkin maan kauppa- lliiset erikoissuhteet Ranskaan.

Itse asiassa Ranska juuri on alkanut Washington- nin kanssa kauppaneuvottelut laajalla pohjalla. Ranskalais-eng- lantilainen luottamussopimus edellyttää samantaisia neuvotteluja

Englannin kanssa. Belgian, Italian ja Espanjan kanssa on keskusteluja käynnissä. Sveitsin kanssa on aikaansaatu erikoissopimus kontingenttien soveltamisesta (siitä tekee kauppaosasto erikseen selkoa). Rumanian lähettiläs kertoi minulle että he myös sondeeraavat, "koska muuten on pelättävissä että provisooriset toimenpiteet muuttuvat pysyviksi".^{x)}

Näitä seikkoja silmälläpitäen ja varsinkin ajattelun keskusteluni Coulondren kanssa (surtaxe!), ehdotan täten että syyskuussa alettaisiin neuvotella Ranskan kanssa (Coulondre sanoi sen olevan mahdotonta sitä ennen kesän vuoksi). Voi tietysti laskea niin että olisi annettava "suurten" ensin lyödä reiät protektionismin seinään (näin ajattelee esim. kreivi Ehrensvärd), mutta toiselta puolen on olemassa vaara että jäämme syrjään ja saamme tyytyä rippeisiin. Ensimmäiset ovat tavallisesti aina suosiossa. Minusta myös Coulondren osviitta oli sangen selvä.

Uskallan näissä olosuhteissa jäädä odottamaan hallitukseni ohjeita syyskuun alussa. Kyseessä oleva aineistohan on lähetystön puolelta monessa otteessa Helsinkiin toimitettu. Suositumuuden kieltä sensijaan vaatii meitä harkitsemaan mitkä kaikkia vientiartikloja on koetettava saada entisten lisäksi suositumuuslistalle. Siitä pääkonsuli Nordberg lähimpäivinä lähettää erikoisen ehdotuksen.

Alistaisin jopa harkittavaksi olisiko syyskuun alussa kokoontuvalle Eduskunnalle tehtävä esitys että Ranskan taxe d'importationia (4 - 6%) vastaava tuontimaksu määrättäisiin, kuten Belgiassa tehtiin, "tavaroille jotka tulevat niistä maista joissa samanlainen ylimääräinen tuontimaksu on voimassa". Sellainen toimenpide antaisi meille valt. neuvotteluissa. Myönnän että vaara tällaisesta toimenpiteestä piilee siinä että kauppasuhteittemme ollessa siksi vahvasti meille

X)

En rupea tässä esittelemään Ranskan yleistä - poliittista ja taloudellista - sopimuspolitiikkaa Lausannen jälkeen; teen sen tekeillä olevassa yleiskatsauksessani.

edulliset kuin ne todella ovat, Ranska voisi "kostaakseen"
vaatia suurempaa tasapainoa suhteissamme. Asiaa kannattanee
kuitenkin harkita.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 66.

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön rap. no 42.

Ministeri Holma.

7/8-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1407-485

Paris, elokuu 11 p:nä 1932.

MINISTERIÖ		
42 / 107 Sakn. 10 32.		
15/8-32	9 -	LHC
		ACIA
5 C6.		

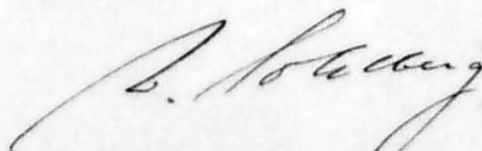
Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ministeri Holman raportin nro 42, joka sisältää:

Puutavaran kontingentointi Belgiassa. -

Ouchyn sopimus.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

v.a. Asianhoitaja.

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A.S. Yrjö-Koskinen

Helsinki

Viel: H.N.

Salainen.

PARISI SSA OLEVA LÄHETYSTÖ.

RAPORTTI n:o 42

Bruxelles ssa 7 p:nä elo kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
42/107 Sal. 12 32		
15/8-32	7 -	11 -
5.	86.	

Asia: Puutavaran kontingentointi

Belgiassa. Ouchyn sopimus.

Reportissani nro 30 olin tilaisuudessa kertomaan että, huolimatta useimpien tuttavieni epäilyksistä, jotain oli tekeillä puutavaran kontingentoinniseksi Belgiassa. Palattuani Pariisiin sain Belgiasta kuitenkin rauhoittavia tietoja: tiedettiin kysymyksen tosin olevan hallituspiireissä pohdinnan alaisena ja metsänomistajapiirien kovasti hallitusta painostavan, mutta pidettiin mahdottomana että nykyinen hallitus, kohta Ouchyn sopimuksen jälkeen, voisi ryhtyä toimenpiteeseen joka olisi jyrkässä ristiriidassa tuon sopimuksen hengen kanssa.

Tästä huolimatta olin levoton ja kun paperineuvottelut Parisissa näyttivät loppuvan odotettua aikaisemmin, ehdotin (3-VIII) Ulkoasiainministeriölle että menisin pariiksi päiväksi Bruxellesiin otsakeasioita seuraamaan. Ulkoasiainministeriön suostumus oli tuskin saapunut kun 4-VIII saapui tieto että Belgian hallitus edellisenä iltana oli periaatteessa päättänyt kontingentoida puutavarat! Riensin kohta tänne Bruxellesiin.

Huomautan tässäkin yhteydessä ja erikoisesti tämän tapauksen faustaa vastaan, miten tärkeätä olisi että meillä Brysselissä olisi vakinainen diplomaattinen edustus. Pula-aikoi-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen

na Parisin lähettiläs ei ehdi mitenkään seurata tapahtumia molemmissa maissa. Kyseessähän ovat Belgiassa sadat miljoonat frangia ja lähetystön ylläpito maksaisi ehkä puoli miljoonaa vuodessa. Elkkämme unohtako että Belgia alkaa olla suurimpia vientimaitamme. Konsulaarinen edustus, oli se miten hyvissä käsissä tahansa, ei voi kuitenkaan samalla ponnella esiintyä eikä esim. ulkoministeriössä protestoida tai kosketella arkoja asioita. En tahdo väittää että vakinainen edustus tässä asiassa olisi voinut estää kontingentin tuloa - olihan täällä vakinaisesti läsnä useita asiasta suoraan kiinnostuneita lähettiläitä, joskin totta puhuen olin ihmeissäni tänne tullessani siitä miten vähän eräät heistä koko asiasta tiesivät! - mutta ainakin olisi silloin meillä hyvä omatunto siitä että kaikki mahdollinen on tehty jota paitsi vakinainen edustaja pitkin matkaa olisi saattanut vaikuttaa viranomaisiin kontingenttien muotoon ja applikaatiomääräyksiin nähden. On kuvaavaa että kun konsulaarinen edustuksemme, ponnistuksistaan huolimatta, ei ollut päässyt selville hallituksen aikomusten yksityiskohdista, maanviljelysministeri, jonka nyt ensi kerran näin, pari tuntia junani tulon jälkeen ne minulle antoi. Lähettiläiltä ei katsottu voitavan salata sitä mitä konsuleille ei tarvinnut ilmoittaa.

Tämän "historiikin" jälkeen palaan asiaan.

Monin Bruxellesiin saavuttuani ulkoasiainministeriön secrétaire général'in ministeri de Langenhoven luo - Mymans on lomalla. Sain ensiksi vahvistuksen itse tosiasialle, mutta Langenhove: ei tuntenut kysymyksen yksityiskohtia. Valitin suuresti tapahtumaa, varsinkin Belgian hallituksen toimenpiteenä, jolta aina ja semminkin Ouchyn jälkeen on totuttu odottamaan vapaakaupallisempaa katsomusta. Pidätin hallitukselleni kaikki oikeudet suhteutua tapahtumaan, saatuaan tietää

suunnitelman yksityiskohdat.

Langenhover koetti puolustaa toimenpidettä minulle Ranskasta jo tuntemillani todistuskappaleilla, mutta keskeytin hänet sanoen tuntevani koko todistusaineiston ennestään mutta ettei se pidä paikkaansa pohjoismaiseen puutavaraan nähden. On turha selostaa tätä osaa keskustelustamme tarkemmin, koska kotona tunnette argumenttimme. Valitin, paitsi itse oireita, sitä että kerran tälle polulle joutuneena Belgian hallitus ehkä tulee pakoitetuksi jatkamaan sillä tiellä; että 6 kuukauden perästä, kun huomataan toimenpiteen ei vieneen tulokseen, ne piirit - metsänomistajat ja kunnat - jotka nyt huutavat, tulevat vaatimaan uusia toimenpiteitä, j.n.e.

Langenhover kertoi Nymansin olleen kovin vastaan kontingenttisyysteemiä yleensä ja jo kerran uhanneen senvuoksi erotakin, mutta lopulta taipuneen osaksi kotoisesta painostuksesta - maaseutuvalitsijat! - osaksi naapurimaiden protektionismin vuoksi. Tiedän myös että ulkoasiainministeriö on ollut tätä toimenpidettä vastaan, mutta perääntynyt maanviljelysministeriön painostuksesta. Langenhover nimenomaan pyysi minua uskomaan että meillä tässäkin asiassa on paras tuki ulkoasiainministeriössä.

Menin sitten maanviljelysministerin luo. Hän ilmoitti minulle kohta kontingentin yksityiskohdat, jotka jo sähköitin ja jotka ovat:

1) 25 % vähennys vuosien 1929, 1930 ja 1931 puutavaran tuonnin keskimäärästä, siten että vähennys koskee kaikkien lajien yhteismäärää. Tämä merkitsisi meidän osaltamme sitä että vuoden 1931 kokonaismäärä, joka oli 720.000 kuutiometriä vähenisi n. 645.000 kuutiometriin. Vähennys viime vuoteen nähden siis n. 10 % (1 standard - 4,65 m³).

2) Komitea johon tulee edustajia kaikista intressoiduista piireistä, asetetaan saaden tehtäväksi jakaa vähennys eri puutavaralajeille. Ministeri piti varsin luonnollisena että meidän sahatulle puullemme, joka vain hyvin vähässä määrässä kilpailee belgialaisen puutavaran kanssa, pantaisiin pienempi vähennys, propsipuulle sensijaan suurempi; pääasia on että globaalinen kontingentti säilyy koskemattomana.

Maanviljelysministeri sanoi nimenomaan että ylläkerrottua kontingentointia puutavaraan nähdessä ei tulla laajentamaan ja olevansa kiitollinen kaikesta aineistosta jota hän voi käyttää, jos tällaisia vaatimuksia tullaan esittämään, meidän hyväksemme. Joskohta huulillani kiersi vastaus että sellaista aineistoa ei oltu aikaisemmin pyydetty vaan asia valmistettu ja ratkaistu kaikessa salaisuudessa, en tahtonut häntä ärsyttää, vaan lupasin sellaista aineistoa hankkia. Olisi senvuoksi suotavaa että Sahanomistajayhdistys hetimiten toimittaisi lähetystölle tai Antwerpenin pääkonsulinvirastolle mahdollisimman täydellisen aineiston puutavaramme viennistä Belgiaan (ranskankielellä), ulkoasiaiministeriölle ja maanviljelysministeriölle edelleen toimitettavaksi.

Olen luonnollisesti antanut edustajillemme Antwerpenissä ja täällä tehtäväksi tarkkaan seurata komitean töitä ja koettaa siihen vaikuttaa meille edulliseen suuntaan. Samasta olen sopinut eräiden virkaveljieni kanssa. - Jos näet sahatun tavaramme kontingenttia ei vähennetä kuin esim. 10 prosentilla yllämainittujen vuosien keskiarvosta, pyöreän puun joutuesassa suhteellisesti suuremman vähennyksen alaiseksi, niin sahatavaran kontingentti tuskin tulee sanottavasti vaikuttamaan v. 1931 vallinneeseen tilanteeseen.

3) Kontingentti määrätään neljännesvuosittain. Tähän huomautin heti, että siten pohjoismaat, joiden satamat ovat

Jäissä suuren osan vuotta, joutuvat discriminoituiksi. Minä pyysi minulta asiasta promemoriaa ja lupasi ottaa tämän tärkeän asiamäärän huomioon. Kerroin miten kysymys Ranskassa oli järjestetty.

Eräs kollegani ihmetteli ulkoasiainministeriössä miksi juuri vuodet 1929 - 1931 on pantu keskimäärän pohjaksi. Vastauksesta ja eräistä muista seikoista olen voinut tehdä seuraavan kiintoisan johtopäätöksen.

Kuten aikaisemmin olen huomauttanut, olisi Saksalla oikeus, sopimuksensa nojalla, estää kontingentin asettamista. Tätä oikeutta se ei kuitenkaan aio käyttää. Näin ollen tämäkin toivo meiltä on hävinnyt. Miksi Saksa näin menettelee? Siitä syystä että se Lausannessa on luvannut Belgialle joukon kaupallisia myönnytyksiä korvausmaksujen sijasta. Näihin kuuluneen lupumisen mainitusta oikeudesta puuttavaan nähdessä. Vastapalvelukseksi Belgia taas panee keskimääräksi vuosien 1929 - 1931 tuonnin, koska varsinkin vuosi 1931 oli Saksalle edullinen. Tähän suosiosotukseen on Belgian puolelta toinenkin syy: olla Saksalle nyt juuri mahdollisimman myötämielinen, koska se toivoo Saksan yhtymistä Ouchyn sopimukseen! Tämä kulissipeli on meille jo liiaksikin tuttu Ranskasta: sopimukset Saksan kanssa ovat epäedulliset ja joka kerta, kun halutaan Saksalta gracea, neuvotellaan ensiksi kahdenkeskisesti sen kanssa ja luvataan vastapalveluksia. Sitten muut, ja varsinkin pienet maat, pannaan fait accomplin eteen. Siten olemme paperissa y.m. tuon tuostakin Saksan vuoksi joutuneet kärsimään.

Luottamuksellisesti on minulle sanottu että koko toimenpide on kohdistettu Sovjettia vastaan, mutta ettei tahdottu antaa sille liian räikeätä muotoa. Maanviljelysministeri sanoi minulle kontingentoinnin merkitsevän Venäjään nähden että sen globaalinen puutavarantuonti vähenee puoleen

jäässä suuren osan vuotta, joutuvat discriminoituiksi. Minä pyysi minulta asiasta promemoriaa ja lupasi ottaa tämän tärkeän asinahaaran huomioon. Kerroin miten kysymys Ranskassa oli järjestetty.

Eräs kolleegani ihmetteli ulkoasiainministeriössä miksi juuri vuodet 1929 - 1931 on pantu keskimäärän pohjaksi. Vastauksesta ja eräistä muista seikoista olen voinut tehdä seuraavan kiintoisan johtopäätöksen.

Kuten aikaisemmin olen huomauttanut, olisi Saksalla oikeus, sopimuksensa nojalla, estää kontingentin asettamista. Tätä oikeutta se ei kuitenkaan aio käyttää. Näin ollen tämäkin toivo meiltä on hävinnyt. Miksi Saksa näin menettelee? Siitä syystä että se Lausannassa on luvannut Belgialle joukon kaupallisia myönnytyksiä korvausmaksujen sijasta. Näihin kuulunee lupominen mainitusta oikeudesta puutavaraan nähden. Vastapalvelukseksi Belgia taas panee keskimääräksi vuosien 1929 - 1931 tuonnin, koska varsinkin vuosi 1931 oli Saksalle edullinen. Tähän suosiosotukseen on Belgian puolelta toinenkin syy: olla Saksalle nyt juuri mahdollisimman myötämielinen, koska se toivoo Saksan yhtymistä Ouchyn sopimukseen! Tämä kulissipeli on meille jo liiaksikin tuttu Ranskasta: sopimukset Saksan kanssa ovat epäedelliset ja joka kerta, kun halutaan Saksalta gracia, neuvotellaan ensiksi kahdenkeskisesti sen kanssa ja luvataan vastapalveluksia. Sitten muut, ja varsinkin pienet maat, pannaan fait accompli eteen. Siten olemme paperissa y.m. tuon tuostakin Saksan vuoksi joutuneet kärsimään.

Luottamuksellisesti on minulle sanottu että koko toimenpide on kohdistettu Sovjettia vastaan, mutta ettei tahdottu antaa sille liian räikeätä motoa. Maanviljelysministeri sanoi minulle kontingentoinnin merkitsevän Venäjään nähden että sen globaalinen puutavarantuonti vähenee puoleen

sen tuonnista v. 1931. Kuinka paljon siitä joutuu sahatavaran osalle en osaa vielä sanoa. Jos Belgia olisi tahtonut iskeä erikoisesti Venäjän puuhun, olisi se voinut keskimäärän pohjaa määrättäessä ottaa mukaan myös vuoden 1928, jolloin Moskova ei tuonut tähän maahan tikkuakaan!

Puutavarapiireissä täällä ei olla kovinkaan levottomia. Arvellaan että toimenpide voi aikaansaada uskon ostajissa että hinnat stabilisoituvat ulkomaisen kilpailun tultua - ainakin muodollisesti! - rajoitetuksi. Tämä herättäisi luottamusta. ja ehkä markkinoiden rauhoittamista.

Sanomalehdet arvostelevat, miltei poikkeuksetta, hyvin ankarasti koko toimenpidettä. Annetaan ymmärtää että sen takana on sisäpoliittisia näkökohtia, että valtio tähän saakka on tukenut metsänomistajia heidän yrityksissään vähentää haksusta ja haaskuuta ja lisätä metsänkasvuuta, jota vastoin kontingentointi aikaansaa päinvastaisen vaikutuksen; huomautetaan että toimenpidettä vaativat kunnat ovat tuhlanneet aikaisemmat varansa turhiin, että hätäaputöiksi ajjotut uudet "koloniarakennukset" jäävät puuaineen puutteessa tekemättä, y.m. "Dernière Meure" sanoo eilen peittelemättä että hallitus, joka samassa istunnossa hyväksyy Ouchyn sopimuksen ja puutavaran kontingentit tekee itsensä naurettavaksi. Protesteja satelee, tärkein on Antwerpenin kauppakamarin. Mutta mikään ei estäne enää kontingenttiasetuksen julkaisemista. Sensijaan on vielä mahdollisuuksia vaikuttaa sen sovelluttamiseen. Olisin tästä halunnut keskustella puhelimitse kodin kanssa ja pyysin sen vuoksi sähköiteitse sieltä soittamaan. Koska - kaiketi pyhän vuoksi - soittoa ei tullut, menen ennen paluutani Pariisiin vielä ulkoministeriöön, valvoakseni ettei mitään yllätyksiä satu. Maittemme kauppasuhteitten disproportion vuoksi en ole uskaltanut ottaa suuhuni liian suuria sanoja - Ouchyn vuoksi on varovaisuus samaten paikallaan - mutta olen kuitenkin puhunut selvää kieltä. Kirjallista valitusta en ole toistaiseksi

jättänyt, mutta olen nimenomaan sanonut että jos kontingentti asetetaan, me emme sitä akseptoi vaan katsomme sen olevan meille väkipakolla imposé, joskin sitä nolens volens noudatamme.

x

x

x

Ouchyn sopimuksesta puhun parhaiten tässä yhteydessä.

En voinut olla huomauttamatta Langenhovenille että kontingentin asettaminen puutavaralle juuri kun meidät kutsutaan liittymään vapaakauppa-aatteelle rakennettuun Ouchyn sopimukseen ei suinkaan Hallitukselleni helpota kannanottoa! Sen on myös eräs virkaveljeni sanonut ^{ulkoasiainministeriön} kauppaosaston päällikölle, joka ei yrittänytäkään vastata.

Luettuani vasta eilen Ouchyn sopimuksen tekstin, täytyy minun myöntää en tulleeti hullua hurskaammaksi. Miten ovat sen kaikki lukemattomat poikkeukset käytäntöön sovellettavissa? Rakentuuhan suuri osa sopimusta uusiin periaatteisiin joita ei vielä käytännössä ole koeteltu. Ei kukaan täällä kykene antamaan tyhjentyvää vastausta niihin kysymyksiin joita jo raportissani nro 37 lyhyesti koskettelin. Ruotsin lähetystössä edelleen katsotaan että sopimus on yksinomaan un beau geste ja ettei sitä koskaan voidakaan toteuttaa.

Langenhove kertoi Norjan vastauksen sangen positii- visesti, Tanskan pidättäneen vastauksensa: myöhempään ja Ruotsin "ainakin tällä kertaa" kieltäytyneen. Mutta kaikki ovat he muka ilmoittaneet "leur bonne volonté". Englantiin edelleen lasketaan, mutta toiveet eivät ole suuret. Ennenkuin Ottawa on ohi ja ennen maailmankonferenssia ei Englanti tee mitään. Saksa on ilmoittanut "hyvän tahtonsa". Suurta iläkkaa pidetään lehdissä Sveitsin mahdollisesta yhtymisestä.

Langenhove oli pakko myöntää että sopimuksen re-
perkussioita ei voi etukäteen laskea ennenkuin jotkut valtiot
ovat siihen liittyneet! Sanoin, tahtomatta millään tavalla
antisipoida hallitukseni kantaa, etten oikein ymmärrä miten
Suomi Venäjän vuoksi voisi myöntää toisille naapureilleen
preferenssejä joutumatta ikävään välikäteen Moskovaan nähden.

Ruotsin chargé d'affaires sanoi ettei Ruotsi mis-
sään tapauksessa yhdy, jolleivät Saksa ja Englanti sitä tee.

Ranskan liittymisestä ei, huolimatta Le Troquerin
ja hänen komiteansa periaatteellisista sympatioista, ole aina-
kaan vielä mitään toiveita. Oli muuten hupaisaa todeta miten
sekä Langenhove että maanviljelysministeri molemmat "moralisch
entrüstet" torjuivat luotaan käsityksen että Belgia nyt astuu
Ranskan kauppapoliittiselle tielle: "Meidän kauppapolitiikkamme
toki ei ole Ranskan", mihin vain vastasin: "Ei tähän asti".

Myös koetti Langenhove kaikin tavoin selittää että
Ouchy ei merkitse luopumista suositusperiaatteesta. Minne
hän ei saanut vakuutetuksi.

Oli miten oli - asiaa on tarkkaan tutkittava, sil-
lä selvää on että jos joku tai jotkut meidän kilpailijamais-
tamme Ouchyhin yhtyy, sitä tai niitä tullaan kohtelemaan jo-
ka suhteessa ja varsinkin kontingentteihin j.m.s. nähden pa-
remmin kuin ei liittyneitä. Varsinkin tulee tämä koskemaan
niitä maita jotka ensimmäisinä sopimukseen liittyvät.

x

x

x

Parisissa 9 - VIII. Juuri ennen lähtöäni Bruxellesistä eilen
sain vielä tavata ulkoasiainministeriön kauppaosaston päälli-
kön, Suetensin. Hänen tietonsa olivat jossain määrin poikkeaa-
vat maanviljelysministerin minulle antamista. Hän näet sanoi
että globaalisen kontingentin puitteissa alakontingentit jo
ovat määrättyt (maanviljelysministerin minulle mainitsemasta

komiteasta hän ei ollut lainkaan kuullut, seikka joka todistaa mikä yhteistyön puute molempien ministeriöiden välillä vallitsee!). Nämä alakontingentit olisivat vuotta kohti:

Sahatulle tavaralle 357.000 m³

Kaivospölkylle 250.000 "

(standart = 2,6 tonnia = 4,65 m³)

Vuonna 1931 vastaavat luvut olivat meidän osaltamme 362.000 m³ ja 354.000 m³. Sen mukaan sahatun tavaran kontingentti olisi hieman edullisempi kuin viime vuonna.

Palattuani konsulaattiin otimme tarkemmin selkoa näistä numeroista. 362.000 m³ Suomen osalta v. 1931, joka vastaa noin 80.000 standarttia, esiintyy todella virallisessa tilastossa, mutta on tämä luku käsitettävä ilmaisevan vain Belgian kotoisen kulutuksen siitä puutavarasta mikä Suomesta on tuotu. Toisen niinkään belgialaisen tilaston mukaan on Suomesta tuotu 92.000 standarttia. 12.000 standarttia on siis jälleen viety maasta. Annoin konsuli Wolmille tehtäväksi heti mennä tästä vielä puhumaan Suetensin kanssa - itse olin pakotettu palasmaan Pariisiin. Pidän todennäköisenä ettei kontingentti voi koskea transitotavaraa. - Sitäpaitsi Suetensin antamat kokonaisluvut eivät pidä yhtä maanviljelysministerin antamien kanssa, jota seikkaa niinkään pyysin konsuli Wolmin valvomaan.

Suetens kertoi että kontingentit määrätään neljännesvuosittain. Huomautin hänellekin että satamamme jäiden vuoksi ovat suuren osan vuotta sulletut ja että siis talvisaikaan käyttämättä jääneet kontingentit tai niiden osat täytyy saada siirtää toisille neljänneksille. Ennen lähtöäni lähetin sekä hänelle että maanviljelysministerille tätä koskevat kirjeet.

Suetens lupasi että kontingenttijärjestelmä astuisi voimaan 1-I 1933. Missään tapauksessa se ei saa taannehtivaa vaikutusta.

Myös oli puhe siitä tapahtuisiko kontingentin kontrolli Brysselissä vai Helsingissä ja kysyi hän siinä suhteessa meidän mieltämme. Konsuli Kolm tulee siitä suoraan kääntymään Ulkoministeriön ja vapaaherra Wreden puoleen.

Muuten myönsi Suetens että v. 1931 oli otettu mukaan keskimäärää laskettaessa Saksaan vuoksi, sekä että v. 1928 oli vältetty jotta toimenpiteen tarkoitus Moskovaan nähden ei tulisi liian räikeäksi. - Itse asiaan nähden hän peittelemättä valitti että Belgia oli astunut tälle tielle.

Oli myös puhetta Ouchyn sopimuksesta; hän näkyi olevan sangen vähän toivorikas. Missään tapauksessa hän ei toivonut liittymisiä ennen taloudellista maailmankonferenssia. Vaikkeutemme Venäjän vuoksi hän hyvin ymmärsi. Hän piti Ouchyn sopimusta lähinnä tendenssinä, yrityksenä saada parannusta aikaan.

Oslon sopimuksesta ja meidän suhtautumisestamme siihen ei ylläkerrottujen keskustelujen aikana ollut lainkaan puhetta. Vältin kysymystä senkin vuoksi etten tällä hetkellä tunne hallitukseni mahdollisia aikeita siinä suhteessa.

Latvian Brysselissä oleva lähettiläs (Latvialla on siellä erikoinen lähettiläs) kertoi lähetäneensä ulkoministeriölle nootin jossa hän ei protestoi vaan ainoastaan valittaa kontingenttijärjestelmän ulottamista puutavaraan (hän on koko talven taistellut voista, jolle ei ole myönnetty kuin 1/5 aikaisemmasta tuonnista). Ruotsin lähetystö sen sijaan ei ole sellaista noottia lähettänyt vaan kuten allekirjoittanut tyytynyt suullisiin valituksiin.

K. Kolm

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 43.

O.a. Arvidhult. Solberg.

26/8 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa elokuun 26 p:nä 1932.

N:o 1458/510.

VIKORIT	27	1932
43/107	107	107
31/8.32	107	107
5	107	107

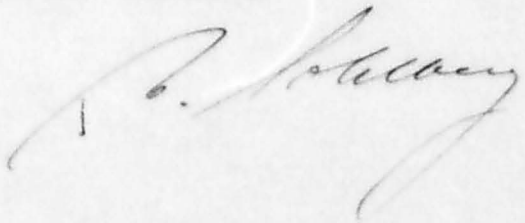
Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 43, joka sisältää

Ranskan ja Venäjän

nonagressioneuvottelut.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri,

Vapaaherra A.S. YRJÖ-KOSKINEN,

H e l s i n k i .

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 43.

Parisi ssa 26 p:nä elokuuta 1932.

G. KOE		
173/107 lae 15 82		
31/8-32	2	1.11
5	6	

Asia: Ranskan ja Venäjän
nonagressioneuvottelut.

Sen jälkeen kuin eräät lehdet Dovgalevskyn tiheistä käynneistä Quai d'Orsay'lla olivat vetäneet johtopäätöksen että Ranskan ja Venäjän väliset nonagressioneuvottelut jälleen ovat käynnissä kävin tänään Ranskan ulkoministeriössä apulaisosastopäällikön, ministeri Bargeton'in puheilla tiedustelemassa millä asteella puheenaoleva asia nykyään on.

Bargeton myönsi että näitä neuvotteluja nyttemmin taas aletaan jatkamaan, asian tultua täälläkin aktuaalisemmaksi sen jälkeen kuin Puola on allekirjoittanut sopimuksensa Venäjän kanssa. Koska jo vuosi on kulunut ranskalais-venäläisen sopimusluonnoksen laatimisen jälkeen ja tilanne monessa suhteessa muuttunut, tahdotaan ranskalaisten taholla saada aikaan muutamia modifikaatioita sopimusehdotukseen, josta siis on neuvoteltava.

Kuten Quai d'Orsay'lla aikaisemmin on ilmoitettu, Bargeton nytkin huomautti, ettei viime vuoden elokuun parafoitu sopimusluonnos lainkaan ole ollut Ranskan hallituksessa käsiteltävänä vaan ainoastaan muodosti ikäänkuin neuvottelijain yh-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

teisen ehdotuksen, joka tietenkään ei millään tavoin velvoita heidän hallituksiaan.

Kysymykseeni oliko olemassa tietoja, jotka viittaisivat siihen, että Rumania nyttemmin suhtautuisi suopeammin kuin ennen sopimuksen tekoon piti Bargeton mahdollisena, että Rumanian uusi hallitus tulee suhtautumaan asiaan positiivisemmin kuin entinen. Tahtomatta millään tavalla kiiruh-
taa omia neuvottelujaan Venäjän kanssa on Quai d'Orsay kuitenkin pitänyt suotavana aikaansaada tarpeellisiksi havaitut modifikaatiot alkuperäiseen sopimusluonnokseen siltä varalta että, kuten näyttää mahdolliselta, sopimus saadaan aikaan ei vain Venäjän ja Puolan vaan myös Venäjän ja Rumanian välillä.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 44.

Ministeri Kallua.

5/9 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1502/523.

Parisissa syyskuun 5 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIO		
44/107/ae. P. 19 32		
129-32		
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 44, joka sisältää:

Ranskan ja Venäjän suhteet.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Hani Holma

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 44

Parisi ssa 5 p:nä syys kuuta 1932.

ULKOASIAINEIHISTE		
13/9.32	144/108 fac	D. i. M
	OSASTO	ASIA
5	C6	

Asia: Ranskan ja Venäjän

suhteet.

Lomani loppupäivinä aloin lehdistä huomata että Quai d'Orsayn ja Moskovan välillä neuvottelut viime viikkoina ovat intensifioituneet, että Venäjän suurlähettiläs vähän väliä on käynyt Herriot'n puheilla ja että näiden keskustelujen kuudessa on ollut puhetta muustakin kuin nonagressiosopimuksesta.

Palattuani Pariisiin pari päivää sitten koetin eräiltä tuttaviltani udella asiaa, mutta kukaan ei näkynyt sitä tuntevan. Ministeriöissä ja lähetystöissä vallitsee sitäpaitsi jotensakin täydellinen kesärauha.

Käydessäni tänään ulkoministeriössä tapasin sattumalta erään virkamiehen jonka hyvin tunnen ja jota venäjänkielentaitonsa vuoksi käytetään nykyään sanomalehtiosastolla venäläisten lehtien selostajana. Asetin hänelle hieman yllättävästi kysymyksen, mistä Parisin ja Moskovan välillä todellisuudessa neuvotellaan, koska tietooni on tullut, että muutkin kuin nonagressioneuvottelut ovat olleet keskustelujen kohteena. Haastateltavani tällöin myönsikin, että Moskovan tšekäläinen suurlähettiläs kovasti "painaa" Herriot'a kauppasopimuksen aikaansaamiseksi ja kaikkien niiden vanhojen kysymysten järjestelmiseksi, joista vuodesta 1924 saakka tuon tuostakin Parisin

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ja Moskovan välillä on neuvoteltu. Näitä kysymyksiä ovat; kysymys vanhoista tsaariveloista, kysymys täällä vielä olevasta tsaarikullasta, uusista luotoista y.m. Lisäksi haastateltavani sanoi de Monzien, nykyisen hallituksen kultusministerin, jonka moskovalaisista harrastuksista useampaan otteeseen olen raportoinut, erinomaisen aktiivisesti ajavan näitä kysymyksiä ja harjoittavan tässä suhteessa painostusta pääministeriin.

Kertojani nimenomaan huomautti, että mistään lopullisesta neuvotteluhjelmasta ei vielä ole kysymys, että päinvastoin vielä ollaan keskusteluasteella ja ettei edes vielä ole päätetty, milloin virallisiin neuvotteluihin ryhdytään. Mutta totean että tällaisia neuvotteluja siis valmistellaan.

Ollessani hieman myöhemmin ulkoministeriön kaupp-osastolla, jossa keskustelin varapäälikön kanssa - päälikkö ministeri Coulondre edustaa paraillaan Stresan kokouksessa Ranskan hallitusta - otin keskustelun lopulla puheeksi myös otsakeasian, jolloin asianomainen myönsi oikeaksi sen minkä vastikään olin kuullut kuitenkin vielä vahvemmin alleviivaten kosketusten tähänastista keskusteluluonnosta.

Menessäni ulkoministeriöstä kotia tapasin Puolan ambassaadin kaupp-attasean, jonka tapaan harva se päivä ja jonka kanssa usein keskustelemme päivän tapahtumista. Kysyin häneltä samoin otsakeasiaa ja vahvisti hänkin ylläolevat tiedot nimenomaan tehostaen tähänastisissa keskusteluissa pyrittävän molemmin puolin hyväksyttävän pohjan löytämiseksi kauppasopimusneuvotteluja varten. Hän katsoi kuitenkin, että neuvottelut tulevat viemään niin pitkän ajan, että on turhaa toistaiseksi liiaksi huolestua.

Nonaggressiokysymyksen tämänhetkisestä tilanteesta en voi sanoa muuta kuin minkä lausuin raportissani en-

nen lomalle lähtää. Mahdollistahan on että Quai d'Orsay Rumanian vuoksi koettaa pitkittää nonagressiokysymystä ja että sensijaan puhutaan taloudellisista seikoista odotellessa. Tämä on kuitenkin toistaiseksi vain oletta-
mus.

Mikäli täältä voin nähdä on Moskovassa vallalla jonkinlainen huolestuminen Saksan nykyisen hallituksen eräiden antimoskovalaisten eleiden johdosta, mikä huolestuminen näyttäytyy venäläisten toiminnan vilkastumisessa ~~näissä~~^{muissa} suurvalloissa. En pitäisi a priori mahdottomana, että tämälapsiin sondeerauksiin Moskovan taholta Ranska mielellään tarttuisi, osaksi aikaansaadakseen pienen kiilan Moskovan ja Berlinin väliin, osaksi myös parantaakseen kauppasuhteitaan Moskovaan, jotka tällä hetkellä Ranskalle ovat katastrofaaliset, Ranskan myynnin Venäjälle supistuessa nykyään miltei olemattomiin. Palauttakaamme myös mieleen, että kuuluisa de Monzie edelleen on sen ranskalaisen komissionin presidentti, joka valvoo ranskalaisten obligatio-omistajien intressejä Venäjällä.

Holma,

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. n:o 45.

Ministeri Bolner.

5/9 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa syyskuun 5 p:nä 1932.

N:o 1507/524.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
45/102 ae. D. 15 32		
13/9.32	9	III
5	C6	ACIA

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 45, joka sisältää:

Oslon lähettilään paikan lakkauttaminen.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Kami Holm?

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 45.

Parisi ssa 5 p:nä syys kuuta 19 32.

45/109/100		
18/9.32		
ASIA	CLASSIC	ASIA
5	C6	

Asia: Oslon lähettilään paikan
lakkauttaminen.

Mennessäni eilen, pyhänä, Louvren museoon tapasin siellä odottamatta erään norjalaisen diplomaatin, johon minut yhdistää läheinen ystävyys jo toistakymmentä vuotta. Olimme tuskin tervehtineet toisiamme kun hän suoraan minulle tokasee: Mitä Herran nimessä merkitsee hallituksesi ajatus lakkauttaa Oslon lähettilään paikka? Selitin luonnollisesti meidän kannaltamme asiaa, mutta hän ei tahtonut kuulla selityksiäni vaan jatkoi ihmettelyään sanoen otsakeasiaa koskevan uutisen herättäneen suurta huomiota Norjassa ei ainoastaan virallisissa piireissä ja sanomalehdistössä vaan myös suuressa yleisössä. "Meidän on mahdoton ymmärtää, mitenkä juuri Norjassa lähettilään paikka lakkautetaan, koska Norja ja Suomi ovat naapurimaita ja koska meillä on pohjoismaisessa yhteistyössä niin monta yhteistä tehtävää".

Varsinkin kertojani kiinnitti huomiota seuraavaan, jonka vuoksi olen katsonut, asiaa tarkkaan harkittuani, olevani velvollinen saattamaan tämän hallitukseni tietoon. Hän näet sanoi toimenpidettä Norjassa tulkittavan myös siten, että Suomi tämän kautta lyö kiinni tosiasian, että Ruotsi on Skandinavian maista tärkein, ja hän lisäsi: "Me emme todell-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

lakaan uskonet, että tämä toteaminen tulisi juuri Suomen taholta". Sanoin tähän luonnollisesti, ettei toimenpiteellä ole pienintäkään tämälapaista tarkoitusta taikka merkitystä, mistä on esimerkkinä, että Tukholmankin lähetystöstä on lakkautettu yksi virkamies samoinkuin Kööpenhaminasta, mutta kertojani ei tästä paljoakaan rauhoittanut.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rapo. no 46.

Ministeri Kolua.

Brüssel, 9/9 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1042/531.

Parisissa syyskuun 10 p:nä 1932.

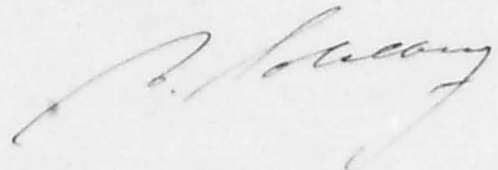
Ulk. os.	16 107 ae.	1. 32
	14/9. 32	
	5	Cl.

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ministeri H. Holman raportin N:o 46, joka sisältää

Belgia, Venäjä ja Mantshuvaltio.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 46.

Brysseli ssa 9 p:nä syys kuuta 19 32

14/9-32	46 107/ae	1-32
5	CC.	ASIA

Asia: Belgia, Venäjä ja

Mantshuvaltio.

Käydessäni eilen ulkoministeri Hymansin luona pääasiallisesti puutavarakysymyksen vuoksi - mistä eri kirjeessä - kysäsin myöskin oliko mitään perää siinä huhussa jota lehdis-
säkin on levitelty, että muka Belgian hallitus miettisi Moskovan tunnustamista de jure. Hymans vastasi hetkeäkään epäri-
mättä ja kategorisesti että huhu on väärä ja ettei kysymys ole vireillä (la question ne se pose pas).

Puhelimme hetken Venäjän kysymyksestä yleensä ja Moskovan uudesta aktiviteetista Lontoossa, Parisissa ja Washingtonissa, mutta keskustelumme ei tuonut esille mitään erikoista unta.

Lopuksi kysyin - minkä saanen tässä yhteydessä kertoa - onko Belgian hallitus ajatellut uuden Mantshuvaltion tunnustamista. Siihen Hymans vastasi samoin kielteisesti. Häntä - Genèven /^{kiin-}nalais-japanilaisen riidan erikoistuntijana - näkyi sensijaan huolestuttavan vasta saapuneet tiedot että eräät Pohjois-Kiinan provinssit olisivat aikeessa liittyä Mantshuvaltioon.

Oli myös puhe siitä voisiko Moskova ajan pitkään olla Mantshuvaltiota tunnustamatta jos sen Japani tekee.

H. H o l m a.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 47.

Ministeri Bolua.

München, 10/9 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa syyskuun 12 p:nä 1932.

N:o

1528-534

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
47	108	18/9/32
18/9/32		
5	C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ministeri H. Holman raportin N:o 47, joka sisältää

Parisin ja Moskovan neuvottelut.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakutus.

A. S. Yrjö-Koskinen

Herra Ulkoasiainministeri
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN.
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 47.

Brysseli ssa 10 p:nä syys kuuta 19 32

L. KOKONEN (MINISTERI)	
47	108
19/9-32	
5	66

Asia: Parisin ja Moskovan
neuvottelut.

Sen lisäksi minkä kerroin raportissani n:o 44 otsakeasiasta - josta Parisin lehdet toistaiseksi näkyvät visusti vaikenevan - ovat seuraavat seikat todettavissa.

Parisissa ilmestytvä valkovenäläinen lehti "Les Dernières Nouvelles" kertoi pari päivää sitten, että alustavissa neuvotteluissa Parisin ja Moskovan välillä Moskovan ehdotus liikkuisi seuraavalla pohjalla:

- 1) nonagressiosopimuksen allekirjoitus;
- 2) tsaarivenäläisten velkojen maksaminen 52 vuonna 60 miljoonan kultafrangin (= 300 milj. nyk. frangia) suuruisissa vuotuisissa erissä;
- 3) venäläisten kauppatrattojen diskonttaus Ranskan valtiopankissa (kuten tunnettua vallitsee tässä suhteessa nykyään ehdoton kieltö);
- 4) Ranskan valtion luotto 40 % asti ranskalaisille vienniliikkeille Moskovan niiltä tekemistä ostoista;
- 5) Moskovan kotimaisten obligatiolainojen noteeraus Parisin pörsissä, jolloin p.o. obligatioihin liitettäisiin kulta-suoritussitoumus.

Kuin ka suuriin summiin Ranskan valtion luottogarantia

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

voisi nousta, siitä lehti^{x)} ei mitään mainitse, ei liioin siitä kuinka pitkäaikaiset kreditit olisivat.

Kun v. 1927 oli puhe neuvottelujen alkamisesta Moskovan ja Pariisin välillä näistä kysymyksistä - kuten muistettaneen Poincaré teki nämät neuvottelut tyhjiksi - ehdotti Moskova samoin 60 miljoonan kultafrangin suuruisia vuosisuorituksia mutta 62 vuonna; kompensationsa vaati Moskova 225 miljoonan dollarin luottoa.

Yllämainittu lehti ei puhu mitään Ranskassa vielä olevan tsaarikullan kohtalosta (en voi tällä hetkellä sanoa kuinka suuresta summasta on puhe) mutta kuulin Quai d'Orsaylla että sekin kysymys olisi vireillä.

Mainitsemista ansaitsee myös että vanhoissa venäläisissä obligatioissa on viime viikkoina Pariisin pörsissä ollut havaittavissa "liikuntaa".

Samoin ansaitsee huomiota että radikaali senaattori V. Boret, ent. maanviljelysministeri, äskettäin on liikkunut Venäjällä, ja että niinikään radikaaliset edusmiehet Delbos, Mendès-France ja Baron paraikaa ovat Venäjällä. Baron on petroolispesialisti ja kamarin petroolivaliokunnan puheenjohtaja. Hänet on Moskovassa Rosenholz ottanut vastaan, jossa tilaisuudessa hän lausui optimistisia sanoja Ranskan ja Moskovan kauppasuhteiden tulevaisuudesta. Tämä matka ei ole varmaankaan huvimatka.

La Nation Belge, oikeistolehti, kirjoittaa eilen otsakeasiasta kursivoidun pääkirjoituksen, jossa suuresti ihmetellään Herriot'n naivisuutta, jos hän todella aikoo antaa vakavissaan tälle tielle.

H. H o l m a.

x) jota tosin en itse ole tällä voinut kontrolloida.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5

OSASTO: C6

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 48.

Ministeri Kokous.

16/9 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1560-549

Parisissa syyskuun 22 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 48/108 (a) l. 10 282		
27/9-32		LIK.
...HMA	...STO	ACIA
5	06	

Herra Ministeri.

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 48, joka sisältää

Katsaus nykytilanteeseen.

1. Ranska ja Italia.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 48.

Parisi ssa 16 p:nä syys kuuta 1932.

48/108 he. 1. 1. 32		
27/9.32		III
PYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	C6.	

Asia: Katsaus nykytilanteeseen.

1. Ranska ja Italia.

Minulla on se käsitys - ehkä erehdyn, en tiedä - että suomalainen yleisö viime aikoina suuremmassa määrässä kuin ennen on erinäisistä Euroopan suurtapahtumista saanut tietonsa pääasiallisesti berliniläisten silmälasien välityksellä, mikä ei olekaan kummallista kun tietää että miltei kaikki suuret lehtemme saavat tuoreimman ulkomaisen uutisaineistonsa berliniläisiltä, propagandatarkoituksessa toimivilta uutistoimistoilta. Voi olla kiintoisaa todeta tässä yhteydessä, että, kuten nyttemmin varmasti tiedän, esim. Ullsteinin tunnettu uutistoimisto Berlinissä ei enää kuten ennen monista asiakkailleen eri maista saamaansa materiaalia siinä muodossa kuin se sen saa kirjeenvaihtajiltaan näissä maissa, vaan että tämä aineisto ennenkuin se annetaan edelleen käy sopivan muokkauksen läpi saaden tällöin tarpeellisen berliniläisen vernisauksen. Mikäli olen voinut havaita, esim. ranskalainen uutisaineisto jämä jokseenkin tuntemattomaksi suuriltakin lehdistämme, lukuunottamatta joitakuuta Havas'in virallisia uutisia. Muunlaisia kuin muotikirjeitä Parisista nykyään harvaan tapaa suomalaisista lehdistä:

En ole sokea ymmärtämään, että varsinkin nykyisen pulan aikana uutisaineiston hankinnassa on noudatettava suurta

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

säästävääsyyttä ja katsottava mistä sen saa nopeimmin ja halvimminkin. Lienee senvuoksi sitä suuremmalla syyllä paikallaan koettaa seuraavassa yleiskatsauksessa, jonka tulen jakamaan muutamainkin alaosaan, esittäen viimeaikuiset yleispoliittiset tapahtumat niidenkin maiden ^{näkö} kulmalta, joissa minulla on kunnia maataani edustaa.

x x
 x

Mitä ensinnäkin tulee Ranskan ja Italian välisiin suhteisiin, jotka jo vuosien kuluessa ovat jättäneet paljon toivomisen varaa ja joista monasti aikaisemmin olen raportoinut, vaativat ne taas uutta analyysia ei vähintään eräiden viimeaikaisten tapahtumien valossa.

Jätän tällä kertaa syrjään näiden maiden väliset vanhat riitaisuudet Afrikassa y.m. ja rajoitun enemmän koskettelemaan niiden diplomaattisia suhteita.

Väite, jonka usein kuulee Roomasta päin, on että faascismi aina ja alati johdonmukaisesti noudattaa traditiionaalisiksi jo käyneitä periaatteitaan. Tähän väitteeseen uskaltaa kuitenkin tehdä tärkeän, jopa oleellisesti tärkeän huomautuksen. Samoihin aikoihin kuin Mussolini noin 3 vuotta sitten alkoi pitää kuuluisat kanunapuheensa, jollaisia nota bene ei koskaan Ranskan puolella ole pidetty ei Italiaa eikä muita vastaan sodan jälkeen, ja kun näiden puheiden y.m. kautta tilanne molempien latinalaisten maiden välillä ensi kertaa sodan jälkeen vakavasti kärjistyi, Rooma Genèvessä äkkiä muutti aikaisemmat signaalinsa sotilas- ja laivastokysymyksissä. Tämä suuri muutos tapahtui, eikä sattumalta, samanaikaisesti kuin Italia alkoi vaatia tasa-arvoisuutta Ranskan kanssa laivastokysymyksessä ja samaan aikaan kuin Mussolini alkoi lähennellä Berliiniä ja myöhemmin

Moskovaa, syistä joiden vaikutteista en tässä halua ruveta erittelemään. Eversti Martola voi kertoa lystikkäitä juttuja siitä, mitenikä Mussolinin sotilasedustaja Genèveen valmistavassa aseistariisumiskomissionissa eräänä kauniina päivänä alkoi ajaa periaatteita ja vaatimuksia, jotka olivat kontradiktorisessa ristiriidassa siihen mitä sama mies aikaisemmin oli esittänyt! Mainitakseni vain yhden esimerkin: tämä kenraalirukka, joka siihen saakka - mikä Italian kannalta tuntuksikin luonnollisimmalta - oli puolustanut vedenalaisia, alkoi äkkiä selittää niiden tarpeettomuutta, seikka joka ei voinut olla olematta yhteydessä sen kanssa, että Ranska johdonmukaisesti edelleen puolusti vedenalaista teesiään.

Mielestäni tämä ylläkerrottu esimerkki - yksi monista - on kuvaava sille tosiasialle, jota harvoin tullaan ajatelleeksi, että näet fascisimillakin on taktiikkansa ja että tämä taktiikka ei aina ole johdonmukaisten periaatteiden sanelema. Toinen, meidän kannaltamme vielä tärkeämpi esimerkki on se tosiasia että Mussolini, joka tosin on lyönyt maahan kommunismin Italiassa, samanaikaisesti poliittisista syistä veljeilee Moskovan kanssa.

Ranskassa ei ole koskaan kielletty sen Roomasta alati kuuluvan ponna oikeutusta, että Italian yhteenlaskettu rantaviiva on huomattavasti pitempi kuin Ranskan, että Italian niemimaan kutakin neliökilometriä kohti tulee paljon enemmän rannikkoa kuin vastaavasti Ranskassa ja että Italia tuo suurimman osan tarvitsemiansa raaka- ja ravintoaiteita meren ja lisäksi vain yhden meren kautta. Tätä ei Ranskassa koskaan luonnollisesti ole kielletty, mutta Ranskalla on yhtä suuri oikeus huomauttaa, että sen maantieteellinen asema sille sanelee kolmen meren vartiointin ja että se sillä tavalla on kolmen suurvallan, Ita-

lian, Englannin ja Saksan laivastojen funktioista riippuva. Että tämä väite ei ole tyhjää puhetta, sitähan todistaa jo sinänsä tosiasia, että Saksan uusi risteilijätyyppi on voinut Ranskassa herättää levottomuutta - luvalla sanoen aihoa todellinen levottomuuden ilmiö, mikä kaikkina näinä vuosina olen täällä voinut todeta.^{x)} Ottaen vielä huomioon, että Italian nykyisten laivastoyksikköjen keski-ikä on paljoo pienempi kuin Ranskan vastaava luku - Ranska on pakotettu pian poistamaan n. 340.000 tonnia vanhentuneita laivoja, kun vastaava luku Italiassa on n. 160.000 tonnia; laivastojen kokonaistonnistojen nykyinen ero supistuu näin ollen todellisuudessa mitättömiin - merkitsisi Ranskan ja Italian laivastojen yhdensuuruisuus tonneissa laskettuna tosiasiallisesti Ranskan laivaston huomattavaa alemmuutta. Elkkämme liioin unohtako, että Ranska sadan vuoden kuluessa kolme kertaa joutui vihollisten sotajoukkojen tantereeksi ja että vihollinen kaksi kertaa tunkeutui Ranskan pääkaupunkiin. Saamme mennä taaksepäin ajassa pitkälle löytäksemme jostain vastaavaa Roomaan nähden, huolimatta sen aremmasta asemasta merihyökkäyksien varalta.

On myönnettävä, että Ranska Italiaan nähden on tehnyt joukon anteeksiantamattomia erehdyksiä sodan jälkeen. Olen tästä puhunut ennen ja katson nyt kuten ennen, että tässä piilee yksi Briandin viidestä suuresta erehdyksestä (muut ovat: valtiomieskautensa alkuaikoina sisäpoliittisista syistä alullepanemansa, Etu-Aasiassa toimivien veljeskuntien katastrofaalinen rajoittaminen, joka helpotti Italian sivistysekspansioon näissä maissa; Sak-

x)

Ranskan levottomuuden oikeutusta todistaa sekin, että näinä päivinä Saksa, kesken Genèven aseidensupistamisneuvottelujen, huolimatta toittomastaan rahapulasta, panee rakenteille kolmannen näitä "taakuristeilijöiksi" blasfemisesti kastettuja uusmallisia sotalaivoja, jotka sivumennen sanoen ovat omiaan huolestuttamaan ainakin yhtä suurella määrällä Itämerenkin valtioita.

san sisäisen struktuurin perinpohjaisen väärä arviointi; myöntäväisyys Washingtonin laivastokonferenssissa v. 1921, sekä entente cordialen päästäminen hajaminen 1929). Vielä tänä päivänä näkee ^{Ranskan} /vasemmistolehdistä kirjoituksia Ita-
liasta, jotka ovat saaneet värityksensä niiden edustaman maailmankatsomuksen periaatteellisesta fascismivihasta. Mutta tässä on siis kysymys maailmankatsomuksellisista erimielisyyksistä - olkoon toki kullekin sallittu ajatella itsenäisesti; onhan Mussolini itse äskettäin tuominut liberalismiin muka suosiman uniformiteetin yksilöiden elämässä ja ajatuksissa! Eikä tule unohtaa että Ranskan koko oikeistolehdistö aina moitti Briandia juuri hänen non possumuskannastaan fascismiin nähden. Erehdyksiä on tehty molemmin puolin, eikä liene helppoa niitä punnita matemaattisesti toisiaan vastaan.

Mutta jokaisen Ranskan lehtiä säännöllisesti luke-
neen täytyy kaiken totuuden nimessä myöntää, että Ranskan lehdistö, ja lisäksi: yleinen mielipide, ovat näinä vuosina säilyttäneet ihmeteltävän mielenmaltin ~~maailman~~
sen silmiä vastaan Roomasta käsin syydettyjen törkeyksien ja Rooman nykyisen valtiaan puheiden ja eleiden johdosta. Mitään vastaavaa ei tapaa ainoastakaan ranskalaisesta lehdestä - kommunistilehtiä luonnollisesti lukuunottamatta. Osaksi tämä pidättyväisyys kaiketi on ollut virallisesti toivottua, mutta osaksi se myöskin todistaa ranskalaisen hengen taipumusta pidättyväsyyteen ja mittasuhteiden oikeaan arviointiin. Tämä on sitä suuremmissa määrässä huomioonotettavaa kun muistamme, että näiden 3 vuoden kuluessa Rooman lehdistö ei ole jättänyt ainoatakaan tilaisuutta hyväkseen käyttämättä ollakseen periaatteellisesti ja taktillisesti eri mieltä Parisin kanssa ja osoittaakseen Berliinille ja Moskovalle makeata naamaa aina silloin kuin on tiedetty sellaisen täällä loukkaavan. Olen

istunut kokouksessa, jossa Italian edustaja pakosta on kaikkia muita vastaan kannattanut Berliinin ja Moskovan edustajia, vaikka jotenkin selvästi on voinut nähdä, mitenkä vastenmielistä se hänelle oli. Jokaisessa tilaisuudessa on Ranskan ehdotuksia aus Liebe zur Kunst vastustettu ja kannatettu vastustajan ehdotusta. Ei suinkaan vähimmin viime viikkoina! Kaiken tämän on Ranskan yleisö niellyt.

Ja menkäämme eteenpäin. Jos kysymme kuka Genèvessä on aseistariisumiskokouksissa näytellyt hypokriitikon osaa, niin on vaikeata olla siihen vastaamatta: se maa tai ne maat, jotka ulkopuolella virallisten varustusten istuttavat sotilaallista henkeä lapsiin ja nuorukaisiin. Ranskan kanta Genèvessä on ollut järkkymätön, mutta ei hypokriittinen. Ranska on aina asettanut turvallisuuden ensi sijalle ja pysynyt siinä järkkymättömästi kiinni, linja jota me itse sen parempi olemme seuranneet, joutumatta niille zigzag-poluille, joita eräät muut maat ovat kulkeneet. Teoretikot ja Genèveen sokeasti uskovat - löytyy onneksi niitäkin, jotka uskovat Genèveen, mutta realiteettien pohjalla - eivät ota huomioon että neuvottelupöydässä ei voida tilastoaneiston avulla verrata toisiinsa aseetonta (tai aseettomaksi selitettyä) militaristia ja aseistettua antimilitaristia.

On turhaa väittää, että Mussolinin tunnettu tyytymättömyys Genèven aseidensupistamiskokouksen väliaikaisiin päätöksiin viime heinäkuulla olisi, kuten hän itse sanoi, riippunut siitä, ettei se pöytäkirja josta viimeinkin sovittiin häntä tyydyttänyt. (Tähän asiaan eivät vaikuta ne oikein kylläisen miehen toimenpiteet, joihin hän tämän yhteydessä ryhtyi sekä hallituksensa että ulkoedustuksensa uusimiseksi). Tuskin oli Mussolini tämän huonon tuulensa ilmaissut kun

hän m.m. otti vastaan "paraadin", jonka hänen tyydytykseen pani toimeen noin 25,000 sotilaallisesti jo ins-täueerattua lasta, joiden ikä vaihteli 6 - 10 ikävuoden välillä. Mikä erinomainen rauhanaatteen ja aseiden supistamisen manifestatio! Voiko kukaan muu kuin kenraali v. Schleicher väittää tällaista myöskin Ranskassa tapahtuvan? (Kenraali v. Schleicher näet äskettäin vakavissaan vakuutti eräässä puheessaan Ranskan nuorison saavan samanlaisen kasvatuksen).

Samoihin aikoihin Mussolini julkaisi jotain, josta, mikäli olen nähnyt, ainoakaan Suomen lehti ei ole maininnut. Aivan äskettäin ilmestyi näet se vihko (tai osa) uutta italialaista tietosanakirjaa (Encyclopedia italiana), johon sisältyy kirjoitus fascisista (tarkemmin: "fascismin poliittinen ja sosiaalinen doktriini"). Tämän kirjoituksen on kirjoittanut Mussolini itse. Siinä kirjoituksessa tapaa lukija vallan toisenlaisia ajatuksia kuin ovat ne, jotka Emil Ludwig äskettäin julkaisi Mussolinin suusta kuulemi-naan ja jotka, mikäli tiedossani on, perustuvat v. 1929 käytyihin keskusteluihin Ludwigin ja Mussolinin välillä. Tässä kaikille Euroopan tulevaisuudesta huolestuneille suosittelavassa kirjoituksessa^{x)} tapaa m.m. seuraavat, meitä tässä kiinnostavat pohja-ajatukset:

Doktriini joka lähtee rauhan postulaatista on fascisille vieras.

Fascismin hengelle ovat niinkään vieraat - joskin fasciami ne hyväksyy hyödyllisinä erinäisissä määrätyissä poliittisissa tilanteissa (mikä moraalii!) - kaikki kansain-

^{x)} Kun ylläoleva oli kirjoitettu, näen että U.S. 12/9 asiaa käsittelee. U.S:n kirjoituksesta puuttuu kuitenkin eräitä paraita ma-kupaloja.

väliset konstruktionit jotka, kuten historia osoittaa, ha-
joovat kun tunne-, ideaaliset ja käytännölliset voimat he-
rättävät myrskyjä kansojen sydämessä.

x)

Sota on välttämätön kansallisena kasvatukseen.

J.n.e., j.n.e.

Eikö ääni ole Esaun? Emmekö sitä tunne v:ltä 1914?
Kansain "rautakylpy"! Taikka à la Kronprinz: ein frischer
und fröhlicher Krieg! Olisi luullut kestävän edes pari ih-
misikää ennenkuin muut iskusanat, jotka vain on puettu
uuteen asuun, up to date, sisältämättä mitään oleellista
uutta, taas tulisivat muotiin.

Allekirjoittanut ei voi palauttaa mieleensä kenen-
kään nykyään elävän ranskalaisen valtiomiehen tässä muodossa
ja niin peittelemättä ylistäneen sotaa kansallisen kasvatuk-
sen välineenä, maailmankatsomuksellisenä postulaattina.

Kun kaiken tämän jälkeen Mussolini viime kesänä
päättyi järjestää suuret tunnetut laivastomanöverinsä Välime-
ressä, aikana jolloin fascismi Saksassa elää etsikkohetkensä
ja tavalla, jonka tarkoitus ei voinut olla muu kuin osoit-
taa, miten vaikeata on Afrikasta tuoda vahingoittumattomina
sotilaskonvoijeja - kysymys joka Ranskaa aina on askarrutta-
nut - ja joka tarkoitus eräissä saksalaisissa lehdissä ai-
van peittelemättä sanottiinkin, niin ei olisi ollut kumma,
jos Ranskan yleinen mielipide olisi hätkähtänyt. Tätä se
kuitenkaan ei tehnyt ja päinvastaiset väitteet eivät ole
todenperäisiä. Kaikki suuret informatiolehdet tyytyivät pie-
niin uutisiin. Parissa vasemmistolehdessä oli tosin periaat-

x)

Koska en ole nähnyt alkuperäistä kirjoitusta, olen
välttänyt sanallisia lainauksia. Henki siitä^e muutu, ei
edes väritys.

teellisiä kirjoituksia^{x)}, mutta ne ovat lehtiä, joita leviää n. 10.000 kappaletta.

Ne lehdet, jotka erikoisesti asiasta kirjoittivat ja jotka tahtoivat osoittaa ranskalaiselle yleisölle manöövereissä piilevän adressin Ranskaa vastaan, olivat oikeistolehdet Figaro, Ami du Peuple, Journal des Débats ja Echo de Paris. Osaksi nämä lehdet niin menettelivät sisäpoliittisista syistä osoittaakseen miten tarpeellista on, ettei Ranska vähennä varustuksiaan eikä sotilasbudjettiaan. Mutta niillä oli toinenkin syy, joka täytyy tuntea, jotta kysymystä voi oikein arvioida. Juuri nämä lehdet ovat ne, jotka kaikkina näinä vuosina ovat vaatineet lähentymistä Italiaan. Tämän vaatimuksen etunäissä on kulkenut Coty. Näiden lehtien taktiikka oli siis yhtä paljon osoittaa Ranskan hallitukselle ja parlamentille, että jatkuva väärinkäsitys Italian kanssa johtaa tällaiseen tulokseen.

Välillä tässä kerron pienen tapauksen. Le Temps julkaisi Italian laivastomanööverien jälkeen huomattavalla paikalla kirjoituksen, jossa kiitti sitä tapaa, minkä italialaiset sotilasviranomaiset olivat inauguroineet, nimittäin että lehdistön edustajat kutsutaan seuraamaan manöövereitä. Le Temps ehdotti saman tavan käytäntöön otettavaksi Ranskassakin, jotta ei yleisössä syntyisi turhia huhuja siitä, että sotilasjohto muka haluaa jotain peittää. Mitä tekivät tästä italialaiset lehdet ja heidän säästäjänsä Saksassa? He vetivät tästä sen johtopäätöksen, että Ranskan sotilasjohto koettaa jotain salata!

Toinen esimerkki. On tunnettua, että Joffre v. 1912 laati suunnitelman sodan varalta, joka edellytti armeijan

^{x)} Niin esim. Herricot'a lähellä olevassa l'Ere Nouvellessa (kts. Lähetystön lehtiselostusta N:o 3).

hyökkäyksen Belgian läpi. Tämän suunnitelman olemassaolo ei ole ollut tuntematon ja siitä luin pitkiä kommentaareja eri maiden lehdissä jo vuosi pari sitten. Tämä Joffren suunnitelma on nyt, syystä jota en vielä täysin käsittä^{x)}, julkaistuna Revue des Deux Mondesin elokuun 1 päivän numerossa.

Saksan ja Italian lehdet ovat tästä saaneet aiheen huutaa maailmalle, että Ranskalla muka oli suunnitelma Belgian valtaamiseksi tarvittaessa, seikka joka niiden mielestä todistaa, että Saksan syyllisyys Belgian valtaamiseen ei ollut sen suurempi kuin Ranskan. Ne unohtavat kuitenkin kertoa Joffren ehdotuksen myöhemmät vaiheet. Poincaré, joka silloin oli pääministerinä, pyysi ehdotuksen johdosta lausuntoa lähettiläältäään ja sotilasasiamieheltään Belgiassa. Molemmat vastasivat yhteen ääneen, että tällainen suunnitelma ehdottomasti oli hylättävä ja että, jos se tulisi tunnetuksi Belgiassa, se siellä vahingoittaisi Ranskan asiaa suunnattomasti.^{xx)}

Belgian lähetystön jyrkästi kielteinen vastaus aikaansai sen, että suunnitelmaa ei edes ohjelmana realisoitu. Puhumattakaan siitä, että Ranska ei koskaan loppujen lopuksi Belgian läpi marssinut!

Palaan italialaisiin manövereihin ja niiden jälkeikaikuun. Saadakseni aivan omakohtaisen kuvan asiasta luin varsinkin elokuun lopulla harva se päivä italialaisia leh-

x)

Tarkoituksena on ehkä ollut uudelleen kiinnittää Belgian sotilasjohdon ja hallituksen huomiota näihin arkoihin kysymyksiin, jotka parhaimmillaan ovat hyvin nykyhetkiset Belgiassa. Tähän voisi viitata sekin seikka, että Figarossa äskettäin oli kirjoitussarja, jossa Belgian itärajan puolustuskysymystä pohditaan.

xx)

Tämä Belgian itsenäisyysvaiston oikea arviointi palauttaa mieleeni sen minkä minulle Ruotsin lähettiläs Brysselissä kertoi ja josta 4 vuotta sitten raportoin, että näet saksalaisten suurin vika Belgiassa oli siinä, että ne eivät arvioineet tarpeeksi suureksi belgialaisten itsetuntoa ja itsenäisyysvaiston erinomaista herkkyyttä.

tiä, jotka kesäpaikkaani saapuivat usein aikaisemminkin kuin pariisilaiset lehdet. Varsinkin manööveriviikkona olivat kaikkien lehtien ensisivut mustanaan suuria kirkuvia päällekirjoituksia, joissa Italian armeijan laivastoa ja suuruutta ylisteltiin. Tämän jälkeen tuli jotenkin säännöllisesti kaksi, kolme palstaa Ranskan mustaanista, joilla palstoilla, sen milloin tahansa voi näyttää toteen, totuus ei aina näytellyt tärkeintä osaa. Kun sitten tartuin ranskalaisiin lehtiin, jotka luin erikoisella tarkkuudella, sain useimmista turhaan hakea pienintäkään mainintaa Italian samanaikuisista manöövereistä. Jos esimerkiksi panee rinnatusten ranskalaiset ja italialaiset lehdet 20 - 27/8, joihin aikoihin Italian sotilasmanööverit pidettiin, pistää tämä tosiseikka, joka paljastaa molempien kansojen mentalisen pohjan eroavaisuuden, selvästi silmiin.

Ranskan äskeiset manööverit Idässä ovat suoritettut kaikessa hiljaisuudessa ilman sitä määrätöntä itsehyvyyttä, joka, sanottakoon se kerran suoraan, on niin epämiellyttävään kuvaava nykyhetken Italiialle.

Ranskan kaakkoisraja lienee voittamaton ja sen takana ranskalaiset voivat rauhallisesti elää, ja tämä itsetietoisuus ärsyttää niitä, jotka eivät ole asiastaan ehkä yhtä varmat. Mutta niinhän asiat nyttemmin ovat kehittyneet Rooma - Berlin - Moskova linjalla, että todella on käynyt välttämättömäksi, että Ranskalla on tällainen turva. Tämän puolustusrajan jatkuminen pohjoiseen vie meidät toisiin kysymyksiin, joista seuraavassa.

Holma.

x)

Sotaministeri Paul-Boncourt kutsui äsken koolle sanomalehtimiehet antaen heille joukon tietoja parillaan käynnissä olevista manöövereistä, erikoisesti alleviivaten, että manöövereille tänä vuonna ei annettava tavallista loistoa, että niissä ei ole mitään "spectaculaire" suurelle yleisölle (lue: lehdistölle) ja että niissä vain jatketaan eri joukko-osastoissa jo käynnissä olleita kokeita motorisoinnin soveltamisesta armeijaan. Näistä manöövereistä eversti Karikoski kirjoittaa erikseen.

P.S.

Mainitsemista ansaitsee vielä seuraava. Joitakuuta päiviä aseiden supistamiskokouksen jälkeen heinäkuun lopulla Daily Telegraph nosti suuren äläkän siitä, että Italia oli pannut kaikessa hiljaisuudessa, huolimatta varustusten aselevosta ja huolimatta Genèven kokouksesta, 16 uutta sotalaivaa rakenteilla, niistä kaksi pientä risteilijää, muut pienempiä. Italian lehdistö myönsikin väitteen oikeaksi mutta ilmoitti samalla tästä annetun yleisölle lehtien kautta tietoa. Kävi sittemmin ilmi, että jokin livornolainen (!) lehti todella oli uutisen julkaissut. Tosiasia kuitenkin on, että Englannin amiraaliteetin memorandumissa koskien eri maiden laivastojen nykyisiä vahvuuksia ja uusrakennuksia Italian kohdalla on sanottuna: "uusia laivoja ei rakenteilla".

x x
x

On syytä vielä mainita, että ranskalaisen sosialistin Renaudelin aiheuttama kuuluisa välikohtaus Genèvessä elokuulla, parlamenttikokouksessa, jolloin R. julkisesti syytti fascismia jopa murhien järjestämisestä (Mateotti), koko siinä ranskalaisessa lehdistössä, jota silloin (kesällä) luin, joutui yksimielisen arvostelun alaiseksi.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön rap. no 49.
Ministeri Koolua.

30/9 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 1611-564

Parisissa syyskuun 30 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
14/103 lae. D. 10 32		
5/10-32		LM
		ASIA
5 C6.		

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 49, joka sisältää:

Ranskan ja Saksan kauppasuhteet.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Hain Holma

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJO-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Voli
5/10-32
H.V.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAFORTTI n:o 49.

Parisi ssa 30 p:nä syys kuuta 19 32.

MINISTERIÖ		
149/108 la. 10 32		
7/10.32	5	Liit.
		ASIA
	5 C.	

Asia: Ranskan ja Saksan

kauppasuhteet.

Olen ennenkin huomauttanut siitä että Ranskan ja Saksan välinen nykyinen kauppasopimus, joka on peräisin elokuulta 1927, jo kauan on ranskalaisille tuottanut suuria vaikeuksia ja että se meidän ja muiden pohjoismaiden kannalta on ollut varsin haitallinen. Tämä sopimus solmittiin aikana jolloin Ranskan puolelta haluttiin helpottaa molempien maiden lähentelyä, mistä saa selityksensä, että Ranska siinä sitoi pitkän sarjan tullitariffinsa nimikkeitä (kaikenkaikkiaan on Ranskan tullitariffista noin 70 % sidottuna). Sopimuksen silloisena tarkoituksena oli helpottaa Saksan vientiä Ranskaan jonkinlaisena korvausmaksujen korvauksena ja mahdollistuttamisketona ja oli sen tarkoituksena näin ollen myös helpottaa Saksan mahdollisuutta noudattaa Dawes-järjestelyä.

Paitsi sitä että tämä sopimus sitomisineen on tuottanut Ranskalle vaikeuksia varsinkin viime vuoden kontingenttipolitiikan aikana, on olemassa muitakin syitä, jotka Ranskassa tekevät toivottavaksi sopimuksen irtisanomisen tai tarkistuksen. Kuten oli oletettukin Saksa on voinut sopimuksen suojassa tunnustavasti lisätä vientiään Ranskaan, niin että tämä vienti viimeisinä vuosina on ollut Saksalle varsin vahvasti vientivoitto-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

nen. Ranskan mielestä tämä tilanne ei enää ole luonnollinen sen jälkeen kuin Saksa de facto on vapautunut korvausmaksuista ja jolloin siis Ranskan puolelta ei enää ole olemassa aihetta Saksan viennin Ranskaan helpottamiseksi.

Tähän vientivoittoisuuteen vaikuttaa luonnollisesti myöskin, että Ranskassa hintataso kiitos hallituksen suojelupolitiikan, on edelleen nousemassa, vaikeuttaen yhä lisääntyvässä määrässä Ranskan vientiä, jotavastoin samanaikaisesti hintataso Saksassa on laskemassa helpottaen taas saksalaisten tavarain sijoittamista ranskalaisille markkinoille.

Sitäpaitsi Ranskassa katsotaan että Saksan kapitalin vientikielto tavallaan on saksalainen puolustustoimenpide ranskalaista tuontia vastaan.

On vähemmän luultavaa että Ranska sanoo irti tämän sopimuksen katsoen siihen uuteen poliittiseen hermostuneisuuteen, jonka sellainen toimenpide herättäisi. On päinvastoin luultavampaa että Ranska koettaa päästä Saksan kanssa yhteisymmärrykseen à l'amiable joko sopimuksen revision tai jonkinlaisen lisäsopimuksen muodossa.

On vaikeata sanoa etukäteen mitenkä tämä uusi tilanne mahdollisesti tulee vaikuttamaan meidän maahamme. Eräs seikka mielestäni kuitenkin on varma, nimittäin seuraava. Joka kerta kun Ranska on pyrkinyt vapautumaan jostakin saksalaisessa sopimuksessa olevasta tullisitomuksesta, voidakseen sitten ryhtyä asianomaisen tavaran kontingentointiin, on ensiksi täytynyt käydä neuvotteluja Saksan kanssa ja sille vastikkeeksi tarjota joitakin etuja. Meidät kuten muutkin pienet maat on sitten ilman muuta asetettu fait accomplin eteen ja koska useimmiten Saksalle vapautumisen vastapalvelukseksi on myönnetty suurempi kontingentti t.m.s. olemme me joutuneet itse asiassa tästä kärsimään.

Luulen muutenkin että ranskalais-saksalainen kauppasopimus ei enää läheskään vastaa tosiooloja ja että se on ollut omiaan luomaan Euroopan kaupallisiin oloihin luonnottomuuksia, joista yleisintressinkin vuoksi on syytä päästä.

Saksa puolestaan on niinikään pakoitettu ehdottamaan neuvotteluja Ranskan kanssa niiden uusien kontingenttien vuoksi, joita Saksan hallitus suunnittelee maanviljelyksensä suojaamiseksi ja jotka vaativat etukäteen neuvotteluja useiden maiden kanssa. (Niinpä saksalais-belgialaiset neuvottelut samasta kysymyksestä alkavat lähipäivinä) Jollen ole väärin informoitu on muodollinen ehdotus neuvottelujen alkamiseksi tullutkin Saksasta.

Tässä yhteydessä mainittakoon, että Ranskan neuvottelut Amerikan kanssa jatkuvat hitaasti ja vaikeasti. Yhdysvaltain tšekäläinen ambassadööri lähti pari päivää sitten kotiansa ja kuten kerrotaan sopimusteksti taskussa. On kuitenkin luultavaa että tämän matkan aiheuttivat ainakin yhtä suuressa määrin poliittiset, s.o. vaalinäkökohdat, ambassadööri kun on presidentti Hooverin lähimpiä uskottuja.

Englannin ja Ranskan välinen luottamussopimus edellyttää sopimusneuvotteluihin ryhtymistä tuota pikaa. En ole kuitenkaan vielä kuullut mitään neuvottelujen alkamispäivästä.

Ranskan ja Norjan kesken solmitusta pienestä kaupallisesta järjestelystä on Lähetystö erikseen kirjoittanut (n:o 1548-544; katso myös Oslon Lähetystön raporttia n:o 26).

Puolan kanssa on samoin aikaansaatu pieni erikois-sopimus, josta katso Lähetystön kirjelmää n:o 1593-557.

Ranskan ja Kanadan välillä ovat ristiriidat niin kärjistyneet että Kanada on irtisanonut kauppasopimuksen.

Uusiin neuvotteluihin ryhdyttäneen ensi tilassa.

Omasta puolestani otan parailaan ensi kontaktin
Quai d'Orsayn kanssa kauppasopimuksemme revisioksi.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 50.

Ministeri Kolma.

20/9 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa syyskuun 30 p:nä 1932.

N:o

1609-563

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
50/108 lae.		10 82
5/10-32		LII
5	C6	ADIA

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini n:o 50, joka sisältää

Puutavaramme Belgiassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Hanni Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 50.

Parisissa 30 p:nä syyskuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
50/108 h.c.	D. L. 32
5/10-32	
5	C6.

Asia: Puutavaramme Belgiassa.

Oleskelin kuun alussa kymmenisen päivää Brysselissä ja Antwerpenissä, jossa minulla oli lukuisia keskusteluja eri piireissä otsakeasiasta. Vaikutelmani näistä keskusteluista oli lyhyesti sanoen että vastustus, minkä sahatavaran kontingenttimisehdotus Belgiassa on herättänyt, yhä on kasvamassa ja että satamien, tuojien, asiasta kiinnostuneiden ulkomaalaisten lähetystöjen y.m. puolelta tulleet lukemattomat protestit eivät ole voineet olla vaikuttamatta hallitukseen. Hallitus on asettanut asiaan varten erikoisen komitean, joka kuitenkin ei tähän mennessä ole tullut mihinkään tulokseen. Tämä komitea, voittaakseen aikaa, asetti keskuudestaan alakomitean jonka tehtävänä on laatia raportti erikoisesti kaivospölkkykysymyksestä. Tämäkään komitea ei ole kokouksissaan joista viimeinen pidettiin kymmenisen päivää sitten, liioin päässyt tulokseen.

Tilanne on siis seuraava. Hallitus on periaatteellisesti päättänyt kontingentoida puutavaret mutta on toiselta puolen lykännyt tämän päätöksen voimaantulon ja sen yksityiskohdaisen applikaation toistaiseksi, odotellen äskennämainitun komissionin työn tuloksia.

Pitäisin tällä hetkellä jotenkin varmana, että kaivos-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

pölkkyjen tuonti jossain määrin tulee rajoitettavaksi, koska Belgia itse tuottaa sellaista puutavaraa, jota tähän tarkoitukseen voidaan käyttää. Sensijaan näytti lähettäessäni Belgiasta siltä, että sahattuun tavaraan nähden ei ainakaan tänä vuonna mitään tehtäisi. Pyydän heti saada lisätä, että tämä oli senhetkinen vaikutelmani ja että tilanne voi muuttua. Asiaa näet komplikoi seuraava seikka. Kontingenttia vaativat ensi kädessä Itä-Belgian ja Luxembourgin kunnat, joille puutavaran myynti on huomattavimpia tulolähteitä (toinen ja ehkäpä huomattavin tulolähde niille on metsästysoikeuksien vuokraaminen). Näiden kuntien tyytymättömyys voi näytellä sisäpoliittista osaa koska puolueet ovat riippuvaisia mainittujen alueiden äänestäjistä, jotka painostavat sekä hallitusta että parlamenttia.

Toiselta puolen on selvää selvemmin selvitetty hallitukselle samoinkuin muille asianomaisille ministeriöille että pohjoismainen puutavara ja lähinnä mänty ei kilpaile Belgian oman puutavaran kanssa. Jätin Belgiassa ollessani ulkoministerille laajahkon nootin jossa kaikki nämät kysymykset yksityiskohtia myöten ovat esitetyt. Samoin ovat tehneet ainakin Ruotsin ja Latvian lähetystöt, joiden asianomaiset nootit nyt Brysselissä käydessäni sain lukeakseni. Niistä varsinkin Latvian nootti oli laadittu varsin voimakkaaseen äänensävyyn. Omaa noottiani kirjoittaessani seurasin vanhaa neuvoa: fortiter in re suaviter in modo.

Eräs seikka ansaitsee tässä vielä mainitsemista. 4 p:nä kesäkuuta ranskalaiset ja belgialaiset lausannessa sopivat siitä että kaikki se puutavara joka Belgiasta viedään Ranskaan, huolimatta sen alkuperästä, käsitellään

belgialaisena tavarana. Olemme kauan pelänneet tämän hie-
man merkillisen sopimuksen tarkoitusta ja aloimme jo
luulla että siinä piili yritys saada venäläistä puuta-
varaa sisään Ranskaan minimitariffeilla. Pelkomme perus-
tui varsinkin siihen että jos Ranskassa puutavaran kon-
tingentti poistettaisiin, Venäjä siten saisi tilaisuuden
jatkuvasti viedä Belgian kautta minimitariffilla puuta
Ranskaan siksi kunnes Ranskan ja Venäjän välillä kauppaa-
suhteet lopullisesti järjestetään. Minulle kuitenkin Brys-
selissä ilmoitettiin ja vakuutettiin että sopimus on voi-
massa ainoastaan niin kauan kuin Ranskassa kontingentti-
järjestelmä vallitsee. Näissä olosuhteissa ja katsoen sii-
hen että Belgian puutavarakontingentti Ranskassa nyt on
erinomaisen pieni, vaaraa ei liene olemassa. Tuntuu sil-
tä että koko sopimus on aikaansaatu vain käytännöllisis-
tä syistä.

Holma.

X)

Kuten tunnettua venäläinen puutavara tullataan nykyään
Ranskassa korkeimman tullin mukaan, joka tekee sen tuon-
nin tänne miltei mahdottomaksi. Siitä huolimatta on viime
aikoina venäläistä puutavaraa tuotu Ranskaan noin kolmi-
sentuhatta st., viimeksi 800 Bordeaux'hon, mikä on seli-
tettävissä yksinomaan niin että venäläiset ovat voineet
myydä tavaransa fob venäläisessä satamassa niin uskomatto-
man halvasta, että tšekäläinen korkea tullikaan ei voi es-
tää sen kilpailua tšekäläisillä markkinoilla.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Pariisissa olevan lähetystön rap. no 57.

Ministeri Holma.

8/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 8 p:nä 1932.

N:o

7660-580

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
57/1086. P. 10 32		
13/10-32	2	LIT.
R/RAA	C/AAO	ASIA
5	06	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini N:o 51, joka sisältää:

Kauppasopimusneuvottelut

Ranskan kanssa.

Ottakaa vastean, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

A. Molma

Herra V.t. Ulkoasiainministeri
A. Kukkonen,
Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 51.

Parisissa ~~sa~~ 8 p:nä loka kuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
51/108 Rec. D. 10 92		
18/10.32	10	Liit.
RYHMÄ	OSASTO	ASIA
5	06	

Asia: Kauppasopimusneuvottelut
Ranskan kanssa.

Kuten jo sähkösanomitse ilmoitin oli minulla t.k. 3 päivänä ensimmäinen keskustelu Ranskan ulkoministeriössä kauppasopimuksemme mahdollisesta tarkistuksesta. Heti sen jälkeen lähdin Belgiassa paperia uhkaavien huhujen johdosta Brysseliin, jonka vuoksi en ole ehtinyt ennenkuin tänään tehdä selkoa tästä keskustelustani.

Sovittuani asiasta puhelimitse Herra Ulkoasiainministerin kanssa Genèvessä sekä asiantuntijaksi määrätyn ministeri Procopén kanssa päätin olla jättämättä neuvottelun pohjaksi virallista noottia, koska sellainen, katsoen nykytilanteeseen ja esille tulevien kysymysten periaatteelliseen luonteeseen, olisi voinut tehdä neuvottelut liian vähän elastisiksi. Käydessäni senvuoksi protokollan vaatimuksien mukaisesti poliittisella osastolla ilmoittamassa olevani valmis neuvottelemaan, en jättänyt siellä mitään noottia enkä muutakaan asiakirjaa. Vasta kun samana päivänä olin ensimmäisessä keskustelussa alkuneuvotteluja hoitamaan määrätyn herra Gazelin kanssa, joka on kauppasaston varajohtaja ja jonka kanssa olen lukuisia kertoja näistä asioista aikaisemminkin keskustellut, jätin hänelle keskustelujemme pohjaksi lyhyen memorandumini, johon olin merkinnyt

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kaikki meidän vaatimuksemme.^{x)}

Herra Gazel luettuaan paperini huomautti heti, ettemme tästä luonnollisestikaan voi toivoa saavamme 100 %. Tahtomatta itseään millään tavalla vielä sitoa, hän kuitenkin suoralta kädeltä teki seuraavat huomautukset:

Yleistä suosituimmuutta ei voida enää meille myöntää, koska sitä ei myönnetä Amerikallekaan jonka kanssa paraikaa neuvotellaan, eikä liioin Saksalle, jonka kanssa piakkoin ryhdytään uusiin kauppasopimusneuvotteluihin. Sensijaan Ranska on valmis pitentämään nykyiseen sopimukseemme liittyvää n.k. B-listaa. Siitä mitä Ranska mahdollisesti vaatii kompensationsa ei hän mitään maininnut.

Aivan kategorisesti huomautti hän Ranskan ei voivan sitoa nykyään ainoatakaan tullia, koska se päinvastoin pyrkii kaikkialla missä se suinkin on mahdollista vapautumaan tähänastisista sitomisista.

Viinipykälään nähden herra Gazel heti myönsi pykälän kaipaavan korjausta ja antoi minun ymmärtää että ranskalaiset jotakin haluaisivat tilalle, mitä, sitä hän ei kuitenkaan tahtonut lähemmin määritellä. Hän toivoi että kun insinööri Erkkö piakkoin saapuneeksi Pariisiin, hänen kanssaan voitaisiin ehkä neuvottelujen puitteissa keskustella eräistä käytännöllisistä detaljeista. Sain sen käsityksen keskustelumme tästä kohdasta, että ranskalaiset haluevat lähinnä valvoa kaupallisia detaljeja.^{xx)}

Surtaxeen nähden herra Gazel sanoi voitavan ajatella

x)

Siitä puuttuivat ainoastaan kysymys Viron klauselin laajentamisesta Latviaan ja Liettuaan sekä kysymys 9 p:nä toukokuuta 1932 annetun salakuljetuslain soveltamisesta, koska arvelen että niistä paremmin voi puhua neuvottelujen kuluessa suullisesti.

xx)

Myöhemmin. - Saman käsityksen olen saanut myös keskusteluistani herra Leguén kanssa joka paraikaa oleskelee Parisissa, osaksi insinööri Erkon matkan, osaksi neuvottelujemme vuoksi. Etupäässä näkyy ranskalaisia hermostuttavan "whiskyn suosiminen konjakin kustannuksella", mistä minulle jo useasti on puhuttu.

sen poistamista, kunhan vaan löydetään joku muu muoto joka ainakin jossakin määrin kompensoisi Ranskalle alhaisen kurssimme sille aiheuttamia kaupallisia haittoja. Yksityiskohtiin hän ei tässäkään suhteessa mennyt.

Mitä tulee ohjeitteni kohtaan 4, joka tarkoittaa n.k. taxe d'importationia, herra Gazel ei mitään vastannut. Kysyi kuitenkin, kuvaavasti kylläkin, eikö Suomessa ole olemassa mitään vastaavaa maksua, jota voitaisiin käyttää kompensational. Huomautin tähän hallitukseni kyllä sellaista pohtineen, mutta asettuneen ainakin toistaiseksi negatiiviselle kannalle kaikkiin mahdollisiin tuonnin estämistä tai järjestelyä tarkoittaviin toimenpiteisiin.

Mitä lopuksi tulee kontingentteihin ja sen yhteydessä oleviin kysymyksiin kommentoin pitkästi vaatimuksiamme erikoisesti alleviivaten, että meidän täytyy muodossa taikka toisessa päästä nykytilanteesta ja saada edes jonkinlaisia takeita siitä, ettei meidän oleellisimpia vientiartikloitamme voida mielmäärin estää tai rajoittaa. Pyytämällä pyysin häntä tässä suhteessa tekemään parhaansa jonkinlaisen ratkaisun aikaansaamiseksi ja lupasin myös omasta puolestani hänen pyynnöstään ajatella formelin löytämistä. Tämä kysymys tulee kaiketi neuvotteluissa olemaan keskustelujen ydin.

Joukon toista tuntia keskusteltuamme vaatimuksistamme, minä aikana pysimme enimmäkseen yleisissä periaatteissa puuttumatta yksityiskohtiin, sovittiin niin että ensi viikolla ranskalaiset koettavat antaa meille ~~vastauksen~~ vastauksen, mikäli siihen mennessä on ehditty eri ministeriöitä konsultoida. Silloin voitaisiin ehkä ajatella neuvottelujen jatkamista kuun puolivälissä, jolloin ehkä ministeri Procopé voisi tänne saapua.

Kohta neuvottelujen jälkeen olivat meillä samiaisilla m.m.

vapaaherra de Vaux ja ministeri de Laboulaye. Jälkimmäinen piti luultavana, että neuvottelut ehkä siirrettäisiin kauppaministeriöön. Vapaaherra de Vaux valitti kuten aina kauppasuhteittemme tasapainon puutetta, mihin saatoinkin kuitenkin huomauttaa, että vientimme Ranskaan esim. v. 1913 oli 5 1/2 kertaa suurempi kuin tuontimme sieltä, vastaavan suhdeluvun nykyään ollessa 3 korvilla.

Yleisvaikutukseni keskustelusta, josta yllä olen esittänyt vain pääpiirteet, ei ollut niin epäedullinen kuin olin edellyttänyt sinne mennessäni. Enempää en vielä uskalla sanoa.

x

x

x

Mielestäni on tehtävä kaikki, jotteivät ranskalaiset saa aihetta sanoa irti kauppasopimustamme ja että silläkin uhalla ettemme voisi saada aikaan sopimuksen täydellistä tarkistusta me tyytyisimme vaikkapa muussakin muodossa järjestämään ne seikat, joista ehkä pääsemme yksimielisyyteen. Aivan päinvastoin kuin on sanottu Keskuskauppakamarin tunnetussa lausunnossa koskien kontingentteja, on mielestäni Ranskaan nähden viimeiseen saakka vältettävä sopimuksen irtisanomista, ensinnäkin koska me siten joutuisimme ehkä pitemmäksikin aikaa sopimuksettomaan tilaan, se on maksimitullit ulotettaisiin kaikkiin tavaroihimme, toiseksi sen vuoksi että me emme varmastikaan saisi uutta sopimusta nykyisen tilalle, joka meille takaisi yhtä suuren vientienemmyyden kuin mikä sen parempi nykyisin on laita.

Olen tullut ajatelleeksi sitäkin, että meidän ehkä olisi lykättävä, jos se vielä käy päinsä, alkoholilain korjausta tarkoittavan esityksen jättäminen eduskunnalle, koska korjauslaskiehdotuksessa ilmeisesti tullaan esittämään sellaista, jota Ranska nimenomaan on pyytänyt. Pelkään näet että me muuten

annamme käsistämme yhden niitä harvoja valtteja, joita meillä on Ranskaa vastaan.

Muuten on juuri julaistu kaksi asetusta, joista toinen sisältää ranskalais-portugalilaisen kaupallisen modus vivendin, toinen taas poistaa surtaxen Portugaliin nähden. Kuten muistuttaneen vastasi Portugalin hallitus Ranskan sille asettamaan surtaxeen samalla mitalla! Ranska, jolle Portugaliin nähden viinikysymys on erittäin tärkeä, ehdotti kohta neuvotteluja jotka ovat päättyneet yllämainittuun tulokseen. Ottaen huomioon että Norjakin parille erikoistavaralleen on saanut vapauden surtaxesta eräitä myönnytyksiä vastaan viinialalla, alan luulla, ottaen myös huomioon kauppaosaston päällikön puolittaisen lupauksenkin minulle elokuussa, että surtaxen suhteen ehkä voidaan jotain saavuttaa.

Toiselta puolen lisääntyvät taas huhut kontingenttien poistamisesta tai korottamisesta esim. puutavaraan nähden; on luonnollista että aika tekee työtä meidän hyväksemme ja että sellaisesta joka ehkä saadaan ilmaiseksi ei kannata mitään maksaa.

x

x

x

Norjan Chargé d'Affaires on käynyt luonani utelemassa neuvottelujamme. (Norjan täkäläinen kauppa-attasea oli kotona äskettäin käydessään ministeri Thesleffiltä kuullut että neuvotteluja pian alettaisiin käydä). Vastasin hyvin välttelevästi, sanoen aikovamme korkeintain keskustella (ei neuvotella) nähdäksemme voitaisiinko yleensä mitään aikaansaada. Etenkin näkyi häntä, ymmärrettävistä syistä, kiinnostavan viinikysymys. Hän viittasi sen yhdenvertaisuuteen Norjassa ja Suomessa, varsinkin katsoen kysynyksen sosiaali-poliittisen luonteen samanlaatuisuuteen molemmissa maissa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Parissa oleva lähetystön kirj. no 52.

Ministeri Kolma.

14/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 14 p:nä 1932.

N:o

1699-595

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o	54/109/ae.	D. 10/32
	19/10.32.	LIL
		ADIA
	5	06

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioitteen Teille ra-
porttini N:o 52, joka sisältää:

Paperivientimme Belgiaan.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra v.t. Ulkoasiainministeri

A. Kukkonen,
Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 52.

Parisissa 14 p:nä loka kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
54 109 Rae.	10 32
19/10-32	L.H.
5	C6

Asia: Paperinventimme

Belgiaan.

Kun kuulin vaaran uhkaavan paperinventiämme Belgiaan ja kun sekä Antwerpenin pääkonsulinviraston ja min. Procopén että eräiden sikäläisten agenttien puolesta pidettiin Belgiaan menoa- ni toivottavana, oleskelin t.k. 3-7 päivinä Brysselissä ottaak- seni selkoa tilanteesta ja mahdollisesti vaikuttaakseni siihen suuntaan ettei uhkaa toteutettaisi.

Tapasin siellä ollessani, paitsi omia konsuliedustajiam- me, eräitä virkaveljiä ja agentteja, jotapaitsi kävin ulkomi- nisteriön kauppaosaston johtajan ja kauppaministeriön kansliapääl- likön puheilla. Näistä keskusteluista sain seuraavan kuvan, jon- ka minulle tšekäläinen norjalainen virkaveljeni, Antwerpenin pää- konsulinvirastoltaan saamiensa tietojen pohjalla, minulle eilen vahvisti.

Aivan kuten Ranskassa, niin Belgiassakin sanomalehtipa- perin kotimainen tuotanto on kasvamassa. Tehtailijat ovat kään- tyneet kauppaministeriön puoleen pyytäen suojelusta. Kauppaminis- teriön alainen Inspecteur Général kääntyi viime kuun 21 p:nä kirjelmällä, josta kappale joutui Antwerpenin pääkonsulinviraston käsiin, kaikkien sanomalehtien johtajien puoleen kutsuen heidät

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

kokoukseen, joka pidettiin p.o. ministeriössä viime kuun viimeisinä päivinä. Tässä kokouksessa olivat kaikki läsnäolevat lehdistön edustajat jyrkästi protestoineet sellaisia toimenpiteitä vastaan, jotka rajoittaisivat lehdistön vapautta ostaa tarvitsemansa paperivarastot mistä katsovat parhaaksi. Konsuli Majorin kävi pyynnöstäni erään suuren lehden johtajan luona joka oli kokouksessa läsnä. Tämä vahvisti lehdistön ehdottoman kielteisen kannan. Sitäpaitsi tiedän että kaikki sosialistilehdet ovat yritystä vastaan jo siitäkin syystä että suurimman sanomalehtipaperia tuottavan tehtaan tekana on sosialistien vihaama pankkilaitos Société Générale.

Katsoen siihen että Belgia valmistautuu keväämpänä uusiin eduskuntavaaleihin, ^{x)} hallitus ymmärtääkseni tuskin uskalttaa ärsyttää sanomalehdistöä toimenpiteellä, jota tämä ei halua.

Ulkoministeriön kauppaosaston johtaja formuloi tilanteen sanomalehtipaperiin näin: "Asia ei ole ollut esillä vielä edes ministeriöidenvälisessä komiteassa, joka kaikkia tällaisia kysymyksiä valmistelee; pidän hyvin todennäköisenä että jo tämä komitea ajatuksen hylkää; pidän jotenkin varmana ettei hallitus siihen yhdy ja pidän aivan varmana että ulkoministeri ei pane nimeänsä sellaisen paperin alle" (viimeiseen vakuutukseen nähden tosin Ruotsin lähettiläs sanoi ettei hän niin paljoa siihen uskalla rakentaa).

Tämän vahvisti minulle myös kauppaministeriön kansliapäällikkö. Minun läsnäollessani hän puhelimitse informoitui asiasta yllämainitun Inspecteur Général'in luona, joka sitä valmistelee.

Molemmissa paikoissa voimakkaasti protestoin sitä vastaan että me muka paperialalla dumppaisimme. Ulkoministeriössä minulle myönnettiin ettei koskaan ole valitettu dumppausta tapahtu-

x)

Puhutaan tosin parlamentin hajoituksesta ja uusista vaaleista aivan lähiaikoina.

van Suomen, mutta sensijaan kylläkin Ruotsin taholta. Tätä en ole voinut kontrolloida.

Yllämainitusse sanomalehtien johtajien kokouksessa oli joltain taholta tehty suggestio siihen suuntaan että sanomalehtipaperin sijasta jotain muuta paperilajia ehkä voitaisiin kontingentoida tai rajoittaa. Tätä kysymystä myöskin tutkin ja tulin siihen johtopäätökseen että kysymys on ollut ainakin toistaiseksi ainoastaan eräistä hienommista paperilajeista, kuten kirjepaperista y.m., jotka eivät meitä kiinnosta.

Ulkoasiainministeriön kauppaosaston johtaja kuvaavasti kylä nimenomaan pyysi minulta asiasta noottia, joka antaisi ulkoministeriölle valtteja taistelussa paperintuonnin rajoittamista harrastavia piirejä vastaan! Olenkin nyttemmin Belgian ulkoasiainministeriölle sellaisen nootin jättänyt. Siinä olen esittänyt kantamme yleensä ja varmuuden vuoksi myöskin puhunut kartongista ja voimapaperista huomauttaen niiden tarpeellisuudesta belgialaisille markkinoille resp. belgialaiselle omalle teollisuudelle.

Koska on luultavaa että Inspecteur Général'in raportti asiasta hallitukselleen tulee sisältämään joitain positiivisia ehdotuksia eräisiin lajeihin nähden, mistä jo yllä mainitsin, olen pyytänyt konsuli Holmia vielä pistäytymään näinä päivinä kyseessäolevan virkamiehen luona kaiken varalta.

Loppujen lopuksi huomautan että ranskalaiset lehdet Belgiassa myydään 30 belgian centimen hintaan, joka vastaa 21 ranskan centimeä. Koska ranskalainen lehti Parisissa maksaa 25 centimeä, on itseasiassa siis ranskalaisten lehtien myynti Belgiassa selvää ^{x)} dumpausta. Jos ranskalaisten lehtien hinta ko-

x)

En pidä mahdottomana että ranskalaiset lehdet ovat itselleen vaatineet tällaisen edun luvaten sensijaan olla lähettämättä lehtiään Brysseliin ensimmäisissä aamujunissa; tosiasia näet on että Parisin lehtiä ei saa Brysselissä ennenkuin kl. 1/2 2 päivällä; jos Parisin lehdet olisivat varhain aamulla, esim. ilmateitse, Brysselissä saatavissa, häiritsisi sellainen huomattavasti Belgian omien lehtien menekkiä.

rotettaisiin esim. 40 belgian centimeen, vähentäisi se näiden lehtien kysyntää ja lisääisi huomattavasti belgialaisten omien lehtien kysyntää, s.o. Belgian sanomalehtipaperitehtailijat saisivat suuremmat markkinat omassa maassaan. Tämä kysymys, johon jo ennenkin olin toisessa yhteydessä kiinnittänyt huomioni, on kuitenkin liiaksi delikaatti, jotta siihen voisi virallisesti kajota.

Tehtomatta mitään varmuudella väittää, luulen kuitenkin uskaltavani sanoa että sanomalehtipaperia Belgiassa uhkaava vaara ei ole ainakaan vielä akuuttinen. Kontingenttijärjestelmä yleensä sitäpaitsi on, voin ja hiilen kontingentoinnin aikaansaamien ikävyyksien vuoksi, erinomaisen epäpopulääri. Lehtien yksimielinen vastustus ja vaalien läheisyys ovat myös meidän intresseillemme edulliset. Jos hallitus kaatuu, mikä ei ole mahdotonta, ja jos tulee uudet vaalit vielä tänä vuonna, voi tilanne tosin muuttua epäedullisemmaksi. Tästä on kait liien aikaista mitään sanoa varmuudella.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa oleva lähetystön rap. no 53.

Ministeri Holma.

20/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 22 p:nä 1932.

N:o

1748-609

KOKOONLASKU		
26/10.32	55/109 sae.	1082
	5	CG.

Herra Ministeri.

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 58, joka sisältää:

Äskiset senaattorinvaalit Ranskassa.

Herriot'n asema.

Herriot'n matka Espanjaan.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 53.

Parisi ssa 20 p:nä loka kuuta 19 32

ULKOASIAMINISTERIO		
55 109 ae. 10 32		
26/10-32.3	LIL	
PARISA	EUROPA	ASIA
5	C6	

Asia: Äikeiset senaattorinvaalit

Ranskassa.

Herriotⁿ asema.

Herriotⁿ matka Espanjaan.

Viime sunnuntaina t.k. 16 päivänä tapahtuivat Ranskassa senaattorinvaalit. Kuten tunnettua valitaan Ranskassa senaattorit 9 vuodeksi, mutta valit tapahtuvat joka kolmas vuosi, jolloin Senaatin kolmannes uusitaan.

Viime sunnuntain vaalien tulos ei merkitse mitään oleellista muutosta Senaatin kokoonpanoon nähden. Tämä väite pitää paikkansa huolimatta siitä, että tosiasialisesti Gauche Républicaine-puolue (joksi Senaatissa kutsutaan Kamarin radikaalipuoluetta vastaavaa ryhmää) kylläkin voitti kokonaista 9 paikkaa, muiden puolueiden hävitessä miltei pitkin linjaa paikan kaksi, mutta asia on näet se, että tästä voitosta huolimatta mainitussa ryhmässä ei lisääntynyt niiden radikaalien luku, jotka puolustavat vanhaa kartellia, s.o. yhteistyötä sosialistien kanssa, vaan että ryhmän enemmistö edelleen tulee pysymään Herriotⁿ nykyisen ohjelman kannalla. Tämä seikka on ehkä vaalien tärkein tulos.

Näin ollen merkitsee Gauche Républicainen voitto efektiivisesti vähemmän, koska radikaalialineukset vanhassakin Senaatissa jo olivat voitolla ja varmemmassa enemmistössä kuin yleensä

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi

3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Kamarissa. Tässä suhteessahan Ranskan parlamentaarinen elämä poikkeaa useiden muiden maiden parlamenttaarisesta elämästä, että Senaatin väri on enemmän vasemmistolainen kuin Kamarin.

Toiselta puolen Gauche Républicaine tämän voittonsa kautta nyt saa Senaatissa ehdottoman enemmistön. Tämän seikan poliittinen merkitys on lähinnä se että Herriot'n parlamentaarinen asema entisestään vahvistuu. Hänen asemansa vahvistavat sitäpaitsi alkusyksystä koolla olleen Kamarin äänestykset, jotka kauttaaltaan antoivat Herriot'ille suuren äänten enemmistön. Tämä koskee varsinkin äänestystä valtion lainojen konverttauksesta, jonka merkitys tosin ehkä on enemmän moraalista laatua kuin aineellista. Budjetin vajaus on jo näet nyt niin suuri että tuon konverttauksen kautta saadut noin 2 miljardia fr. eivät läheskään riitä sen peittämiseksi.

Finanssikysymykset voivatkin Herriot'ille kaikesta huolimatta piankin tuottaa epämiellyttäviä yllätyksiä. Tosi asia näet on että kun Kamari tämän kuukauden lopulla uudelleen kokoontuu lähinnä ensi vuoden budjetin käsittelyä varten, budjetin vajaus kaikessa alastomuudessaan on tuleva näkyviin. Puhutaan 12, 15, jopa 20 miljardin vajauksesta!

Finanssikysymys muodostuikin vuoden lopun keskeisimmäksi poliittiseksi kysymykseksi ja sitä tulevat Herriot'n vastustajat oikealla ja vasemmalla todennäköisesti käyttämään hyväkseen Herriot'n aseman vaarantamiseksi. Vasemmalla ovat vaikuttamina: tyytymättömyys Herriot'n sisäpolitiikkaan, joka lähentelee keskustaa eikä vasemmistoa, s.o. ei kulje kartellin merkeissä, sekä ulkopoliittisesti Herriot'n osoittama non-possuuskantha Saksaan nähden. Oikealla taas pelätään, että Herriot'n harvinaisen vahva asema ajan pitkään vie kauan uneksittuun tasavaltaiseen keskitykseen, joka

Sanoin voinee liioittelematta sanoa, että Herriot, joka Lausanneen mennessään oli jotenkin isoiloitu mutta jonka on onnistunut vähitellen - osaksi myös kiitos Berliinin monien lievimmin sanceen merkillisten tapahtumien - vapautua tästä isoiloinnista, haluaa lisätä Ranskan kansainvälistä tukea, jota näkökohtaa Herriot on silmällä pitänyt suhteissaan Englantiin (accord de confiance), Yhdysvaltoihin (kauppasopimusneuvottelut ja eräät muut kohteliaisuudet), Venäjään (nonagressio) y.m. Varmaankin Herriot Madridista myös hakee tukea politiikalleen Genevessä.

Se seikka että tämä matka sattuu juuri nyt Italian kuuluisien laivastomanööverien jälkeen on aikaansaanut varsin voimakkaan ja lehdissäkin ilmenneen huhun, että hänen tarkoituksensa olisi pyrkiä Espanjan kanssa sellaiseen ystävyyssovitukseen, joka takaisi Ranskan ja sen Afrikassa olevien alusmaiden strategisen yhteyden. Viimeinen huhu on jopa sellainen, että hän pyrkisi saamaan väliaikaisesti Ranskan valvonnan alaisiksi Baleaarien saaret, koska muka Italian manööverien yhtenä tarkoituksena olisi ollut näiden saarien valtaus sodanvaaran sattuessa!

On sanomatta selvää että nämät huhut on otettava mitä suurimmalla varovaisuudella ja Espanjan ulkoministeri onkin eilen vastannut sitä tarkoittavaan välikysymykseen Kamariassa ehdottoman kielteisesti. Olisipa todella huvittavaa nähdä, millaisen kohtelun ranskalainen sotilasjuna mennessään Espanjan läpi saisi tämän maan runsaslukuisten vallankumouksellisten puolelta. Toiselta puolen tuskin erehtyneee kun väittää että Italian ja

Espanjan tunnettu ystävyyssopimus vuodelta 1926 tuskin enää, Espanjan viimeisten tapahtamien jälkeen, voi olla kovinkaan suuriarvoinen instrumentti.

Holma.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1755-610

Vide: H.V.

Parisissa lokakuun 24 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		10. 10. 32
27/10.32	55109	32
5.	66.	

Ulkoasiainministeriölle.

Korjaus raporttiin n:o 53.

Kunnioittaen täten pyydän että toissapäivänä täältä postatussa raportissani n:o 53, ennen sen jakelua asianomaisille, korjattaisiin sivuilla 1 ja 2 3 kertaa esiintyvä Senaatin radikaalisen puolueyhmän nimitys Gauche démocratiqueksi pro Gauche Républicaine.

Samoin olisi korjattava siinä yhteydessä se kohta jossa sanotaan että viimeisten senaatinvaalien kautta Senaatin radikaaliryhmä olisi joutunut ehdottomaan enemmistöön. Nyt valituista senaattoreista enemmän kuin puolet todella kuuluu tuohon ryhmään. Koko Senaatissa sensijaan puuttuu ryhmältä vielä muutamia ääniä ehdottomasta enemmistöstä.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön rap. no 54,

Ministeri Holma.

28/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 25 p:nä 1932.

N:o 1773-616

~~J. S. Koskinen~~
~~Yrjö Koskinen~~

ULKOASIAINMINISTERIÖN	
57/1098ae.	32
31/10.32.	
J	ASIA
506	

Herra Ministeri.

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini n:o 54, joka sisältää:

Suomen puun-, paperin- ja voinviennin nykyinen asema Ranskassa ja Belgiassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 54.

Parisi ssa 24 p:nä loka kuuta 19 32.

KROASIAINMIIN		
57/109 Ae. 82		
31/10.39.0		
FINLAND	LAATO	ASIA
5	06	

Asia: Suomen puun-, paperin- ja
voinviennin nykyinen asema Rans-
kassa ja Belgiassa.

Lienee syytä, varsinkin ottaen huomioon paraikaiset
kauppaneuvottelumme Ranskassa sekä hallituksen vaihdoksen Bel-
giassa, lyhyesti selostaa millä kannalla otsakkeessa mainittu-
jen artiklojemme vienti niihin maihin juriidisesti tällä het-
kellä on.

Sahatavaranvientimme Ranskaan.

Tämä kysymys on jatkuvasti epämääräinen tulevaisuuteen
nähdän. Meille samoin kuin Ruotsillekin on useampaan eri ot-
teeseen luvattu että vuoden lopulla kontingenttikysymys undel-
leen otetaan harkittavaksi ja että vielä tälle vuodelle voi-
taisiin myöntää erinäisiä helpotuksia, s.o. kontingenttien
suurentamista. Syyskuussa liikkui jo aivan varmana huhu että
koska kerran on myönnetty pohjoismaisen puutavaran olevan
erikoisasemassa, kaikelle sille puutavaralle joka tulee mais-
ta jotka ovat 57 leveysasteen pohjoispuolella, annetaan jo
tältä vuodelta huomattava kontingenttien korotus. Tämä huhu
osoittautui kuitenkin vääräksi, kuten niin monet aikaisemmat.

Sensijaan levisi pari viikkoa sitten itsepintainen
huhu että puutavaratullit, jotka nyt ovat n. 1 1/2 kertaa
korkeammat kuin ennen sotaa, nostettaisiin 3-kertaisiksi, s.o.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

että ennensotaiset tullit kerrottaisiin koeffisientilla 15 (nyt noin 7 1/2) Ranskan frangin laskukoeffisientin ollessa vain 5. Tästä huolimatta pysytettäisiin kontingentit. Kun huhun kuultuani menin siitä puhumaan Ulkoministeriön kauppaosastolla sanottiin minulle jyrkästi että huhu on väärä, koska Ulkoministeriö ei tule suostumaan mihinkään tullikorotukseen ilman että kontingenteja progressiivisesti korotetaan. Ruotsin lähettiläälle sanottiin samalla osastolla jopa että tulleja ei tulla korotamaan, jollei kontingenteja samanaikaisesti poisteta.

Tosiasiakin on että maanviljelysministeriön puutavaraosastolla tuollaista toimenpidettä oli harkittu, vaikka se onneksi joutui ajoissa tietoomme. Senjälkeen on maanviljelysministeriön puolelta käyty puutavaranostajien kanssa uusia neuvotteluja: nämät olisivat suostuvaiset tullien korotukseen kaksinkertaisiksi ennensotaiseen tilanteeseen verraten, mutta sillä ehdolla että kontingentit samalla nostetaan ainakin 75 %:iin 5 viimeisen normaalivuoden keskiarvoisesta tuonnista (nykyään n. 60 %).

Nämät neuvottelut eivät vielä ole johtaneet tulokseen. Pohjoismaisen puutavaran ostajat käyvät yhä hermostuneemmiksi heidän varastojensa alkaessa vähitellen koonaan tyhjentyä. Toiselta puolen ovat taas 16 departementin kunnat läkettään jyrkästi vaatineet lisättyjä suojelutoimenpiteitä kotimaisen puutavaran hyväksi, joka voi olla maanviljelysministeriön tilaama julkilausuma voidakseen jatkuvasti ylläpitää nykyistä luonnotonta tilannetta.

Omasta puolestani luulen ettei asiaa ratkaista ennenkuin paraikaa käynnissä olevat suomalais-ranskalaiset kauppaneuvottelut johtavat tulokseen, koska Ranska luonnollisesti haluaa käyttää kontingenttien heille suomia aseita

valtteina neuvotteluissa. Toiselta puolen lähesty uusi vuosi ja kontingentit uudelle vuodelle ovat pian määrätävät.

Meille edullisena seikkana mainittakoon että pohjoismaisen puutavaran ostajien syndikaatin presidentti Trystram, joka oli aivan liian pehmeä mies, on jättänyt paikkansa. Hänen tilalleen on valittu konsulimme Calais'ta, Pagniez, joka sekä suuren omaisuutensa että suuren aktiiviteettinsa vuoksi on katsottava tälle paikalle erittäin sopivaksi.

Meille edullisena seikkana mainitsen vielä seuraavaa, joka tuli tietooni vasta kun ylläoleva oli kirjoitettu. Yllämainitun mahun johdosta koskien puutavaratullien mahdollista korotusta koeffisienttiin 15, Ruotsin tšekäläinen kauppakamari kääntyi kirjeellisesti kauppaministerin puoleen valittaen niitä suuria haittoja, jotka koituisivat tällaisesta toimenpiteestä pohjoismaiselle puutavaraviennille Ranskaan. Tähän kauppakamarin kirjeeseen on nyttemmin kauppaministeri kabinettipöytäkirjassaan kautta samoin kirjeellisesti vastannut. Tästä kirjeestä josta olemme saaneet nähtäväksemme jäljennöksen (joka tänään kommunikoidaan vapasherra Wredelle), kauppaministeri vahvistaa yllämainitun tiedon, ettei kauppaministeriö aio suostua tullien korotukseen muulla ehdolla kuin sillä että kontingenttijärjestelmä samanaikaisesti kokonaan poistetaan. Tämä kirjeellinen toteaminen ansaitsee tulla merkille panmaksi.

Sahatavaranvientimme Belgiaan.

Käydessäni muutama viikko sitten Belgiassa sanoisin minulle ulkoministeriön kauppaosaston pöytäkirjassa pitävänsä nyttemmin varmana ettei sahatavaraa Belgiassa kontingentoida. On jo kulunut pian 3 kuukautta siitä kun hallitus

periaatteellisesti päätti kontingentoida puutavarantuonnin Belgiaan, mutta tämän päätöksen voimaannon valmistelut eivät ole kehittyneet senjälkeen askeltakaan. Myöskin ne virkaveljeni Brysselissä, joiden kanssa olen asiasta ollut yhteistoiminnassa, ovat sitä mieltä ettei sahatavaraa uhkaa enää vaara. Sensijaan voi olla mahdollista, että kaivosölkyt joutuvat kontingentin tai joka tapauksessa jonkinlaisen järjestelyn alaisiksi.

Senjälkeen kun viimeksi kävin Belgiassa on tapahtunut hallituksen vaihdos, joka osaksi juuri aiheutui hallituksen jäsenten keskuudessa vallinneesta erimielisyydestä kontingenttipolitiikkaan nähden. Teen tästä selkoa eri raportissa ja tyydyn tässä mainitsemaan että vanha hallitus päivää ennen kaatumistaan antoi lehdille kommuniquean, jossa se nimenomaan sanoi ei ryhtyvän enää uusiin kontingenttitoimenpiteisiin vaan päinvastoin koettavansa helpottaa aikaisempia. Uusi hallitus on mikäli tähtäpäin voin katsoa ainakin yhtä varovainen tässä Belgiassa suurta huomiota herättäneessä asiassa, joten voimme olla rauhasa Belgiaan nähden ainakin sikäi kunnes näemme miten marraskuussa valittava uusi Kamari on kokoonpanu. Jos sen väritys menee yhtä vasemmalle kuin kunnalliset vaalit kaksi viikkoa sitten, on vaara vieläkin pienempi.

Paperinvientimme Ranskaan.

Sanomalehtipaperista tekivät ranskalaiset ja ulkomaalaiset paperitehtailijat viime elokuussa yksityisen sopimuksen, joka melko tavalla rajoittaa sanomalehtipaperin tuontia Ranskaan. Tämä sopimus on voimassa ensi vuoden loppuun ja ensi kesäkuussa kokoontuvat asianomaiset uudelleen keskustelemaan mahdollisista toimenpiteistä vuodelle 1934.

Tahdon tässä nimenomaan huomauttaa, että joskin

kontingenttijärjestelmä Ranskassa yleensä helpottuisi, sanomalehtipaperia uhkaava vaara ei tule siitä paljoakaan vähenemään, koska nämä Ranska nyttemmin on suuri sanomalehtipaperin valmistaja ja koska kehitys yhä enemmän kulkee siihen että lehdet täällä ostavat yhä kasvavassa määrässä oman maansa paperia. Lisäksi tulee että tärkeät paperitehtaat ovat erinomaisen rahanrikkaissa ja vaikutusvaltaisissa käsissä. Olen erikoisesti tätä tahtonut alleviivata osoittaakseni että kysymys sanomalehtipaperiin nähden täällä "makaa" osaksi toisin kuin muihin kontingenttoituihin artikloihimme nähden.

Mitä tulee muihin paperilajeihin kuten ennenkaikkea kraftpaperiin, ovat kontingentit niihin nähden yhä edelleen voimassa ja yhtä suuret kuin maaliskuusta lähtien, jolloin ne panttiin voimaan, eli kraftpaperille noin 35 % viimevuotisesta tuonnista.

Paperinvienti Belgiaan.

Tähän kysymykseen nähden voin viitata raporttiin n:o 52. Senjälkeen on konsuli Holm jatkuvasti asiaa seurannut ja ilmoitti hän minulle t.k. 17 p:nä asiaa tarkkaan tutkittuaan ja käytyään kauppaministeriössä asiaa hoitavan virkamiehen luona, ettei hänen käsityksensä mukaan ole olemassa enää mitään kontingenttivaaraa ei sanomalehtipaperiin eikä liioin kraftpaperiin nähden Belgiassa. Tämän lisäksi vähentyy vaara sen kautta mitä jo ylempänä olen sanonut Belgian yleispoliittisesta tilanteesta ja sen suhteesta kontingenttikysymykseen.

Voinvienti Ranskaan.

Kuten aikaisemmin olemme ilmoittaneet on voinvienti Ranskaan t.k. 1 p:stä lähtien täysin vapaa. Tullisensijaan on korotettu 2 frangista (1 frangi ennen sotaa) 7 frangiin kilolta.

Katsoen siihen että Ranskan varsinkin talven kuluessa on pakko tuottaa ulkoa voita sekä siihen että me valmistuskustannuksiin katsoen voimme myydä voita Ranskaan ainakin yhtä helpolla kuin Tanska, Hollanti ja Latvia, sekä katsoen vielä siihen että voim hinnat näistä toimenpiteistä täytyy talven kuluessa huomattavasti nousta, pidän varmana että meillä on mahdollisuuksia viädä voita Ranskaan tänä talvena, jos vaan voinvientiliikkeittemme agentit ovat tarpeeksi pystyviä miehiä.

Pienenä kuriositeettina haluan mainita että kun Lähetystö saatuun virallisen tiedon voim vapautumisesta, tästä sähköitti Suomen Tietotoimistolle, eräät lehdet kuten Hufvudstadsbladet ja Kauppalehti, varustivat uutisen seuraavalla pienellä kommentaarilla: "Tämä uutinen ei kiinnosta Suomea, koska emme vie voita Ranskaan". Mksi sitten olemme koko talven taistelleet voim vapautumiseksi!

Voinvienti Belgiaan.

Tässäkin asiassa on sen parempi hyviä uutisia ilmoitettavana. Belgian toimeenpanema vointuonnin kontingentointi on aikaansaanut täydellisen mullistuksen voimarkkinoilla Belgiassa. Lehtien ja yleisen mielipiteen painostus kävi lopulta siksi suureksi että hallituksen täytyi muutamia viikkoja sitten korottaa yleiskontingenttia, sekä serukaisesti eri maille sen puitteissa myönnettyjä alakontingentteja. 25 %:lla oli 12,000 tonnista 15,000 tonniin vuodessa, mikä jo lähentelee viimeisten normaalivuosien tuontia joka oli n. 18,000 tonnia. Sitäpaitsi valmistellaan ministeriössä paraikaa siirtoa sellaiseen järjestelmään että tuon korotetun yleiskontingentin puitteissa kilpailu eri maiden välillä tulisi olemaan vapaa, ilman eri tuontimaille nyt myönnettyjä eri-

koisia kontingenteja. Kun viimeksi kävin Belgiassa minulle ulkoministeriön kauppasastolla sanottiin pidettävän varmana että tähän nykyisen järjestelmän muutokseen ollaan menemässä.

Koska Suomen kontingentti nykyään on mitätön, ei 25 % korotus tosiallisesti merkinnyt meille mitään. Jos sensijaan kilpailu tulee meille vapaaksi yleiskontingentin puitteissa on meillä huomattavia mahdollisuuksia, sanoisinpa suuriakin mahdollisuuksia, saada melkoisia määriä Belgiaan viedyksi, varsinkin silmälläpitäen sitä seikkaa että Belgiassa ollaan erinomaisen tyytymättömiä siihen tapaan, jolla Tanskan ja Hollannin voinvientijärjestöt ovat käyttäneet hyväkseen nykyistä tilannetta. Varsinkin on Belgian yleistä mielipidettä ärsyttänyt, että Tanskassa kannetaan jokaiselta Belgiassa menevältä voikilolta pieni erikoisvero, josta on muodostettu erikoisrahasto, mistä Tanskan maanviljelystä palkitaan. Tästä on luonnollisesti ollut seurauksena, että tanskalaisen voin hinta Belgiassa on kalliimpi kuin esim. Englannissa ja että Belgian kuluttaja maksaa Tanskan maanviljelyksen hyväksi tulevat premiot

X X
X

Kuten ylläolevasta käy ilmi on niissä maissa, joissa nimillä on kunnia maatani edustaa, edelleen suurin haitta Ranskan hallituksen puutavarallemme ja paperillemme asettamista tuontirajoituksista (selluloosa ja massa ovat edelleen täysin vapaina, mikä on luonnollista maassa, joka paraikaa lisää paperinvalmistusta). Näihin seikkoihin on siis ponnistukset kehitettävä. Sen lisäksi haittaa meitä se 15 % surtaxe ad valorem, joka on voimassa kaikkiin niihin maihin nähden, jotka ovat

luopuneet kultakannasta. Tämän lisäveron poistamisesta ainakin osalta artikloitamme neuvotellaan paraikaa kauppasopimusneuvottelujen puitteissa ranskalaisten kanssa.

Olen tahtonut täten lyhyesti selostaa nykyistä tilannetta ja lisäksi että suomalaisissa sanomalehdissä usein ilmennyt käsitys, että Ranska olisi jollain tavalla kohdellut meitä huonommin kuin muita maita ei pidä paikkaansa. Meidän osaksemme tullut kohtelu on ollut matemaattisesti sama kuin kaikkien muiden maiden, jotka ovat luopuneet kultakannasta. Meillä oli jopa se etu, että tulimme surtaxe-listalle vasta 4 viikkoa senjälkeen kuin useimmat kilpailijamme.

Ranskan kauppapolitiikka pyrki tällä hetkellä sille yhä vaikeammaksi käyvän kontingenttisysteemin poistamiseen (jota se ei voi maatalviljelevän väestön - lue: valitsijoiden - ja erään teollisuusryhmän vuoksi suorittaa käden käänteessä); edelleen tullien koroitukseen suojeluskeinona kontingenttien tilalle, kuten jo on voihin nähden menetelty, mistä taas aiheutuu sen pyrkimys päästä aikaisemmin myönnettyistä tulliensitomisista vapaaksi; sekä lopuksi sopimusten tekoon erikseen kunkin maan kanssa, supistetun suosituimmuden ja mikäli mahdollista lisätyn kauppasuhteiden tasapainon kautta. Viimeksimainittu pyrkimys aiheutuu siitä että aikaisemman näkymättömän viennin huomattavasti supistuttua Ranska koettaa saada traditionaalisen, mutta viime aikoina katastrofaaliseksi käyneen tuontienemmyytensä parempaan tasapainoon.

Paras todistus siitä että Ranska todella on aikeessa siirtyä kontingenttijärjestelmästä toiseen järjestelmään, jossa tullikorotukset näyttelevät pääosaa, on, paitsi mitä yllä jo on mainittu voihin ja pantavaraan

nähdän, se tosiasia että kun Ranskan hallitus noin kuukausi takaperin pidensi voimassa olleet kontingentit tämän vuoden viimeiseksi neljännekeksi, uusia kontingentteja ei määrätty eikä entisiä vähennetty vaan päinvastoin 40 % tapauksessa entisiä kontingentteja lisättiin jopa 100 %:iin saakka. Nämä korotukset eivät kuitenkaan koskeneet maanviljelysministeriön alaan kuuluvia tuotteita eikä paperia.

Kun otamme tämän yleissuunnan huomioon, sekä sen että Ranska neuvottelee parhaillaan Yhdysvaltain kanssa, sekä sen että se pian alkaa neuvottelut Saksan kanssa - saadakseen tullit vapaiksi ja voidakseen siten ne korottaa ja samalla poistaa kontingentit -, voinee sanoa että aika tekee työtä meidän hyväksemme. Sitä taustaa vastaan ymmärrän sen minkä Ruotsin lähetystössä minulle tänään sanottiin, että näet Ruotsissa on huomattavissa halu Ranskaan nähden odottaa kehityksen kulkua eikä vielä neuvotella. Siellä varmaan myös ajateltiin, vaikka sitä ei sanottu, että "katsokaamme ensin miten suomalais-ranskalaiset neuvottelut päättyvät". Meidän itse asiassa teemme tällä hetkellä työtä Ruotsinkin puolesta.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rapo. no 55,

Ministeri Bolua.

26/10 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa lokakuun 28 p:nä 1932.

N:o

1795-625

a. a.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
N:o 58 / 109 lue. 10 32		
2/XI - 32		
AFRIKA	AMERIKA	ASIA
	5	06.

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ra-
porttini N:o 55, joka sisältää

Hallituksen vaihdos Belgiassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Holma

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 55.

Parisi ssa 26 p:nä loka kuuta 19 32

ULKOASIAMINISTERIÖ		
58/109 lae. D. 10 32		
2/XI-32		LM
YHÄ	U	ACIA
5	C6	

Asia: Hallituksen vaihdos Bel-
giassa.

Kun syyskuun alussa oleskelin Belgiassa näytti siltä että Renkin'in hallitus, jonka oli onnistunut kesän kuluessa luovia kielikysymyksen karien välistä väljemmille vesille, sitenkin kaatuisi niiden budjetäräisten vaikeuksien vuoksi joihin maa pulan aikana vähitellen on joutunut. Oli näet laskettu että jos nykyistä pulakautta jatkuu, valtion budjetin vailin-ki tulee talven kuluessa olemaan noin 200 miljoonaa Belgian frangia knussa.

Mutta juuri niihin aikoihin jolloin hallituksen asema ylläsanotun vuoksi alkoi kärjistyä tapahtui Belgiassakin samanlainen käännös optimismin päin talouskysymyksiin nähden kuin monessa muussakin maassa. Pääministerin tehdessä noin 1 1/2 kuukautta sitten parlamentissa selkoa tilanteesta saattoi hän viitata siihen että laskelmat olivat olleet liian pessimistiset ja että oli olemassa oikeutettua syytä vissiin valoisaanpaan tulevaisuuden arviointiin. Belgian valtiopankin pääjohtajan viimeinen kertomus oli sekin oleellisesti optimistisempi kuin aikaisemmin, hintojen nousu useilla aloilla (hiili, reuta y.m.) oli ollut huomattava ja timantti- ja jalokivimarkkinoilla oli voitu rekisteröidä noin 20 % nousu. Näiden seikkojen taitava

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaadestuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaadestuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

hyväkseenkäyttö pelasti hallituksen.

Sitäpaitsi hallitus, paitsi jo aikaisemmassa rapor-
tissa mainitsemaamme ranskalaista lainaa, ^{x)} sai parlamenttil-
ta valtuudet ottaa sen lisäksi miljaardin ylimääräinen
laina sekä emittoida 500 + 769 miljoonan edestä kassa-
osoituksia, joista jälkimäinen määrä käytetään aikaisem-
pien, syksyllä lankeavien maksuosoitusten suorittamiseksi.

Mutta Renkin'in hallitus, joka vastoin odotuksia
oli saattanut pysyä vallassa 1 1/2 vuotta, joutui pari
viikkoa sitten yhtä odottamatta uusien vaikeuksien eteen.
T.k. 9 p:nä suoritettiin näet Belgiassa kunnallisvaalit
kautta koko maan, jotka vaalit, katsoen siihen että
päinvastoin kuin parlamenttivaaleissa jokainen 21 vuotta
täyttänyt kansalainen, myöskin naiset, on äänioikeutettu, ^{xx)}
antavat erinomaisen kuvan maassa vallitsevista mielialois-
ta. Syventymättä näiden vaalien tilastolliseen tulokseen,
rajoitun mainitsemaan että ne osoittivat kahta aivan sel-
vää linjaa. Toinen oli se että sosialistit voittivat
kommunistien kustannuksella, toinen taas se että flaami-
laiset aktivistit menettivät melkoisesti ääniä.

Edellä hahmoteltu tulos todistaa ensinnäkin Belgian
kansan tervettä arvostelukykystä, se kun vaaleissa selvästi
osoitti ei kannattavansa äärimmäisyysryhmiä.

Tulos ansaitsee yleiseltäkin kannalta tulla kommen-
toituksi.

Belgian sosiaalista rakennetta ovat tämän vuoden
kuluessa järkyttäneet hiilialueella sattuneet ilkealuontoi-
set lakot, joiden vakavuutta on lisännyt Moskovan ja kom-

x) Onko ranskalaisen lainan ehtona ollut sen osittainen käyt-
täminen itärajan strategiseen lujittamiseen ranskalaisten
puolustuslinjojen "harmoonisena" jatkona, on kysymys johon
en vielä uskalla varmuudella vastata.

xx) Parlamenttivaaleissa on jokainen 21 v. täyttänyt mies ääni-
oikeutettu, nainen ei. Sen sijaan nainen parlamenttivaaleis-
sakin on vaalikelpoinen!

munistien selvästi osoitettavissa ollut peli. Avustuksena lakkolaisille antoivat nämät sosialistikassat 50 fr. viikossa henkeä kohti; tällöin kommunistit heti ilmoittivat antavansa uskollisilleen muistaakseni 20 fr. päivässä sekä sen lisäksi jokaiselle pidätetylle 50 fr. päivässä. Onhan sanomatta selvää mistä tällaiset rahat kommunistien kassoihin virtasivat. Sitä ilahuttavampaa on todeta että kommunistien määrää entisestään väheni ja että heille ei jäänyt montakaan paikkaa maan kunnallishallinnossa.

Flaamilaisten aktivistien tappio on myöskin erikoisella mielihyvällä pantava merkille. Katsoipa asiaa kuinka objektiivisesti tahansa täytyy myöntää että sen jälkeen kuin kielikysymys ensin armeijassa sitten administratiossa ja viime kesänä pitkien riitojen jälkeen opetuksessakin on saatu järjestykseen, flaamilaisilla ei voi olla syytä valittaa asiaintilaa katsoen siihen että vallooneja sentään maassa on 40 %. Olen aina uskonut että kaikista valkonien peräytymisistä ja myönnytyksistä huolimatta flaamilaiset vain tulisivat lisäämään vaatimuksiaan. Näin onkin käynyt. Vaikka viimekesäinen ratkaisu opetuksen kielikysymykseen nähden meni paikallisessa yksikielisyudessa niin pitkälle, ettei flaamilaisalueella enää ranska ole edes obligatoorinen oppiaine ja vaikka flaamilaisten oikeuksia on suojeltu silläkin että kunnissa vanhemmille ja holhoojilla on suuri sananvalta kunnan opetuskieleen nähden, eivät aktivistit tyytyneet. Viimeinen aikaansaannos oli se että joku aika sitten Antwerpenin kuuluisa pormestari van Cauwelaert julkisessa puheessa esitti vaatimuksen, että Bryssel on julistettava yksikieliseksi flaamilaiseksi kaupungiksi^{x)} Tämä järjettömyys on

x) Kielellisesti jakantuu näet maa nyttemmin yksikieliseen Flamiin, yksikieliseen Walloniaan (joissa toikielisillä "saarilla" kuitenkin on vissi kielellinen autonomia) sekä kaksikieliseen Brysseliin.

aikaansaanut voimakkaan panvalloonisen reaktion ja on luultavaa että flaamilaisienkin keskuudessa jo pelästettiin. Siihen viittaa ainakin se seikka että flaamilaiset aktivistit kuten jo mainittiin joutuivat vaaleissa tappiolle.

On jo kauan ennesteltä että flaamilaisliikkeen ajama sosiaalis-kielellinen herätys tähän saakka varsin suurella pimeydessä eläneillä katoollilais-flaamilaisilla alueilla - flaamithan ovat parhaasta päästä katoollisia ja ovat tähän saakka uskollisesti pysyneet paavin koosapitämisessä suurella katoollispuolueessa - veisi siten herätetyn maaseudun työväestön ei flaamilaiseen vaan sosialistiseen leiriin. Toiselta puolen luultiin hiilikkeen lakkoliikkeen vähentävän sosialistien kannatusta noilla seuduilla. Vaaleista käy kuitenkin ilmi että tällä lakkoepiisodilla ei ole ollut tässä suhteessa pitemmälle meneviä vaikutuksia ja että alkuperäinen laskelma on pitänyt paikkansa. —

Tätä yleistäustaa vastaan katsottuna selviää myös itsestään häkettämisen hallituspuolan syvin syy.

Liberaalit nämät ajoivat tahallaan asiat tähän umpikujaan aikaansaadakseen parlamentin hajoituksen ennen aikojaan (uudet vaalit olisivat normaalitapauksessa tapahtuneet toukokuussa) ja uusien vaalien toimittamisen. Liberaalit luottavat nämät nyt juuri maassa puhaltaviin tuuliin ja tahtovat käyttää hyväkseen tätä tilannetta.

Lisäksi tuli vielä toisiakin seikkoja, lähinnä tyytymättömyys liberaalitalolla hallituksen finanssihohtelmaan ja samoin tyytymättömyys hallituksen eräiden flaamilaisien jäsenten, maanviljelysministerin ja kauppaministerin, edustamaan kontingenttipolitiikkaan, jonka tarkoituksena on suojella maanviljelysintressejä, joita maassa lähinnä edustaa

flaamilainen aines (Boorenbond = Talonpoikaisliitto). Renkin, joka itse kuuluu katooliseen puolueeseen mutta ei sen flaamilaiseen ryhmään - kuten muistettaneen käsittää Belgiassa katoelinen puolue sekä flaameja että vallooneja, liberaalien ollessa pääasiallisesti vallooneja ja sosialis- tien ollessa edustettuina molemmissa kieliryhmissä - koetti turhaan pelastaa tilannetta. Ilman liberaaleja hän ei voinut hallita ja nämät osoittautuivat, ulkoministeri Hy- mans'in johdolla, odottamattoman jyrkiksi.

Kun liberaalit erikoisesti pitivät kiinni kontingent- tijärjestelmän kumoamisesta hallitus päivää ennen kaatumis- taan julkaisi kommuniquean, jossa selitettiin ettei halli- tus tule ryhtymään uusiin kontingenttitoimenpiteisiin, vaan päinvastoin helpottamaan tähänastisia. Tämä deklaratio ei kuitenkaan hallitusta pelastanut.

Kuningas antoi uuden hallituksen muodostamisen ka- tolliseen puolueeseen kuuluvan kreivi de Broquevillen teh- täväksi. Kreivi de Broqueville oli pääministerinä vuosina 1911 - 19, siis m.m. koko sodan ajan, sekä puolustusmi- nisterinä 1926 - 31, Jaspardin hallituksissa. Hän on siis harvinaisen kokenut mies. Sivumennen sanoen mainittakoon että Saksan lehdistössä on viitattu siihen että de Broque- villen antautuminen uudelleen poliittiselle näyttämölle oli- si seuraus Ranskan painostuksesta. Pääministeriin nähden tä- mä väite voisi jossain määrin pitää paikkansa, mutta suu- remmalla syyllä voisi sanoa että hallituksen enemmistön sympatiat menevät Englantiin (Hymans, Lippens, Jaspard y.m.), kuten yleensäkin englantilaissympatiat Belgiassa ovat kasva- massa.

de Broqueville on kutsunut hallitukseensa Belgian merkkimiehiä. Ulkoministerinä istuu edelleen Hymans taaten siten jatkuvaisuuden ulkopolitiikassa; oikeusministerinä on

liberaali Jansson, joka lukuisia kertoja on istunut hallituksessa; kultusministerinä on Lippens, flaamilainen liberaali, määrättömän rikas ja suurta suosiota nauttiva henkilö, joka samoin on istunut lukuisia kertoja hallituksessa; sisäministerinä ent. pääministeri kreivi Poulet, katolinen. Rahaministerin vaikean salkun on ottanut entinen pääministeri Jaspar, katolinen, puolustusministerin samoin tällä hetkellä hyvin tärkeän salkun on ottanut ent. pääministeri Theunis, katolinen, suurta arvontoa sekä kotona että ulkomailla nauttiva valtiomies. Muutkin nimet ovat kauttaaltaan tunnettuja. Hallituksessa on kuten edellisessäkkin 7 katoolista, joskin eri vivahduksellisia, ja 5 liberaalia. Hallituksessa istuu neljä ent. pääministeriä. Kaikki sen jäsenet ovat entisiä ministereitä.

Yleensä ihmetellään miksi de Broqueville antoi näin loistavan leiman hallitukselleen, joka kuitenkin ensi työksi totesi kuninkaan hajottavan parlamentit ja määräsi undet vaalit tapahtuviksi marraskuun 27 p:nä. Näyttää miltei siltä että uusi pääministeri jo diskonttoi vaalien tuloksen ja luulee voivansa jäädä edelleen peräsiimeen vaalien jälkeenkin. Tämä ei itsessään ole mikään mahdottomuus ja unden hallituksen muodostaminen ja sen loistava kokoonpano ovat maassa aikaansaaneet yleisen tyytyväisyyden. Mutta hallituksessa on kuitenkin vahvempi oikeistoleima kuin edellisessä huolimatta sosialistien voitosta kunnallisvaaleissa. Tämä on hieman outoa, joskohta toiselta puolen, jollei sosialistien voitto tule hyvin suureksi, vanha katoolilais-liberaalinen koalitie on todennäköisesti ainoa mahdollinen hallituksen pohja vaalien jälkeenkin.

Mitä erikoisesti tulee hallituksen tulevaan kauppa-politiikkaan niin luulin kuten jo edellisessä raportissani sanoin meidän voivan aika suurella rauhallisuudella katsoa

tulevaisuuteen, koska ei ole luultavaa että tämä hallitus ryhtyy uusiin kontingenttitoimenpiteisiin. Liberaalien osanotto hallitukseen mielestäni näet on tästä takuuna, silmälläpitäen että he ajoivat asiat hallituspulaan m.m. juuri kontingenttipolitiikan vuoksi. Uudessa hallituksessa ovat sitäpaitsi maanviljelysintressit heikommin edustettuina kuin vanhassa, joskin toiselta puolen kauppaministeri Heyman, joka on antanut siunauksensa suojelupolitiikalle, jää paikalleen. Teollisuuden suojaajavan suurpankin Société Générale'n kansainvälisestäikin tunnettu pääjohtaja Francqui, itse suojelustoimenpiteiden harrastaja, onneksi ei tullut hallitukseen, joskin hän saa huomattavan valian valtiotrahaston ylimmän hoitokunnan jäsenenä joksi hänet sensijaan on kutsuttu.

Uusi hallitus, joka ei aio esittäytyä eroaville Kamareille, saa vaikean työtaakan maan karilleajautuneiden finanssiolojen ja kaupallisten kysymysten hoidossa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rapo. no 56.

Ministeri Holma.

29/10 1982.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1496-626

Parisissa lokakuun 29 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
59/110 p.e. D. 1932		
2/XI.32.2	LIL	
KYLLÄ	NO	LOIA
5 C6.		

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 56, joka sisältää:

Punnan lasku.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. Yrjö-Koskinen,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 56.

Parisi ssa 29 p:nä loka kuuta 1932.

LÄHETYSKÄRTTI		
59/110 loka. 29		10 32
2/xi - 32		LVL
RYHMÄ		
5	06.	

Asia: Punnan lasku.

Eräs Helsingin suurimmista aamulehdistä sisälsi t.k. 25 p:nä uutisen jossa kerrotaan - ja erikoisessa rubriikissa mainitaan - että yhtenä syynä ^{uuteen} punnan laskuun olisi ollut Ranskan puolelta tapahtuneet puntamyynnit.

Tässä on taas mitä selvin todistus siitä minkä uskal-
sin sanoa raporttini N:o 48 alussa meikäläisten lehtien infor-
moinnista. Samatenhan vuosi takaperin punnan irtautuessa kullas-
ta useassa Suomen lehdessä kerrottiin että tämä ilmiö riippui
Ranskan manöövereistä. Jokaisen asiaa tarkemmin ajattelevan täy-
tynee ymmärtää ettei Ranskalla ole pienintäkään syytä toivoa
punnan alenemista, vielä vähemmän toimia siihen suuntaan, koska
pieninkin punnan lasku vaikuttaa erittäin häiritsevästi Ranskan
talouselämään. Ranskahan teki viime syksynä kaikkensa punnan
irtautumista vastaan kultakannasta siinä kuitenkin onnistumatta,
mistä aikoinani olen raportoinut. Samoin nytkin punnan lasku
on täällä herättänyt suurta levottomuutta niiden vaikeuksien
vuoksi jotka tällä laskulla luonnollisesti on Ranskan vientiin.

Puuttumatta tässä punnan laskun todellisiin syihin olen halun-
nut ylläsanotulla vain kiinnittää huomiota siihen tapaan, millä suuria-
kin ulkomaisia tapauksia lehdistössämme monasti käsitellään.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Pariisissa oleva lähetystön rap. no 57.

Ministeri Holma.

2/xi 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1896-628

Pariisissa marraskuun 2 p:nä 1932.

*Paino
lentopostissa
ja yhteiskunnan saapuu
kiviin express kirjje.*

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
60/110 p.c. 10 32		
2/XI.32		
PHSA	CHSA	CHSA
5 06.		

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 57, joka sisältää:

Herriot'n ehdotukset aseidensupistamis-
asiassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Raporteista lähetetään 2 kappaletta ilmapostissa,
3 kappaletta expresskirjeessä;

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 57.

Parisi ssa 2 p:nä marraskuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
60/110 ne. P. 10 32		
8/xi. 32. 3		Liit.
YHÄ	2 ASIA	ASIA
5	C6	

Asia: Herriot'n ehdotukset aseiden-
supistamisasiassa.

Tämä raportti oli konseptina suurin piirtein valmis kun toissapäivänä saapui ulkoministeriön sähkösanoma n:o 111, joka kuului: "Pikatoimittakaa Ranskan turvallisuussuunnitelmat kommentaareinenne". Kuten puhelimestakin kansliapäällikkö Valvanteelle eilen mainitsin tahtoin ennen sen lähettämistä sitä viimeistellä, semminkin kun vasta eilen sain käsiini Herriot'n Kamarissa v.k. 28 p:nä pitämän puheen pikakirjoituspyytäkirjan ja koska toissailtana sain Ruotsin Lähetyksen laivastoattasealta, joka on Ruotsin asiantuntijoita Genèvessä, käytettäväkseni hänen hallitustaan varten laatiman promemorian otsakeasiasta, jota olen voinut seuraavassa vielä käyttää.

X X

Pääministeri Herriot, joka kuten tunnettua v.k. 29 p:nä lähti Espanjaan, oli lausunut toivomuksen että hänelle suotaisiin tilaisuus ennen lähtöään vastata Kamarissa tehtyihin ulkopoliittisiin välikysymyksiin, saadakseen siten tilaisuuden jo nyt esittää suuntaviivat paljon puhutusta konstruktivisesta aseidensupistuschjelmasta, jota viime viikkoina Ranskan puolelta on valmisteltu. Jääköön ratkaisematta oliko Herriot'n tarkoitus

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

samalla vaikuttaa ohjelmansa tunnetuksi tekemisen kautta Saksan vaaleihin.

Pääministerin toivomusten mukaisesti varattiinkin koko istunto 28 p:nä, siis päivää ennen Herriot'n Espanjan-matkaa, ulkopoliittisille keskusteluille. Istuin suuren osan päivää Kamarissa ja saatoin siten luoda itselleni henkilökohtaisen käsityksen tuosta sanoisinko historiallisesta päivästä. Päivä oli tavallaan "suuri" mutta melkein liiaksikin hillitty. Hetkeksikään Kamari ei unohtanut tilanteen vakavuutta.

Mainitsemista ansaitsee että kun ensimmäinen, sosialistien ja kommunistien välillä oleva puhuja syytti Puolaa ja Rumaniaa levottomuustilanteen ylläpitämisestä, Herriot ponnahti pystyyn sanoen:

"La Roumanie a eu toutes les peines du monde à conquérir son indépendance et c'est à l'héroïsme de ses fils qu'elle la doit. Je regrette que ce soit une des formes de l'internationalisme que d'insulter certaines nations. Quant à la Pologne, c'est le type de la nation martyre. Je vous renvoie à l'exemple de tous les démocrates de jadis, de tous ceux qui ont fait, de l'aide à la Pologne, une tradition et un honneur."

Nämät sanat saavuttivat koko Kamarin yksimielisen suosiosoitaksen, kommunisteja lukuunottamatta.

Toinen puhuja Léon Blum koetti kylmällä järkeilyllä todistaa Saksan oikeutta aseistusten tasa-arvoisuuteen. Hänen jälkeensä Franklin-Bouillon selosti oikeiston kantaa vaalien ettei mitään myönnytyksiä enää ole Saksalle tehtävä.

Tämän jälkeen nousi puhujalavalle Herriot, joka jo etukäteen oli ilmoittanut rajoittavansa yksinomaan aseiden-supistamisikysymykseen. Katsoen Yhdysvaltain läheneviin vaalei-

hin oli hän ilmoittanut ei pitävänsä opportuunina keken vaalitaistelun kosketella velkakysymystä.

Herriot'n asema oli erittäin vaikea. Hän taisteli kolmella linjalla: vasemmistoa vastaan, oikeistoa vastaan ja ulkomaita vastaan, jotapaitsi ilmassa tunsu vielä taistelun tuoksun hänen ja ylimmän sotilasjohdon välillä käydyistä kiivaista taisteluista, jotka vasta samana aamuna ylimmän sotilaskonseljin kokouksessa olivat saaneet ratkaisunsa. Tästä aiheutuikin että Herriot'n puhe ei ollut täysin vakuuttava, mieluummin jossain määrin onttu, eivätkä suuret eleet eikä tosin ensluokkainen näyttely täysin voineet tätä salata.

Herriot'n todistelu oli seuraava: Saksa tahtoo jälleen varustautua. Englantikin myöntää nyttemmin Saksan tahdon olevan tämän. Saksan nootti elokuun 29 p:ltä on tulkittava tarkoittavan pyrkimystä jälleen varustautumiseen. Ranska on useita kertoja osoittanut hyvää tahtoaan eikä voi luopua oikeuksistaan. (Tämä oli sanottu oikeistolle, mutta äkkiä ääni muuttui, seuraavasti:) Miten välttää Saksan vaara? Suurin vaara olisi jos isoletu Ranska joutuisi vapaan jälleen aseistetun Saksan eteen. Tällainen tilanne voidaan välttää vain yhdellä tavalla: sotilaallisen kysymyksen yleisellä, kaikkia maita käsittäväällä järjestelyllä.

Tällaisen järjestelyn keskipisteeksi Herriot asetti kysymyksen asevelvollisuuskäsitteen ja palvelusajan yhtäläistytämistä kaikissa maissa, liittään tähän joukon ehdotuksia turvallisuuden takaamiseksi, ollen siten uskollinen Ranskan vanhalle teesille että aseidensuipustus on seuraus turvallisuudesta eikä päinvastoin.

Otan seuraavaan pikakirjoituspöytäkirjasta koko sen kohdan Herriot'n puheesta, jossa hän esitti ohjelmansa suuntaviivat:

"Pour nous, ce qu'il faut d'abord faire, c'est essayer de ramener, au moins pour l'Europe continentale, les armées à un type ~~xxxxxx~~ uniforme, purement défensif, et de pouvoir ainsi réduire les effectifs et la durée du service, s'acheminant dans une sécurité commune vers un désarmement égal et progressif.

Sans doute ce projet suppose pour l'Allemagne, avec la dissolution de la Reichswehr, le rétablissement d'une conscription limitée, en vertu même de cette limitation générale des armements.

Je rappelle que c'est l'idée qui a été défendue lors du traité de paix par le maréchal Foch. Il vous suffira de vous reporter aux discussions de l'époque pour voir que son idée était de donner à l'Allemagne une armée de conscription et que c'est sur l'invitation - pour employer un mot modéré - d'un homme d'Etat étranger, qu'il est arrivé à concevoir, à proposer une armée de métier.

Naturellement, un pareil régime doit s'accompagner de conditions extrêmement précises, car le Gouvernement, fidèle aux idées qu'il a toujours défendues, ne sépare pas ces trois termes: le désarmement, l'arbitrage et la sécurité.

Je puis d'ailleurs vous donner l'indication des chapitres essentiels du projet que nous nous préparons à déposer et à défendre.

Toutes les formations contraires à cette organisation d'armée à court terme, comme la Reichswehr, seraient dissoutes et les forces de police intérieure seraient réglementées.

Le contrôle international serait organisé. Il comprendrait le droit d'investigation. Un pacte régional d'assistance mutuelle serait conclu pour compléter les traités de Locarno, de façon telle que chaque nation européenne

pût y prendre part et que la force collective ainsi prévue fût suffisante pour réprimer l'agression, cette force devant comprendre un premier échelon de contingents nationaux spécialisés, immédiatement disponibles et disposant d'un matériel puissant.

Les Etats-Unis accorderaient les garanties de sécurité qu'ils ont eux-mêmes envisagées.

Les Etats membres de la Société des nations s'engageraient à remplir toutes les obligations de l'article 16 du pacte, c'est-à-dire à rompre toutes relations financières, économiques et commerciales avec l'Etat agresseur.

L'arbitrage serait obligatoire pour tous les Etats adhérents au pacte. Les désarmements seraient indépendants et ainsi pour nous serait institué le système de sécurité maximum qu'on puisse prévoir dans l'esprit du pacte de la Société des nations et, en particulier, de l'article 8."

Ylläoleva on ainoa virallinen teksti mikä tähän asti on julkaistu. Pidetään luultavana että Paul-Boncour heti Genèvessä antaa tästä ohjelmasta tarkempia yksityiskohtia, mutta luullaan että lopullinen teksti julaistaan vasta sen jälkeen kuin Herriot on Madridista ja Toulousesta saapunut Genèveen. Suunnitelma on kyllä kulkenut kaikkien instanssien läpi: sitä ovat käsitelleet "le haut comité militaire" (jossa istuvat yleisesikunnan, laivastoesikunnan ja ilmavoimien esikunnan päälliköt), "le conseil supérieur de la défense nationale" sekä hallitus. Siitä huolimatta tekstiä vielä ole lopullisesti joka kohdassaan valmis ja voi vielä muuttua.

Puhessaan Herriot erikoisesti alleviivasi asevelvollisuuskysymyksen keskeistä merkitystä ja mielestäni pani vähemmän painoa turvallisuuspykälille. Tämän ymmärtää myöskin sen kautta että kuten tiedetään sotilasjohto on erikoisesti

painostanut turvallisuuspykälien täydentämistä ja pidentänyt niiden lukua.

Puheessaan Herriot myös alleviivasi vahvasti että tämän ehdotuksen kautta Reichswehr häviäisi ja että jo rauhanneuvotteluissa 1919 marsalkka Foch oli tahtonut Saksalle myönnettäväksi jonkinlaisen miliisin, jotavastoin Lloyd George ajoi läpi sen että Saksalle myönnettiin oikeus pienen ammattiarmeijan ylläpitämiseen.

Kiinnitän erikoisesti huomiota Herriot'n lausunnon alussa esiintyviin sanoihin "au moins pour l'Europe continentale", jossa piilee myönnytys Englannille jolla on ammattiarmeija.

Yllä esitetyt suuntaviivat hyväksyi Kamari 425 äänellä 25 vastaan. Varsinainen oikeisto pidättyi äänestämästä, niiden joukossa Franklin-Bouillon. Tämän äänestyksen tulos on mielestäni signifikatiivinen tulevaisuuteen nähden, jos kohta toiselta puolen ei pidä liiotella ääntenenemmistön suuruutta, koska sen takana piilee suurelta osalta halu olla tekemättä Herriot'ille vaikeuksia Genève'n neuvottelujen aikana. On sanomatta selvää että äärimmäiset oikeistolehdet ankarasti käyvät Herriot'n kimpuun, mutta voidaan nyt jo sanoa että hänen ehdotuksellaan on takanaan suuri kannatus maassa.

Kamari hyväksyessään nämät suunnitelman ääriivivat hyväksyi samalla seuraavan päiväjärjestyksen:

"La Chambre,

Conscience de la gravité de la crise économique, politique et morale que traverse le monde, et convaincue que cette crise ne peut être surmontée que par un grand effort de coopération internationale.

Considérant qu'il est urgent pour la défense de la civilisation menacée, de substituer dans tous les domaines la collaboration à la concurrence, que, notamment, tous les différends pouvant exister actuellement entre la France et d'autres

Etats doivent être abordés dans un esprit de conciliation et avec le désir de faire triompher des solutions d'équité.

Approuve les déclarations du gouvernement et lui fait confiance pour pratiquer une politique fondée sur les principes suivants:

1) Respect des principes posés par le pacte de la Société des nations, notamment en ce qui concerne la condamnation de toute agression;

2) Réduction générale des armements efficacement contrôlés et extension des pouvoirs de la Société des nations pour assurer l'égalité des peuples dans la sécurité internationale;

3) Suppression dans tous les pays de la fabrication privée des armes, contrôle de toutes les fabrications et du commerce des armes et des engins de guerre;

Et, repoussant toute addition,

Passé à l'ordre du jour

Herriot'n yllä lainattua lausuntoa on luonnollisesti kommentoitu monella taholla mutta alleviivaan vielä kerran, ettei mitään muuta virallista toistaiseksi ole julkaistu. Nimenomaan huomautan, että Herriot puhui yksinomaan maajoukoista, ettei hän puhunut lainkaan numeroista ja että toisia teitä on tullut yleisön tietoon ranskalaisten suunnittelevan palvelusajan vähentämisestä 9 kuukauteen ja divisioonien vähentämisestä 20:sta 12:ta, tietysti edellyttäen että muut maat seuraavat Ranskan esimerkkiä. Kuinka paljon perää näissä numerotiedoissa on, siitä en uskaltaisi vielä mennä takuuseen.

Kun Norman Davis [✓] äskettäin oli Pariisissa haastateltiin häntä Herriot'n ohjelman johdosta. Koska en ole tätä haastattelua nähnyt lainaan sitä koskevan kohdan Ruotsin laivastoattasean promemoriasta, joka kuuluu:

"Av en intervju med den amerikanske delegaten, Norman Davis, under dennes passage genom Paris framgår, att vad den franska planen fordrar av U.S.A. är följande:

- 1) En konsultativpakt mellan stormakterna,
- 2) Godtagande av obligatorisk skiljedom av alla signatärmakter,
- 3) Att U.S.A. ej skall motsätta sig ekonomiska och finansiella sanktioner mot en angripare samt
- 4) Försäkran att ett av en starkare från en svagare makt med våld taget territorium aldrig skall erkännas såsom inkräktarens lagliga tillhörighet."

Matin sisälste v.k. 30 p:nä sotaministeri Paul-Boncour haastattelun ranskalaisesta suunnitelmasta. Tässä haastattelussa Paul-Boncour alleviivasi samaa minkä Stimson äskettäin eräissä puheessaan Pittsburgissa on selittänyt - ja John Herriot myöhemmin istunnon kuluessa viittasi - että näet tämän jälkeen ei enää tule olemaan yksityisiä sotia vaan että jokainen konflikti tulee kiinnostamaan kaikkia valtioita, jotta hän kutsui "aseistusten keskinäiseksi riippuvaisuudeksi" (interdépendance des arméments).

Edelleen Paul-Boncour huomautti että Ranskan ohjelma koskee ainoastaan emämaassa eikä kolonioissa olevia armeijoja ja alleviivasi vielä erikoisesti, että se koskee ainoastaan eurooppalaisia kontinentaalivaltoja, siis ei Yhdysvaltoja eikä Englantia.

Paul-Boncourin loppusanat kuuluivat jokseenkin näin:

Rakenmuksen huipulla on konsultatiivipakti joka saattaa käsittää kaikki maat, myöskin Yhdysvallat.

Senjälkeen tulee Kansainliiton pakti ja Locarno, jotka molemmat sitovat Englantia.

Uusi on nyt ehdotettu kolmas sopimus, joka koskisi ainoastaan Euroopan kontinentaalivaltioiden maa-armeijoja.

On erinomaisen vaikeata sanoa mitään lopullista tästä ehdotuksesta ennenkuin sen kaikki yksityiskohdat ovat tiedossa. Sen uutuus on mikäli ymmärrän siinä että se asettaa asevelvollisuusperiaatteen uudelle yhtenäiselle pohjalle.

Saksan kannalta katsoen ei voi olla toteamatta että se todellisuuudessa myöntää Saksalle tasa-arvoisuuden ja ennenkaikkea ehkä että se ensi kertaa Ranskan omalta taholta lyö reiän Versailles'n seinään. On sanottu että Herriot tällä ehdotuksellaan on pyrkinyt ainoastaan taktillisesti syttämään aseidensupistamiskokouksen epäonnistumisen edesvastauntoisille, ja varmana voinee pitää, että tässä muodossa ehdotus tuskin tulee hyväksytyksi; mutta sanoisin että jos Herriot vain tätä on tarkoittanut, hän tuskin olisi uskaltanut lyödä tällaista reikää Versailles'n rauhansopimukseen. Tämän mukaisesti onkin Saksan lehdistö odottamattoman suopeasti suhtautunut ehdotukseen, joskin katsotaan siirtomajoukkojen koskemattomuuden merkitsevän liian suurta varaumaa itse ohjelmaan nähden.

Matin'in päätoimittaja joka nykyään oleskelee Yhdysvalloissa on lehdelleen kategorisesti sähköttänyt, ettei Washington tule hyväksymään ohjelmaa joka pakottaisi sen näin suurin engagementteihin Eurooppaan nähden. Samoin katsotaan Amerikassa kuten osaksi myös Englannissa, mikäli täältäpäin olen voinut huomata, että ehdotus on liian komplikoitu ja käsittää liian monta erilaista valtaryhmitystä, ettei sitä tässä muodossa voida hyväksyä.

Oli miten oli, ehdotus merkitsee unta askelta ja on varmaankin helpommin toteutettavissa kuin Tardieun tunnettu ohjelma. Se on samoin kombinoitavissa Hooverin ehdotukseen, ja se seikka että sen pohjaksi on pantu miliisi-idea tekee sen varmaankin sympaattiseksi monessa maassa, jossa jo kauan siirtymistä miliisijärjestelmään on suunniteltu.

Vielä huomautettakoon että uusi suunnitelma puhuu assistance mutuellesta ainoastaan regionaalisisena ja eurooppalaisena edellytyksenä, jota vastoin 1924 v:n "protokollassa" assistance mutuelle oli tarkoitettu yleiseksi.

On kieltämätöntä että jos Ranska siirtyy miliisijärjestelmän kannalle tämä merkitsisi sen sotilaallisen voiman melkoista heikentymistä. Mutta se laskee siihen että jos Saksa luopuu von Seecktin ja von Schleicherin luomasta vaarallisesta Reichswehristä, Ranskan kärsimä heikentyminen on pienempi kuin vastaava heikentyminen Saksassa. Tässä suhteessa on ehkä hyvä muistella - mistä luonnollisesti Saksassa ollaan täysin tietoisia - että Ranskassa ne vuodet lähestyvät, jolloin sotavuosien ikäluokat kutsutaan lippujen alle. Kuten tunnettua nämät ikäluokat ovat varsin heikot. En pidä mahdottomana että Ranskan uudessa ohjelmassa piilee tarkoitus päästä kaikissa maissa yhtenäisen asevelvollisuuden kannalle ennenkuin nuot mainitut vuodet alkavat tehdä tuhoaan Ranskan armeijassa. Ansaitsee myöskin mainitsemista että, kuten meikäläiset upseerit täällä kertovat, nyt jo on huomattavia lovia pataljoonissa ja että jos näin jatkuu yhä enemmän on turvaututtava värväytyyn miehistöön näiden lovien täyttämiseksi. Olematta asian tuntija tahtoisin kuitenkin väittää, että jos Ranskan suunnitelma toteutetaan tämä vaara Ranskalta ainakin jossakin määrin vähenee.

Journal de Genève'n tunnettu päätoimittaja on rientänyt ilmoittamaan että Pétain valmistelemissa neuvotteluissa olisi puoltanut erikoisesti miliisijärjestelmää ja että Weygandin ja Paul-Boncourin välinen erimielisyys suunnitelman suhteen itse asiassa ei olisi muuta kuin erimielisyys Weygandin ja Pétainin välillä. Tämä väite kuuluu niihin puolitotuuksiin, jotka päivä päivältä yhä enemmän tekevät

tämän ennen niin kuuluisan sanomalehtimiehen ulkopoliittiset
katsaukset asiallisesti epäluotettaviksi.

Suomen kannalta on ilolla todettava että Kansain-
liiton paktin 16 artiklan sanktioita taasen alleviivataan,
jos kohta toiselta puolen suojeluskuntalaitoksemme voi jou-
tua keskustelun alaiseksi miliisijärjestelmään siirryttäessä.
Luonnollista taasen on, että 16 artikla tulee olemaan
Englannille pahin kompastuskivi Ranskan suunnitelmasta keskus-
teltaessa.

Holma.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa marraskuun 3 p:nä 1932.

N:o 1818-630

*Korjattu
A.S.*

a)

60 110 lue.

32

9/xi - 32

LIL

ADIA

5 06.

Ulkoasiainministeriölle.

H e l s i n k i.

Korjaus

Lähetystö pyytää kunnioittavimmin, että Lähetystön eilisessä raportissa n:o 57 sivulla 8 rivi 18 - 19 sana joita muutettaisiin sanaksi jota.

Ministeri:

Holma

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 58.

Ministeri Holma.

8/xi 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Pariisissa marraskuun 9 p:nä 1932.

N:o 1850/643.

Ca. a.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
61 110 lue.	32
14/xi-32.	
5	6

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 58, joka sisältää

Ranskan ja Venäjän suhteet.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 58.

Parisi ssa 8 p:nä marras kuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
6/110 Sal. D. 1932		
14/XI. 32.2	LIIK.	
TEHTÄVÄ	OSASTO	ASIA
5	C6	

Asia: Ranskan ja Venäjän suhteet.

Tapasin äskettäin ulkoministeriön käytävissä tuttavani virkamiehen jonka kanssa minulla oli pitkä keskustelu varsinkin Venäjän asioista, hän kun ministeriössä hoitaa venäläisen sanomalehdistön tulkintaa.

Ensinnäkin hän lausui onnittelunsa sen johdosta että Venäjän lehdistö nykyään, nonagressiosopimuksen valmistuttua, kirjoittaa Suomesta aivan toiseen henkeen kuin ennen ja että tämä muutos parempaan päin erikoisesti oli hänen silmiinsä pistänyt.

Kertojani kertoi sitten seuraavan kulissitiedon, joka mielestäni ansaitsee mainitsemista.

Syyskuun jälkipuoliskolla Ranskan kauppaministeri kääntyi ulkoministeri Herriot'n puoleen kirjelmällä, jossa hän pyysi tätä harkitsemaan eikö olisi syytä ensi tilassa ryhtyä todellisiin neuvotteluihin Moskovan kanssa kauppasopimuksen aikaansaamiseksi. Kertojani lisäsi että tunnettu de Monzie, kultusministeri, taasen oli ollut liikkeellä.

Kertojani yhdessä erään toisen virkamiehen kanssa oli laatinut Herriot'n vastauksen, joten hän ammensi tietonsa suorasta lähteestä. Tässä kirjeessä Herriot esitteli kauppaministe-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

rille ensinnäkin vaikeuksia ^{nyt}/ryhtyä neuvotteluihin katsoen siihen että hänellä on niin paljon muita suuria kysymyksiä käsiteltävinä. Senvuoksi hän mielellään lykkäisi neuvottelut tuonnemmaksi.

Sitäpaitsi sanottiin kirjeessä että kauppasopimukselta ja sen yhteydessä olevista asioista on vaikeata keskustella puuttumatta vanhaan velkakysymykseen ja kysymykseen uusista luotoista, jonka vuoksi hänellä on epäilyksiä voisiko tällainen yritys viedä tulokseen.

Kertojani sanoi että kirjeestä kävi selvästi ilmi Herriot'n haluttomuus nyt juuri neuvotella kaupallisista suhteista.

Kuten sanottu tapahtui tämä kirjeenvaihto syyskuun loppupuolella. Kun syyskuun ja lokakuun vaihteessa Berthelot palasi pitkältä lomaltaan hän ensi työksi tiedusteli Venäjän kysymyksen nykyistä tilaa. Kun hän sai kuulla ylläolevasta kirjeenvaihdosta, suuttui hän pitäen sopimattomana että ulkoministerin vastaus oli ekspedioitu juuri ennen hänen paluunsa undelleen virkaansa.

Mikäli olen kauppasopimusneuvotteluilta ehtinyt ylläolevaa kysymystä seuralla, luulisin että mitään uutta Ranskan puolelta ei kaupallisten suhteiden järjestämiseksi ole viime aikoina tapahtunut. Sensijaan Moskovan puolelta asiaa ilmeisesti ajetaan aktiivisemmin, johon viittaa se seikka, että Moskovan hallitus äskettäin on määrännyt Sovjetin tärkeällisen kaupallisen edustuksen johtajan herra Gurevitshin sen valtuuskunnan puheenjohtajaksi, jonka tehtävänä tulee olemaan neuvotella Ranskan hallituksen kanssa kauppasuhteiden järjestelystä.

Kävin pari päivää sitten erään ulkoasiainministeriön korkeamman virkamiehen luona tästä nimityksestä puhumassa. Siivumennen sanoen huomasin heti, että jotakin erikoista oli tapahtunut, koska hän ei tahtonut minulle sanoa mitään Rans-

kan ja Venäjän suhteista yleensä eikä nonagressiokysymyksestä erikoisesti, vaan lupasi hän tiedustella asiaa ja soittaa minulle seuraavana päivänä. Hänen vaiteliaisuuteensa sain selityksen kun ulkoministeriöstä lähtiessäni iltalehdistä luin Zaleskin kaatuneen ja lehtien asettavan hänen eronsa Puolan ja Moskovan y.m. suhteiden kanssa yhteyteen. Seuraavana päivänä mainittu virkamies minulle soittikin ilmoittaen Gurevitshin todella käyneen kauppaministerin puheilla virallisesti ilmoittautumassa mutta lisäsi ettei mitään muuta asiassa ole tapahtunut. Tämä tieto kuten jo sanottiin vastannee suurin piirtein tilannetta ja vahvistaa sen minkä usealta taholta keskustelujeni kautta olen saanut kuulla. Puolan ambassaadissa minulle sitäpaitsi on sanottu, että ei olisikaan ollut kysymystä aikaansaada Moskovan kanssa un accord commercial vaan ainoastaan un accord d'échanges commerciaux.

Luulisin sitäpaitsi että Herriot ei mielellään halua koskea juuri nyt Ranskan ja Moskovan välisiin kauppasuhteisiin, koska niitä ei voida käsitellä ottamatta esille kysymystä uusista luotoista ja koska mikään hallitus ei tällaisena aikana uskaltaisi parlamentille esittää ehdotusta, jossa pyydetään uusia luottoja Sovjet-Venäjälle. Luulen että tässä on kysymyksen yksi tärkeimpiä ydinkohtia.

Zaleskin kaatuminen ja eversti Beckin nimittäminen hänen sijalleen tulevat varmaan nekin hieman viilentämään Ranskan halua kiirehtiä suhteidensa järjestelyä Moskovaan päin, koska Ranskan hallitus varmasti ensiksi haluaa nähdä, miten Puolan uusi ulkoministeri tulee suhtautumaan aktuaalisiin itäeurooppalaisiin kysymyksiin.

Sensijaan puhutaan varsin yleisesti siitä että Ranska ei kauemmin voisi lykätä nonagressiosopimuksen allekirjoittamista. Huomiota ansaitsee se seikka, että Herriot suuressa ulkopoliittisessa puheessaan Toulousen äskettäisessä radikaali-

kongressissa nimenomaan sanoi Ranskan paraikaa neuvottelevan Moskovon kanssa nonagressiosopimuksesta. Läsnä olleiden kertomusten mukaan tämä tiedonanto ei ollut herättänyt mitään erikoista huomiota.

Minulla oli tänään pitkä keskustelu Puolan ambassadineuvoksen kanssa näistä asioista. Hän sanoi jotenkin peittelemättä henkilökohtaisena mielipiteenään, että hänestä Ranskan ja Rumanian puolelta Moskovaa on kohdeltu tavalla jonka on täytynyt sitä loukata. Ensiksi Ranska alkaa omin päin neuvotella ja kehoittaa toisia seuraamaan sen esimerkiksi, kunnes se äkkiä kokonaan muuttaa taktiikkaa ja jättää jo parafoidun tekstin ilmaan riippumaan. Ranskan hallitus on itse kertojani mielestä useampaan kertaan muuttanut mielipidettä ja siten tavallaan tehnyt itsensä syyppäksi siihen että Rumania on katsonut voivansa menetellä samalla tavalla. Ranskan on pakko pian määrätä lopullinen kantansa Rumanian riippumatta ja samoin täytyy Puolankin aikaisemmin taikka myöhemmin menetellä. Kertojani joka yleensä on sangen varovainen sanoissaan ja nytkin alleviivasi sanojensa persoonallista laatua, oli varsin kategorinen yllämainitussa arvostelussaan.

x x x

Saksalaisista lehdistä näen - ranskalaiset lehdet ovat siitä vaienneet - että parlamentin ulkoasiainvaliokunnan esittämässä kokouksessa olisi ollut puhetta kauppaa ja sotilasasiain miehen lähettämisestä Ranskan Moskovassa olevaan ambassaadiin.

x x x

Sen jälkeen kuin ylläoleva oli kirjoitettu oli minulla pitkä keskustelu Latvian lähettilään kanssa m.m. otosakeasiasta. Saatoin todeta että hänen informationsa kulkiivat samaan suuntaan kuin omani. Mainitsemista ansaitsee vie-

lä, että latvialainen virkaveljeni maanviljelysministeriössä oli saanut sen käsityksen, että siellä uudelleen on alettu epäillä kontingenttien poistamista puutavaralta senvuoksi että pelätään Englannin ja Venäjän välisen kauppasopimuksen irtisanomisen aikaansaavan sen että venäläinen puutavara, jos kontingentit Ranskassa poistetaan ja varsinkin jos venäläisiin aletaan sovittaa nykyistä edullisempia tullimääriä, tulee hakeutumaan Ranskan markkinoille. Tämän johdosta huomauttaisin - joskin ylläoleva todistelu saattaa olla pelkkä uusi preteksti maanviljelysministeriön tunnetun puuosastonpäällikön, herra Carrier'n puolelta - että pelko venäläisen puutavaran hakeutumisesta Ranskaan yllämainitusta syystä yleensäkin voi olla omiaan selittämään, miksi Herriot ei näy tällä hetkellä olevan erikoisen kiinnostunut kauppasuhteiden järjestelystä Venäjän kanssa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 59.
Ministeri Holma.

12/11 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa marraskuun 12 p:nä 1932.

N:o

1902-660

Vaki: H.V.

SUOMEN LÄHETYSTÖ	
62110 Re.	32
21/11.32	
5 C6	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini n:o 59, joka sisältää

Herriot'n matka Espanjaan.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Hannu Holma

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 59.

Parisi ssa 12 p:nä marras kuuta 1932.

KASIAININIK		
62/110		ae. D. 82
21/4-32	10	L
RYHMÄ	OSASTO	A.
5	C6	

Asia: Herriot'n matka Espanjaan.

Tämän matkan ympärillä alkoi legendamuodostus tehdä tavallista työtään jo ennen matkalle lähtöä! Onhan ymmärrettävissä että Ranskan hallituksen päämiehen matka vallankumouksen luoman uuden Espanjan johtajien leiriin itsessään oli sellainen, että sen täytyi herättää huomiota koko maailmassa semminkin kun mikäli muisten toisia tämäntapaisia vierailuja ei vallankumouksellisen pääsiäisviikon jälkeen ole Madridiin tehty. Mutta legendamuodostusta edesauttoivat osaltaan myös, jopa huomattavassa määrässä, eräiden maiden lehdistöt ja propagandatoimistot, jotka vähemmän rauhallisin katsein seurasivat matkan valmistuksia ja sen suorittamista.

Muistelkaamme miten vuonna 1926 Mussolinin ja Primo de Riveran sopimuksellisesti solmittu ystävyys kahden diktatuurin kourissa olevan "kansan" välillä herätti levottomuutta Ranskassa, joka näki linjassa Rooma - Madrid ikävän poikkiviivan omalle linjalleen Toulon - Afrikka. Olihan tuo Mussolinin silloinen aktiviteetti Madridissa kombinoituna hänen muihin, alleviivaukselta ei suinkaan jääneisiin ja varsin suuren rummun säestämiin eleisiin muissa Välimeren osissa - viimeinen sellainen olivat kesäiset laivastomanööverit - varmaankin yhtenä syynä siihen että Ranska on tuntenut vissää levottomuutta näissä osissa maailmaa,

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

sekä siihen ettei Ranska ole tahtonut kuulla puhuttavan laivastopariteetista Italian kanssa. Jo Primo de Riveran kaatumisen jälkeen ja varsinkin pääsiäisvallankumouksen jälkeen Espanjassa v. 1931 tuo silloinen sopimus kuitenkin lakkasi näyttelemästä efektiivistä osaa, joten Herriot'n matka tavallaan vain löi kiinni jo olemassa olevan tilanteen. Hinc illae lacrimae.

Saksalle Herriot'n matka luonnollisesti samoin on ollut katkera pala niellä. Olihan kuninkaallinen Espanja hallitsijahuoneineen koko maailmansodan ajan uskollinen puolueeton, jollaisena se pysyi kaikista vaikeuksista huolimatta aselepoon asti. Ja sen jälkeenkin Espanjan ja Saksan suhteissa ei, mikäli olen voinut asiata seurata, ole näkynyt ainakaan oleellisia erimielisyyksiä. Mutta selvää on toiselta puolen, että Madridin nykyiset hallituspiirit, jotka vallankumous on vallan kukkuloille kantanut ja jotka sellaisina ovat vielä kulumattoman, vielä kesyttämättömän vallankumoushurman kahleissa, eivät suhtaudu käsitteseen Papen - Schleicher millään sisäisellä sympatialla. (Sivumennen sanoen on lupa kysyä, missä muualla kuin germaanisissa maissa Saksan uusi régime on löytänyt ystäviä?)^{x)} Saksalais-espanjalaisten suhteiden kannalta Herriot'n matka siis niinikään tavallaan pani pisteen eräälle menneisyydelle, mikä luonnollisesti ei Berlinissä ole voinut herättää ainakaan iloa. On siis ymmärrettävissä että Saksan ja Italian lehdet koettivat kompromettoida Herriot'n matkaa maail-

^{x)} Tulen ajatelleeksi, minkä kertoi minulle Ruotsin chargé d'affaires äskettäin, että Ruotsin lähettiläs Berlinissä kesällä raportoi hallitukselleen olleensa eräissä virallisissa kutsuissa Berlinissä, missä oli useita nykyisiä valtanpitäjiä läsnä, m.m. v. Papen ja v. Schleicher, ja suuresti ihmetelleensä aterian jälkeen käydyissä keskusteluissa sitä kevyttä tapaa, millä nämät henkilöt olivat puhuneet hetken suurista poliittisista kysymyksistä.

man yleisen mielipiteen silmissä.

On totta että Espanjan viimeinen kuningas omasi suuria sympatioja Ranskaan ja että hänellä täällä on paljon hyviä ystäviä. Ei ole sattuma että hän vallankumouksen jälkeen parhaasta päästä asuu täällä. Mutta yhtä totta on myös, että ne Espanjan radikaalit, jotka olivat tyytymättömiä maassa vallitseviin oloihin - ja jotka osaksi elivät maanpaossa - miltei kaikki asuivat Ranskassa, jonka liberaalisia oloja he ihailivat ja josta he ammensivat uutta toivoa, mikäli eivät suorastaan olleet täällä saaneet kasvatuksensa.

Näissä olosuhteissa täytyypä melkein nyt post festum ihmetellä, ettei Ranskan puolelta aikaisemmin ole suoritettu sitä veljeskansan ja naapurimaan elettä, jonka nyt teki Herriot. Ainoa selitys siihen kait on, että vallankumouksen ja Herriot'n hallituksen välisenä aikana Ranskassa oli vallassa oikeistohallitus, jonka sisäiset sympatiat eivät olleet vallankumouksen puolella. Olisi todella vaikeata kuvitella Tardieuta Madridin nykyisen hallituksen vieraana! Ei ole ehkä pelkkä sattuma että Tardieu kaatumisensa jälkeen useita kuukausia on oleskellut Italiassa.

Kuten jo lyhyesti raportissani n:o 53 mainitsin, pitäisinkin Herriot'n matkan päävaikuttimena Ranskan nykyisten hallituspuolueiden sisäistä sympatiaa Espanjan uusiin oloihin, mihin luonnollisesti liittyi Herriot'n halu näyttää oman maansa vasemmistolle - joka alkaa hänessä nähdä luopion - että hän edelleen on uskollinen elämänsä poliittisille pohjavirroille. Edelleen on kait matkan takana ol^{halu}lut /käyttää hyväkseen näitä sisäpoliittisia sukulaisuuksia oman ja sen kautta maan ulkopoliittisen aseman vahvistamiseksi. Aikana, jolloin useimmissa Ranskan naapurimaissa on vallalla oikeistosuunta, Herriot'lla on se korvaamaton

etu voida viitata koko aikaisemman toimintansa liberaali-
seen ja pasifistiseen väritykseen, seikka jonka merkitystä
ehkä ei tarpeeksi ole painostettu.

Aivan erikoisesti lienee Herriot toivonut voivansa
matkansa kautta saada Espanjan hallitukselta vakuutusyhtey-
steistoiminnasta Genèvessä, jota puolta, jollen ole väärin
informoitu, Espanjan uusi tšekäläinen ambassadööri Madariaga,
Genèven uusia auguureja, oli valmistanut. Lehdistä näenkin
että Herriot'n lähdettyä Madridista, Espanjan ulkoministeri
lehdistölle antamassaan selityksessä ilmoitti antaneensa
valtuuskunnalleen Genèvessä ohjeen kannattaa Herriot'n uutta
ehdotusta aseidensupistamiseksi.

Pluspuolelle on kait myöskin merkittävä että Herriot
Madridissa allekirjoitti 3 sopimusta, joita hänen yleisten
töiden ministerinsä Dalimier jo ennen hänen tuloean oli
preparoinut ja jotka sopimukset tarkoittavat kummassakin
maassa asuvien toisen maan alamaisten aseman ja työmahdol-
lisuuksien helpottamista - asuun useita satoja tuhansia
espanjalaisia varsinkin työmiehiä Ranskassa. En osaa vielä
sanoa missä määrin näille sopimuksille voidaan edelleen
poliittisesti rakentaa, mutta niiden merkitys lisääntyy an-
titeesin kautta siitä että samantapaisia sopimuksia tie-
tääkseni ei ole voimassa Ranskan ja Italian välillä huo-
limatta siitä että italialaisia asune Ranskassa runsas
miljoona, lisäksi miljoona, joka ei suinkaan vähimmin ole
vaikuttanut Parisin ja Rooman suhteiden järjestelyä.

Tähän mennessä on vaikeata sanoa onko pluspuolelle
merkittävä mitään muuta kouraantuntuva. En uskalla vielä
väittää onko Madridissa puhuttu kauppasuhteista ja mahdol-
lisesta ranskalaisesta lainasta, vielä vähemmän onko puhut-
tu Gibraltarsalmen tunnelista. Sensijaan on minuspuolelle
merkittävä yhtä ja toista. Ensinnäkin on ulkopuolella kaik-

kien epäilysten, että Ranskan pää- ja ulkoministerin vastaanotto ei aluksi ollut sydämellinen. Kommunististen ylioppilaiden demonstratiot olivat ilmaisesti Herriot'ille yllätys. (Vähemmän ehkä niille jotka muistelevat miten valankumouksen aikana ja jälkeen huomattava osa Parisin lehdistöä asettui paennutta kuningasta kannattamaan.) Ranskan lehdistö meni niin pitkälle että eräät lehdet kuten esim. Paris-Midi, suoraan syytti Ranskan Espanjassa olevaa ambassadööriä, Herbetteä, matkan huonosta valmistelusta. Toiset lehdet taas syyttivät häntä siitä että hän, kun demonstratioita ilmeni, olisi isoloinut liiaksi Herriot'in ja estänyt häntä alkupäivinä "sekaantumasta kansaan"; huomauttivatpa ilkeämielisesti, että asioita Espanjassa ei voi hoitaa kuten Moskovassa. Tätä katkeruutta näkyy lisänneen Herbetten puolelta sanomalehtimiesten osaksi tullut vissi epäystävällisyys ja halu heidät isoloida. Tiedän varmasta lähteestä että ensi vastaanoton jälkeen useat mukaan lähteneet lehtimiehet soittivat lehdilleen Parisiin kysyen mitä heidän näissä oloissa tuli kirjoittaa^{x)}

Toiselta puolen Herriot'in henkilöllisyys, hänen onnellinen päätöksensä esiintyä Madridissa ja maaseudulla turistina ja hänen luonnollinen ja yksinkertainen suhtautumisensa yksinkertaisiin ihmisiin kieltämättä nostattivat joka hetki hänen populariteettiaan. On sanottu että ensimmäinen vierailupäivä kulki kohteliaisuuden, toinen sydämellisyyden ja kolmas innostuneen mielialan merkeissä. Näistä seikoista voinee ministeri Orasmaa paikan päällä olleena paremmin kertoa.

Italialaiset ja saksalaiset lehdet levittivät ennen matkaa huhuja pitkälle tähtävistä ulkopoliittisista ja strategii-

x) Puhutaan paljon taas siitä että François-Poncet pian kutsuttaisiin pois Berlinistä missä hän on - sen kaikki jopa Saksan tärkeä ambassaadi peittelemättä nyttemmin tunnus- tavat - epäonnistunut, ja että Herbette siirrettäisiin Madridista Berliniin. - Eräissä ranskalaisessa yksityisperheessä, missä seurustelee paljon politikoita, sanottiin minulle suoraan äskettäin että Ranskan nykyisten ambassadöörrien joukossa on aniharva ensiluokan kyky. Tässä väitteessä on kyllä jonkun verran perää.

sista tarkoitusperistä. Sillanrakennus Ranskan ja Afrikan välillä Espanjan kautta, yhteiset intressit eräissä osissa Luoteis-Afrikaa (Rio di Oro), Balearien saarten väliaikainen luovutus Ranskalle laivastotukikohdaksi y.m., kas siinä näiden, lievimmin sanoen vahvasti liioittelevien huhujen sisällys. Olen puhunut näistä asioista äskettäin erään tšekäläisen alaansa hyvin tuntevan ja Genèveissä paljon olleen laivastoattasean kanssa, joka Herriot'n matkaa on erikoisesti, eikä vähimmin espanjalaisissa piireissä tutkinut. Hänen selityksensä mukaan Herriot'n matkan tarkoitus tässä suhteessa olisi ollut seuraava.

Senjälkeenkuin sotilasilmailun nopea kehitys on vaarantanut Välimeren sotilaallisia ja sen kautta myös kaupallisia laivayhteyksiä, jonka vuoksi esim. Toulon on käynyt Ranskalle riittämättömäksi ja jopa vaaranalaiseksi tukikohdaksi, ja jonka vuoksi esim. Englannin laivastoa ei sodan sattuessa katsota voitavan pitää Välimerellä, missä ilmavaara läheisten rannikoiden vuoksi yhä kasvaa, ^{x)} on Välimeri laivastolliselta kannalta muuttumassa sisämereksi, seikka joka kultakin kiinnostuneelta valtiolta vaatii uusia suunnitelmia tai ainakin entisten tarkistusta. Kertojani sanoi tietävänsä varmasti, että ylläolevan johdosta Ranskan laivastopiirit ovat päättäneet sodan sattuessa siirtää emämaan ja Pohjois-Afrikan väliset konvoijit Välimereltä Atlantin valtamereseen, s.o. Espanjan ympäri länsitietä. (Mihinkään tämän päätöksen aiheuttamiin teknillisiin toimenpiteisiin Ranska ei vielä liene ryhtynyt). Katsoen näiden konvoijien pitkämatkaisuuteen on Ranskalle välttämätöntä saada vakuutus Espanjan puolueettomuudesta sodanvaaran varalta. Tämä olisi ollut Herriot'n matkan salainen päämäärä. Onko Herriot katsonut voivansa keskusteluissaan tästä puhua, siihen ei kertojani voinut vastata. Omasta puolestaan hän katsoi, ettei vierailu tässä suhteessa vienyt toivottuun tulokseen. Jos kertojani tieto tästä Herriot'n aikeesta on oikea, pitäisin a priori hänen päätelmänsä oikeutettuna, koska ^{on} luonnollista että Herriot'n oli näissä olosuhteissa pakko noudattaa suurta pidättyväisyyttä ja että Espanjan nykyinen johto, joka jo luonnostaan on voimakkaasti pasifistinen, on pelästynyt maail-

x) Näistä seikoista viittaaan eversti Karikosken äskettäiseen raporttiin Yleisesikunnalle; hän muutenkin vahvistaa tässä esitetyt ajatukset.

man lehdistön levittämiä ennakkotietoja Herriot'n matkan strategisista päämääristä.

Hieman kummalliselta tuntuu että Herriot ja hänen seurueensa olisivat hämmästyneet huomattessaan että Espanjassa, kuten sanat kuuluivat, Ranskalle vihamielinen propaganda oli tehnyt hyvää työtä, ja että Herriot ja hänen kauttaan Ranskan hallitus nyt vasta olisivat joutuneet huomaamaan että Ranskan ulkopuolella on ainakin yhtä paljon antipatioja kuin sympatioja nykyiseen Ranskaan. Jos hämmästyksesi oli todellinen, oli matkalla siinä suhteessa positiivinen tulos!

Tässä yhteydessä ansaitsee kertomista vielä seuraava ulkopoliittisesti varsin tärkeä tosiasia. Kun Herriot palasi Madridista viipyi hän kuten tunnettua nelisen päivää Toulousessa ottaakseen osaa useiden hallitustoveriensä kanssa siellä paraillaan koossa olleeseen radikaalikongressiin.^{x)} (Sivumennen sanoen on herättänyt huomiota että suuri osa hallitusta istui tämän kongressin presidiossa ja että kongressista siten tuli enemmän taikka vähemmän jonkinlainen epävirallinen sivuparlamentti). Tässä kokouksessa Herriot lausui odottamatta virallisesti muutamia erittäin ystävällisiä sanoja italialaisille, jotka lehtien mukaan kuuluivat seuraavasti:

"On a parlé de l'Italie. Rien ne serait plus pénible que de voir durer le malentendu qui nous sépare de cette ancienne alliée. Disons avec courage que nous

x)

Kuten minulle ulkomaalaisetkin läsnäolleet sanomalehtimiehet ovat kertoneet, saavutti Herriot Toulousessa suuren menestyksen, joka huomattavasti on vahvistanut hänen muutama kuukausi sitten hieman heikentynyttä asemaansa. Pöytäpuheen vasemman siiven äänitorvi, kommunismin taipuisa Bergery teki ylen radikaalisilla ulkopoliittisilla hyökkäyksillään Herriot'n puolustuksen varsin helpoksi. Bergery ei äänestyksessä saanut kuin yhden ainoan kannattajajäänen puolelleen.

n'avons pas toujours été justes, moralement, avec elle".

Hän olisi tietojeni mukaan sen lisäksi muissakin tilaisuuksissa kongressin kuluessa tehnyt samantapaisia huomautuksia. Kuten hallitukseni varmaankin tietää, tämä Herriot'n uusi ele, jonka tarkoituksena kait osaksi oli hälvittää Espanjan-vierailunsa Italiassa mahdollisesti herättämiä epämiellyttäviä tunteita, on saavuttanut Italiassa varsin lämmintä vastakaikua, varsinkin koska yllämainituissa sanoissa piilee selvä moite hänen omaa maatansa kohtaan siitä, ettei Italialle ole sodan jälkeen osoitettu kaikkea sitä huomiota jota tämä maa Ranskan entisenä liittolaisena olisi ansainnut. ^{x)} Äskettäin onkin Italian vastatullut ambassadööri hallituksensa puolesta käynyt Herriot'n puheilla kiittämässä häntä Toulousessa lausumistaan sanoista.

On niitäkin jotka väittävät että Herriot'n jonkun verran odottamaton kannanotto Italiaan nähden olisi selitettävissä Madridin-matkan epäonnistumisen seurauksena. Olisi liian aikaista, eikä se kuuluisikaan tämän katsauksen puitteisiin, ruveta erittelemään Herriot'n lausuman syitä taikka ennustelemaan sen mahdollisia vaikutuksia Ranskan ja Italian suhteisiin, mutta totean että eräät tšekäläiset lehdet ovat hieman levottomia siitä että Herriot ilman edelläkävypää diplomaattista valmistelua on sanonut sen minkä mainitsimme. Jos kohta on totta että Herriot tunnelmiensa vallassa usein menee pitemmälle kuin on aikonut, on toiselta puolen mahdollista, jos kohta sitä en tällä hetkellä voi kontrolloida, että valmistuksia on käyty - ajattelen Norman Davisin paraikaista oleskelua Roomassa käytyään pitkiä kes-

x)

Onhan totta että n.k. Lontoon ohjelmaa huhtikuulla 1915, jossa Italialle sen liittymisestä ympärysvaltioihin tuleva palkka määriteltiin, ei rauhanteossa sellaisenaan toteutettu. Tähän oli kaiketi perimmäisenä syynä tietoisuus siitä että Lontoon kokouksen edellä Italia oli käynyt jokseenkin peittelemättömästi kauppaa molempien valtaryhmien välillä.

kusteluja sitä ennen Herriot'n kanssa, Senaatin ulkoasiainvaliokunnan presidentin, ent. ambassadööri Bérenger'n parakaista mztkaa Roomaan (Italian Tiedeakatemia tunnetun kokouksen yhteydessä) y.m. Sitäpaitsi kuulin jo aikaisemmin, jo silloin kun Herriot tuli valtaan, että hänen ja Berthelot'n välillä olisi ollut yhteenotto juuri jälkimmäisen negatiivisesta suhtautumisesta Ranskan Italian-politiikkaan. Saanemme aiheen palata vielä tähän kysymykseen.

Onhan ymmärrettävissä, että Herriot'n Italialle omistamat sanat ovat herättäneet levottomuutta Berlinissä, jos kohta, kuten Saksan hallitusta lähellä olevista potsdamlaisista piireistä olen toiselta puolen kuullut, mainituissa piireissä ei oikein ole tähän asti uskallettu luottaa tuohon niin paljon puhuttuun ystävyyteen Italian kanssa, koska Italian aikaisemmat otteet ja varsinkin uskottomuus kolmiliitolle sodan aikana vielä ovat tuoreessa muistissa. Toiselta puolenhan myös hitlerianismin viimeaikainen heikentyminen panee Mussolininkin puolestaan tarkistamaan ulkopolitiittisia suhteitansa.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 60.

Ministeri Bolma.

18/11 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1914-662

Parisissa marraskuun 18 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
K: 63 110 (ae.	D. 32
23/11.32.	Lil.
5 C6.	ACIA

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ilmapostitse yhden kappaleen raporttiani n:o 60, joka sisältää:

Suomen ja Ranskan kauppaneuvottelut.

Jällellä olevat kappaleet menevät tänään tavallista postitietä.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

Hann. Holma.

*Tämä oli lähetetty
"par avion"
ja tuli samalla*

*kuin tavall. postissa lähetetty
kirje.*

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 60.

Parisi ssa 17 p:nä marras kuuta 19 32.

63/110 pae. 32		
25/11-32		
FINNA	OSASTO	ASIA
5	C6	

Asia: Suomen ja Ranskan kauppa-
neuvottelut.

Senjälkeen kuin lähes kaksi viikkoa sitten uudistuneet neuvottelumme ranskalaisten kanssa olivat joutuneet kriittiseen vaiheeseen, mistä Ministeriölle lähettämäni pöytäkirjat lähemmin kertovat, olen antanut tahallisesti jonkun aikaa kuluu, jotta ranskalaisten mielet ehtisivät rauhoittua ja jotta itse saisin rauhassa harkita, miten neuvotteluja nyt olisi jatkettava.

Todetkaamme ensiksi että viimeisen neuvottelupäivän seuraavana päivänä (5/11) ranskalaiselle ja suomalaiselle valtuuskunnalle järjestämilleni aamiaisilla mieliala jo jossain määrin parani, ja olen senjälkeen osaksi ministeriössä osaksi seura-elämässä tavannut ranskalaisen valtuuskunnan jäseniä, jota pait-si myös ulkoministeriön poliittisella osastolla olen asiasta puhunut. Huomattuani että viimeisinä neuvottelupäivinä vallalla ollut ärtynyt mieliala jossain määrin jo oli rauhoittunut ja huomattuani myöskin etteivät ranskalaiset neuvottelijat kannakaunaa sen johdosta, että neuvottelujen lopussa olimme pakotetut käyttämään jotenkin voimakasta kieltä (ulkoministeriön kaikilla osastoilla on minulle senkin jälkeen osoitettu entistä ystävällisyyttä), päätin, kun huomasin ranskalaisen valtuuskun-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

nan varsinaisen puheenjohtajan, kauppaministeriön traktaattiosaston johtajan Elbelin, joka alussa johti neuvotteluja mutta sittemmin oli pakotettu lähtemään Genèveen, palanneen Pariisiin, mennä yksityisesti hänen puheilleen, minkä eilen pääkonsuli Nordbergin saattamana myös tein. (Ansaitsee mainitsemista että väliaikainen puheenjohtaja Craponne, myös kauppaministeriön osastopäällikkö, oli neuvotteluissa paljoa jäykempi kuin Elbel.) Ennenkuin teen selkoa tästä käynnistä, luon ensiksi lyhyen katsauksen taaksepäin, siten paremmin valaistakseni neuvottelujen nykyhetkistä tilannetta.

Oli alusta pitäen selvää että ranskalaiset, jotka paraillaan pyrkivät kauppapolitiikassaan irti heitä nyt pahasti häiritsevistä tullien sitomisista, varsinkin Saksan kanssa 1927 tehdyn kauppasopimuksen vuoksi, ja jotka päästäkseen Tardieun inauguroiman kauppapolitiikan aikaansaamasta umpikujasta paraillaan hakevat uusia uria, eivät voisi meille nyt luvata mitään kontingenteja ja tulleja koskevissa kysymyksissä. Kuten tunnettua Ranskan valmisteella oleva uusi kauppapolitiikka perustuu kahteen periaatteeseen: 1) uusi sopimus on tehtävä erikseen kunkin maan kanssa rajoitetun suosituimmuuden ja lisätyn kaupallisen tasapainon pohjalla, sekä 2) kontingenttijärjestelmä on hiljattain poistettava tullikoroituksia vastaan. Viimeksi mainitun päämäärän toteuttamiseksi lienee tarkoitus luoda uusi keskivälinen tullitariffi: ne maat jotka tämän vapaaehtoisesti hyväksyvät, vapautuisivat kontingenttirajoituksista. Näissä olosuhteissa ei ollut odotettavissakaan että ranskalaiset suostuisivat puhumaan kanssamme sopimuksellisessa tarkoituksessa muusta kuin viinipykälästä, lisätystä suosituimmuudesta ja 15 % - surtaxesta.

Viinipykälään nähden ranskalaiset jo neuvottelujen alussa suostuivat luopumaan nykyisestä monopoliasemastaan eräitä pyytämään detaljimääräyksiä vastaan, joista kuten

tunnettua meille jo viime kuun lopulla jätettiin yksityiskohtainen kirjallinen ehdotus. Suosituimmuuteen nähden taas luvattiin meille nykyisen B-listan laajennus mieleemme mukaan ilman kompensatiota. Tällainen muodollisesti rajoitettu suosituimmuus olisi tullikysymyksiin nähden de facto sama~~h~~ kuin integraalinen suosituimmuus. Koska Ranska suunnittelee uutta kauppapolitiikkaansa rajoitetun suosituimmuuden pohjalla eikä enää senvuoksi katso voivansa myöntää millekään maalle integraalista suosituimmuutta, eivät ranskalaiset voineet enää pysyä siinä tarjouksessa, minkä he meille integraaliseen suosituimmuuteen nähden viime vuoden vaihteessa tekivät. Kuinka erinomaisen valitettavaa oli ettei meidän puoleltamme silloin suostuttu, on mahdollisimman selvästi käynyt ilmi näiden neuvottelujen aikana, kuten myös alempana sanotusta selviää. — Jos tällaiseenkin pieneen accordin ~~olisi~~ päästy^{äisiin}, ~~olisi~~ meiltä 15 % surtaxe poistettu^{äisiin}, niinkuin se tästä lähtien tullaan poistamaan niiltä mailta, jotka tekevät uuden kaupallisen sopimuksen taikka accordin Ranskan kanssa.

Näissä olosuhteissa oli ilmeistä mihin suuntaan neuvottelut kulkisivat: aikaansaada tällaisella rajoitetulla pohjalla lisäsopimus, joka meille olisi taannut joukon pysyviä etuja. Olisin taipuvainen väittämään että nämät edut olisivat olleet suuremmat kuin Ranskalle myönnettävät. Muista kysymyksistä, jotka ovat enemmän taikka vähemmän periaatteellista laatua, olisi myöhemmin neuvoteltu. Haluan jo tässä yhteydessä mainita, että Ranskan paraikaiset kauppaneuvottelut Amerikan Yhdysvaltain kanssa, jotka presidentinvaalin johdosta ovat olleet jonkun aikaa keskeytyksissä, ja ennenkaikkea t.k. 21 p:nä Berlinissä alkavat neuvottelut Ranskan ja Saksan välillä kauppasopimuksen tarkistuksesta ovat laatuun sellaiset, ettei Ranska sitä ennen meidän vuoksemme

voi määrätä periaateellista kantaansa niihin suuriin kysymyksiin nähden, jotka domineeraavat näitä laajoja neuvotteluja.

Näin olivat asiat - ja lisäksi että ensimmäiset neuvottelut kulkivat mitä parhaimman mielialan merkeissä - kun tuli tieto siitä että Suomen Hallitus oli korottanut eräitä tullimääriä, sellaisiakin jotka koskevat Ranskaa. Pöytäkirjoistani käy ilmi, miten ranskalaisia ärsyttivät nämät korotukset ja varsinkin se seikka että korotukset oli tehty kesken neuvotteluja, mitä he pitivät kansainvälistä tapaa vastaan sotivana, neuvottelujen aikanahan kun yleensä vallitsee linnarauha. En voi tässä yhteydessä olla huomauttamatta että tilannetta komplikoii se seikka, että tapahtuneista tullikorotuksista allekirjoittanut sai ensimmäisen tiedon tšekäläisestä ulkoministeriöstä ja pääkonsuli Nordberg samanaikaisesti tšekäläisestä kauppaministeriöstä. Kun soitin Lontoossa silloin oleskelevalle ministeri Procopelle, hän samoin ilmoitti olevansa asiasta tietämätön. Olisi luonnollisesti ollut ranskalaisiin nähden sekä kohteliaampaa että asialle edullisempaa, jos neuvottelijat olisivat edes samana päivänä kuin korotukset tapahtuivat saaneet niistä sähkö tiedon ja tarkat numeroihin perustuvat ohjeet siitä mitä ranskalaisille oli sanottava. Koetin omasta puolestani ulkoministeriossani ja samoin pääkonsuli Nordberg kauppaministeriossani jo ennen seuraavaa neuvottelupäivää tehdä rauhoittavia démarchesia mutta, kuten myöhemmin huomattiin, ilman sanottavampaa seurauksia. Mainitsemista ansaitsee myöskin että neuvottelujen undalleen alkaessa, s.o. toista viikkoa korotusten jälkeen, meillä neuvottelijoilla ei vielääkään ollut autenttisia tietoja korotuksista vaan oli meidän pakko sanomalehdistä ne rekonstruoida! En erehtyne kun väitän että viimeksi mainitut seikat vielä turhanpäiten huononsivat asemaamme.

Aivan toinen asia on, etteivät korotukset Ranskaan nähden paljoa merkitse ja että ranskalaiset vuoden kuluessa ovat meihin nähden de facto menetelleet paljoa häikäilemättömämmin, tosiasia kuitenkin on että me annoimme ranskalaisille verukkeen ja taisteluaseen, jota he luonnollisesti eivät olleet hyväkseen käyttämättä. Ja niin surullista kuin onkin se myöntää, on asia kuitenkin todellisuudessa se että kansainvälisissä suhteissa tasa-arvoisuudesta huolimatta suurlupaa on hellävaroin käsiteltävä.

Jälkimmäisen neuvottelukauden ensimmäisenä neuvottelupäivänä (3/11) saimmekin ryöpyn niskaamme, mutta asiallisesti ranskalainen valtuuskunta sinä päivänä edelleen vielä pysyi samalla kannalla jonka ylempänä hahmottelin. Pitkien sokkeloisten keskustelujen jälkeen päätimme pyytää hallituksiltamme lupaa olla korottamatta tulleja ja kontingentoimatta toista sopimuspuolta kiinnostaviin nimikkeisiin nähden neuvottelujen aikana eli korkeintaan tämän vuoden loppuun. Meidän puoleltamme lupasimme sitäpaitsi hankkia yksityistietoja siitä miten korotukset vaikuttavat Ranskaan nähden. Kun seuraavana päivänä aloimme esittää kotoa sillä välin saamamme vastaukset näihin kysymyksiin, ranskalaiset kuten tunnettua ilmoittivat ei voivansa jatkaa tällä neuvottelupohjalla vaan ehdottavansa neuvottelujen supistamista tällä kertaa kahteen kysymykseen, nimittäin viinipykälään ja surtaxeen. Muista kysymyksistä piti noin 3 kuukauden päästä uudelleen neuvoteltaman.

En pidä mahdottomana etteivätkö ranskalaiset joka tapauksessa olisi ajaneet asioita tähän, mutta tullikorotuksemme antoivat heille ulkonaisen verukkeen näin menetellä. Ohjelman periaatteellinen muutos 20 tunnin sisässä oli seuraus tullikorotusten herättämän ärsytyksen muodollisesta oikeutuksesta.

On aivan selvää miksi ranskalaiset tätä veruketta hy-

väkseen käyttivät. Ensiksi senvuoksi että he olivat huomanneet neuvottelujen joutuneen asteelle, jossa meidän etumme olivat vaakakupissa raskaammat. Toiseksi senvuoksi että he eivät toisten neuvottelujen vuoksi tahtoneet sitoa käsiään, minkä he itse myönsivätkin. Kolmanneksi koska ymmärsivät että jos heidän puoleltaan meille myönnetään a) luopuminen monopoli-asemasta viineihin ja alkoholiin nähden, b) suosituimmuus de facto ja c) surtaxen poistaminen, heille itselleen, myöhemmin periaatteellisista kysymyksistä neuvoteltaessa ja varsinkin jos siihen mennessä kontingenttijärjestelmästä enemmän taikka vähemmän on luovuttu, jäisi käteen hyvin vähän valtteja; tämänkin he merkkillisen avoimesti ilmoittivat sanoen haluavansa eliminoida tämänhetkisistä neuvotteluista kysymyksen suosituimmuudesta ja tulleista yleensä säilyttääkseen nämät valtit myöhempiä neuvotteluja varten. (Toiselta puolen ranskalaiset eivät myöskään meiltä vaatineet mitään tullialennuksia, koska eivät itse meille sellaisia tahtoneet luvata.) Tämän lisäksi oli ranskalaisilla ehkä neljäs syy, se näet että neuvottelupäivien aikana maanviljelysministeriössä ilmeisesti uudelleen heräsi ajatus puutavaran kontingenttien lisäämisestä tullikorotuksia vastaan. Ylempänä mainitusta molemminpuolisesta lupauksesta linnarauhan pitämisestä vuoden loppuun he eivät näissä olosuhteissa tahtoneet tai voineet pitää kiinni vaan tahtoivat saada käteensä mahdollisimman vapaiksi. (Huhut ovatkin käyneet yhä täsmällisemmiksi siitä että aivan piakkoin on odotettavissa puutavaran uusi tullikorotus. Miten kontingenttien samanaikuisesti käy, siitä on liikkeellä mitä erilaisimpia tietoja.)

Pääkonsuli Nordbergin ja allekirjoittaneen eilisen käynnin tarkoitus oli näissä olosuhteissa koettaa saada asiat mikäli mahdollista takaisin sille pohjalle millä ne olivat ennen tullikorotuksiamme. Teen lyhyesti selkoa tästä keskus-

telusta johon ottivat osaa varsinainen puheenjohtaja Elbel ja v.t. puheenjohtaja Craponne. Mieliä oli sen parempi nyt huomattavasti helpottunut. Saimme ranskalaiset suostumaan siihen että jos ensi kuussa neuvottelut jälleen aletaan, voisimme puhua ei ainoastaan viinipykälästä ja surtaxesta, joissa molemmissa pysyvät entisellä kannallaan, vaan myöskin suosituimmuuslistan laajentamisesta mutta kompensatiota vastaan. Koska sekä Elbel että ulkoministeriön asianomainen neuvottelija parin päivän päästä lähtevät Berliniin ja koska allekirjoittanut samanaikaisesti on viikon Belgiassa, sovittiin siitä että ensi kuun alkupuolella uudelleen kokoontuisimme.

Lupasin, päästäksemme taas neuvotteluihin käsiksi, Hallitukselleni suositella seuraavanlaista neuvottelupohjaa:

- 1) Ranskalaiset luopuvat monopoliasemastaan viineihin ja alkoholiin nähden ja pyytävät sensijaan otettavaksi sopimukseen ne detaljimääräykset, joista ylempänä oli puhe;
- 2) Ranska luopuu surtaxen sovittamisesta meihin;
- 3) Lisätystä B-listasta keskustellaan joitakin kompensatioita vastaan.

Ranskalaiset myönsivät peittelemättä että heille näissä neuvotteluissa vain yksi asia on tärkeä, nimittäin viinikysymys. Sen olemme voineet neuvottelujen kuluessa muutenkin todeta, ja ansaitsee mainitsemista että kun norjalaiset saivat ranskalaisten kanssa alkusyksystä aikaan pienen mutta heille tärkeän sopimuksen, surtaxe eräiltä heille tärkeiltä vientiartikloilta hävisi miltei yksinomaan sitä vastaan että he ranskalaisille myönsivät eräitä lisäetuja viinirégimen alalla. Paljon riippuu näissä olosuhteissa siitä, miten laajassa määrässä me voimme suostua ranskalaisten pyytämiin yksityiskohtiin tällä alalla.

Mitä erikoisesti vielä tulee surtaxeen niin on ehkä syytä unsia ohjeita laadittaessa ottaa huomioon, että surtaxe

sittenkin loppujen lopuksi vain on väliaikainen toimenpide ja että sen poistaminen ranskalaisten pyytämää viinirégimää vastaan on ontuva neuvottelupohja, koska viinidetaljeihin sisältyy joukko tärkeitä pysyviä myönnytyksiä meidän puoleltamme. Kysymystä arvosteltaessa täytyy näissä olosuhteissa koettaa määritellä surtaxesta vapautumisen kaupallisia ja rahallisia etuja ottaen ^{myös} huomioon, että minulle vielä pari päivää sitten ulkoministeriössä painostettiin, että jos meiltä surtaxe poistetaan, tämä ei eo ipso suosituimmuuden perustuksella tule esim. Ruotsin osaksi, vaan että Ruotsi samoin siitä vapautuu vasta jos se suostuu tekemään Ranskan kanssa uuden sopimuksen tai nykyisen tarkistuksen. Nämät näkökohdat ovat aiheuttaneet sen että pääkonsuli Nordbergin kanssa viime päivien yksityisissä neuvotteluissa olemme koettaneet saada uuden neuvottelupohjan ^{ranskalaisten ehdotuksesta} mahdollisimman laajaksi koska emme katso, että viinipykälä ranskalaisten ehdottamassa muodossa ja surtaxen poistaminen peittävät toisiaan, olkoon että surtaxesta vapautuminen kaupallisesti tällä hetkellä merkitsee huomattavaa etua.

laajemmaksi

Samalla kun toivon että ensi kuun alkuun mennessä hallitukseni ehtisi näitä kysymyksiä harkita ja minulle antaa uudet ohjeet, rohkenen kiinnittää huomiota vielä seuraavaan.

Viimeisten tilastotietojen mukaan Suomen vienti Ranskaan tämän vuoden 9 ensimmäisenä kuukautena on jossain määrin vähentynyt edellisiin vuosiin nähden. Sensijaan tuontimme Ranskasta on kielto lain kumoamisesta huolimatta prosentuaalisesti huomattavasti laskenut niin että tällä hetkellä vientimme ja tuontimme suhdeluku on lähes 4 Suomen eduksi. Tämä ilahuttava tosiseikka vaatii toiselta puolen puoleltamme erityistä varovaisuutta ja ennenkaikkea panee meidät hyvin tarkkaan harkitsemaan onko keidän syytä maahan nähden, jonka kanssa meillä on näin edulliset, joskin pulan vuoksi

molemmiin puolin absoluuttisesti pienentyneet, kauppasuhteet, ryhtyä minkäänlaisiin toimenpiteisiin tuontimme tästä maasta vaikeuttamiseksi. Ranskalaiset ovat neuvottelujen kuluessa monasti sanoneet, ja tätä tahdon tässäkin yhteydessä alleviivata, että he eivät puoleltamme pyydä mitään sitoumusta olla ryhtymättä tällaisiin toimenpiteisiin, koska heidän on vaikeata nykyisen kauppapoliittisen epävarmuuden aikana omasta puolestaan sellaista meille antaa, mutta ovat he antaneet selvästi ymmärtää, että tällaisessa tapauksessa he sanovat irti sopimuksen. Tätä pidän nyt kuten ennen kaikkein suurimpana vaarana, koska me tällöin joutuisimme maksimitariffin alaisiksi, mikä taas merkitsisi vientimme Ranskaan täydellistä tyrehtymistä kilpailijamaittemme eduksi.

Mielestäni on totuuden nimessä mainittava, että ranskalaiset odottamattoman ylimalkaisesti ovat neuvottelussa koskettelleet yllämainittua disproportiota kauppasuhteissamme. Ennen neuvottelua he tosin huomauttivat siitä että lentomootoritilausta firmalta Gnome & Rhône ei ole tehty - tästä minulle huomautettiin jo viime keväänä, mutta mainitussa firmassa tänä syksynä tapahtunut skandaali, jota tietysti käytin hyväkseni, on pannut heidät vaikenemaan - sekä siitä että tämänvuotisesta kiskotilauksesta puolet Ranskasta ostetusta määrästä nyttemmin on siirretty Englantiin (katso lähemmin kirjettäni lokak. 26 p:ltä n:o 1782-620). Jälkimmäisestäkään seikasta, vaikka se näkyy ranskalaisia kovasti harmittaneen, ei neuvottelujen aikana ole virallisesti mitään puhuttu.

Sallittakoon minun tässä yhteydessä huomauttaa että katsoen Ranskan jatkuvaan merkitykseen vientimme kannalta sekä siihen että normaaliolojen palattua voimme tuntuvasti lisätä vientiämme tähän maahan, eräänlaisella varovaisuudella ehkä olisi ostoja täältä vähennettävä, koska olemme kaikkien mahdollisten markkinoiden tarpeessa, ja koska jonkun

odottamattoman tilanteen sattuessa esim. Englannissa meidän on vaikea heti löytää muualta sopivia markkinoita. Tästähän meillä on voinvientimme alalla ollut kuvaavia esimerkkejä. Alkoholiliikkeen ostoja voisi sensijaan käyttää varovasti painostuskeinona, koska sellainen toimenpide paremmin tepsisi katsoen siihen että viininviljelijäin ja viinikauppioiden yhtymät viime aikoina ovat, paremmin järjestäytymällä, saaneet yhä suuremman vaikutuksen yleisten asioiden hoitoon.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 61.

Ministeri Kolma.

20/11 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o

1945-672

Parisissa marraskuun 21 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
64 110 lae.		32
28/11-32		
RYHMÄ		ADJA
5 C6		

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini n:o 61, joka sisältää:

Ittzenjuhlat Parisissa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

K. Holma,

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 61.

Parisi ssa 20 p:nä marraskuuta 19 32.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 64/110 ae. D. 19 32		
28/11-32		Liit.
5	C6	ASIA

Asia: Itzenjuhlat Parisissa.

Kustaa Adolfin päivänä oli ruotsalainen seurakunta ruotsalaiseen kirkkoon järjestänyt juhlanjumalanpalveluksen, johon al-lekirjoittanut ja muut Lähetystön virkamiehet rouvineen olivat kutsutut. Kutsuvieraina oli myös Saksan asiainhoitaja ja pari muuta Saksan ambassaadin jäsentä. Kunniavieraana oli prinssi Eugen, joka pitemmän aikaa taasen on oleskellut Ranskassa. Meille oli varattu paikat prinssin ja Ruotsin lähettilään taakse.

Jumalanpalveluksen toimitti Ruotsin tšekäläinen kirkkoher-re, joka saarnassaan ei sanallakaan maininnut Suomen nimeä. Toiseksi puhui ranskalainen protestanttinen pappi professori Viénot.

Iltapäivällä oli Sorbonnessa, Richelieun salissa, esitel-mätilaisuus, jonka avasi Ruotsin lähettiläs ja jonka päänumero-na oli lundilaisen professorin Weibullin esitelmä aiheesta "Kus-taa Adolf ja Richelieu". Olin saanut kutsun tähän tilaisuuteen missä myös rouvineni olin.

Minusta tuntuu että meille suomalaisille olisi pitänyt osoittaa jonkun verran suurempaa huomaavaisuutta, kun kerran sekä jumalanpalvelus että esitelmätilaisuus olivat ruotsalaisten

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Ulkoasiainministeriön harkinnan mukaan.

järjestämät. Niinpä olisi minusta pitänyt järjestää niin että Suomen edustaja kirkossa olisi istunut samalla tuolirivillä missä Ruotsin lähettiläs, ja samoin olisi mielestäni Suomen edustajan esitelmätilaisuudessa pitänyt kuulua täällä tämmöisissä tilaisuuksissa tavanmukaiseen presidioon, joka istuu eri korokkeella ja johon kuului Ruotsin lähettiläs.

Olen ylläolevan huomautuksen tehnyt tietäen ettei sitä käsitetä väärin jonkinlaiseksi turhanylpeydeksi taikka liialliseksi protokollarisuudeksi vaan yksinomaan todistukseksi siitä, ettei mielestäni Suomelle annettu kaikissa suhteissa sille tässä tilaisuudessa tulevaa paikkaa.

On myös kuvaavaa että koko päivänä ei mainittu Suomen nimeä kuin kaksi kertaa. Professori Weibull esitelmässään katsoi sopivaksi sanoa seuraavat sanat: "A cette époque (s.o. Kustaa Adolfin noustessa valtaistuimelle) la Finlande était suédoise". Tämä lause, varsinkin historian professorin suussa, tuntuu merkilliseltä koska se ei ole asiallinen. Toisen kerran mainittiin Suomen nimi professori Viénot'n esityksessä, mutta siinäkin erästä Kustaa Adolfin omaa lausetta siteerattaessa.

Seuraavana sunnuntaina t.k. 13 p:nä oli saksalaisessa kirkossa samoin Kustaa Adolfin kuoleman muistoksi juhlanjumalanpalvelus, jossa kirkon pastori ja Saksan ambassaadi olivat isäntinä. Viime tingassa kreivi Ehrensvärd rouvineen olivat ilmoittaneet olevansa estetyt saapumasta, seikka joka Saksan ambassaadin läsnä olevissa jäsenissä herätti eräänlaisia huomiota.

Jumalanpalveluksen toimitti saksankielellä hannoverilainen korkeassa asemassa oleva pappi, salaneuvos, tohtori J. Köhler. Ranskalaisten protestanttisten kirkkojen ylitarkastaja Appia piti ranskankielisen puheen päivän muiston johdosta.

Tässä tilaisuudessa esoitettiin meille suomalaisille suurta huomaavaisuutta varsinkin juhla jumalanpalveluksen jälkeen kirkon suojissa järjestetyissä teekutsuissa, joilla saksalaisen kirkon pastori piti puheen kohdistuen sen myöskin Suomen osanottoon 30-vuotiseen sotaan ja läsnäolevaan Suomen edustajaan.

Kuten yllä esitetyistä seikoista käy ilmi katsoin asianmukaiseksi olla mukana kaikissa Iltzen-päivän muistoksi järjestetyissä tilaisuuksissa, siten alleviivatakseni Suomen osanoton merkitystä 30-vuotiseen sotaan. Otaksun tässä suhteessa toimineeni Hallitukseni toivomusten mukaisesti. Eräänlaisen katkeruuden meissä suomalaisissa kuitenkin herätti Ruotsin lähetystön jossain määrin nonchalantti suhtautuminen meihin. Se ei ollut omiaan hälventämään sitä katkeruutta, jonka näiden juhla viikkojen aikana on tuntenut jokainen joka on vakuutettu siitä että aika Kustaa Vaasasta Kaarle XII:een teki lopun keskiajalla Suomessa vallinneesta kansallisesta kirkosta, ja joka lisäsi vallan keskitystä Tukholmaan ja Uppsalaan aikaisemman suhteellisen itsenäisyytemme kustannuksella siten valmistellen sitä provinssiasemaa, johon ruotsalaisajan lopulla Suomi sen pahempi joutui.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 86.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. no 62.

Ministeri Holma.

6/12-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 2028-705

Parisissa joulukuun 7 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
No 66 / III Sal. 32		
12/12-32	No -	L 1
5.	66.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini n:o 62, joka sisältää:

Belgian frangi.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

M. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 62.

Parisi ssa 6 p:nä joulukuuta 1932.

Salainen.		
KIRJASTO		
66/111	Sel	32
12/12-32	-	LIT. -
RYHMÄ		ASIA
5.	66.	

Asia: Belgian frangi.

Sen johdosta että Helsingissä on liikkunut huhuja Belgian frangin olevan kullasta erkanemisen partaalla, olen koettanut asiaa täällä tutkia. Ensinnäkin huomautan että ollessani 23 - 30 p:nä marraskuuta Belgiassa ja nähdessäni mainittuna viikkona henkilöitä kaikista ryhmistä, pääministeristä alkaen, en saanut sitä käsitystä että kysymys edes olisi askarruttanut sikäläisiä piirejä.

Palattuani Pariisiin ja kuultuani täällä alussa mainitun huhun asetuin uudelleen yhteyteen Brysselin ja Antwerpenin konsulinvirastojen kanssa pyytäen heitä tutkimaan puolestaan huhun todenperäisyyttä. Molemmat virastot samoinkuin eräät muutkin lähteeni toteavat yksimielisesti että Belgian frangi on tällä hetkellä vahvimpia valuuttoja Euroopassa. Valtionpankin kultavarasto on 13 miljardia frangia ja kultakate on 66 %. Valtion budjetissa on tosin vajauksia ja ulkomaankauppa on totaalisesti pienentynyt mutta nämä seikat eivät ainakaan toistaiseksi voi vaikuttaa frangin stabiiliteettiin.

Tästä huolimatta kyllä tiedän että eräät belgialaiset ovat ostaneet ulkomaisia valuuttoja peläten mahdollista frangin laskua. Totta on myös että Banque de Bruxellesilla on ollut

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ja jatkuvasti on vaikeuksia, mutta toiselta puolen Société Générale, jonka johtaja Francqui nykyään on enemmän taikka vähemmän Belgian finanssidiktattori, on vahvassa asemassa ja valmis auttamaan Banque de Bruxellesia.

Ylläsanottu koskee luonnollisesti vain sitä tapausta etteivät muut kultavaluutat ja ennenkaikkea Ranskan frangi ala heilahdella. Jos näin kävisi - ja Ranskassa on paljon ihmisiä jotka uskovat että Ranskan valtion huonot raha-asiat ja protektionismin aiheuttama kaupan tyrehtyminen sekä punnan mahdollisesti jatkuva lasku väkipakolla vievät Ranskankin rahan laskuun - tulee luonnollisesti Belgian frangin olemaan vaikeata yksin pysyä pystyssä.

Pitkässä keskustelussani tänään Quesnayn kanssa otin otsakeasiainkin puheeksi ja vahvisti hän ylläsanotun.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: 66.

ASIA: _____

Pärisissä olevan lähetystön rap. no 63.

Ministeri Holma.

5/12-32.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa joulukuun 7 p:nä 1932.

N:o

2029-706

67/111 Pal . 32
12/12-32 ? - 1
5. 66.

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini n:o 63, joka sisältää

Englanti ja suosituimmuus.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

Hani Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 63.

Parisi ssa 5 p:nä joulukuuta 1932.

67	III Sal	32
12/12-32		

Asia: Englanti ja suosituimmuus.

Juuri päättyneen kansainvälisen kauppakamarin suuren syyskokouksen tuloksista ansaitsee mielestäni seuraava seikka erikoista huomiota puoleltamme. x)

Lähtiessäni kokouksen yhteyteen järjestetyiltä suurilta juhlapäivällisiltä kotia jouduin kulkemaan Itävallan ent. Berliin-lähettilään tohtori Riedlin kanssa, joka nykyään kokonaan omistautuu kansainvälisten kauppakysymysten hoitamiseksi. Olin Berliinissä ollessani erittäin läheinen Riedlin ystävä. Kun tiesin että hän on etevimpiä kauppasopimusteknillisten kysymysten nykyisiä tunteijoita, kutsuin hänet vieraakseni saadakseni lähinnä häneltä kuulla mitä hän ajattelee Ouchyn sopimuksen suhteesta suosituimmuuslauseliin. Raportissani Ouchyn sopimuksesta joka minulla kauan on ollut tekeillä, tulen vielä tähän puoleen palaamaan, mutta kiintoisaa oli että Riedl minulle kertoi englantilaisen valtuuskunnan samana päivänä (30/11) asianomaisen komissionin kokouksessa kaikkien ihmeeksi asettuneen ranskalaisten

x) Olen jossain määrin ihmetellyt ettei tässä tärkeässä kokouksessa kukaan edustanut Suomea. Vapaaherra Wrede, joka juuri niihin aikoihin täällä oleskeli ja joka olisi voinut saada määräyksen edustaa meitä, hän kun aikaisemminkin on Suomea näissä kokouksissa edustanut, ei tiennyt mitään koko kokouksesta. Ruotsilla oli 5 edustajaa.

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

ja kreikkalaisten kanssa kannattamaan rajoitettua suosituim-
muutta. Riedl meni niin pitkälle että hän kutsui päivää
historialliseksi.

Koska Riedl välistä voi olla jossain määrin mie-
likuvituksensa innoittama, kontrolloin seuraavana päivänä
hänen tietoaan erään kansainvälisen kauppakamarin vakinaisen
jäsenen kautta, jonka tapaan harva se päivä - kauppakama-
ri on näet läheisin naapurini. Häinkin myönsi englantilai-
sen valtuuskunnan läsnäolijoiden hämmästykseksi aivan sel-
västi ilmoittaneen kantansa yllämainittuun suuntaan. Hän
sitäpaitsi antoi käytettäväkseni eräitä kokouksen resolu-
tioita joista samoin käy ilmi tämä tosiasia. Lähetän eri
kirjeenä nämät resolutiot samoinkuin ministeri Riedlin
alustuksen koskien suosituimmuus- ja resiprositeettikysymys-
tä kansainvälisissä sopimuksissa.

Katsoen siihen että Englanti vastatessaan Belgian
ja ~~ja~~ Hollannin hallitukselle näiden kehoitukseen liittyä
Ouchyn sopimukseen erikoisesti alleviivasi tämän sopimuksen
ja suosituimmuuslauselin keskinäistä ristiriitaisuutta^{x)}, se-
kä ottaen huomioon että mikäli tiedän Englanti on ainakin
Ruotsille ilmoittanut asettavansa piakkoin käytävien talous-
neuvottelujen pohjaksi integraalisen suosituimmuuskaasitteen,
ansainnee ylläkerrottu puoleltamme erikoista huomiota.

Kolma.

x) Tahdon jo tässä antisipoida että Belgian hallitus puo-
lestaan tähän Englannin hallituksen huomautukseen, jota si-
vumennen sanoen olisi liioiteltua kutsua protestiksi, on
kiinnittänyt Englannin hallituksen huomiota Ottawaan ja
Englannin siellä Dominioille lupaamiin preferenssisuhteisiin.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. n:o 64.
Ministeri Koluva.

6/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 2042-709

Parisissa joulukuun 8 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
65 III Re. D. 10 32		
12/12.32.		
REKISTERI	LAUSUNNOT	ALUE
5 CG		

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini n:o 64, joka sisältää

Puutavaravientimme Ranskaan.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJÖ-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 64.

Parisi ssa 6 p:nä joulukuuta 19 32.

65 III Re. D. 11 82
12/12.32.
5 C6.

Asia: Puutavaravientimme Ranskaan.

Lähetystö on sekä sähköin että kirjein tiedoittanut viimeisistä muutoksista vallalla olevassa lainsäädännössä Ranskassa koskien puutavarantuontia tähän maahan. Lienee kuitenkin syytä raportinkin puitteissa tehdä selkoa näiden muutosten synnystä ja merkityksestä.

Jo viime talvena myönsivät ranskalaiset periaatteessa että pohjoismainen puutavara ei kilpaile muussa kuin aivan vähässä määrässä Ranskan oman puutavaratuotannon kanssa. Vaikeudet ovatkin siitä lähtien pääasiallisesti keskittyneet kysymykseen siitä, millä tavalla tätä periaatteellista tunnustusta voitaisiin käytännössäkin toteuttaa. Toisten maiden kateus, suositimmuusklauseli ja monet muut seikat ovat tähän asti viivyttäneet ratkaisua. Joka kerta kun ratkaisu on ollut muodossa taikka toisessa käsin kurotettavissa, on aina ilmestynyt metsädepartementtien jokin valitus tai maanviljelysministeriön jokin uusi veruke, johon asia aina takertui. Valituksemme, pääministeriä myöden, ajautuivat aina tuossa ministeriössä karrille.

Rekapituloidakseni palautan mieleen että kun elokuussa 1931 kontingentit puutavaralle määrättiin, ne viime vuoden lop-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

puun pysyivät sataprosenttisesti vuosien 1925 - 29 keskiarvon tasalla. Tämän vuoden ensimmäiseksi neljännekseksi tuo 100 %:n taso aleni 75 %:iin, toiseksi neljännekseksi aina 50 %:iin, kohotakseen sittemmin vuoden jälkimmäiseksi puoliskoksi 60 %iin aikaisemmasta keskiarvosta.

Tilanne on itse asiassa ollut vielä pahempi sen kautta että lisensoijia jaettaessa niitä on annettu kaikenikäisille indiviideille jotka ehkä joskus maailmassa ovat puutavaraa ostaneet, jotavastoin vakinaiset, vuosikymmeniä ammatissa toimineet tuojat ovat jääneet jollei osattomiksi niin kuitenkin vähille. Tämän lisäksi päätettiin että tuojan pyytäessä lisenssiä, hänen tuontioikeutensa lasketaan ei ylempänä mainittujen vuosien 1925 - 1929 keskiarvon taikka myöhemmin siitä alennetun prosenttitason mukaan vaan vuosina 1929, 1930 ja 1931 ostamansa puutavaran keskiarvon perustalla. Tästä on aiheutunut valitettava epäsuhta myönnettyjen kontingenttien ja myönnettyjen lisenssien välillä, jota paitsi koko lisenssijärjestelmä täällä kuten kaikissa oloissa on osoittautunut täydelliseksi erehdykseksi, mistä luonnollisesti kauppasopimusneuvottelujen aikana ja monessa muussa yhteydessä olemme ranskalaisille huomauttaneet.

Kun tämä vuosi alkoi lähennellä loppuaan tuli maanviljelysministeriö pakotetuksi lopultakin määräämään kantansa kaikkiin niihin lukemattomiin valituksiin joita sekä ulkomaisilta edustajilta että kotimaisilta ostajilta päivittäin saapui. Lähtien Ranskan kauppapolitiikan uudesta suuntaviivasta: korkeampia tulleja ja korkeampia kontingenteja, maanviljelysministeriö tahtoi korottaa puutavaratullit, jotka kevääseen saakka olivat rauhanaikaisten tullien tasalla mutta jotka silloin kohotettiin noin 1 1/2 kertaa korkeammiksi rauhanaikaisiin verraten, niin korkealle että ne olisivat vastanneet kolminkertaisia rauhantulleja. Tämän saimme sen

parempi estetyksi, mutta viimeinen asetus korottaa kuitenkin tullit vähän enemmän kuin kaksi kertaa korkeammiksi kuin ennen sotaa eli noin 50 % korkeammalle kuin missä viimeksi olivat.

Tämä tullinkorotus on luonnollisesti ikävä senvuoksi että n.k. avaintulleja täällä ei voida jälleen alentaa ilman parlamentin suostumusta. (Sensijaan hallitus voi ne parlamenttia kuulematta korottaa.) Edelleen senvuoksi että uudet tullit todella jo hipovat prohibitiivista rajaa. Toiselta puolen ja katsoen siihen että puutavaratullit ovat spesifiikki- eikä ad valorem tulleja, merkitsee uusi tullien korotus efektiivisesti halvemmalle, Ranskan puutavaratuotannolle todella suurta haittaa tekeväälle keskieuropalaiselle puutavaralle korkeampaa tullimuuria kuin kalliimmalle pohjoismaiselle. Voinee pitää varmana että keskieuropalainen kilpailu tämän kautta vähenee meidän hyväksemme.

Samanaikuisesti uusi asetus määrää että pohjoismaiselle sahatulle männylle (sapin rouge), jota Ranskaan tulee Suomesta, Ruotsista, Norjasta, Virosta, Latviasta, Liettuasta ja Puolasta, myönnetään neljänneksittäin 40,000 tonnin, s.o. noin 16,000 standartin, ylimääräinen kontingentti. (Suomen lehdissä oli väärä uutinen tästä muutoksesta, koskapa niissä kerrottiin että nuot 40,000 tonnia annettaisiin koko tälle vuodelle. Sen parempi koskee tämä uusi erikoiskontingentti sekä kolmatta että neljättä neljännestä, joten siis pohjoismaiselle männylle tälle vuodelle myönnetään lisäkontingenttina 80,000 tonnia eli noin 32,000 standarttia.)

Tämä asetus, jos kohta se luonnollisesti ei voi meitä lopullisesti tyydyttää, on kuitenkin periaatteellinen voitto pohjoismaisen puutavaran asialle, jonka puolesta olemme 1 1/2 vuotta taistelleet.

Koska varsinkin Norjan, Viron ja Liettuan vienti Ranskaan on mitätön ja Latviakin pysyttelee sangen vaatimattomissa puitteissa, tulee korotus oikeastaan Suomen, Ruotsin ja Puolan hyväksi. Tässä on toteutunut se pelko mikä minussa on koko tämän ajan ollut ja josta monasti olen puutavaramiehillemme samoin kuin myöskin ulkoministeriölle ilmoittanut, että ilman Ranskan ystävää Puolaa emme saisi tätä asiaa ratkaistuksi. Näissä olosuhteissa olen oikeutettu uudelleen asettamaan kysymyksen alaiseksi eikä olisi ollut viisaampaa alunpitäen olla puolalaisten kanssa yhteistoiminnassa ja käyttää heitä hyväksemme neuvotteluissa ranskalaisten kanssa. Kuten tunnettua on noin 40 % Puolan puutavaranviennistä laadultaan meikäläiseen puutavaraan verrattavissa.

Loppujen lopuksi syntyi vielä viime päivinä riitaisuuksia tuon ylimääräisen kontingentin jakamisesta. Kun kuulin että meille oli aiottu antaa paljoka pienempi osuus kuin Ruotsille ja Puolalle, tein heti innokkaita démarchesia joita hyvällä menestyksellä lähdettyäni Belgiaan jatkoivat lähetystöneuvos Sohlberg. Kävi tällöin ilmi että koska Suomen puutavaran ostajat aikaisemmin olivat saaneet suurempia lisenssejä kuin ruotsalaiset tahdottiin käyttää lisäkontingenttia tämän muka epäsuhtaan tasoittamiseksi. Myös Puola oli saanut ainakin yhtä suuren osuuden kuin me alkuperäisessä jakoehdotuksessa. Syynä tähän diskriminatioon oli kait osaltaan myös se että suomalaista puutavaraa on dépôt fictifissä odottamassa lisenssejä ja tullausta vähemmän kuin ruotsalais-^{x)} ta ja puolalaista. Meidän kantamme oli luonnollisesti toinen, s.o. emme voineet hyväksyä erikoiskontingentin käyttämistä aikaisempien lisenssien tasoittamiseksi, koska nämät lisenssit

x) Tämä riippuu siitä että Ranska aivan viime aikoina on ostanut enemmän Ruotsista kuin Suomesta mihin taasen on luonnollisena syynä se tosiasia että Suomen varastot olivat aikaisemmin loppuunmyytyt kuin Ruotsin.

luonnollisesti perustuivat kulloinkin vallinneisiin tilanteisiin ja koska tuon perustelun mukaisesti se maa saisi suurimman vientioikeuden, joka on uskaltanut eniten tuoda maahan puutavaraa ulkopuolella kontingenttien ja lisenssien! Sitäpaitsi huomautettiin meidän taholtamme että aikaisempaa jakelua joka käsitti kaikki puulajit, ei voida tasoittaa erikoiskontingentilla joka tarkoittaa yksinomaan parempia laatuja.

Pitkien neuvottelujen jälkeen on nyt päästy siihen että meille myönnetään tämän vuoden männylle annetusta lisäkontingentista, s.o. 80,000 tonnista, 23,000 tonnia, Ruotsille 25,000 tonnia ja Puolalle tietääkseni 18,000 tonnia. Loput 14,000 tonnia jakautuvat muille.

On vaikea sanoa ennenkuin vuosi on lopussa ja lasketukset päättyneet, miten korkealle tämän vuoden puutavaranvientimme ja erikseen sahatun puutavaranvientimme Ranskaan nousee.

Näissä olosuhteissa tulee kysyneeksi mikä sitten tulee olemaan ensi vuoden régime. Omasta puolestani olen siitä saakka kun uusi asetus julkaistiin pitänyt todennäköisenä että nyt voimaan astunut järjestelmä tulee jatkumaan ensi vuonna, s.o. että tullit pysyvät nykyisellä korkeudella, yleiskontingentti luultavasti samoin ja että neljänneksittäin tai ehkä puolivuositain annetaan lisäkontingentti pohjoismaiselle männylle. On pelättävissä että kun Ranskan hallitus kerran tämän muutoksen pani voimaan se ei halua mennä sitä uudelleen muuttamaan muutaman viikon kuluttua.

Tälle käsitykselleni sainkin muodollisen vahvistuksen kun kansainvälisen kauppakamarin päivällisillä toissapäivänä saatoin hetken puhutella kauppaministeriä. Hän antoi minun sitäpaitsi ymmärtää että maanviljelysministeriön vastustus oli ollut voimakas ja että ansio siitä että kontingentit koro-

tettiin tulee hänen ministeriölleen!

Näinollen täytyy ponnistuksemme, sekä ulkomaisen edustuksemme että tšekäläisten ostajien ja agenttien, keskittyä siihen että saamme mikäli mahdollista vuoden kuluessa sekä yleiskontingentin että erikoiskontingentin nousemaan sekä lisenssijärjestelmän poistetuksi. Etukäteen uskallan sanoa että tehtävä ei tule olemaan helppo.

Pohjoismaisen puutavaran ostajien syndikaatin yleissihteeri oli tänään itsenäisyyspäivänä luonamme ja kertoi että kaikki pohjoismaisen puutavaran tuonnista Ranskaan kiinnostuneet henkilöt ylihuomenna pitävät suuren kokouksen koettaakseen pakottaa hallituksen korottamaan yleiskontingentin ja poistamaan lisenssit. Jos kohta minulla on tällä hetkellä varsin vähän toiveita siitä että kokous tällä kertaa tulee viemaan positiiviseen tulokseen, olen kuitenkin kutsunut mainitun syndikaatin presidentin yhdessä va-paaherra Wreden kanssa vieraakseni ennen kokousta jotta saisin tilaisuuden hänelle vielä asiata selvittää.

Tulen luonnollisesti kauppasopimusneuvottelujen jälleen alkaessa t.k. 12 p:nä protesteeraamaan sitä vastaan että puutavaratulleja on korotettu kesken neuvottelujen.

Kuten aikaisemmin olen maininnut Ruotsin tšekäläinen kauppakamari noin 6 viikkoa sitten kääntyi suoraan kauppaministerin puoleen huolestuneena huhusta puutavaratullien korottamisesta kolminkertaisiksi. Kauppaministeri vastasi tähän mahdollisimman kategorisesti (minulla on jäljennös kirjeestä edessäni) ettei tulleja tulla korottamaan jollei samanaikaisesti kontingenttijärjestelmää kokonaan (entièrement) poisteta. Kuulen nyt että sama kauppakamari on kauppaministerille lähettänyt kirjeen jossa se lausuu ihmettelynsä tullien korotuksesta ilman vastaavaa kontingenttijärjestelmän poistamista.

Minulle kertoi Latvian lähettiläs kauppaministerin

syyskuun lopulla hänelle vakuuttaneen, että kontingentti-järjestelmä puutavaralta poistetaan ennen vuoden loppua. Lähettiläs ilmoitti tästä hallitukselleen ja Latvian ulko-ministeri antoi lehdistöllekin senmukaisen selityksen, joka Suomenkin lehdille sähkötettiin. Vasta kun aloin sen johdosta tšekäläisestä Latvian lähetystöstä udella aihetta Latvian ulko-ministerin optimismin, virkaveljeni heräsi huomamaan että optimismi oli ollut ennenaikainen: luottaen kaup-paministerin sanoihin oli hän pitkin syksyä ollut puuttu-matta puutavaraan varmassa uskossa että kontingentit pois-tettaisiin vielä tänä syksynä.

Tehdäkseni ylläolevasta yhteenvedon haluan lopuksi alleviivata että mielestäni kontingenttisysteemin jatkuminen puutavara-alalla ei enää, ja varsinkin jos saamme vielä kontingentit jonkun verran kohoamaan, muodosta suurinta vaaraa, semminkin jos kauppaneuvottelumme sen lisäksi päättyvät valuuttasurtaxen poistamiseen meidän osaltamme. Suurempi vaara on jo siinä että nykyistä varsin mielivaltaista lisenssisysteemiä edelleen sovitetaan tähänastisella tavalla. Mutta suurin vaara on epäilemättä siinä että ranskalaiset neuvotteluissaan Moskovan kanssa pääsevät sopimukseen, jolloin todennäköisesti venäläiseen puutavaraan nähden aletaan sovelluttaa minimitulua, s.o. samaa tullia kuin muihin puutavaraa Ranskaan vieviin maihin. Tämä vaara silmien edessä ja muistakin syistä alan olla sitä mieltä - vaikka se tuntuu ehkä ensi katsannolta paradoksaaliselta - että kontingenttijärjestelmän säilyttäminen puutavaraan nähden meille loppujen lopuksi on edullisempaa kuin täydellinen vapaus, koska voimme kestää venäläisen kilpailun yllä viito-toomassa tapauksessa vain jos venäläinenkin puutavara on kontingentoita. Täydellinen vapaus voisi ainakin aluksi an-

taa venäläiselle puutavaralle sellaisen handikapin, että muiden pohjoismaiden puutavaranvienti tänne joutuisi erittäin uhatuksi. Kontingenttijärjestelmän jatkuminen, jos mahdollista korotetuin kontingentein ja lisenssijärjestelmän samanaikainen modifioiminen samoinkuin surtaxen poistaminen: kas siinä mielestäni se päämäärä johon nyt olisi pyrittävä. Tätä taustaa vastaan on luonnollisesti erittäin tärkeätä saada kauppaneuvottelut positiiviseen tulokseen ja sen seurauksena surtaxe poistetuksi ennenkuin venäläinen puutavara pääsee nauttimaan minimitulleja.

Ylläoleva on samalla kertaa vastaus Ulkoministeriön kirjelmä n:o 30321/752 seuranneeseen liitteeseen, joka sisältää Sahanomistajayhdistyksen Ulkoministeriölle osoittaman kirjeen jäljennöksen otsakeasiasta. Tämä kirjelmä perustui niihin erheellisiin ennakkotietoihin uuden lisäkontingentin jakamisesta joihin yllä on viitattu.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rapo. n:o 65.

Ministeri Koluva.

9/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 2048-710

Parisissa joulukuun 9 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ
68 III fac. 22
14/12.32.
5 C6

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini n:o 65, joka sisältää
Belgian äskettäiset parlamenttivaalit.
Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erin-
omaisen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri,
Vapaaherra A. S. YRJO-KOSKINEN,
H e l s i n k i.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 65.

Parisissa 9 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOAIK. SUOSTE...
 68 III fac. 11. 32
 14/12.32.
 5 C6

Asia: Belgian äskettäiset parlamentti-
 vaalit.

Viitaten raporttiini n:o 55, koskien Belgian viimeistä hallituksenvaihdosta sekä senjohdosta muodostunutta uutta de Brocquevillen hallitusta, teen seuraavassa selkoa marraskuun 27 p:nä tapahtuneista parlamenttivaaleista, jotka kävivät välttämättömiksi sen kautta että kuningas lokakuussa, hallituksenvaihdoksen yhteydessä, hajotti valtiopäivät ja määräsi uudet vaalit toimitettaviksi. Sivumennen sanottakoon että edelliset vaalit tapahtuivat vuonna 1929 ja sitä edelliset vuonna 1925, sekä että ilman hajoitusta seuraavat vaalit olisivat automaattisesti tapahtuneet ensi keväänä. Palautan myöskin mieleen että hajoituksen aikaansaivat lähinnä liberaalit jotka lokakuun alussa suoritetujen kunnallisvaalien perustuksella laskivat hetken itselleen otolliseksi - toive joka kuitenkin aika pahasti petti.

Oleskelin vaalipäivänä ja sen ympärillä Belgiassa ja saatoin siten luoda itselleni henkilökohtaisemman kuvan kuin mitä Parisista käsin on mahdollista tehdä.

Vaalien tulos oli seuraava:

	<u>1932</u>	<u>1929</u>	<u>1925</u>
Katoliset	79	76	78
Liberaalit	24	28	22

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
 3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

	<u>1932</u>	<u>1929</u>	<u>1925</u>
Sosialistit	73	70	79
Flaamilaiset frontistit	8	11	6
Kommunistit	3	1	2
Villi	-	1	-

Jos kohta liberaalien häviötä ei voi kutsua katastroofiksi, varsinkin ottaen huomioon että heidän edustajamääränsä jäi korkeammaksi kuin v. 1925, on kuitenkin liberaalien menetys huomattava ja vaalien ehkä tärkein tulos. Siihen oli useita syitä.

Ensinnäkin sanoisin että puolueen nykyinen johtaja Devèze ei ole tehtävänsä tasalla. Muistan hänet jo v:ltä 1929, jolloin hän oli sen Kansainliiton konferenssin puheenjohtaja Parisissa, joka käsitteli ulkomaalaisten kohtelua. Tässä toimessa hän täydellisesti epäonnistui ja hänen silloin Genèveessä nouseva tähtensä laski äkkiä. Olen usein kuullut hänen puhuvan parlamentissa ja muualla eikä käsitykseni hänestä ole muuttunut: hän on liian teeskennellysti teatraalinen omaamatta ranskalaisen kykyä antaa fraaseilleen tarpeeksi verta, henkeä ja luonnollisuutta, hän on liian vähän vakuuttava ja liian itserakas. Marraskuun 27 p:nä ulkoministerin suurilla päivällisillä istuin hänen vieressään eikä käsitykseni keskustelumme kautta muuttanut. Kun seuraavana päivänä olin pääministeri kreivi de Brocquevillen puheilla sanoi tämä minulle, mitä tosin oudoksuin, ettei liberaalisella puolueella ole suurta johtajaa, sillä "Monsieur Devèze, vous savez, n'est pas assez complet".

Liberaalien äänestäjiä ovat vuosien kuluessa hermostuttaneet myöskin ne monet katolilaisille ja oikeistolle tehdyt myönnytykset, joihin puolueen on ollut pakko suostua sovun ylläpitämiseksi hallituskoalitiossa.

Erehdys oli myös että liberaalit Antwerpenissä asettuivat yhteistyöhön sosialistien kanssa uhaten laisiteetilla

ja antiklerikaalisella koulureformilla. Tämä erehdys aikaansai tavattoman voimakkaan katolisen reaktion, piispainpaimenkirjeitä myöden, katolista kirkkoa uhkaavan vaaran välttämiseksi. Älkäämme unohtako että katolinen kirkko varsinkin flaamilaisalueella on erinomaisen suuri ja voimakas tekijä ja että niin merkilliseltä kuin kuuluukin esim. Belgian ja Hollannin välisessä satavuotisessa riidassa suuluista ja kanavoista uskonnollinen kysymys on näytellyt paljoa suurempaa osaa kuin saattaisi aavistaa. Mentiinpä vaalien aattona niin pitkälle että katoliset papit selittivät viikkoa ennen vaaleja Belgiassa sattuneen maanjäristyksen, joka näissä seuduissa on kylläkin harvinaisen luonnonilmiö, olleen merkin taivaasta joka varotti oikeauskoisia!

Liberaalien monet myönnytykset kielikysymyksessä olivat aikaansaaneet edelleen sen että varsinkin Brysselissä mutta muuallakin valloonisilla alueilla muodostui pikkupuolueita, jotka, saamatta ainotakaan miestä valituksi, kuitenkin veivät liberaaleilta paljon ääniä.

Sosialistien ja kommunistien pieni lisääntyminen on katsottava yksinomaan pulakauden aiheuttamaksi.

Liberaalien häviön rinnalla on frontistien, s.o. flaamilaisten militanttien häviö niinikään erikoisen tärkeä tapahtuma, varsinkin kun se vahvisti aikaisemmissa kunnallisvaaleissa ilmikäyneen tosiasian. Osaksi riippui tämä frontistien tappio siitä että katoliset tekivät kaikkensa saadakseen frontistit mukaan yhteiselle kielirintamalle flaamilaisalueella. Siten Antwerpenissä katolinen puolue suorastaan otti frontistien ehdokkaan omille listoilleen.

Mutta tapahtumalla on syvempikin merkitys ja sen ymmärtämiseksi teen seuraavassa selkoa siitä keskustelusta mikä minulla heti vaalien jälkeen oli sikkäläisen ulkoministeriön poliittisen osaston johtajan kanssa, jonka antaman

exposén tähän lyhyesti jäljennän.

Flaamilaiset frontistit on nimenä sillä puolueella joka sodan jälkeen erottautui katolisesta puolueesta tyytymättömänä tämän kieliohjelman. Frontistien ohjelmassa kielikysymys on keskeisimpänä: sen päämääränä on ranskankielen ylivallan murtaminen ja flaaminkielen saattaminen maan pääkieleksi.

Tätä tarkoituksena tavoiteltaessa on frontistien keskuudessa ilmennyt kolme ryhmää.

Äärimmäisintä ryhmää voitaisiin kutsua roturyhmäksi (raciques) joka uneksii saksalais-hollantilais-flaamilaista yhteisöä ei ainoastaan kielellisellä ja sivistyksellisellä vaan myöskin poliittisella ja valtiollisella alalla. Tämä ryhmä on suhteellisen pieni mutta ovat sen jäsenet mitä kiivaimpia ja intohimoisimpia nationalisteja, joiden toiminta jo sodan aikana ajottain tuli näkyviin salaisessa yhteistoiminnassa vihollisen kanssa.

Toinen ryhmä pyrkii erottamaan Flanderin muusta Belgiasta ja yhdistämään sen valtiollisesti Hollannin katolisiin provinssihin.

Kolmas, maltillisin ryhmä pyrkii säilyttämään Belgian nykyisen valtiollisen uniteetin federatiivisella pohjalla.

On sanomatta selvää mikä erinomainen vaara Belgian valtion olemassaololle ja senkautta Europan tasapainolle piilee varsinkin kahden ensimmäisen ryhmän ohjelmassa ja mitä poliittis-strategisia vaikeuksia näiden olemassaolo merkitsee sekä valtiolliselta että sotilaalliselta, s.o. puolustuskannalta.

On heti lisättävä että Hollannissa viralliset piirit ja mikäli tiedän suurin osa yleistä mielipidettä ovat sa-noutuneet irti flaamien äärimmäisyysaineista.

Frontistien äänimäärän huomattava väheneminen kaikkial-

la maassa sekä lokakuun kunnallisvaaleissa että marraskuun parlamenttivaaleissa on ilmiö jota näin ollen Belgian omien intressien ja Europan rauhan kannalta on mitä suurimmalla tyydytyksellä tervehdittävä. Jos kohta tämän ilmiön syynä osaksi on katolisen puolueen kieliohjelman tarkempi presiointi flaaminkielen oikeuksien puolustamistarkoituksessa ja vaikka siis frontistien tappio tavallaan merkitsee kielikysymyksen asettamista enemmän etualalle katolisten ohjelmassa, on kuitenkin tapaus erittäin merkityksellinen, se kun osoittaa että frontistien omassakin keskuudessa on alettu huomata mennyn liian pitkälle ja että flaamilaistenkin leirissä jo alkaa olla todettavissa eräänlainen kielikysymyksen tarkistus, mikä johtuu siitä yksinkertaisesta tosiasiasta että on havaittu ranskankielen täydellisen syrjäyttämisen flaamilaisalueella tosiasiallisesti merkitsevän suhteiden valitettavaa katkaisemista siihen suureen sivistyspiiriin, jonka keskustana on Ranska ja ranskankieli, ja senkautta ulkomaihin yleensä. Aletaanpa vallooniin kesken jo toivoa että flaaminkielen äskettäinen tunnustaminen tasa-arvoiseksi kaikilla aloilla on viepä kärjen kielikysymykseltä. Saatoin omakohteisesti äskettäin käydessäni Gandissa todeta miten mainitussa kaupungissa toimivan yliopiston äskettäinen täydellinen flaamilaistuminen on kaupungista karkoittanut kaikki ulkomaalaiset opiskelijat ja että muillakin aloilla valitettiin aikaisempien suhteiden ulkomaihin olevan alenemassa.

x
x

Uuden hallituksen kokoonpano tulee vielä tuottamaan monta vaikeutta. On olemassa kolme mahdollisuutta: liberaalien ja sosialistien yhteistyö; toiseksi nykyinen hallituskoalitio s.o. katoliset ja liberaalit yhdessä; ja kolman-

neksi katolisten, liberaalien ja sosialistien yhteistoiminta. . Sensijaan katolisten ja sosialistien yhteistyö, joka viime vuosikymmenen puolivälissä oli vallalla, tuntuu tällä hetkellä mahdottomalta. Luonnollisin ratkaisu olisi katolisten ja liberaalien jatkuva yhteistyö kuten tähänkin asti ja tällä hetkellä tämä tuntuukin todenmukaisimmalta, jos kohta liberaalien radikaalainesten puolelta on kuulunut vakaviakin ääniä jotka vaativat poistumista hallituksesta ja siirtymistä oppositioon. Liberaalien kanta ratkaisee kysymyksen; puoluekokous on kutsuttu kokoon t.k. 11 päiväksi; vasta senjälkeen voi kysymystä selvemmin arvoitella.

Jos kohta on mahdotonta ennen uuden hallituksen syntyä ennustaa sen suhdetta kauppapoliittisiin kysymyksiin, uskaltaisin kuitenkin olla sitä mieltä että koska uudessa hallituksessa varmasti tulevat olemaan edustettuina joko liberaalit tai sosialistit, ja koska ei vähimmin Ouchyn sopimuksen vuoksi Belgiassa tuskin ~~taekin~~ voidaan kokonaan luopua vapaakauppa-aatteesta, ei ole syytä pelätä uuden hallituksen pyrkivän kehittämään nykyistä pitemmälle kontingenttijärjestelmää. Tämä minulle ~~on~~ ulkoministeriön kauppasastollakin vakuutettiin ja viitattiin siihen päätökseen jonka vanha hallitus teki juuri ennen kaatumistaan kontingenttijärjestelmän jatkamista vastaan. Palaan tähän asiaan uuden hallituksen muodostuttua.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Parisissa oleva lähetysten rap. n:o 66.

Ministeri Holma.

20/12.32

SUOMEN LÄHETYSTÖ

N:o 2/37-737

Parisissa jouluk. 22 p:nä 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
69/III Pal. H. 1932		
287/12.32.3		LIT.
RYHMÄ	C. 1000	ACIA
5	96.	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raport-
tini N:o 66, joka sisältää:

Uusi hallitus Belgiassa.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomai-
sen kunnioitukseni vakuutus.

H. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri A. HACKZELL,
Ulkoasiainministeriö,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 66.

Parisi:ssa 20 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ		
69/III Val. E. 1932		
28/12.32.9		LINE
RYHMÄ	LUOKA	ASIA
5	C6	

Asia: Uusi hallitus Belgiassa.

Suomen lehdissä näkynyt tieto siitä että viime päivinä sattunut hallituksenvaihdos Belgiassa olisi aiheutunut talouskysymyksistä tai, kuten kävi Ranskassa, päätöksestä olla suorittamatta Amerikalle 15/12 lankeavaa maksua, ei ole paikkansa pitävä. Hallituksenvaihdos aiheutui näet siitä että 27/XI suoritettujen eduskuntavaalien jälkeen, joista aikaisemmin olen tehnyt selkoa, ja senjälkeenkuin liberaalipuolueen yleiskokous 11/12 oli asettunut jatkuvan hallitusosanoton kannalle, pääministeri kreivi de Broqueville katsoi velvollisuudekseen jättää kuninkaalle hallituksen erohakemus. Liberaalien puoluekokous samoin kuin vaalien jälkeen käydyt neuvottelut puoluejohtajien kesken olivat jo selventäneet masperää siinä määrin, ettei ollut epäilystäkään siitä etteikö kuningas uskoisi hallituksen muodostamista uudelleen kreivi de Broquevillelle. Tämä lyhyessä ajassa muodostikin uuden hallituksen vanhan hallituskoalition pohjalle. Yksityiset neuvottelut liberaalien ja sosialistien kesken jälkimäisten mahdollisesta osanotosta olivat tyrehtyneet alkuunsa.

Kun ennen vaaleja, Renkinin kaaduttua, de Broqueville muodosti edellisen hallituksensa, lausuin sitä koskevassa ra-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

portissani ihmettelyni siitä että huolimatta vaalien läheisyydestä de Broqueville antoi hallitukselleen "vahvojen miesten hallituksen" leiman ja vedin siitä sen johtopäätöksen että uusi pääministeri varmaankin laskee vaalien antavan tulokseksi jokseenkin samanlaisen parlamentaarisen kuvan kuin mikä oli aikaisemmalla parlamentilla, mikä mahdollistuttaisi hänen ja hallituksensa jatkuvaisuuden. Jos kohta vaalien tulos ehkä hieman enemmän muutti voima-suhteita kuin mitä de Broqueville oli laskenut, oli kuitenkin, kuten viimeisessä raportissani Belgian asioista (N:o 65) jo otaksuin, ainoa uusi koalitiomahdollisuus entinen katolis-liberaalinen.

Tapaammekin uudessa hallituksessa edelleen ulkoministerinä Hymansin (liberaali), ent. pääministerit Jasparin (katolinen) ja kreivi Pouillet'n (katolinen demokraatti), oikeusministerinä taasen Jansonin (liberaali) y.m., siis sarjan vahvoja nimiä. Huomattavin muutos ehkä on siinä että puolustusministerin salkun on jättänyt ent. pääministeri Theunis ja että sen on ottanut liberaalien johtaja Devèze, wallooni. Tämä seikka merkinnee jatkuvaa yhteistoimintaa Ranskan kanssa puolustuskysymyksissä, mikä on sitä tärkeämpää todeta, koska ranskalais-belgialainen sotilassopimus vuodelta 1920 piakkoin tulee uusittavaksi.

Uudessa hallituksessa joka yleisaspektiltään ei poikkea sanottavasti aikaisemmasta ja jota on pidettävä varsin vahvana hallituksena, istuu 7 katolista (niistä 4 konservatiivia ja 3 demokraattia) ja 5 liberaalia. Vanhasta hallituksesta jäi 9; ainoastaan 3 jäsentä on uusia.

Uuden hallituksen päätehtävä tulee olemaan valtion järkkymisen talouden järjestely, mikä varmasti sille tulee tuottamaan monta vaikeutta.

x

x

x

Meidän kannaltamme, s.o. kauppasuhteittemme kannalta en ole aivan tyytyväinen tähän hallitukseen. Tosin luotan siihen että liberaalien olo hallituksessa estää kontingenttijärjestelmän viemistä liiallisuuksiin (liberaalien suhtautumisesta tähän kysymykseen olen monasti aikaisemmin puhunut) ja myöskin luotan siihen että Ouchy ja Oslo^{x)} moraalisesti sitovat Belgiaa ja estävät sitä ryhtymästä nykyistä pitemmälle meneviin protektionistisiin toimenpiteisiin.

Mutta minua pelottavat uudet miehet kauppaministeriössä ja maanviljelysministeriössä, edellisessä van Isacker ja jälkimmäisessä Sap, molemmat flaamilais-katolisia ja sellaisina taipuvaliset suojelupolitiikkaan. Tämän johdosta kirjoitin kohta, tiedon saatua hallituksen kokoonpanosta, Antwerpenin pääkonsulinvirastolle pyytään asiasta lähempiä tietoja. Antwerpenin pääkonsulinvirasto vastaa minulle tähän seuraavasti:

"Enemmistö uudessa hallituksessa on kontingenttijärjestelmää vastaan, mutta teollisuus- ja työministeri van Isacker, katolilainen flaamilainen, on enemmän kontingenttijärjestelmän kannalla kuin sitä vastaan. Samoin yleisten töiden ja maatalousministeri Sap on vapaakauppaa vastaan ja kontingenttijärjestelmän kannalla. Ministeri Sap kuuluu Van Cauwelaertin (Antwerpenin kuuluisan pormestarin) ryhmään, siis boerenbundilainen, ^{ja} katolilainen flaamilainen. Kulkulaitosten ministeri P. Forthomme, vapaamielinen, kannattaa "économie dirigée"tä. P. Tschoffen, siirtomaaministeri, kannattaa kaupan rajoittamista. Kaikki muut lienevät kaikkia kaupan rajoituksia vastaan. Mitään suoranaista pelkoa ei siis ole".

Ministeri Sapista kirjoittaa Brysselin konsulinvirasto samaten, että hän on harras suojelutoimenpiteiden kannattaja. Meidän on siis pidettävä silmät auki.

Holma.

x) Kun tänään kävin Ruotsin lähettilään luona keskustellessa hänen kanssaan mahdollisista yhteisistä toimenpiteistä puutavaraan nähden ensi vuodeksi, ja kun tuli puheeksi Oslo ja Suomen liittyminen siihen, ~~se~~ kreivi Ehrensvärd puoleksi ~~kuin~~ leikillisesti puoleksi ironisesti sanoi: "Nythän me Oslo-valtiot saamme Suomesta voimakkaan tuen taistelussamme vapaakauppasatteen puolesta". En luonnollisestikaan jäänyt vastausta vaille.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA: _____

Parisissa olevan lähetystön rap. n:o 67.
Ministeri Koluva.

26/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa joulukuun 26 p:nä 1932.

N:o 2150/741.

SUOMEN LÄHETYSTÖ	
70/11 lae. 1932	30/12.32
5	C6

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille raporttini n:o 67, joka sisältää:

Käynti Ranskan Valtiopankin johtajan luona.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisen kunnioitukseni vakuutus.

A. Holma.

Herra Ulkoasiainministeri A. HACKZELL,
Helsinki.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L A H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 67.

Parisi ssa 26 p:nä joulukuuta 1932.

20 III Re.		32
30/12.32.		
5	C6	

Asia: Käynti Ranskan Valtionpankin
johtajan luona.

Kävin jouluaattonä tapaamassa Ranskan Valtionpankin johtajaa herra Moreta. Keskustelumme alussa koskettelin kuun alkupuolella aktuaalisena ollutta kysymystä pohjoismaisten valuuttojen mahdollisesta stabilisoinnista siltä varalta että Englannin punta 15/12 jälkeen jälleen alkaisi laskea. Kävi täällä ensinnäkin ilmi että Quesnay puhelimitse Baselista oli vierumennen asiasta Moret'ille puhunut. Koska toiselta puolen punta viime aikoina vasten odotuksia on noussut ja koska näinollen mitään hetkellistä vaaraa markallemme ei ole olemassa ja koska lopuksi minulla ei ollut uusia ohjeita rajoitustässä suhteessa muutamiin yleisiin huomautuksiin.

Kysyin sitten Moret'ilta voisiko hän minulle esittää käsityksensä nykytilanteesta Suomeen mukaani vietäväksi. Moret'n vastauksen jakaisin kolmeen ryhmään.

1. Hänen sanansa kuuluivat: "Ulkomaaiset pääomat eivät nykyään hakeudu Yhdysvaltoihin sen impulsiviteetin vuoksi, joka tämän maan yleiselle asiainhoidolle nykyään on niin kuvaava. Ranskassa taasen valtion talous on niin rempallaan että "hiukset nousevat päässäni pystyyn". Uskon että saamme lähitulevai-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

suudessa sarjan (cascade) hallituksia, jotka turhaan koettavat tilannetta parantaa. Näissä olosuhteissa ei ole luultavaa, että pääoma hakeutuu enää tänne. Näissä olosuhteissa olisi luonnollista jos pääoma jälleen alkaisi hakeutua Englantiin, jonka vanha traditionaalinen keskeinen asema rahamailmassa ja jonka tyyneys ja kylmäverisyys herättävät luottamusta. Senvuoksi en usko punnan sanottavasti enää laskevan vaan pysyttelevän frangiin nähden 80 - 90 välillä, mieluummin ehkä lähempänä jälkimmäistä rajaa".

2. Amerikan velkamaksuihin nähden Moret luuli että asia pysyisi avoimena maaliskuuhun saakka ja varotti uskomasta että Rooseveltin valtaan tulo aiheuttaisi suurtakaan muutosta nykytilanteeseen, s.o. hän uskoi Rooseveltin voivan ainoastaan hyvin rajoitetussa määrässä myöntää eurooppalaisten velkojien toivomuksiin.

3. Kaupallisessa suhteessa näki Moret paranemisen oireita siellä täällä: Pohjois-Ranskan kaivos- ja tekstiiliteollisuudessa, Belgiassa, jopa Italiassa ja ennenkaikkea Saksassa. Viimemainittuun maahan nähden ansaitsee tulla mainituksi että Saksan uusi täkäläinen suurlähettiläs nimulle myönsi käsityksensä olevan että Saksassa talouselämä on paranemaan päin.

Lopuksi puhuimme Suomen taloudellisesta asemasta, jota hän piti turvattuna. Esitin hänelle myöskin laajasti vaikeuksiamme kauppasopimusneuvotteluissa ja varsinkin Ranskan maanviljelysministeriön haluttomuutta myöntyä mihinkään. Nyt kuten ennenkin hän avoimesti valitti Ranskan nykyistä kauppapolitiikkaa ja ymmärsi hyvin meidän vaikeutemme tehdä ranskalaisille myönnötyksiä, jollemme pääartikloihimme nähden saa mitään takeita tulevaisuuteen nähden.

Holma.

ULKOASIAINMINISTERIÖ

RYHMÄ: 5.

OSASTO: C6.

ASIA:

Parisissa olevan lähetystön rap. n:o 68.
Ministeri Kolua.

23/12 1932.

SUOMEN LÄHETYSTÖ

Parisissa joulukuun 28 p:nä 1932.

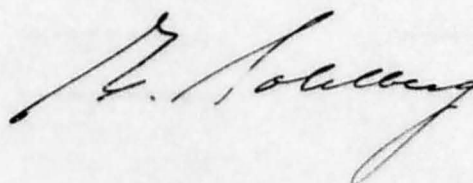
N:o 2159/746.

		STERIA
	1/100 h.c.	1933.
2/1.33		LIL
		ADIA
	5 Cc	

Herra Ministeri,

Lähetän täten kunnioittaen Teille ministeri HOLMAN raportin n:o 68, joka sisältää Ranskan viimeaikaiset tapahtumat ja suhde U.S.A:han.

Ottakaa vastaan, Herra Ministeri, erinomaisten kunnioitukseni vakuutus.

Herra Ulkoasiainministeri A. HACKZELL,
Ulkoasiainministeriö,
H e l s i n k i.

Salainen.

P A R I S I S S A O L E V A L Ä H E T Y S T Ö .

RAPORTTI n:o 68.

Parisissa 23 p:nä joulukuuta 1932.

ULKOASIAINMINISTERIÖ	
1/100	33
2/1.33	
5	06

Asia: Ranskan viimeaikaiset tapahtumat ja suhde U.S.A:han.

Varsin yleinen käsitys virkaveljieni kesken täällä on että Ranskan parlamentti päättäessään olla maksamatta Amerikal-le 15/12 lankeavaa velkaerää, teki auttamattoman tyhmyyden. Sanotaan että Ranska täten isoiloitui Englannista ja Italiasta ja että siten Euroopan valtojen keskeinen yhteistyö taasen pääsi huononemaan.

On ilmeistä että Ranska täten on heikentänyt, Amerikkaa kohden käyttämällänsä argumentatiolla, voittajavaltioiden juuridista saamamiesasemaa Saksaan nähden, seikka jota tšekäläisissä saksalaisissa piireissä pidetään uutena diplomaattisena voittona Saksalle, jos kohta näissä samoissa piireissä - samalla kun luonnollisesti iloitaan siitä että kansainvälisen politiikan viimeinen ristiriita tapahtuu n.s. Saksan ulkopuolella - hyvin hillitysti puhutaan uuden tilanteen Saksalle mahdollisesti vielä tuottamista etuuksista.

On vaikeata ottaa vakavasti ranskalaisten esittämää väitettä, jonka mukaan 19 miljoonan dollarin (s.o. paremman amerikkalaisen hotellin hinta tai puolet Ranskan äskettäin vesille laskeman uuden suuren valtamerilaivan kustannuksista) siirtäminen maasta toiseen ilman kaupallista vastiketta voisi aikaan-

Jakelu [kirjaimin seuraavien ohjeiden mukaan: 1) Tavallinen. 2) Tavallinen ja lisäksi
3) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin. 4) Ei ulkomaanedustuksen tiedoituksiin, mutta]:

Tavallinen.

saada arvaamattomia häiriöitä maailman talouselämässä, kun Ranska tähän saakka ei ole tahtonut tunnustaa tämän väitteen oikeudenmukaisuutta silloinkaan kun on ollut kysymys parin kolmen miljaardin kultamarkan siirtämisestä samoilla edellytyksillä. Mikäli olen voinut asiaa seurata, Ranska onkin nooteissaan Washingtonille tahallisesti käyttänyt juuri Saksan omia aikaisempia argumentteja sekä viitannut niihin todistuskappaleisiin, joihin Hoover vetosi ehdottaessaan kesäkuussa 1931 yleistä moratoriota. Ranska onkin mielestäni koettanut juuri asettaa motiivinsa niin että kausaalinen rengas: Hooverin moratori - Lausanne - maksut Amerikalle, mahdollisimman selvästi tulisi näkyviin. Eihän kukaan järkevä ihminen usko etteikö Ranska voisi millä hetkellä tahansa suorittaa muut 19 miljoonaa dollaria, mutta siitähän ei olekaan puhuttu. Tätä seikkaa, s.o. kysymyksen periaatteellisen puolen pääpainoa alleviivasikin minulle min. Laboulaye pari päivää sitten, kun Quai d'Orsaylla kävin keskustelemassa 15/12:sta ja sen seurauksista.^{x)}

Ymmärtääksemme ranskalaisten kantaa meidän on mentävä jossain määrin ajassa taaksepäin. Jos kohta on myönnettävä että Ranskan lehdistö viime aikoihin asti kirjoittaessaan Yhdysvalloista on noudattanut hyvinkin pitkälle menevää varovaisuutta, ja jos kohta ranskalaiselta taholta on koetettu käsitellä Amerikan sisäisiäkin kysymyksiä kaikella mahdollisella usein jopa tieteelliselläkin vakavuudella ja objektiivisuudella, on kuitenkin Ranskassa jo kauan pinnan alla kytenyt yhä kasvava vastenmielisyys ensiksi siihen ylimielisyyteen nähden joka Amerikassa val-

^{x)} Selitin hänelle kuten tähän Ranskan pankin pääjohtajallekin mistä johtui että Suomi oli pakotettu maksamaan. Se ymmärrettiin.

litsi puut-kasvat-taivaaseen-periodin aikana ja sittemmin, pulakauden puhjettua, siihen päänsämenettänyt-tuntuiseen taloudelliseen ja henkiseen pulamentaliteettiin - jolloin ranskalainen ehkä enemmän alleviivaa sanaa henkinen kuin taloudellinen - joka Amerikassa on saanut paljoa hysteerisempiä ja paroksysmisempia ilmaisumuotoja kuin Euroopassa ja josta sen mukaisesti me eurooppalaiset olemme ehkä enemmän kuin muusta saaneet tuntea vaikutukset.

Amerikan vaalitaistelun aikana tänä syksynä ranskalainen lehdistö vielä osoitti ihmeellistä itsehillintää. Menipä niin pitkälle että Herriot marraskuussa Kamarissa ei tahtonut kajota velkakysymykseen vain siitä syystä ettei hän näyttäisi haluavan sekaantua Amerikan sisäisiin asioihin. Tässä katsonkin että sekä Englannissa että Ranskassa tehtiin paljoa suurempi virhe kuin olivat näiden maiden Kamarien valitettavasti vastakkaiset päätökset viime viikolla maksuun nähden. Jos päinvastoin velkakysymys olisi Lontoossa ja Parisissa esitetty kaikessa alastomuudessaan jo Amerikan vaalitaistelun aikana olisi mielestäni tilanne asiallisesti ja moraalisesti ollut paljoa selvempi vaalien jälkeen. Silloin olisi jokainen amerikkalainen valitsija tiennyt mitä hän äänesti.

Kun vaalit olivat ohi ja kun tulos oli siksi hämmästyttävästi Hooveria vastaan, syntyi näet ainakin Parisissa - en tiedä oliko asianlaita sama Lontoossa - eräänlainen hypnoottinen tilanne jonka vallassa luultiin maailman päivästä toiseen muuttuneen. Tämän autosuggestion vallassa antisipoitiin jo kieltolaki Amerikassa kaatuneeksi, velat annuloituiksi ja kansainvälinen paratiisi palautuneeksi. Kun ensimmäiset nootit Lontoosta ja Parisista lähetettiin Washingtoniin, niin tuli kysyneeksi itseltään, mihinkä juriidisesti muuttuneeseen tilanteeseen näiden noottien opti-

mismi perustui. Olivathan useimmat Washingtonissa akkreditoituneet ambassadöörit ja lähettiläät kotejansa varottaneet uskomasta mustan muuttuneen valkeaksi. Tässä, jos oikein asiaa ymmärrän, on senjälkeisten virheiden ydinkohta. Erehdys oli Herriot'n puolelta myös siinä että hän viimeiseen päivään asti jätti maansa yleisen mielipiteen tietämättömäksi hallituksen kannasta.

Mitä erikoisesti tulee Ranskaan, unohdettiin velkamaksua koskevan noottivaihdon aikana että kun Roosevelt oli tullut valituksi ja enemmän tai vähemmän vihattu Hoover kaatunut sellaisella jyskeellä kuin hän sen teki, Ranskan lehdistö yhtenä miehenä, voi liioittelematta sanoa poikkeuksetta, yhtyi suureen ajojahtiin Hooveria ja hänen ajamiaan aatteita ja intressejä vastaan. Tuntui siltä kuin olisi kauan aikaa kahlehdittu koira päässyt odottamatta vapaaksi. Ranskalaisten olisi pitänyt ymmärtää että sellaisen hyökkäyksen jälkeen ei pidä pyytää armopaloja. Tämä arvosteluni ei suinkaan merkitse sitä etteikö lehdistön väitteissä olisi ollut paljon oikeutettuaakin. Täytyyhän meidän loppujen lopuksi kuitenkin kaikitenkin myöntää että suuri syy nykyisiin onnettomuuksiin juuri on Atlantin toiselta puolen etsittävässä. Jaan silloin ranskalaisten syytökset neljään ryhmään.

Ensiksikin tapaamme täällä usein väitteen että klassillinen, sanoisinko honetti kapitalismi sai kuoliniskun Yhdysvalloissa: kapitalismin aatteesta kuorittiin esille ja erotettiin muusta ympäristöstään yksi ainoa komponentti: rahan-nopea-saanti-intohimo, jota, riippumatta ympäristöstä ja muista kapitalistisen aatteen vähintään yhtä positiivisista ilmaisunodoista, kehitettiin edelleen irrallisena ilmiönä, hoivattiin kuin eksoottista kukkaa ilman luonnollista maaperää.

Kaikki tämä - trusteineen, holdingeineen j.n.e. - saattoi tapahtua rankaisematta niinkauankuin niin sanoakseen maastoa riitti ja kaikki vielä uskoivat nousun mahdollisuuksiin, jos kohta ainakin perästäpäin helposti voi osoittaa miten paljon pula-ajan esiratsastajia jo heti sodan jälkeisinäkin vuosina Yhdysvalloissa oli havaittavissa (vähittäismyynti, Fordin "sosialiset" uudistukset y.m.).

Toiseen pääryhmään lukisin kaikki ne ilmiöt jotka aiheutuvat siitä mitä kutsuisin l'américanisme par préférence ja jonka voi analysoida yksinkertaisesti muistelemalla Amerikan vuonna 1914 olleen velallinen ja 1918 äkkiä muuttuneen saamamieheksi. Rahansaanti on helpompaa kuin rahananto, sillä jälkimäinen edellyttää pitkää sekä yksilöllistä että kansakunnallista kehitystä hyvinvoinnin merkeissä. Kun englantilainen tai ranskalainen lainaa rahansa hän ei sitä vaadi takaisin seuraavana päivänä vaan tietää että se voi yhtä hyvin tulla takaisin hänen pojalleen tai pojanpojalleen. Tämä maailmankatsomus vaatii traditioita, joita Amerikassa ei vielä ollut. Tästä aiheutui ensiksi liikarahan työntäminen jokaiselle joka vaan pankin ohitse suvaitsi kulkea, ja kylmäverisyyden muuttuminen hermotilaksi kun vastoinkäymiset tulivat. Pulakauteen ei oltu ei taloudellisesti eikä henkisesti valmistauduttu. Tätä puolta on juuri Ranskan lehdistössä erikoisesti alleviivattu, maassa jossa ei tässä suhteessa ole menty ajattelemattomuuksiin ja jossa sanoisinko vanha porvarillinen maailmankatsomus jota uusissa maissa kuten Amerikassa ja Saksassa niin suuresti on ivattu, edelleen on kunniasijalla. - Tahtoisin tässä yhteydessä sanoa että joskin Ranska viime aikoina itse on ryhtynyt varmastikin liian pitkälle menneisiin suojelutoimenpiteisiin, joita se kyllä pian tulee katumaan, tämä ilmiö pohjimmiltaan johtuu jo kauan kaikissa kansakunnan luokissa

kyteneestä käsityksestä, että Ranska oli menossa perika-
toon jatkamalla sitä täydellisen avoimen portin politiik-
kaa, jota täällä vuosikymmeniä oli noudatettu ulkomaalai-
siin ja ulkomaalaiseen tavaraan nähden. Eräänlainen xeno-
fobia, muukalaisviha, on Ranskassa tällä hetkellä selväs-
ti havaittavissa.

Rooseveltin vaalin jälkeen Ranskan lehdistö varsin
avoimesti ja melkein ilkeämielisesti antoi Hooverin ymmär-
tää, että se lukee hänen syykseen näiden, ranskalaisten
silmissä harhaan osuneiden taloudellisten periaatteiden
karillemenon, hän kun erikoisesti oli suosinut suuria yh-
tymiä ja ajanut niiden intressejä siten lisäten pulaa
ja pulan laajuutta. Eikä oltu viittaamatta siihen kau-
niiseen nimen "Prosperity President" jonka glorian koris-
tamana Hoover tuli Valkoiseen taloon.

Kolmas pääryhmä ilmiöitä joita ranskalainen ei
voi amerikkalaisissa olla moittimatta, on lähinnä henkis-
tä taikka niinkuin ranskalainen sanoo moraalista laatua.
Siihen kuuluvat ulkokultaisuus, väärin uomiin kulkeutunut
ideologia (kieltolaki, apinaprosessit, naisten luonnon
lainsuoja y.m.) joista kirjailija Duhamel on antanut niin
loistavan ironisen kuvan kirjassaan "Scènes de la vie
future".

Ulkokultaisuudeksi ranskalaiset myös nimittävät si-
tä että Hoover vaatii Euroopan maita supistamaan aseis-
tustaan, samallakun Yhdysvaltain omat sotilasmenot oltuaan
v. 1916 270 milj. dollaria nyttemmin ovat kohonneet 700
milj. dollariin vuodessa. Edelleen ranskalaiset vetoavat
siihen että Hooverin viimekesäinen aseidensupistamisohjel-
ma - matemaattinen kolmasosa! - julaistiin vasta 3 päi-
vää senjälkeen kuin Hoover oli virallisesti asetettu ta-
savaltalaisten ehdokkaaksi - siis selvä vaalimanööveri.

Neljänneksi ranskalaiset syyttävät Yhdysvaltoja siitä

että ne eivät yhtyneet Kansainliittoon, eikä ole liioiteltua sanoa että tämä kannanotto suuresti on vaikeuttanut sodanjälkeistä jälleenrakentamistyötä.

Palatakseni tämän jälkeen lähtökohtaan, kysymykseen 15/12 päivän maksuista on meidän arvostellessamme ranskalaisten kantaa muistettava että kun v. 1929 Ranskan parlamentti ratifioi Mellonin ja Bérenger'n nimissä kulkevan velkasopimuksen Amerikan kanssa, tämä nimenomaan tapahtui sillä tosin unilateraalilla ehdolla että Ranska ei koskaan tule maksamaan saamiehilleen enempätä kuin minkä se itse saa. Ranska syyttää edelleen, eikä syyttä, Hooveria siitä että hän kesäkuussa 1931 sähköitti moratorioehdotuksensa Eurooppaan lainkaan etukäteen muiden valtojen kanssa neuvottelematta, vaikka hänen täytyi ymmärtää että tällainen suuri kysymys vaatii tarkkaa harkintaa. Kysyikö Hoover silloin toisten eittämättömiä juridisia oikeuksia joihin hän nyt oman maansa kohdalta vetoaa?

Neville Chamberlain on myös äskettäin alahuoneessa viitannut niihin moraalisesti sitoviin lausuntoihin, jotka viime syksynä Hoover velkakysymykseen nähden antoi. Ranska on edelleen Lausannessa asettanut selvästi Saksan velkojen pyyhkäsemisen ehdoksi että Washington menettelee samoin. Lyhyesti sanoen, ranskalainen ajattelee näin: Hoover on itse aiheuttanut Saksan maksujen lakkauttamisen; näin ollen on epämoraalista hänen puoleltaan vaatia meiltä maksujen jatkamista. Tähän yksinkertaiseen ja ranskalaisen hengen mukaiseen todisteluun voisi tietysti paljon huomauttaa, mutta tyydyn tässä toteamaan että tämä käsitys on maassa aivan yleinen. Kun Kamarissa 187 ääntä annettiin Herriot'n maksuehdotuksen puolesta, ei tämä minoriteetti vastaa todellista mielialaa maassa vaan on käsi-

tettävä Herriot'n ystävien mielenosoitukseksi, jotka ymmärsivät ettei Herriot siinä asemassa voinut toisin menetellä.

Herriot'n kansainvälinen maine ei ole kaatumisensa kautta vähentynyt. Hän on tällä hetkellä omassa maassaan ehdottomasti suurinta arvonantoa nauttiva politikko. On lupa tehdä tässä vertaus: Onko Hooverin arvonanto maailmassa viime viikkojen kautta kasvanut?

Tulemme täten kysymykseen Herriot'n kaatumisesta ja Paul-Boncourin uudesta hallituksesta.

Osaksi Herriot'n erinomainen asema, osaksi myös se seikka ettei oppositio, jonka muodostivat sosialistit ja oikeisto, voinut saada kokoon uutta hallitusta, yhdessä aikaansaivat sen, mitä itse asiassa koko maassa pidettiin luonnollisena, että näet presidentti uudelleen kääntyi Herriot'n puoleen. Yhtä luonnollista oli että Herriot kieltäytyi ja yhtä luonnollista, että presidentti silloin kääntyi Herriot'n lähimpien ystävien puoleen.

Luulisin että kääntyminen ensiksi Chautemps'in, Herriot'n sisäministerin puoleen, oli vain ulkonaisen kauneuden säilyttämistä tarkoittava toimenpide, jotta ylimeno Herriot'sta Paul-Boncouriin, joka on kauempana Herriot'sta kuin Chautemps, tulisi paremmin friseeratuksi. Se joka oli läsnä kun Chautemps neitsytpuheellaan Kamarissa kolme vuotta sitten kaasi oman kolmepäiväisen hallituksensa, ei voi käsittää että vakavasti olisi ajateltu tätä miestä tilanteen pelastajaksi.

Paul-Boncour on vihdoinkin päässyt toivomustensa perille, jopa kaksin verroin: pääministeri ja ulkoministeri samanaikaisesti! Luultavaa on että hän olisi mielellään sinne tullut vähän helpommissa olosuhteissa.

Hänen esittelynsä tässä lienee tarpeeton, siksi tunnettu on hänen nimensä. Pari yksityisseikkaa riittääkään.

Pian 60 vuotta, asianajaja; Waldeck-Rousseau'n sihteeri ja hänen yksityiskabinetin virkamiehiä vuosisadan vaihteessa. Vuonna 1906 yleisten töiden ministeriön kabinettipäällikkö. Valittiin ensi kertaa parlamenttiin Blois'ta 1909. Saman ministeriön päällikkö Monis'n hallituksessa. Mobilisoitiin sodan syttyessä, "teki" sodan pataljoonan päällikkönä, mainittiin kaksi kertaa urheudesta päiväkäskyssä. On kuvaavaa että hän rintamalla ollessaan 1916 liittyi sosialisteihin. Sodan jälkeen alkaa hänen nousunsa sosialistipuhujana, suurena kansantribunina. Kamarissa hän näyttelee yhä suurempaa osaa, on puolustusvaliokunnan ja ulkoasiainvaliokunnan presidentti. Samanaikaisesti hän ottaa osaa Kansainliiton töihin Ranskan edustajana ja Briandin kuoleman jälkeen Ranskan valtuuskunnan pysyvänä puheenjohtajana.

Herriot'n hallituksessa Boncour oli puolustusministeri ja otti kuten tunnettua tässäkin ominaisuudessa huomattavaa osaa aseidensupistamiskokouksen töihin. Hän on sitäpaitsi useampaan otteeseen ajanut Ranskan intressejä Haagin tuomioistuimen edessä, viimeksi ranskalais-sveitsiläisessä n.k. zoni-riidassa.^{x)}

Pari vuotta sitten Paul-Boncour luopui sosialisteista, ollen senjälkeen puolueeton ja tullen viime vuonna valituksi Senaattiin.

Kun Journal de Genève'ssä W. M. väittää että Paul-Boncour hallitus on kartellihallitus ilman sosialisteja niin tuntuu minusta että hän ampuu yli maalin. Tosin sosialistit ovat luvanneet Boncourille kannatustaan - he eivät tulleet hallitukseen sotilasmenoista aiheutuvan eri-

^{x)} Tosin ovat Haagin tuntijat minulle vakuuttaneet että hänen teatterimainen ja jossain määrin demagooginen kaunopuheisuutensa ei tee hyvää vaikutusta kansainvälisen tuomioistuimen jääkarhun-kylmiin jäseniin.

mielisyiden vuoksi -, tosin Boncour teki eilisessä ohjelma-deklaratiossaan selvän kumarruksen vasemmalle ja tosin uudessa hallituksessa on joitakuita siirtoja vasemmalle, kuten esim. Daladier'n tulo puolustusministeriöön - jos kohta luulen että Paul-Boncour luulee siten voivansa helpommin hallita tätäkin ministeriötä samalla kun Daladier ultraradikaalisena rauhoittaa sekä sisäistä että ulkonaista kansainvälistä opinionia - samoin Pierre Cot ulkoasiainministeriön alivaltiosihteerinä, hänkin kuten Daladier n.k. "nuorturkkilaisia" s.o. Herriot'n vastustajia puolueen sisäissä, kansainvälisissä piireissä suurta arvonantoa nauttiva / tiedemies ja politikko, jonka Saksassa pitäisi rauhoittaa. Mutta muuten on uudessa hallituksessa pelkkiä vanhoja nimiä, Herriot'n työtovereita.

Pahoittelen suuresti ent. maanviljelysministeri Gardeyn siirtoa oikeusministeriksi - sekin Ranskan parlamentille kuvaava hyppäys! - sillä hänen sijalleen on tullut ennen postiministerinä pariin kertaan toiminut Queuille, tunnettu protektionistisista mielipiteistään. Muistan että kun Herriot'n muodostaessa kesäkuussa hallituksensa maanviljelysministeriön paikka vaappui Queuillen ja Gardeyn välillä, ja kun sitten jälkimäinen sen parempi tuli nimitetyksi, minua tästä ulkoministeriössä onniteltiin! Puutavarapiireissä tämä nimitys on herättänyt levottomuutta.

Huomattavin uutuus Paul-Boncourin hallituksessa on Poincarén monivuotisen rahaministerin Chéronin tulo finanssi-ministeriöön. Suurta populariteettia nauttiva "Père Chéron" on tunnettu erinomaiseksi raha-asioiden tuntijaksi ja suureksi säästäjäksi. Hän kuului aikaisemmin keskustaan mutta suuttuneena siitä ettei häntä kutsuttu muistaakseni jo Poincarén viimeiseen ja Lavalin hallitukseen, hän viime aikoina on ollut puolueeton. Kerrotaan että Banque de France olisi Boncourille Chéronia suositellut.

Yleensä ennustetaan Paul-Boncourin hallitukselle lyhyttä ikää ja Herriot'n palaamista valtaan parin kuukauden perästä. Tästä en kuitenkaan uskaltaisi mitään ennustaa, joskin tuntuu vaikealta ajatella että esim. Chéron ja Daladier kauan voisivat istua saman katon alla.

Lähinnä astuu vastattavaksemme kysymys mitä uusi hallitus tulee tekemään Amerikalle suoritettavaan maksuun nähden. On todettava että kohta äänestyksen jälkeen täällä vallitsi huomattava hermostuneisuus siitä, mitä tuloksia äänestyksestä tulisi olemaan. Pelättiin vastatoimenpiteitä Amerikan puolelta, puhuttiin mahdollisesta kauppasodasta y.m. Tämä hermostuneisuus on nyttemmin helpottanut ja jokainen asioita tunteva käsittää että kun Amerikan vienti Ranskaan on paljoo suurempi kuin päinvastaiseen suuntaan (tänäkin vuonna Ranskan ja Yhdysvaltain kauppabalanssi tulee olemaan noin 2 miljardia frangia jälkimmäisen eduksi, oltuaan aikaisempina vuosina jopa nelisen miljardia tuontivoittoinen) ei tarvinne pelätä kauppasotaa, vaan että päinvastoin Ranskalla on täysi syy jatkuvasti valittaa Amerikan nykyistä tullimuuria. Pelätään tosin tietysti edelleenkin, että jos kieltolaki Amerikassa kaatuisi, Amerikka tulee boikottoimaan ranskalaisia rypälestuotteita. Ehkäpä myöskin joksikin ajaksi amerikkalaisten matkustajien luku Ranskaan voi entisestään vähetä.

Minulla on se käsitys että muuallakin kuin Ranskassa alkaa voittaa alaa eräänlainen tyytyväisyys siitä että joku on uskaltanut Amerikalle puhua suoraa kieltä. (Että Suomi oli pakotettu maksamaan eränsä on tietysti aivan toinen asia.) Mikäli täältä käsin voin nähdä ei Englannin lehdistö ole lainkaan tyytymätön. Mainitsemista ansaitsee että kun Italian uusi täkäläinen suurlähettiläs pari päivää sitten kävi vastaamassa aikaisempaan käyntini hän suoraan sanoi, että Italia ei kesäkuussa tule maksa-

maan. Tätä hän ei olisi voinut sanoa jollei hänen hallituksensa olisi siitä etukäteen sopinut Lontoon kanssa.

Näyttää tätä kirjoittaessa siltä että Hooverin ja Rooseveltin välillä ei synny yhteisymmärrystä velkakysymyksen käsittelystä, ja että koko kysymys siten automaattisesti pitkittyy maaliskuuhun. Tämä on luonnollisesti mieluista Boncourille, joka siten voittaa aikaa. Ohjelmadeklarationsaan Kamarissa eilen Boncour jättikin kaikki portit auki. Deklaratio oli muutenkin varsin ylimalkainen; luottamuksesta äänestettäessä oli ääntenenemmistö hieman pienempi kuin se minkä Herriot tavallisesti sai.

Tuntuu omituiselta että Paul-Boncour, entinen sosialisti, on saanut siksi huonon prässin Saksassa, vaikka kuitenkin juuri hän suostui Genèveissä viiden miehen komiteassa niihin ehtoihin, joiden täyttäminen tekee mahdolliseksi Saksan palaamisen aseidensupistamiskonferenssin tšihin - seikka joka on jäänyt, Amerikan maksukysymyksen hallitessa yleistä mielipidettä viime viikkoina, paljoka enemmän varjoon kuin se olisi ansainnut, koskapa tämä myönnytys ainakin minun mielestäni merkitsee alkua suurimpaan myönnytykseen minkä Ranska tähän saakka koskaan Saksaan ja Versailles'n sopimuksen revisioon nähden on tehnyt. Tämä Paul-Boncourin vastaanotto Saksassa on sitä räikeämpi kun ajattelee että v. Schleicherin hallitus täällä on saanut odottamattoman suopean vastaanoton. Mitähän Saksassa olisi sanottu jos esim. Neygand Ranskassa olisi nimitetty pää- ja sotaministeriksi kuten v. Schleicher Saksassa! Ja mitähän olisi sanottu jos Ranska Lausannessa korvausmaksuihin nähden olisi asettanut yhtä jyrkälle non possumus-kannalle kuin nyt Washington Euroopan velkoihin nähden!

Vaikein tehtävä tulee uudelle hallitukselle olemaan ensi vuoden talousarvion käsittely, joka ei vielä edes ole

alkanut! Uusi hallitus on ollutkin pakotettu pyytämään Kammarilta ennen joululomaa n.k. provisoorinen kahdestoistaosa, s.o. täällä käytännössä oleva edellisen budjetin kuukautinen pidennys budjetin valmistumista odotellessa. Vasta ensi kuun puolivälissä alkaa lopullinen budjetin käsittely. En erehtyne kun väitän että Herriot mielellään uskoit tämän tehtävän toiselle miehelle, ja kuvaavaa on että hänen rahaministerinsä Germain-Martin kaatui kenenkään sitä valittelematta. Tosiasiana voinee pitää että Herriot'n ja hänen laatimansa talousarvio ei ollut nykyhetken vaatimusten tasalla, se kun turvautui palkkojen ja eläkkeiden vähentämiseen, uusiin veroihin ja uusiin lainoihin, siis vanhoihin ortodoksisiin hätäkeinoihin, uskaltamatta ryhtyä todellisiin uudistuksiin talousarviossa, joita ei kauan enää voida lykätä vuodesta toiseen. Tilanteen vakavuus käy ilmi siitäkin että hallituksen täytyy vuoden alussa negosioida omassa maassa parisenkymmenen miljardin laina vanhojen ja uusien vajausten peittämiseksi.

Lopuksi vielä sananen: jos kohta entisten rintamamiesten suuri mielenosoitus velkakysymyksen käsittelyn aikana parlamentissa oli suurimpia mielenosoituksia mitä täällä viime aikoina on nähty - en ole koskaan Parisissa nähnyt niin loppumattoman paljon poliiseja parlamentin ja ulkoministeriön korttelia suojaamassa kuin tullessamme ministeri Frocopén kanssa neuvottelukokouksesta kauppaministeriössä siitä ohi - niin olisi kuitenkin väärin luulla että tämä olisi vaikuttanut parlamentin kantaan kuten jossakin Suomenkin lehdissä olen nähnyt väitettävän.

H. H o l m a.